

# **ОПЕРАТИВНА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА ЧОВЕШКИТЕ РЕСУРСИ”**

**м. септември 2014 г.**

## **С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е:**

|                                                                                                                                                                                                                                                                                            |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| РАЗДЕЛ 1. СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИНОСА НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА КЪМ СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ И ПОСТИГАНЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ .....                                                                                     | 3   |
| РАЗДЕЛ 2.А. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИ ОСИ, РАЗЛИЧНИ ОТ ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013).....                                                                                                                                                                 | 47  |
| РАЗДЕЛ 2.Б. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ОСИ ЗА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (ЧЛЕН 96 (2) (В) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013) .....                                                                                                                                                                        | 221 |
| РАЗДЕЛ 3. ФИНАНСОВ ПЛАН НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА .....                                                                                                                                                                                                                                     | 226 |
| РАЗДЕЛ 4. ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ – ЧЛ. 96(3) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 .....                                                                                                                                                                                       | 232 |
| РАЗДЕЛ 5 СПЕЦИФИЧНИТЕ НУЖДИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, НАЙ-ЗАСЕГНАТИ ОТ БЕДНОСТ ИЛИ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, ИЗЛОЖЕНИ НА НАЙ-ГОЛЯМ РИСК ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ИЛИ СОЦИАЛНОТО ИЗКЛЮЧВАНЕ, СЪС СПЕЦИАЛНО ВНИМАНИЕ КЪМ МАРГИНАЛИЗИРАНИ ОБЩНОСТИ, КАКТО И ХОРАТА С УВРЕЖДАНЯ (ЧЛЕН 96 (4) (А) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)..... | 235 |
| РАЗДЕЛ 6. СПЕЦИФИЧНИТЕ НУЖДИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, КОИТО СТРАДАТ ОТ СЕРИОЗНИ И ПОСТОЯННИ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПРИРОДНИ ИЛИ ДЕМОГРАФСКИ УСЛОВИЯ (ЧЛЕН 96 (4) (Б) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ) .....                                                                                                           | 241 |
| РАЗДЕЛ 7. ВЛАСТИ И ОРГАНИ, ОТГОВАРЯЩИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ, КОНТРОЛ И ОДИТ И РОЛЯТА НА СЪОТВЕТНИТЕ ПАРТНЬОРИ (ЧЛЕН 96 (5) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ).....                                                                                                                                                     | 242 |
| РАЗДЕЛ 8. КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ФОНДОВЕТЕ, ЕЗФРСР, ЕФМДР И ДРУГИ НАЦИОНАЛНИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ИНСТРУМЕНТИ НА СЪЮЗА, КАКТО И С ЕИБ - ЧЛ. 96(6) (А) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 .....                                                                                               | 248 |
| РАЗДЕЛ 9. ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВНОСТИ – ЧЛЕН 96(6) (Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) No 1303/2013 .....                                                                                                                                                                                                   | 257 |
| РАЗДЕЛ 10. НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ - ЧЛ. 8(6) (В) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013 .....                                                                                                                                                                    | 259 |
| РАЗДЕЛ 11 ХОРИЗОНТАЛНИ ПРИНЦИПИ – ЧЛЕН 96(7) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013.....                                                                                                                                                                                                            | 260 |
| РАЗДЕЛ 12. ОТДЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ – ПРЕДСТАВЕНИ КАТО ПРИЛОЖЕНИЯ ВЪВ РАЗПЕЧАТАНАТА ВЕРСИЯ НА ДОКУМЕНТА.....                                                                                                                                                                                       | 265 |
| ХІІ. ПРИЛОЖЕНИЕ – ОБЩИ ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ И РЕЗУЛТАТ ЗА ИНВЕСТИЦИИТЕ НА ЕСФ .....                                                                                                                                                                                                    | 201 |

PAGEREF \_TOC352768485 \H **ERROR!**

## **РАЗДЕЛ 1. СТРАТЕГИЯ ЗА ПРИНОСА НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА НА СЪЮЗА ЗА ИНТЕЛИГЕНТЕН, УСТОЙЧИВ И ПРИОБЩАВАЩ РАСТЕЖ И ЗА ПОСТИГАНЕТО НА ИКОНОМИЧЕСКО, СОЦИАЛНО И ТЕРИТОРИАЛНО СБЛИЖАВАНЕ**

**1.1. Стратегия за приноса на оперативната програма за осъществяване на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване**

**1.1.1 Описание на стратегията на програмата за принос за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2014-2020 г. (ОП РЧР) ще допринесе активно за изпълнението на две от целите на Стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване „Европа 2020”. Това са целите в областта на трудовата заетост и борбата с бедността и социалното изключване.

България, както и останалите държави членки на ЕС, също формулира свои национални цели в изпълнение на стратегията „Европа 2020”, а именно: (1) не по-малко от 76% от населението между 20 и 64-годишна възраст да е в заетост към 2020 г. и (2) намаляване броя на хората в бедност с 260 хиляди души до 2020г. Постигането на тези цели е от основополагащо значение за визията и стратегията на ОП РЧР.

Анализът към 2012 г. от Споразумението за партньорство показва нуждата през следващия програмен период България да положи значителни усилия, за да постигне заложените цели. Равнището на заетост за населението между 20 и 64-годишна възраст е 63% при цел от 76%, а в сравнение с базовата 2008 г., през 2010 г. броят на хората в бедност е нараснал с над 41 хиляди души.

Отчитайки тези предизвикателства, стратегията на ОП РЧР се основава на три стълба. Това са:

- (1) По-висока и по-качествена заетост.
- (2) Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване.
- (3) Модернизиране на публичните политики.

### **I. ПЪРВИ СТЪЛБ „ПОСТИГАНЕ НА ПО-ВИСОКА И ПО-КАЧЕСТВЕНА ЗАЕТОСТ”**

Първият стълб съсредоточава усилията на ОП РЧР върху постигането на по-висока и по-качествена заетост. Ключови приоритети на Националната програма за реформи 2012-2020 г., върху които ОП РЧР фокусира специфичните си цели в областта на безработицата и заетостта са борбата с безработицата сред уязвимите групи на пазара на труда, най-вече младежите и продължително безработните, както и постигането на по-висока заетост сред по-възрастните хора. Това се налага и с оглед смекчаване и преодоляване на негативните последици от икономическата криза върху цялостното развитие на пазара на труда в България. В последните години се запази тенденцията на намаляване броя на икономически активните лица (с над 5% за периода между 2008 – 2013 г.), намаляване на коефициента на заетост за населението между 20 и 64-годишна възраст (спад с над 7 процентни пункта), както и на увеличаване на коефициента на безработица (с над 7 процентни пункта – от 5,6% през 2008 г. до 12,9% през 2013 г.). Увеличи се и

коефициентът на продължителна безработица (7,4% през 2013 г. при 2,9% през 2008 г.), както и броят на т.нар. „обезкуражени” лица (с 38% за периода 2008-2012 г.). Макар че неблагоприятната икономическа ситуация засегна повечето групи на пазара на труда, за някои от тях последствията бяха по-сериозни и именно върху тях ОП РЧР поставя фокус<sup>1</sup>.

Осигуряването на по-висока и по-качествена заетост може да стане факт чрез прилагане на мерки в рамките на четири взаимосвързани направления: (1) повишаване на икономическата активност и едновременно с това – подобряване достъпа до заетост за търсещите работа безработни лица, както и подпомагане на доброволната географска и професионална мобилност на работната сила; (2) осигуряване на възможност за заетите, предприятията и предприемачите по-лесно да се адаптират към променящите се нужди на икономиката и пазара на труда, включително чрез развитие на знанията и уменията на зетите съобразно нуждите на бизнеса квалификация и компетенции, въвеждане на нови форми на организация на труда и насърчаване на географската и професионалната мобилност; (3) подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество сред търсещи работа лица; (4) подпомагане на доброволната транснационална мобилност на работната сила чрез модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни.

В контекста на целите на стратегията на ЕС „Европа 2020” и националните цели на България в Националната програма за реформи (2012-2020 г.), ситуацията на пазара на труда в България превръща приоритета за повишаване на равнището на заетост в една от най-важните цели на политиките за постигане на приобщаващ растеж. Неслучайно, повишаването на участието на пазара на труда, в т.ч. чрез подобряване на политиките за трудова заетост, е първият приоритет за финансиране, посочен и в позицията на службите на ЕК относно изготвянето на споразумението за партньорство и финансираните от ЕС програми в България за периода 2014-2020 г.

Като се основава на идентифицираните в Пакета по заетостта (COM(2012) 173 final) мерки за повишаване на заетостта, стратегията на ОП РЧР ще мобилизира средствата от ЕСФ, за да насърчи търсенето на работна сила и да подкрепи създаването на нови работни места във всички сектори на икономиката. ОП РЧР ще предложи на търсещите работа и на работодателите подходящ пакет стимули, в т.ч. информация, посреднически услуги, ориентирани към заявките за свободни работни места обучения и стимули за намаляване на разходите за труд. От съществено значение за успеха на инвестициите в уменията на икономически неактивните и безработните лица е обучението за повишаване на професионалната квалификация или придобиването на нова да бъдат съобразени с конкретните нужди на работодателите, както в съответния сектор на икономиката, така и на регионално и местно ниво, т.е. да се отчитат потребностите на местните пазари на труда. Целта е инвестициите да бъдат насочени към ценни за икономиката и бизнеса умения, но и приоритетни за икономическото развитие на страната сектори. Също толкова важно е да бъдат правилно идентифицирани и нуждите на самите лица от развитие на техните умения – лични, социални, професионални и такива специфични за конкретни работни места. По този начин икономически неактивните и безработните лица ще разполагат с подходящ „микс” от умения, съответстващи на търсените от страна на работодателите, което ще улесни тяхното интегриране или реинтегриране в заетостта. Не

---

<sup>1</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey);

на последно място, самите обучения трябва да бъдат предоставяни при спазване на определени стандарти за качество, които също следва да са съобразени с нуждите на работодателите и да отчитат установените нужди на обучаемите.

От друга страна, ОП РЧР няма да изпуска от фокус онези сектори, които имат най-голям потенциал да генерират трудова заетост - създаващи т.нар. „зелени” работни места, секторът на социалните и здравните услуги (т.нар. „персонални и домакински услуги”) и ИКТ секторът. В съответствие с Иновационната стратегия за интелигентна специализация, ОП РЧР ще подкрепя създаването на работни места в секторите с най-висока добавена стойност.

За повишаване на икономическата активност и достъпа до заетост на търсещите работа младежи, стратегията на ОП РЧР се основава на подхода, заложен в инициативата на ЕС „Възможности за младежта” (COM(2011) 933 final), съобщението на ЕК „Преход към заетост за младите хора” (COM(2012) 727 final), препоръките на Съвета за създаване на гаранция за младежта (COM(2012) 729 final) и за качеството на стажовете (2014/C 88/01), както и „Инициативата за младежка заетост” (COM(2013) 144 final). В тази връзка, стратегията на ОП РЧР поставя силен акцент върху подкрепата за мерки за намаляване на младежката безработица, като самите мерки ще бъдат насочени в най-малко следните направления: (1) улесняване прехода от образование към заетост, в т.ч. чрез предоставяне на възможност за включване в платена заетост, стажуване или обучение по време на работа (чиракуване) на всеки безработен младеж до 4 месеца от излизане от образователния процес или регистрация в бюро по труда като търсещ работа; (2) активиране и трайна интеграция в заетост на младите хора, особено на младежите, които не са нито в заетост, нито в образование или обучение; (3) повишаване конкурентоспособността на пазара на труда на младите хора, чрез предоставяне на адекватни посреднически услуги на пазара на труда и достъп до обучение, съответстващо на нуждите на бизнеса. Подходът, заложен в стратегията на ОП РЧР по отношение на младежката заетост надгражда приоритетите на Актуализираната стратегия по заетостта на Република България до 2020 г., в която се предвижда активиране на обезкуражени и неактивни лица и уязвими групи (в т.ч. и младежите) за интеграция на пазара на труда. ОП РЧР, мобилизирайки целеви средства по линия на инициативата за младежка заетост, ще подкрепи и приоритетите на Националния план за изпълнение на гаранцията за младежта 2014-2020 г. По този начин стратегията на ОП РЧР отговаря и на специфична препоръка № 3 на Съвета на ЕС към Република България от юни 2014 г. относно Националната програма за реформи за 2013 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012-2016 г. за достигане до нерегистрираните млади хора, които нито работят, нито учат или се обучават, в съответствие с целите на Гаранцията за младежта.

Стратегията на ОП РЧР се основава и на идеята за изпреварващо предвиждане на потребностите на бизнеса и пазара на труда и осигуряването на съответстващи на тях умения. В унисон с водещата инициатива на ЕС по стратегията „Европа 2020” - „Програма за нови умения за нови работни места” (COM(2010) 682 final), стратегията на ОП РЧР разпознава нуждата от инвестиции в знанията и уменията на работната сила. Това е не само пътят към постигане на по-високи равнища на заетост, доколкото хората в трудоспособна възраст ще бъдат по-адаптивни към променящите се условия в икономиката, но и пътят към постигане на по-висока производителност и конкурентоспособност на българската икономика – висококвалифицираната работна сила е една от нужните предпоставки за въвеждане и използването на новите технологии и иновациите в рамките на производствения процес. Планирането на инвестициите ще бъде съобразено не само с краткосрочните, но и с дългосрочните предизвикателства пред

бизнеса, по отношение на уменията на работната сила. Ето защо, инвестициите в човешки ресурси трябва в максимална степен да бъдат ориентирани към потребностите на работодателите – обучението трябва да водят до придобиване на умения за работните места, които са свободни в момента, но и които се очаква да бъдат създадени в бъдеще. В този смисъл, приоритетно за ОП РЧР ще бъде осигуряването на достъп до финансов ресурс за развитие на човешките ресурси за микро-, малки и средни предприятия, които са гръбнака на българската икономика.

Стратегията на ОП РЧР дава отговор на едно от структурните предизвикателства пред българския пазар на труда – несъответствието на знанията и уменията на работната сила с търсените на пазара на труда. Осигуряването на такова съответствие е ключ за справянето с предизвикателствата на високите нива на безработица. ОП РЧР ще допринесе за решаването на този проблем, като от една страна осигури достъп до обучения за безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда, адекватни на търсенето на бизнеса, и като подкрепи усилията на работодателите да актуализират уменията на своя персонал, от друга.

Балансирането на тези два приоритета, а именно достъп до обучение за безработните и групите в неравностойно положение на пазара на труда и приоритетното инвестиране в обучения, даващи достъп до висока квалификация, е необходимо, за да не се получи сегментация и поляризация на пазара на труда. ОП РЧР ще подпомогне да се избегне рисковата ситуация, при която част от работната сила все по-трудно ще успява да се адаптира към изискванията на икономиката и заема работните места предимно в „периферията” – такива с ниско качество, изискващи ниска квалификация и рутинни умения.

Изпълнението на тези цели изисква да бъде развит нужният капацитет за по-добро наблюдение и изпреварващо предвиждане на потребностите на пазара на труда и на изискванията по отношение на съответните умения. Прогнозите показват, че в бъдеще ще има по-високи изисквания по отношение на уменията във всички професии, във всички сектори на икономиката. На второ място, ще нарасне търсенето на висококвалифицирана работна сила. Това налага „отваряне” на обучителните системи към всички групи на пазара на труда, както и включване на бизнеса в организацията и предоставянето на самите обучения – чрез участие в дефиниране и адаптиране на учебни програми, чрез организиране на нетипични форми на обучение като обучение от наставник, обучение на работното място и др.

От голямо значение за по-доброто функциониране на българския пазар на труда, ще бъде активното участие на социалните партньори в процеса на приспособяване на работещите, предприятията и предприемачите към променящите се икономически условия. Стратегията на ОП РЧР предвижда участието на социалните партньори на всички равнища в различните направления за осигуряване на по-висока и по-качествена заетост. Съществен принос с висока добавена стойност ще имат действията на социалните партньори изпълнявани съвместно, както помежду им, така и с други институции и заинтересовани страни на пазара на труда. Очаква се тяхното участие да подпомогне полесното приспособяване на българския пазар на труда към общите за държавите-членки на Европейския съюз насоки за политиките по заетостта, в изпълнение на стратегия „Европа 2020”.

Стратегията на ОП РЧР ще даде отговор и на друго структурно предизвикателство пред развитието на българския пазар на труда – застаряването на населението. Прогнозите показват, че в дългосрочен план ще нараства дялът на хората в по-високите възрастови групи (т.нар. „по-възрастни работници”) от общата численост на работната сила. Това

предполага да са налице политики, които да позволят по-възрастните работници да бъдат задържани по-дълго на пазара на труда в добро здраве. В съответствие с цел 3.1. „Осигуряване на условия за активен трудов живот на възрастните хора” на Националната концепция за насърчаване на активния живот на възрастните хора в България (2012-2030 г.), както и с Направление 7 на Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.) ОП РЧР ще позволи да бъдат предприети всеобхватни действия в противовес на факторите, възпрепятстващи активния трудов живот на по-възрастните хора.

Тези препятствия са най-вече неадекватни на търсенето на пазара на труда умения и квалификация, неподходящи условия на труд и отсъствието на стратегии за управление на човешките ресурси, отчитащи потребностите на по-възрастните работници. Ето защо, работодателите ще имат възможност да адаптират работната среда към нуждите на по-възрастните работници и служители, а техните усилия ще бъдат подкрепени с мерки за повишаване икономическата активност и подобряване достъпа до заетост за по-възрастните.

Постигането на по-високо качество на работните места и по-добри условия на труд е един от стълбовете на водещата инициатива на ЕС по стратегията „Европа 2020” - „Програма за нови умения за нови работни места” (COM(2010) 682 final). Както се казва в самата Програма:

*„По отношение на заетостта не може да се прави компромис между качество и количество: в ЕС висококачествените работни места вървят заедно със също толкова висока производителност на труда и участие на пазара на труда”.*

Поради тази причина, важен елемент в стратегията на ОП РЧР по отношение подкрепата за политиките на пазара на труда е осигуряването на достъп на бизнеса до възможности да инвестира в подобряване на организацията и условията на труда, да управлява рисковете на работното място, като гарантира съхранението на физическото и психическото здраве на персонала. Това е предпоставка за създаване на работни места, за които е необходима по-голяма динамичност и по-високи изисквания към работниците и служителите. Но това са работни места и с по-висока производителност, създаващи по-висока добавена стойност, с което ще тласнат българската икономика към устойчив растеж.

Насърчаването на мобилността на работната сила – както географската, така и професионалната, също е част от стратегията на ОП РЧР за повишаване нивата на заетост и качеството на работните места като мярка за повишаване гъвкавостта на българския пазар на труда. В допълнение, стратегията на ОП РЧР отчита и необходимостта от насърчаване на транснационалната мобилност - достъпа на работници до услуги за подпомагане на трудовата мобилност в рамките на ЕС, като по този начин се подпомогне справедливата мобилност и се увеличи достъпа до възможности за заетост в целия Съюз. Трудово-миграционната политика на България се прилага в рамките на Общностното право в областта на свободното движение на хора (Актуализирана стратегия по заетостта на Р България 2013-2020). В заключенията от Европейския съвет от 28—29 юни 2012 г. относно „Пакт за растеж и работни места“ се признава политическата неотложност за засилване на трудовата мобилност в рамките на ЕС на фона на високите нива на безработицата и новата роля на мрежата EURES- Европейски услуги за заетост.

В доклада си за гражданството на ЕС за 2013 г. (COM(2013) 269) Комисията пое ангажимента да предприеме инициатива за модернизиране на EURES с цел службите по заетостта, публични и частни, да повишат адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, да изпълняват по-активна роля и да оказват по-съществено въздействие на национално равнище, както и с цел да се подобри координацията на трудовата заетост в

ЕС.

Приоритетните действия, които ще бъдат подкрепени от ОП РЧР, са идентифицирани в Актуализираната стратегия по заетостта (2013-2020 г.):

- развитие на т.нар. „вътрешна” гъвкавост в предприятията с оглед приспособяване на работодателите и работниците към непрекъснатите промени;
- активно прилагане на гъвкавите форми на заетост, включително чрез развитие на дейността на предприятията, които осигуряват временна работа;
- ограничаване на неформалната заетост и, недекларираните доходи от труд и неформалната икономика като цяло, включително чрез иновативни подходи и мерки, прилагани на национално и местно ниво, и засилена дейност на контролните и регулаторни органи с оглед спазването на трудовото и осигурителното законодателство.

В подкрепа на изпълнението на Националната здравна стратегия и с цел подпомагане развитието на човешките ресурси в сферата на здравеопазването, ОП РЧР ще осигури финансиране за обучения за придобиване на специалност и за продължаващото обучение на специалистите в тази област. По този начин програмата ще подпомогне осигуряването на качествена и ефективна медицинска помощ и на подобро качество на услугите в здравеопазването чрез повече и по-квалифицирани специалисти.

Подкрепата за стартирането на самостоятелна стопанска дейност и развитието на предприемачеството ще даде нови хоризонти за професионално развитие на безработни и наети лица, в т.ч. и на младежите. В своята реализация, това приоритетно направление в стратегията на ОП РЧР е в унисон с Плана на ЕС „План за действие за предприемачество 2020” (COM(2012) 795 final). ОП РЧР активно ще съдейства за реализацията на мерките от всеки един от трите стълба на Плана за действие на ЕС, а именно:

- Обучение за предприемачество за придобиване на бизнес умения, ключови за предприемачеството компетенции и предприемачески начин на мислене;
- Създаване на подходяща среда за предприемачеството чрез предоставяне на достъп до финансов ресурс за стартиране и развитие на собствен бизнес в първите моменти от съществуването на фирмата;
- Достигане на специфични групи, които по-трудно и по-рядко стартират предприемаческа дейност, като например жените, младите хора, по-възрастните хора, хората с увреждания, дълготрайно безработните. Ще бъдат подкрепени и наетите лица, които са натрупали достатъчно знания и опит и желаят да направят нова крачка в професионалното си развитие, започвайки собствен бизнес.

Посочените по-горе стратегически насоки на помощта от ЕСФ в сферата на пазара на труда ще бъдат трудно осъществими без модернизиране на политиките и предоставянето на публични услуги в тази сфера. Затова стратегията на ОП РЧР ще се фокусира и върху мерки, имащи за цел подобряване работата на институциите с оглед по-доброто прогнозиране на потребностите и развитието на пазара на труда – в сътрудничество с всички заинтересовани страни. Приоритетно ще бъде подкрепяно изграждането на мрежи и партньорства на местно, регионално и централно ниво за по-доброто и ефективно управление на активната политика на пазара на труда. Ще бъде разширен обхвата и ще се цели подобряване достъпа и качеството на предоставяните услуги от основните институции, изпълняващи политики на пазара на труда, особено за специфични целеви групи като продължително безработните, младежите неангажирани с обучение, образование или заетост, по-възрастните безработни, ромите. Този дизайн на стратегията



на ОП РЧР е в съответствие със Специфична препоръка № 3 на Съвета на ЕС към Република България относно Националната програма за реформи за 2014 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за 2014 г., а именно: *„Да подобри ефективността на Агенцията по заетостта чрез разработване на система за мониторинг на изпълнението и по-добро насочване на усилията към най-уязвимите, като например нискоквалифицираните и възрастните работници, дългосрочно безработните лица и ромите. Да разшири обхвата и ефективността на активните политики по заетостта с цел повишаване на способността им да откриват работници с подходящ профил и да достигат до нерегистрираните млади хора, които нито работят, нито учат или се обучават, в съответствие с целите на Гаранцията за младежта.“*

Изпълнението на мерките в четирите посочени направления от първия стълб от стратегията на ОП РЧР като краен резултат ще доведе до насърчаване на заетостта и намаляване на безработицата, както и до подобряване съответствието между предлагането и търсенето на пазара на труда. Така ОП РЧР ще допринесе и за изпълнението на стратегията за приобщаващ растеж в Националната програма за реформи на Република България 2012-2020 г., където тези две области на въздействие са идентифицирани като приоритетни в рамките на политиката по заетостта.

## **II. ВТОРИ СТЬЛБ „НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ”**

Вторият стълб е свързан с необходимостта от постигане на значителен, осезаем и устойчив напредък в посока намаляването на високия риск от бедност и социално изключване, на които са изложени българските граждани. Рискът от бедност и социално изключване поставя България на челните места сред държавите членки на ЕС в тази негативна класация. Понастоящем над 49% от населението<sup>2</sup> на страната живее в риск от бедност или социално изключване, като най-тежко е положението на населението на Югоизточния район, където 56.3% от живеещите в района са в това положение<sup>3</sup>. Анализите показват, че най-актуалните проблеми по отношение на социалното изключване в страната са свързани с безработица, ниско образование, ниски доходи, осигуряване на достъп до информация и комуникация, осигуряване на достъпна физическа среда и транспорт, особено за хората с увреждания, достъп до култура и спорт, до публични услуги, включително и финансови. В унисон с тематичната насоченост на инвестициите на ЕСФ, и при изпълнение на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и основавайки се на разбирането, че качествената заетост е най-добрият изход от бедността и социалното изключване, безспорният приоритет на ОП РЧР в рамките на втория стълб от нейната стратегия ще бъде подкрепата за политиките за активно включване, съчетаващи комплекс от интегрирани мерки за улесняване достъпа до заетост на хората, отдалечени от пазара на труда.

Едновременно с това обаче, не бива да се пропуска фактът, че в страната има и социални групи, които по обективни причини (възраст, здравословно състояние) не могат със собствени усилия да се справят с удовлетворяването на своите потребности. Това не бива да се превръща в причина тези хора да бъдат обречени на изолация и маргинализация и

---

<sup>2</sup> Индикаторът е комбиниран и включва риск от бедност, материални лишения и домакинства с нисък интензитет на икономическа активност;

<sup>3</sup> НСИ, Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC);

изключване от обществения живот, нито пък в причина за остро неравенство в достъпа им до ключови за водене на независим и пълноценен живот услуги – социални и здравни. Броят на хората с увреждания продължава да нараства. Ето защо, хората с увреждания са една от групите, за които стратегията на ОП РЧР в частта ѝ за подкрепата за политиките за активно включване отделя най-сериозно внимание.

Другата такава приоритетна група безспорно са децата, която в много голяма степен е застрашена от риск от бедност и социално изключване (52.3% от всички деца)<sup>4</sup>, като най-често това са децата в домакинства с ниски доходи, децата с увреждания, децата, лишени от родителски грижи, децата, живеещи в лоши жилищни условия и др. Стратегията на ОП РЧР е изградена на допускането, че подобряването на детското благосъстояние е фундаментът на всяка дългосрочна стратегия за социално включване. Инвестициите в по-високото качество на живот на децата са инвестиции с огромна възвращаемост. В тази си част, стратегията на ОП РЧР изцяло кореспондира с Препоръката на ЕК от 20.02.2013 г. „Инвестиране в децата: прекъсване на цикъла на неравнопоставеността” (C(2013) 778 final, стр.2):

*„В повечето от държавите от ЕС, децата са изложени в по-голяма степен на риск от бедност и социално изключване в сравнение с населението като цяло; за децата, които израстват в бедност или социално изключване е по-малко вероятно, отколкото за техните по-заможни връстници, да имат добри постижения в училище, да бъдат здрави и да реализират по-късно пълния си потенциал. Недопускането неравностойното положение да се предава от поколение на поколение е изключително важна инвестиция в бъдещето на Европа, както и пряк принос към стратегията „Европа 2020” за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, който носи дългосрочни ползи за децата, икономиката и обществото като цяло.”<sup>5</sup>*

В този контекст, стратегията на ОП РЧР предвижда целева подкрепа на реформите за премахване на институционалния модел на грижа и за развитие на междусекторни услуги за социално включване – в общността и в семейна или близка до семейната среда. Това е един от приоритетите на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и ОП РЧР ще съдейства за постигането му чрез подкрепата си за политиките за децата и семейството. Както е отчетено в Националната стратегия, техният многостранен характер предполага поставянето на взаимосвързани цели и развитието на комплексни политики, насочени към гарантиране правото на всяко дете да има семейство; гарантиране развитието на висококачествени социални, здравни и интегрирани услуги в общността, подпомагащи отглеждането на детето; намаляване на детската бедност и ускоряване на процеса на деинституционализация. Политиката за осигуряване на подкрепа на децата и семействата ще бъде фокусирана към въвеждането на изцяло нов подход в грижите за децата, насочен към превенция, ранна интервенция, подкрепа на семействата и осигуряването на семейна или близка до семейната среда за всяко българско дете. Основен инструмент за постигане на тези цели е и деинституционализацията на грижите за деца. В стратегията на ОП РЧР това е едно от най-важните направления за финансиране. Към настоящия момент деинституционализацията навлиза в решителен етап, като от изпълнението на 5-те

---

<sup>4</sup> Пак там;

проекта, заложен в Плана за действие към Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” и реализирани с финансовата подкрепа на ЕСФ и ЕФРР, вече има конкретни резултати. Успоредно с намаляването на броя на специализираните институции за деца се наблюдава постепенно увеличаване на броя на услугите, предоставяни на децата в общността, като към края на 2013 г., техният брой е 369. Динамично се развива и приемната грижа, която е сравнително нова за страната – към края на 2013 г. броят на децата, настанени в приемни семейства е 1 943.

В контекста на деинституционализацията, стратегията на ОП РЧР предвижда и целева подкрепа за замяната на институционалния модел на грижа за възрастните и хората с увреждания с услуги в общността. В това отношение е необходимо още по-фокусирано въздействие и инвестиции.

Развитието на междусекторни услуги и социални услуги в общността и в домашна среда е базово условие за осигуряване на равен и ефективен достъп до основни услуги за хората, нуждаещи се от дългосрочни грижи. В съответствие с Националната стратегия за дългосрочна грижа, ОП РЧР ще се стреми към създаване на условия за независим и достоен живот за възрастните хора и хората с увреждания чрез подобряване на достъпа до социални услуги и тяхното качество, разширяване на мрежата на тези услуги в страната, деинституционализация, както и насърчаване на взаимодействието между здравните и социалните услуги. Това ще спомогне и за осигуряване на комплексна подкрепа на семействата, които полагат основно към момента грижи за хора с увреждания и възрастни хора.

Друг от важните елементи на стратегията на ОП РЧР е интегрирането на най-маргинализираните общности в обществения живот. Сред тях с приоритет са действията за интегриране на ромите, имайки предвид неблагоприятните социално-икономически условия на живот на по-голямата част от представителите на този етнос. Концентрацията в обособени квартали и райони е допълнително предизвикателство пред интеграционните политики, доколкото тя задълбочава тяхното социално изключване и капсулиране. В отговор на тези проблеми, стратегическият подход на програмата се основава на прилагането на интегриран подход, включващ подобряване достъпа до заетостта и различни видове услуги, в т.ч. достъп до образователни, здравни и социални услуги.

В духа на Рамката на ЕС за националните стратегии за интеграция на ромите до 2020 г. (COM(2011) 173 final) и приетата от Народното събрание Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите (2012-2020 г.), като част от цялостната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, ОП РЧР ще акцентира върху подобряване достъпа до заетост, обучение, социални и здравни услуги за ромите. В унисон с подхода в Националната стратегия, ОП РЧР прилага целенасочен и интегриран подход към гражданите в уязвимо положение от ромски произход, което не изключва предоставянето на подкрепа и за лица в неравностойно положение от други етнически групи. По този начин ОП РЧР ще допринесе пряко за постигане на целите на стратегията на ЕС „Европа 2020”, отчитайки и посланието на ЕК от съобщението „Рамка на ЕС за националните стратегии за интеграция на ромите до 2020 г.” (COM(2011) 173 final, стр. 5):

*“Целите на ЕС за интегриране на ромите следва да обхванат, в съответствие с броя на ромското население, четири ключови области: достъп до образование, трудова заетост, здравеопазване и жилище. (...) Постигането на тези цели е важно, за да се помогне на държавите-членки да изпълнят общите цели на стратегия „Европа 2020“.*

И макар, че интегрирането на ромите ще е приоритет за ОП РЧР, това не изключва предоставянето на подкрепа и за представители на други маргинализирани групи, хора в риск от дискриминация и други форми на социално изключване, бездомни лица или лица, живеещи в лоши жилищни условия, в т.ч. хора с произход от други държави, пребиваващи в страната; и други хора или групи, нуждаещи се от подкрепа. За тях ОП РЧР ще приложи целенасочен, комплексен и индивидуализиран подход, съобразен с конкретните нужди на отделните хора, който да спомогне за тяхната социално-икономическата интеграция.

Стратегията на ОП РЧР залага на схващането, че от най-критично значение за преодоляването на бедността и социалното изключване е прилагането на такива социални политики, които дават на хората достъп до икономически възможности и нужните им знания и умения, за да оползотворят създадените им се възможности. Така те успяват сами да се справят с капана на бедността и социалното изключване, зависимостта от системата за социална защита, уязвимостта си от неблагоприятни събития от икономическо или социално естество. Прилагането на такива активни социални политики трябва да отчита не само националните, но и местните специфики и характеристики. Тук важна е ролята на социалната икономика и социалното предприемачество при решаването на проблемите с бедността и социалното изключване. Потенциалът на социалните предприятия се крие в две от техните съществени характеристики. Първо, те действат на местно ниво в мрежа с множество заинтересовани страни и познавайки добре местните проблеми могат да предложат решения, доказано работещи на място, като достигнат до онези групи в риск от бедност или социално изключване, до които активните социални политики достигат много по-рядко в сравнение с чисто пасивното подпомагане. Второ, организациите от социалната икономиката имат потенциала да мобилизират и активизират самите хора в риск от бедност и социално изключване и така да им дадат възможност да участват сами в подобряването на своята жизнена ситуация. Тези две обстоятелства отреждат важно място на подкрепата за социалната икономика в цялостната стратегия на ОП РЧР за насърчаване на социалното включване. За периода 2007–2013 г., ОП РЧР подпомогна създаването и развитието на социални предприятия, ангажирани с предоставянето на услуги и осигурили реална трудова заетост на лица от уязвими социални групи, както и тяхната ресоциализация чрез осигуряването на защитена заетост.

Предоставянето на подкрепа за социалните предприятия чрез ЕСИФ е изцяло в съответствие с известната Инициативата за социален бизнес (COM(2011) 682 final), но и с оповестения през февруари 2013 г. Социално-инвестиционен пакет (COM(2013) 83 final), в който ЕК препоръчва на държавите членки да подкрепят социалните предприемачи чрез предоставяне на стимули за стартиране и развитие на бизнес, разширяване на тяхното знание и изграждането на мрежи.

В този стълб стратегията на ОП РЧР включва също и подобряване достъпа до здравеопазване и повишаване на здравната култура на уязвимите групи и общности чрез интегриране на достъпа до здравни услуги с услугите в други сфери (социална, пазар на труда), както и чрез здравно-информационни кампании. Достъпът до здравни услуги при хората от маргинализираните общности и в риск от бедност е затруднен по икономически и социални причини. Ниското ниво на здравната култура и наличието на поведенчески рискови фактори, налага необходимостта от целенасочена промоция на здравето за преодоляване на тези пречки пред постигане на по-добро качество на живот.

Изследването „Индекс на здравния потребител” (Health Consumer Powerhouse (2013) “Euro Health Consumer Index 2013), нарежда България на 30-то място от 34 държави. На база на съдържащите се в индекса области (права на пациентите и информация, достъп, резултати, обхват на услугите, превенция, фармацевтика), може да бъде направен изводът относно необходимостта от подобряване достъпа до качествени здравни услуги. Това

важи в особена степен за хората в риск от бедност и социално изключване с оглед на ясно забележимите здравни неравенства по отношение на посочените области.

Ниските доходи и бедността, безработицата, условията на трудовата и околната среда също представляват рискови фактори със сериозно влияние върху здравословното състояние на населението. Но освен на социално-икономическите детерминанти, влошената картина по отношение на общественото здраве се дължи и на рискови фактори, свързани с начина на живот. Това са прекомерното тютюнопушене и употребата на алкохол, употребата на наркотици и други стимуланти, ниската физическа активност, нездравословно хранене, стресът.

С оглед на силно изразените негативни тенденции по отношение здравното състояние на населението, ОП РЧР 2014-2020 г. ще подкрепи приоритетите на Националната здравна стратегия за по-ефективно планиране и управление на човешките ресурси за осигуряване на равен достъп до качествено здравеопазване, особено за най-уязвимите групи от населението, от една страна, и промоция на здравето и профилактика на болестите за ограничаване на рисковите фактори, влияещи върху здравето на нацията, от друга. Предоставяната по ОП РЧР подкрепа съответства и на Политика 6.5.: Целенасочени усилия към подобряване здравето и благосъстоянието на уязвимите групи в обществото” от Националната здравна стратегия.

### **III. ТРЕТИ СЪЛБ „МОДЕРНИЗИРАНЕ НА ПУБЛИЧНИТЕ ПОЛИТИКИ”**

Третият сълб е модернизиранието на публичните политики в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Стратегията на ОП РЧР е изградена на идеята, че преодоляването на предизвикателствата в обществения сектор като цяло не е възможно без наличието на добре функциониращи, ефективни и ефикасни публични институции. Необходимите реформи не могат да бъдат лесно проведени, ако институционалната рамка не създава нужните условия. Ето защо, както и през миналия програмен период, ЕСФ чрез ОП РЧР ще продължи инвестициите в капацитета на институциите, в т.ч. в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

В основата на инвестициите в третия сълб ще бъдат приоритетните направления за действие, идентифицирани в Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и Националната здравна стратегия 2014 – 2020 г., Актуализираната Национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г).

В сферата на социалното включване ще се подкрепят дейности, имащи за цел изграждането на капацитет за провеждане на ключовите реформи в социалния сектор, например деинституционализацията на децата и възрастните. Ще се подкрепят мерки във връзка с изграждането на капацитет за разработване, изпълнение, мониторинг и оценка на политиките, насочени към интеграция на ромите, като за целта ще се укрепва капацитета на Контактното звено, отговорно за изпълнение на Националната стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., в лицето на Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (НССЕИВ).

ОП РЧР ще подкрепи инвестициите в сферата на здравеопазването в изпълнение на някои от политиките на Националната здравна стратегия 2014 – 2020 г. В този сълб стратегията на оперативната програма е насочена към подпомагане на публичните институции в тази сфера.

Стратегията на ОП РЧР по отношение на подпомагането в сферата на здравеопазването във всички стълбове е в унисон със съобщението на Европейската комисия от 29 юни 2011 г. „Бюджет за стратегията „Европа 2020“, където се подчертава, че „подкрепата за постигане на добро здраве представлява неразделна част от целите за интелигентен и приобщаващ растеж в стратегията „Европа 2020“. Запазването на здравето и активността на хората за по-дълъг период има положителен ефект върху производителността и конкурентоспособността”.

Една от задачите на Регламент (ЕС) № 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 г. относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20/12/2013) е да се насърчава равенството между половете, недискриминацията и равните възможности. Укрепването и изграждането на капацитет на структурите, които изпълняват политиките в сферата на равните възможности и недискриминацията ще бъде един от основните приоритети на третия стълб. В този смисъл ще се подкрепи и дейността на Комисията за защита от дискриминация, с цел извършване на анализи, проучвания, изследвания в сферата на равните възможности и различните проявления на дискриминация, за цел повишаване обществената осведоменост и нетърпимост към неравното третиране по всички признаци като инструмент за превенция на дискриминацията.

Ще се насърчават мерки, целящи създаването на по-добра координация между институциите, доставчиците на социални и здравни услуги и гражданския сектор, включително чрез включването на гражданския сектор в изпълнението на държавните политики за социално включване. Ще се продължи практиката за укрепване капацитета на Агенцията за социално подпомагане с цел подобряване предоставянето на социални услуги в страната. Ще се подкрепят мерки за подобряването/създаването на нови модели за по-високо качество и финансови стандарти за остойностяване на социалните услуги съобразно нуждите на ползвателите и др.

За социалните политики често пъти е проблем да отговорят на динамично изменящата се природа на социалните проблеми. Традиционните подходи, работили в близкото минало, се оказват непригодни да решат новите предизвикателства. И както в тази връзка отчита и Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване (COM(2010) 758 final), решението може би се крие в по-широкото разпространение на т.нар. „социални иновации”:

*„Социалните иновации, основаващи се на доказателства, по-специално под формата на „социален експеримент“, може да се превърнат в мощен инструмент за направляване на структурните реформи, които ще са необходими за осъществяването на залегналата в стратегия Европа 2020 визия за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж”.*

Подкрепата за социалните иновации е важна част от стратегията на ОП РЧР за модернизиране на публичните политики. Те могат да бъдат приложени във всички области, попадащи в обхвата на програмата, в т.ч. за подобряване пригодността за заетост на работната сила, активното включване, улесняване достъпа до социални и здравни услуги, ранното детско развитие, удължаване на трудовия живот в добро здраве и др. Подкрепата на ОП РЧР в тези сфери ще отговори и на специфична препоръка № 3 на Съвета на ЕС към Република България от юни 2014 г. относно Националната програма за реформи за 2013 г. и съдържаща становище на Съвета относно Конвергентната програма на България за периода 2012-2016 г. за допълнително подобряване *”достъпността и ефективността на социалните услуги и трансфери за децата и възрастните хора”*. “

Наред със социалните иновации, обменът на знание за това, „кои подходи работят и кои – не” в социалната сфера, е другият инструмент за реализацията на стратегията на ОП РЧР

за модернизиране на политиките за социално включване, здравеопазване и равни възможности и недискриминация и условия на труд. Стъпвайки на опита от програмен период 2007-2013 г., ОП РЧР ще оказва подкрепа за транснационалното сътрудничество между организации от България и други държави членки на ЕС. От малки по мащаб инициативи за обмен на опит и добри практики, транснационалните проекти следва да послужат като основа за формулиране на ефективни и ефикасни политики на национално ниво.

### **Предварителна оценка на ОП РЧР 2014 – 2020 г.**

Извършената предварителна оценка анализира приноса на програмата за изпълнението на стратегията на Съюза за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж и за постигането на икономическо, социално и териториално сближаване. В анализите бяха разгледани както външната, така и вътрешната съгласуваност на програмата, системата от индикатори, административния капацитет и включването на хоризонталните принципи.

Оценката отчита насочеността на ОП РЧР към постигане целите на стратегията на ЕС „Европа 2020” и националните цели на България в Националната програма за реформи (2012-2020 г.), чрез фокусиране върху ситуацията на пазара на труда в България и акцент върху политиките за постигане на приобщаващ растеж повишаването на равнището на заетост. Отчита се, че първият стълб на ОП РЧР е изцяло съгласуван с водещи инициативи на ЕС във връзка със стратегията „Европа 2020” - „Програма за нови умения за нови работни места” (COM(2010) 682 final), „Възможности за младежта” (COM(2011) 933 final), „Преход към заетост за младите хора” (COM(2012) 727 final), препоръката на Съвета за създаване на младежката гаранция (COM(2012) 729 final), както и инициативата за младежка заетост (COM(2013) 144 final). Предварителната оценка заключава, че стратегията на ОП РЧР 2014-2020 г. е съобразена и с пакета за заетост на ЕС.

Вторият стълб на ОП РЧР „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване“ е в съответствие със Социално-инвестиционния пакет на ЕС, който е насочен към по-ефективно и ефикасно използване на социалния бюджет, за да се постигне адекватна и устойчива социална защита, подкрепа на настоящия и бъдещия капацитет на хората да участват в обществото и пазара на труда. Фокусира се върху интегрирани пакети от помощ и услуги, които подкрепят хората за постигане на трайни положителни социални резултати, а също така и върху превенция, с цел да се намали нуждата от социално подпомагане. Насърчават се инвестиции в деца и младежи, за да се подобрят техните възможности за развитие.

Чрез модернизиране на публичните политики, ОП РЧР допринася и за водещата инициатива на ЕС „Европейска платформа срещу бедността“, имаща за цел да гарантира социално и териториално сближаване, така че ползите от растежа и работните места да са широко споделени и хората, живеещи в условията на бедност и социално изключване, да имат възможност да живеят достойно и да представляват активна част от обществото.

Заключението на предварителната оценка е, че стратегията на ОП РЧР е в съответствие със стратегията „Европа 2020“. Програмата е добре структурирана по отношение на избраните приоритетни оси и инвестиционни приоритети, повечето от специфичните цели са добре фокусирани. Обосновката на дейностите и разписаните примерни дейности по програмата в голямата си част са уместни и ясни. Бенефициентите и целевите групи са уместни и релевантни към нуждите и дейностите. Програмата добре описва прилагането на принципите за устойчиво развитие, равенство между половете и недискриминация, включително мерките за наблюдение и докладване. Финансовото разпределение на

бюджета по програмата като цяло е ясно и добре мотивирано както от гледна точка на националните цели и приоритети, така и от гледна точка на спазване на съотносимото европейско законодателство. Финансовите средства са обосновано разпределени между приоритетните оси.

**1.1.2. Обосновка на избора на тематични цели и съответстващите им инвестиционни приоритети предвид Споразумението за партньорство въз основа на набелязаните регионални и когато е уместно –национални нужди, включително необходимостта от справяне с предизвикателствата, посочени в съответните препоръки за отделните държави, приети съгласно член 121, параграф 2 отДФЕС, и относимите препоръки на Съвета, приети съгласно член 148, параграф 4 отДФЕС, като се взема предвид предварителната оценка.**



**Таблица 1: Обосновка за избора на тематични цели и инвестиционни приоритети**

| Избрана тематична цел                                                                                                      | Избран инвестиционен приоритет                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Обосновка за избора                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <b>Тематична цел 8:</b><br><br>Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила | Достъп до заетост за търсещите работа и за неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост и подкрепа за мобилността на работната сила                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Ниско равнище на икономическа активност и заетост;</li> <li>- Високо равнище на обща безработица, в т.ч. голям дял дълготрайно безработни;</li> <li>- Висок дял на безработните възрастни над 54 г. и на хората с ниско образование и без специалност от общия брой безработни;</li> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. за по-добро насочване на усилията към най-уязвимите на пазара на труда, като например нискоквалифицираните и възрастните работници, дългосрочно безработните лица и ромите.</li> </ul>                                                                                                                             |
|                                                                                                                            | Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Високо равнище на младежка безработица;</li> <li>- Голям дял на младежите, които не са нито в заетост, нито в образование или обучение;</li> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. да разшири обхвата и ефективността на активните политики по заетостта с цел да достигат до нерегистрираните млади хора, които нито работят, нито учат или се обучават, в съответствие с целите на Гаранцията за младежта.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                       |
|                                                                                                                            | Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Укрепването на капацитета на институциите на пазара на труда е приоритет на Актуализираната стратегия по заетостта (2013-2020 г.);</li> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. да се подобри ефективността на Агенцията по заетостта чрез разработване на система за мониторинг на изпълнението и по-добро насочване на усилията към най-уязвимите;</li> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. да разшири обхвата и ефективността на активните политики по заетостта</li> <li>- Целенасочена подкрепа на мобилността чрез подобряване работата и взаимодействието между посредниците на пазара на труда, вкл. чрез увеличаване</li> </ul> |

|  |                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                               | <p>на обхвата и качеството на посредническите услуги и на капацитета на публичните и частни служби по заетостта</p> <p>- Решение от 26.11.2012 г. на Европейската комисия за изпълнение на Регламент(ЕС) 492/2011 на Европейския парламент и на Съвета относно видимостта на работните места и кандидатурите за заетост и новото изграждане на EURES и свързаните с това структурни и функционални промени в Агенцията по заетостта</p>                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|  | Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия | <p>- Ниско равнище на икономическа активност и заетост;</p> <p>- Високо равнище на обща безработица;</p> <p>- Важно значение на МСП за нивото и динамиката на заетост в икономиката;</p> <p>- Предоставянето на подкрепа за повишаване търсенето на работна сила чрез целенасочена подкрепа за малките и за средните предприятия е приоритет на Актуализираната стратегия по заетостта 2013 – 2020г.;</p> <p>- Стартиращите МСП имат по-труден достъп до заемно финансиране поради липсата на кредитна история.</p>                                                                                                                                                                                               |
|  | Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените                                                   | <p>- Ниска производителност на труда, обвързана с ниско заплащане;</p> <p>- Ограничени частни инвестиции в знания и умения на работната сила и в условията и организацията на труд;</p> <p>- Ниво на професионални компетенции и умения на работната сила, несъответстващи на търсените от бизнеса, вкл. при реструктуриране и въвеждане на нови технологии;</p> <p>- Необходимост от намаляване на размера на неформалната икономика и ограничаване на недекларираната заетост, с цел подобряване на условията на труд, на качеството на заетост и на постъпленията в социално – осигурителните системи;</p> <p>- Негативно влияние на работата върху безопасността и здравето на работниците и служителите;</p> |

|                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>- Липса или много нисък дял на гъвкави форми на заетост и трудности пред съчетаване на професионалния, семейния и личния живот;</p> <p>Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. да се постигне по-добро насочване на усилията към най-уязвимите, като например възрастните работници.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |
| <p><b>Тематична цел 10:</b></p> <p>Инвестиране в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот</p> | <p>Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции</p> | <p>- Нисък дял на работещите между 30 и 64 годишна възраст, участващи във форми на учене през целия живот, от общия брой активна работна сила;</p> <p>- Несъответствие между нивото на знанията, уменията и компетенциите на работната сила, системата на професионалното обучение и потребностите на работодателите;</p> <p>- Необходимост от развитие на човешките ресурси в приоритетни сектори, определени в документи на ЕК и национални стратегически документи;</p> <p>- Подобряването на човешките ресурси в здравеопазването е сред приоритетите в Националната програма за реформи и Националната здравна стратегия;</p> <p>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. да се постигне по-добро насочване на усилията към най-уязвимите, като например възрастните работници.</p> |
| <p><b>Тематична цел 9:</b></p> <p>Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация</p>                                          | <p>Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                    | <p>- Много висок риск от бедност, социално изключване и материални лишения за специфични групи от населението;</p> <p>- Ниска икономическа активност и заетост, висока безработица;</p> <p>- Висок риск от бедност и влошен достъп до услуги (в т.ч. социални, здравни и за заетост) за голям брой от представителите на ромската общност;</p> <p>- Подобряване здравето на уязвимите групи от обществото е сред политиките на Националната здравна стратегия.</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|                                                                                                                                                                        | <p>Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост</p>                                                                                                                                                                                                                          | <p>- Висок риск от бедност и социално изключване сред децата и възрастните;</p> <p>- Голям брой хора в трудоспособна възраст извън работната сила;</p> <p>- Ограничен достъп до подкрепящи услуги;</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |

|  |                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |                                                                                                                                                                               | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Реформите в сферата на политиката в подкрепа на децата и семействата и хората с увреждания са приоритет на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г.. Националната стратегия за дългосрочна грижа и на Националната здравна стратегия;</li> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014г. да се подобри допълнително достъпността и ефективността на социалните услуги и трансфери за децата и възрастните хора.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                             |
|  | Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Висок риск от бедност и социално изключване сред децата и възрастните;</li> <li>- Ограничен достъп до услуги в домашна среда и в общността за хората с увреждания и възрастните хора в невъзможност за самообслужване;</li> <li>- Реформите в сферата на деинституционализацията на грижата за децата, възрастните и хората с увреждания са приоритет на Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020, Националната стратегия за дългосрочна грижа и Националната здравна стратегия.</li> </ul>                                                                                                                                                                           |
|  | Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Висок риск от бедност, социално изключване и лишения за специфични групи от населението;</li> <li>- Наличие на „гнезда“ от бедност и социално изключване, регионални диспропорции на пазара на труда, ограничен достъп до услуги и възможности за заетост;</li> <li>- Ниска популярност и слабо признание на социалните предприятия като важен инструмент за намаляване на бедността и социалното изключване;</li> <li>- Насърчаването на социалното предприемачество е част от Националната концепция за социална икономика и Планът за действие по социална икономика 2014 – 2015 г., приети от МС, както и от Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020.</li> </ul> |

|                                                                                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p><b>Тематична цел 11:</b></p> <p>Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и допринасяне за ефективна публична администрация</p> | <p>Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>- Препоръка на Съвета на ЕС от 2014 г. за осигуряване на ефикасно предоставяне на здравно обслужване</li> <li>- Необходимост от подобряване на капацитета и взаимодействието в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд при реализиране на приоритетите на националните стратегически документи в посочените области</li> </ul> |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

## **1.2. Обосновка на разпределението на финансовите средства**

### Пазар на труда

60 % от ресурса на ОП РЧР ще бъдат заделени за постигане на целите на политиката по заетостта. Чрез Европейския социален фонд ще се търси решение на проблеми, свързани с високо ниво на безработица сред младежите и по-възрастните хора, както и за намаляване на високия дял на лицата, които не са включени в обучение или заетост. Ще се търси решение и на други проблеми на пазара на труда, посочени в Позицията на службите на Европейската комисия и Препоръките на Съвета на ЕС от 2014 г., включително: растящ дял на продължително безработните лица, висока безработица сред ромите и хората с увреждания, липса на обвързаност между търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда, ниска производителност на труда, както и повишаване ефективността на публичните служби по заетост и насочеността на активните политики на пазара на труда.

С цел гарантиране на ефекта от финансирането по линия на Инициативата за младежка заетост, от Европейския социален фонд се предвижда да бъде заделен еквивалентен ресурс.

Все още е сравнително висок дялът на заетите лица, които считат, че работата поставя на риск или се отразява негативно на тяхното здраве и безопасност – 33,7% от заетите лица в България, спрямо 25% средно за ЕС<sup>6</sup>. Затова в рамките на ОП РЧР ще бъде заделен финансов ресурс, насочен към подобряване на организацията на труд, системите за управление на човешките ресурси и осигуряване на безопасни условия на труд.

През 2013 г. по данни на Евростат едва 1,7% от населението на възраст между 25 и 64 години е включено в различни форми на учене през целия живот при средно 10,5% за страните от ЕС<sup>7</sup>. Поради тази причина съществена част от ресурса по програмата да бъде насочен към мерки за подобряване на качеството на заетостта, включително чрез финансирането на различни видове обучения. Ще бъде стимулирано въвеждането на гъвкави форми на заетост и повишаване на мобилността на работната сила.

Подкрепата от ОП РЧР 2014 – 2020 г. за сферата на пазара на труда допълва националните финансови инструменти, насочени към подкрепа на заетостта и намаляване на безработицата в България.

### Социално включване

Повишаването на равнището на заетост се очаква да има положителен ефект върху постигането на целта по Стратегия „Европа 2020”, а именно намаляване на броя на лицата в риск от бедност с 260 хиляди. Постигането на целите на Стратегия „Европа 2020” зависи и от приноса на политиката по сближаване, като една от областите на действие, заложили в Европейската платформа срещу бедността и социалното изключване, е осигуряването на финансиране от Европейския социален фонд в подкрепа на политиката за борба с бедността и насърчаване на социалното включване. През 2011 г. 21,2% от лицата в България живеят в риск от доходна бедност<sup>8</sup>. Предвид идентифицираните предизвикателства значителен финансов ресурс (над 1/3 от бюджета на ОП РЧР)

---

<sup>6</sup> Eurofound, European Working Conditions Survey 2010;

<sup>7</sup> НСИ, Евростат, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey);

<sup>8</sup> НСИ, Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)

ще бъде заделен и за постигане на заложената цел за намаляване на бедността съгласно Стратегия „Европа 2020”. По този начин ще бъде изпълнено и условието от чл. 4 (2) от Регламент 1304/2013 най-малко 20% от общите ресурси по линия на ЕСФ да се отпускат за тематична цел „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация”.

Високото ниво на бедност сред безработните и икономически неактивни лица ясно показва, че липсата на заетост е една от основните причини за бедност и социално изключване. Ето защо ще бъдат финансирани мерки, насърчаващи активното включване на отдалечени от пазара на труда лица – икономически неактивни, младежи, продължително безработни, лица на социално подпомагане, с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация или недостиг на ключови компетентности, хора с трайни увреждания, възрастни работници и други.

Чрез заделения финансов ресурс по това направление ще бъдат отразени включените в Позицията на службите на Европейската комисия препоръки за финансиране на таргетиращи и индивидуализирани мерки в подкрепа на лицата в най-голям риск от бедност, използването на социалните иновации за намиране на решения при насърчаване на социалното включване и борбата с бедността, както и за продължаване и разширяване на процесите по деинституционализация в страната. С оглед предизвикателствата, произтичащи от застаряването на българското население, ще се подкрепи реформата в системата за дългосрочна грижа.

Ще се осигури и подкрепа за функционирането на социални предприятия, специализирани предприятия и кооперации на и за хора с увреждания с цел осигуряване на подкрепена заетост на лица, които срещат трудности с интеграцията си на пазара на труда.

#### Модернизиране на публичните политики в сферата на социално включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията

4 % от ресурса на програмата ще бъде насочен към мерки за социално включване и здравеопазването, равни възможности и недискриминация. По този начин в съответствие с препоръките, заложи в позицията на службите на ЕК относно изготвянето на споразумението за партньорство и програми, финансирани от ЕС в България за периода 2014-2020 г. ще бъде оказана подкрепа за мерки за разработването и актуализирането на финансовите модели на предоставяните услуги, особено в социалната сфера, ще се стимулира по-ефективно управление на публичните политики. В рамките на заделения ресурс ще се финансират мерки за подобряване на професионалното развитие на държавните служители в посочените сфери.

#### **Тематична концентрация**

Съгласно Регламент 1304/2013, 60% от бюджета на оперативната програма следва да бъде концентриран в до пет инвестиционни приоритета. В ОП РЧР 2014 – 2020 г. са избрани пет приоритета по приоритетни оси 1 и 2, както следва:

Приоритетна ос 1, инвестиционни приоритети:

- Достъп до заетост за търсещите работа и за неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост и подкрепа за мобилността на работната сила
- Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид,

осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции.

Приоритетна ос 2, инвестиционни приоритети:

- Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите
- Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост
- Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес.



**Таблица 2: Преглед на инвестиционна стратегия на оперативната програма**

| Приоритетна ос   | Фонд | Подкрепа от Съюза – (в евро)                    | Дял (%) от общата подкрепа на Съюза за ОП програма (по фондове и ПО) | Тематична цел                                                                                                                                                               | Инвестиционни приоритети                                                                                                                                                                                                      | Специфични цели, съответстващи на инвестиционния приоритет                                              | Общи и специфични за програмата показатели за резултати, за които е определена целева стойност                                                                                                                                                              |
|------------------|------|-------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Приоритетна ос 1 | ЕСФ  | (ЕСФ)<br>448 329 484,40<br>(ИМЗ)<br>110 377 490 | 85%<br><br>91.89%                                                    | Тематична цел „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила” (ТЦ 8) и тематична цел „Инвестиции в образованието, обучението, | ИП 1 „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местни инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила” | СЦ 1 Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст от 30 и 54 г. вкл. | СЦ 1:<br>Участници на възраст от 30 до 54г. вкл., придобили квалификация при напускане на операцията<br><br>Участници на възраст от 30 до 54г. вкл., започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията<br><br>Участници от ромски произход |

|  |  |  |  |                                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <p>включително професионалното обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот” (ТЦ 10)</p> |                                                                                                                                                                                                                                             | <p>на възраст от 30 до 54 г. вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, са ангажирани с образование/обучение, са получили квалификация, имат, вкл. като самостоятелно заети</p> <p>СЦ 2: Участници на възраст от 30 и 54 г.вкл.с ниско образование (под средното - ISCED 3), придобили квалификация при напускане на операцията</p> <p>Участници на възраст от 30 и 54 г. вкл.с ниско образование (под средното - ISCED 3), започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията</p> <p>Участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 г., вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, са ангажирани с образование/обучение, са получили квалификация, имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>СЦ 3: Участници на възраст над 54 г. придобили квалификация при напускане на операцията</p> <p>Участници на възраст над 54 г.,</p> |
|  |  |  |  |                                                                                                          | <p>СЦ 2 Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица с ниско образование на възраст от 30 и 54 г., вкл.</p> <p>СЦ 3 Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица над 54-годишна възраст</p> |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                            | започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|  |  |  |  |  | <p>ИП 2 „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта</p> <p><b>(с финансиране от ИМЗ)</b></p> | <p>СЦ 1 Увеличаване броя на икономически неактивните младежи извън образование и обучение на възраст до 29 г. вкл., които са получили предложение за обучение, работа, стаж или обучение по време на работа (чиракуване)<sup>9</sup> или са насочени към продължаване на образованието</p> | <p>СЦ 1:</p> <p>Неактивни участници на възраст 15- 24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Неактивни участници на възраст 25- 29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Неактивни участници на възраст 15- 24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж</p> |

---

<sup>9</sup> Съгласно Кодекса на труда.

|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |
|--|--|--|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>Неактивни участници на възраст 25- 29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж</p> <p>Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж;</p> <p>Неактивни участници на възраст 15- 24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Неактивни участници на възраст 25- 29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|--|--|--|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>самостоятелно заети лица</p> <p>Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Неактивни участници от ромски произход на възраст 15-24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Неактивни участници от ромски произход на възраст 25-29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията участват в програми за продължаване на образованието, за обучение за придобиване на квалификация,</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  | <p>СЦ 2 Увеличаване броя на безработните младежи на възраст до 29 г. вкл. с основна и по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост</p> | <p>за чиракуване или стаж</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията са самостоятелно заети</p> <p>СЦ 2:</p> <p>Безработни участници, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж</p> <p>Безработни участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/</p> |
|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|--|--|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници от ромски произход на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници от</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>ромски произход на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Трайно безработни участници, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Трайно безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Трайно безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Трайно безработни участници, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж</p> <p>Трайно безработни участници,</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|



|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|--|--|--|--|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Трайно безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Трайно безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията участват в програми за продължаване на образованието, за обучение за придобиване на квалификация, за чиракуване или стаж</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  | <p>СЦ 3 Увеличаване броя на включените в заетост, в самостоятелна заетост или в обучение безработни младежи на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование</p> | <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията са самостоятелно заети</p> <p>СЦ 3:</p> <p>Безработни участници, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ</p> <p>Безработни участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със</p> |
|--|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |
|--|--|--|--|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |  |  | <p>завършено средно или висше образование без професионален опит, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници на възраст 25-29 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията участват в програми за продължаване на образованието, за обучение за придобиване на квалификация, за чиракуване или стаж</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията имат работа</p> <p>Участници, които в рамките на шест месеца след напускане на операцията са самостоятелно заети</p> |
|--|--|--|--|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
|--|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | <p>ИП 3 „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта</p> <p><b>(с финансиране от ЕСФ)</b></p> | <p>СЦ 1 Увеличаване броя на икономически неактивните младежи извън образование и обучение на възраст до 29 г. вкл., които са получили предложение за обучение, работа, стаж или обучение по време на работа (чиракуване)<sup>10</sup> или са насочени към продължаване на образованието</p> <p>СЦ 2: Увеличаване броя на безработните младежи на възраст до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост</p> | <p>СЦ 1:</p> <p>Неактивни участници на възраст до 29 г., вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа</p> <p>Неактивни участници на възраст до 29 г., вкл., които при напускане на операцията получават квалификация</p> <p>Неактивни участници на възраст до 29 г. вкл., които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>СЦ 2:</p> <p>Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията получават квалификация</p> <p>Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Безработни участници от</p> |
|--|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

<sup>10</sup> Съгласно Кодекса на труда.

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |
|--|--|--|--|--|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>СЦ 3: Увеличаване броя на включените в заетост, в самостоятелна заетост или в обучение безработни младежи на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование</p>               | <p>ромски произход на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>СЦ 3:</p> <p>Безработни участници на възраст до 29 г., вкл., със завършено средно или висше образование, които при напускане на операцията получават квалификация</p> <p>Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> |
|  |  |  |  |  | <p>ИП 4: „Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни</p> | <p>СЦ 1: Увеличаване на броя на актуализираните и въведени нови процеси на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги в институциите в сферата на пазара на труда</p> | <p>СЦ 1</p> <p>Брой въведени нови или актуализирани процеси и модели на планиране и изпълнение на политики и услуги на пазара на труда</p> <p>Брой въведени нови или актуализирани процеси и модели на мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги на пазара на труда</p> <p>Заети лица в институциите и</p>                                                                                                                                                                                                                                         |

|  |  |  |  |  |                                                                                                                  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|--|--|--|--|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |                                                                                                                  | <p>СЦ 2: Увеличаване на броя и качеството на услугите, предоставяни от институциите и организациите на пазара на труда за търсещи работа лица и работодатели</p> <p>СЦ 3: Увеличаване на броя на търсещите работа лица и работодатели, на които са предоставени посреднически услуги за насърчаване на транснационалната мобилност в рамките на мрежата EURES</p> <p>СЦ 4: Реформиране на мрежата EURES на национално ниво с включването на нови партньори и създаването на нови системи за обмен на данни и механизми за координирано планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на дейностите.</p> | <p>организациите, работещи в сферата на пазара на труда, повишили своята квалификация</p> <p>СЦ 2:</p> <p>Брой въведени нови услуги на пазара на труда</p> <p>Заети лица в институциите и организациите, работещи в сферата на пазара на труда, повишили своята квалификация</p> <p>СЦ 3:</p> <p>Търсещи работа лица, автобиографиите на които са предоставени чрез EURES на работодатели с цел устройване на работа</p> <p>СЦ 4:</p> <p>Брой EURES партньори, въвели механизми за обмен на информация за възможности за заетост</p> <p>Брой организации, част от мрежата EURES, въвели механизми за координирано планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на дейностите</p> |
|  |  |  |  |  | ИП 5 „Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и | СЦ: Увеличаване броя на включените в самостоятелна заетост безработни, неактивни и наети лица                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 | Участници в самостоятелна заетост при напускане на операцията                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |

|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|--|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  | средни предприятия                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|  |  |  |  |  | ИП 6 „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции” | <p>СЦ 1: Увеличаване броя на заетите лица над 54 г. с придобита и/или подобрена професионална квалификация и/или ключови компетентности</p> <p>СЦ 2: Увеличаване броя на заетите лица със средно и по-ниско образование, придобили нови знания и умения</p> <p>СЦ 3: Увеличаване броя на заетите лица, работещи в сектори, основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори, подобрили своите знания и умения с подкрепата на ОП РЧР</p> | <p>СЦ 1: Участници над 54 г., придобили квалификация при напускане на операцията</p> <p>СЦ 2: Участници със средно и по-ниско образование (под ISCED 4), придобили квалификация при напускане на операцията</p> <p>СЦ 3: Участници, заети в сектори, основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори, придобили квалификация при напускане на операцията</p> |
|  |  |  |  |  | ИП 7 „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените”                                                                                                                                                                                                                                                                                 | <p>СЦ 1 Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              | <p>СЦ 1</p> <p>Брой предприятия, въвели нови процеси за безопасни и здравословни условия на труд</p> <p>Брой предприятия въвели нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и организацията на труда</p> <p>Участници от подкрепените</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |

|                  |     |                |     |                                                                                                             |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |
|------------------|-----|----------------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  |     |                |     |                                                                                                             |                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                            | <p>предприятия в заетост шест месеца след приключване на операцията;</p> <p>Участници от подкрепените предприятия, чието положение на пазара на труда в рамките на 6 месеца след напускане на операцията е по-добро</p>                                                                                                                                                                                                                                      |
| Приоритетна ос 2 | ЕСФ | 285 963 588,40 | 85% | Тематична цел № 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация” | ИП 1 „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите”                                                            | СЦ Увеличаване на броя на лицата от уязвими етнически общности, включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави | <p>Участници в неравностойно положение, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, или имат работа, или са ангажирани с образование/обучение или са получили квалификация и са включени в социални и здравни услуги</p> <p>Роми, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, или имат работа, или са ангажирани с образование/обучение или са получили квалификация и са включени в социални и здравни услуги</p> |
|                  |     |                |     |                                                                                                             | ИП 2: „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост” | СЦ 1: Увеличаване на броя на членове на семейства с деца /включително с увреждания/, които са започнали да търсят работа или са в заетост, след предоставени интегрирани мерки за социално включване       | <p>СЦ 1:</p> <p>Неактивни и безработни участници, които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица, след осигурена грижа за дете</p> <p>Деца, вкл. с увреждания, получаващи социални и</p>                                                                                                                                                                                                                     |



|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                             |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                      |
|--|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  |  |                                                                                                                                                             | <p>СЦ 2: Увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства</p>                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>здравни услуги</p> <p>СЦ 2:</p> <p>Участници с увреждания над 18г., които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица</p> <p>Участници с увреждания над 18 г., получаващи услуги</p>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |
|  |  |  |  |  | <p>ИП 3: Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес</p> | <p>СЦ 1 Подобряване на достъпа на хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване до услуги за социално включване и здравеопазване</p> <p>СЦ 2: Намаляване броя на възрастните и хората с увреждания, настанени в институции чрез предоставяне на социални и здравни услуги в общността, включително услуги за дългосрочна грижа</p> <p>СЦ 3: Намаляване броя на децата и младежите, настанени в институции чрез предоставяне на социални и здравни услуги в общността</p> | <p>СЦ 1: Участници с увреждания и участници над 65г. в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги</p> <p>Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си</p> <p>СЦ 2: Участници над 18г., получаващи социални и здравни услуги в общността, след извеждането им от институция</p> <p>Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си</p> <p>СЦ 3: Децата и младежите, получаващи социални и здравни услуги в общността, след извеждането им от институция</p> |

|                  |     |               |     |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                                                                                         |
|------------------|-----|---------------|-----|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                  |     |               |     |                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                    |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си                                                                                                                                                                                                                      |
|                  |     |               |     |                                                                                                                                                                    | ИП 4 „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ”                                               | СЦ: Увеличаване броя на заетите в социалните предприятия след получена подкрепа                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     | Брой подкрепени кооперативни предприятия и предприятия на социалната икономика, продължили дейността си 6 месеца след приключване на операцията;<br><br>Неактивни и безработни участници в заетост след приключване на операцията                                                                       |
| Приоритетна ос 3 | ЕСФ | 37 481 084,90 | 85% | Тематична цел 11:<br><br>Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и допринасяне за ефективна публична администрация | ИП 1 „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление” | СЦ 1 Повишаване на знанията уменията и компетенциите на на служителите в администрацията в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд<br><br>СЦ 2 Въвеждане на нови процеси с цел подобряване на процесите на планиране, изпълнение, мониторинг, контрол и оценка на политиките в институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд | СЦ 1: Брой служители придобили квалификация при напускане на операцията<br><br>СЦ 2: Брой въведени нови и/или актуализирани процеси и модели за планиране и, изпълнение на политики и услуги<br><br>Брой въведени нови и/или актуализирани процеси за мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги |
| Приоритетна ос 4 | ЕСФ | 18 773 306,30 | 85% | Тематична цел 8<br>„Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за                                                                                  | ИП 1 Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез                                                                                                  | СЦ 1 Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за насърчаване на заетостта за                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                         | СЦ: Трансферирани иновативни практики                                                                                                                                                                                                                                                                   |

|  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                        |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <p>мобилността на работната сила”,</p> <p>местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила</p> <p>ИП 2 Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранция за младежта</p> <p>ИП 3 Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни</p> <p>ИП 4 Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия</p> | <p>търсещите работа и неактивните лица над 29-годишна възраст</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора до 29 години, вкл.</p> <p>СЦ: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на подобряване на процесите по формулирането и изпълнението на политиките и активните мерки на пазара на труда</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за насърчаване на самостоятелната заетост, предприемачеството и създаването на предприятия, вкл. иновативни, микро-, малки и средни</p> | <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> |
|--|--|--|--|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |                                                                                                                         |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                        |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                                                                                                                                                                                    |
|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <p>Тематична цел 9<br/>„Насърчаване на социалното приобщаване, борбата с бедността и всяка форма на дискриминация”,</p> | <p>ИП 5 Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените</p> <p>ИП 6 Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите</p> <p>ИП 7 Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост</p> <p>ИП 8 Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес</p> | <p>предприятия</p> <p>СЦ: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд</p> <p>СЦ: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на активно социално включване и равни възможности за уязвимите групи</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на дългосрочна грижа на хора в невъзможност за самообслужване и за хората с</p> | <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ:Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> |
|--|--|--|--|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|  |  |  |  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                              |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                        |
|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |  |  |  | <p>Тематична цел 10<br/>„Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот”</p> <p>Тематична цел 11<br/>„Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и допринасяне за ефективна публична</p> | <p>ИП 9 Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост</p> <p>ИП 10 Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции на работната сила</p> <p>ИП 11 Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление</p> | <p>увреждане и за намаляване броя на децата, младежите и възрастните, настанени в институции</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за увеличаване броя на заетите в социалните предприятия, след получена подкрепа</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на равен достъп на заетите до възможностите за учене през целия живот</p> <p>СЦ Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за повишаване на знанията, уменията и компетенциите на служителите в администрацията в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията</p> | <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> <p>СЦ: Трансферирани иновативни практики</p> |
|--|--|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|                                     |     |               |     |                |     |                                                                                                                                                                                                                     |                                                                                                                                                                                                                                 |
|-------------------------------------|-----|---------------|-----|----------------|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                                     |     |               |     | администрация” |     | и условията на труд                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                 |
| Приоритетна ос 5 – Техническа помощ | ЕСФ | 37 740 361,00 | 85% | н/п            | н/п | <p>СЦ 1: Подобряване на процесите на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на ОП РЧР</p> <p>СЦ 2: Повишаване на знанията на бенефициентите при разработването и управлението на проекти по ОП РЧР</p> | <p>СЦ 1:</p> <p>Брой служители, придобили квалификация при напускане на операцията</p> <p>Брой операции с подобрен дизайн в следствие на извършена оценка</p> <p>СЦ 2: Брой бенефициенти, обучени в управлението на проекти</p> |

## **РАЗДЕЛ 2. ПРИОРИТЕТНИ ОСИ**

**Раздел 2.А. Описание на приоритетни оси, различни от техническа помощ (Член 96(2) (б) от Регламент (ЕС) № 1303/2013**

### **ПРИОРИТЕТНА ОС № 1 „ПОДОБРЯВАНЕ ДОСТЪПА ДО ЗАЕТОСТ И КАЧЕСТВОТО НА РАБОТНИТЕ МЕСТА”**

**2.А. 2 ОБОСНОВКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ДАДЕНА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ, ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ ИЛИ ФОНД (КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО) (ЧЛЕН 96 (1) РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Приоритетната ос обхваща тематична цел 8 и тематична цел 10. Мотивите за този избор са свързани със създаването на възможност за прилагане на интегрирани политики на пазара на труда. Целта е да се съчетаят мерки за интегриране на икономически неактивните и безработните лица, търсещи работа, от една страна, и за подобряване организацията и условията на труд в предприятията, от друга, като те се комбинират с улеснен достъп до форми на учене през целия живот.

Това ще е възможно, като инвестиционен приоритет „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции”, част от ТЦ 10 се включи към приоритетна ос „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места”.

Мотивите за този подход отчитат и Общата стратегическа рамка, която препоръчва в рамките на посочения инвестиционен приоритет да бъдат подкрепяни инициативи, свързани с прилагането на стратегии за учене през целия живот за работната сила в сътрудничество със социалните партньори. Тук се включват както обучението и развитието на професионални умения, така и усъвършенстването на универсални умения на работната сила, като например: владеење на езици, цифрова грамотност, предприемачески умения. Препоръчва се също подкрепа за инициативи за усъвършенстване на основни умения и ключови компетенции на по-възрастното население .

От такава гледна точка, включването на инвестиционните приоритети от ТЦ 8 и 10 ще позволи чрез ОП РЧР да бъдат реализирани цялостни политики за повишаване достъпа до заетост и подобряване качеството на работните места. Това са политиките насочени към: (1) активиране на неактивни лица; (2) подобряване достъпа до заетост на безработни лица; (3) подкрепа за стартирането на самостоятелна стопанска дейност; (4) развитие на уменията на работната сила в съответствие с търсените от работодателите умения; (5) насърчаване на географската и професионалната мобилност на работната сила; (6) въвеждане на по-производителни, безопасни и здравословни условия на труд в предприятията.

За хората извън пазара на труда и безработните лица съчетаването на съдействие за намиране на работа, с подобряване на достъпа до форми за учене през целия живот ще е от решаващо значение за включването им в заетост. В резултат от комплексния интегриран подход тези лица ще придобият знания и умения, адекватни на търсените на пазара на труда, което е едно от най-големите предизвикателства в сферата на заетостта в България.

На следващо място, ОП РЧР ще предоставя възможности за инвестиции, които от една страна да осигуряват по-голяма ефективност на работа чрез прилагането на иновативни форми на управление на човешките ресурси и организация на труда, а от друга – да дават възможност за усъвършенстване на персонала чрез обучения. В допълнение, инвестициите за насърчаване на географската мобилност на работната сила могат да бъдат по-ефективни, ако бъдат съчетани с мерки за подобряване уменията на търсещите работа и наетите лица. Приспособяването на работниците и предприятията към промените ще бъде подпомогнато и чрез съвместните действия на социалните партньори, което ще допринесе за подобряване на цялостната политика за повишаване достъпа до заетост и качеството на работните места.

### **Инвестиционен приоритет № 1:**

***Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила***

#### **2.A.5. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96 (2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица на възраст между 30 и 54 г.**

Реинтегрирането на продължително безработните и неактивните лица от 30 до 54 г. вкл. в заетост остава предизвикателство. Данните показват, че за периода 2008-2013 г. броят на безработните лица между 30 и 54-годишна възраст е нараснал над два пъти – от 112 хиляди души до 235 хиляди души. Едновременно с това, броят на продължително безработните (над 12 месеца) се е увеличил от 72 хиляди до 169 хиляди души (над 2.3 пъти). От около 64% през 2008 г. делът на продължително безработните от общия брой на безработните лица в тази възрастова група нараства до 72% през 2013 г. Също така, друг важен проблем е и броят на икономически неактивните лица между 30 и 54-годишна възраст, който остава висок и остава в рамките на около 32% от общия брой на икономически неактивните лица. В периода 2008-2013 г. техният брой се е увеличил с близо 3.5%<sup>11</sup>. Тези обстоятелства показват, че в резултат от негативните икономически процеси в последните години, все по-голяма част от населението в трудоспособна възраст се отдалечава от заетостта, било то изпадайки в състояние на продължителна безработица или дори по-лошо – излизане от работната сила. Това се отрази силно и върху ромската етническа общност.

Резултатите във връзка с тази специфична цел ще бъдат свързани с осигуряване на възможности за заетост и повишаване конкурентоспособността на тази целева група чрез предоставяне на пакет услуги за улесняване включването и участието им на пазара на труда. С увеличаване броя на започналите работа продължително безработни и икономически неактивни лица на възраст между 30 и 54 години, осигурена в рамките на този инвестиционен приоритет подкрепа, ще допринесе и за преодоляване на някои от най-наболените проблеми на пазара на труда, изострени през последните години – ниската икономическа активност, недостатъчно високата заетост и високите равнища

---

<sup>11</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey)



на безработица, в т.ч. продължителна безработица, както и такава сред ромското население, което е сред силно засегнатата група на продължително безработните.

**Специфична цел 2: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивни лица с ниско образование на възраст между 30 и 54 г. вкл.**

В условията на динамично променящи се икономически процеси, хората с ниско образование все по-трудно намират трудова реализация. Близко една трета от икономически неактивното население между 20 и 64-годишна възраст е с ниско образование. През 2013 г., когато коефициентът на безработица общо за страната е бил 13.0%, равнището на безработица за хората с ниско образование (под степен ISCED 3)<sup>12</sup> е било близо 30%. Това е в пъти по-високо, имайки предвид, че за коефициентът на безработица за хората със завършено образование степен ISCED 3 и 4 е било 12%, а за хората със завършено образование степен ISCED 5 и 6 – само 6.4%<sup>13</sup>. Шансовете на нискообразованите хора да започнат работа са в пъти по-ниски от тези на хората с по-високо образование. През 2013 г. коефициентът на заетост за хората със степен на образование, по-ниска от ISCED 3 е бил само 37% (срещу 65% - за хората със степен на образование степен ISCED 3 и 4, и 81% - за хората с образование степен ISCED 5 и 6). В сравнение с годините отпреди икономическата криза, коефициентът на заетост за хората с ниско образование рязко намалява – с 9.6 пункта, при намаление средно за страната от 7.2 пункта<sup>14</sup>.

В резултат от инвестициите на ОП РЧР във връзка с тази специфична цел ще се осигури включването на повече хора с ниско образование в заетост. Мерките за активиране и за придобиване на нови умения и квалификация за безработни и неактивни хора с ниско образование и квалификация ще спомогнат за преодоляване на пречките пред намиране на възможности за трудава заетост на тези целеви групи. Необходимостта от тази специфична цел се обосновава от идентифицираните национални приоритети и измерените статистически данни по отношение на тези целеви групи и свързаните с нея предизвикателства пред пазара на труда.

Наличните данни за състоянието на групите в неравностойно положение на пазара на труда за 2013 г. са тревожни. Сред регистрираните безработни в България, хората с ниско (под степен ISCED 3) образование са изключително висок дял – 47,3%<sup>15</sup>. Също голяма част от безработните са без специалност (55,2%). Тези данни показват, че по-голямата част от регистрираните безработни лица нямат необходимите знания, умения и компетенции, които да им осигурят по-добри перспективи за реализация на пазара на труда.

Тези проблеми са от съществено значение при ромите. По данни на НСИ от преброяването през 2011 г.<sup>16</sup> 325 хиляди души са се самоопределили като роми. От тях икономически активни са едва 38.8%, 21,8% имат незавършено начално образование или са неграмотни/непосещавали училище и само 9,5 % имат завършено средно или по-високо образование.

---

<sup>12</sup> ISCED 3 – Според Международните стандарти за класификация в образованието на Института по статистика на ЮНЕСКО, ниво на образование ISCED 3 отговаря на завършено средно или средно специално образование;

<sup>13</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey);

<sup>14</sup> Пак там;

<sup>15</sup> Годишен доклад на Агенция по заетостта за 2013 г.

<sup>16</sup> Национална стратегия за интегриране на ромите в Република България 2013 – 2020 г.

### **Специфична цел 3: Увеличаване броя на започналите работа безработни или неактивните лица над 54 годишна възраст**

По-възрастните работници (над 54 години) са една от най-уязвимите групи на пазара на труда. През 2013 г., общият брой на безработните лица в тази възрастова група съставлява над 16% от общия брой на безработните в страната, а в сравнение с 2008 г. техният дял се е увеличил с близо 2 пункта. Едновременно с това, над 2.6 пъти е нараснал и броят на безработните на 55 и повече години, в резултат на което коефициентът на безработица за населението в тази възрастова група е нараснал от 5.2% до 11.9%. Близо 6 от всеки десет безработни лица (64%) на възраст между 55 и 64 г. е продължително безработен<sup>17</sup>. Макар и коефициентът на безработица за хората над 55-годишна възраст да е по-нисък от средния за страната, само 47% от населението в тази възрастова група е в заетост, срещу 63.5% за населението между 20 и 64-годишна възраст. Също така, близо 17% от икономически неактивните лица (срещу 13.5% през 2008 г.) са хора между 55 и 64-годишна възраст<sup>18</sup>. В контекста на целите за удължаване на активния трудов живот, ОП РЧР ще подкрепи националните усилия за обръщане на тази негативна тенденция все по-голяма част от по-възрастните работници да не участват в заетост, било то поради безработица или излизане от работната сила. По този начин ще се създадат условия и за повишаване на средната продължителност на трудовия живот – показател, по който България значително изостава от средните за ЕС равнища. През 2012 г. средният брой години, който българите са активни на пазара на труда е бил 31.6 години, при средно 35.0 години за ЕС-28.

В резултат от инвестициите по тази специфична цел на ОП РЧР ще се улесни включването на по-възрастните безработни и неактивни лица на пазара на труда и ще се намали безработицата сред тази част от трудоспособното население, като по този начин ще допринесе за изпълнението на националната под-цел за заетост сред по-възрастните хора (55-64 г.) от 53% през 2020 г.

Най-често проблемите на по-възрастните трудоспособни хора са комплексни и включват неактуални или недостатъчни знания, умения и компетенции, които не отговарят на търсените от работодателите, невъзможност да се справят с нови технологии, наличие на негативни стереотипи и пренебрежение към знанията и опита на по-възрастните от страна на работодателите, наличие на социална ангажираност, която ги е откъснала задълго от работа.

***Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Достъп до заетост за търсещите работа и на неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост и подкрепа за мобилността на работната сила”(по категория на района)(чл. 96.(2)(б)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)***

---

<sup>17</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey);

<sup>18</sup> Пак там;

| Ид. №. | Показател                                                                                                                                                                                                                                           | Категория региони | Мерна единица за показател | Базова стойност |       |        | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) <sup>19</sup> |   |        | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|-----------------|-------|--------|-----------------------------------------------|---------------|--------------------------------------|---|--------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                                                                                                                                                                     |                   |                            | М               | Ж     | О      |                                               |               | М                                    | Ж | О      |                     |                     |
| СЦ 1   | Участници на възраст от 30 до 54 г. вкл., придобили квалификация при напускане на операцията                                                                                                                                                        | По-слабо развити  | Брой                       | 28168           | 30403 | 58 571 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 88 895 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1   | Участници на възраст от 30 до 54г. вкл., започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията                                                                                                                                         | По-слаборазвити   | Брой                       | 126             | 163   | 289    | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 28 370 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Участници на възраст от 30 до 54г. вкл. с ниско образование (под средното - ISCED 3), придобили квалификация при напускане на операцията                                                                                                            | По-слаборазвити   | Брой                       | 20568           | 19621 | 40 189 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 19 050 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Участници на възраст от 30 до 54г.вкл. с ниско образование (под средното - ISCED 3), започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията                                                                                             | По-слаборазвити   | Брой                       | 126             | 163   | 289    | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 6 080  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1,  | Участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 г.вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, са ангажирани с образование/обучение, са получили квалификация, имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слаборазвити   | Брой                       |                 |       | 2959   |                                               | 2013          |                                      |   | 4 260  | УО                  | Годишно             |

<sup>19</sup> В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а за специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени. Целевата стойност може да бъде представена или общо (М+Ж) или в разбивка по пол, а базовите стойности могат да се коригират съответно “М” = мъже, “Ж”=жени, “О”= общо .

|      |                                                                                                                                                                                                                                                     |                 |      |       |       |        |      |      |  |  |        |    |         |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|------|-------|-------|--------|------|------|--|--|--------|----|---------|
|      |                                                                                                                                                                                                                                                     |                 |      |       |       |        |      |      |  |  |        |    |         |
| СЦ 2 | Участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 г.вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, са ангажирани с образование/обучение, са получили квалификация, имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слаборазвити | Брой |       |       | 2959   |      | 2013 |  |  | 1 820  | УО | Годишно |
| СЦ 3 | Участници на възраст над 54 г. придобили квалификация при напускане на операцията                                                                                                                                                                   | По-слаборазвити | Брой | 13296 | 11056 | 24 352 | Брой | 2013 |  |  | 11 630 | УО | Годишно |
| СЦ 3 | Участници на възраст над 54 г., започнали работа, вкл. като самонаети, при напускане на операцията                                                                                                                                                  | По-слаборазвити | Брой | 19    | 6     | 25     | Брой | 2013 |  |  | 3 710  | УО | Годишно |

## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъде оказана подкрепа за прилагането на мерки, насърчаващи включването в работната сила и участието на пазара на труда на безработни и неактивни лица, със специален допълнителен фокус върху някои групи в неравностойно положение.

В условията на криза средствата по ОП РЧР 2007-2013 се доказаха като надежден инструмент, който предостави възможност за реализирането на разнообразни интервенции на пазара на труда, задържайки безработицата под критичните нива. Успешно се реализираха мерки, целящи разкриването на нови работни места, активното интегриране на пазара на труда на неравнопоставените групи, както и такива за повишаване пригодността за заетост на безработните лица. Така например до края на септември 2013 г. са създадени около 36 хиляди нови работни места. Общо от началото на програмния период 2007 – 2013 г. в обучения са включени близо 104 хиляди безработни лица, а броят на включените в заетост след обучение надвишава 62 хиляди души.

Интервенциите по ОП РЧР 2007-2013 г. допринесоха за интегрирането на уязвимите групи на пазара на труда чрез подкрепа за включването на лица с ниска професионална квалификация или без такава в професионалното обучение или обучение по ключови компетентности, както и последващо устройване на работа.

В контекста на положителните резултати от интервенциите през изминалия програмен период се предвижда да продължи финансирането на дейностите за подпомагане активното участие на пазара на труда на икономически неактивни лица с оглед регистрацията им като търсещи работа безработни лица чрез предоставянето на пакет от мерки за идентифициране, мотивиране, консултиране и психологическо подпомагане, както и чрез включването в обучения, съобразени с нуждите на пазара на труда и осигуряване на достъп до заетост.

Мерките ще продължават да адресират последиците от актуални проблеми със сериозно отражение върху отделни групи на пазара на труда, като например демографските тенденции в страната и продължителната безработица, ясно очертаната негативна тенденция за застаряване, която се отразява върху броя на хората в трудоспособна възраст, както и трудностите за намиране на възможности за заетост, които изпитват безработните в предпенсионна възраст. Предвидените дейности ще отчитат спецификите на целевите групи на пазара на труда и ще бъдат включени в целенасочени интервенции за преодоляване на трудностите пред вливането им в работната сила.

Ще бъдат предприети действия за по-добро съвместяване на професионалния с личния живот, за постигане на равнопоставеност на половете. Чрез дейностите, предвидени в програмата в рамките на приоритетна ос 2, ще се финансира социални услуги за всички групи от зависими лица в домакинството – с акцент върху децата, включително с увреждания, но също и на болните и възрастните. . Тези действия ще благоприятстват жените за по-доброто съчетаване на професионалните и семейните задължения и на практика ще направят по-достъпен пазара на труда за тях, ще повишат равнището на

тяхната икономическа активност, заетост и доходи, а също и ще улеснят реинтегрирането на редица от тях на пазара на труда. В резултат жени, които се грижат за зависим член от семейството си, ще имат възможност да се включат в мерки по програмата, които се осъществяват в рамките на приоритетна ос 1 като по този начин ще се преодолее социалното им изключване и ще се възстанови трудовата им активност. В тази връзка ще бъдат допълнени интервенциите по ОП НОИР в подкрепа на ранно детско развитие чрез осигуряване по ОП РЧР на мерки за връщане на пазара на труда на жени, които са били заети в отглеждане на своите деца.

Този подход предполага предоставянето на персонализирани услуги на всички неактивни и безработни лица, съобразени с техните индивидуални нужди. Планирането на професионалните обучения ще бъде съобразено с търсените от бизнеса умения и идентифицираните нужди от развитие на знанията на обучаемите, при спазване на съответните стандарти за качество. Приоритет при обученията за ключови компетентности ще бъде даден на развитието на чуждоезиковите и дигиталните компетентности. Съчетаването на индивидуален подход и повишаване на професионалната квалификация и компетентностите ще допринесе за подобряване на конкурентоспособността на безработните на пазара на труда и в резултат, за намаляване на нивото на безработица в страната.

В рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат планирани и мерки за насърчаване наемаването на работа, включително на позиции, създаващи висока добавена стойност. Също така, в рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат подкрепяни целенасочени интервенции, например отделни операции, позволяващи да се използват в максимална степен възможностите за заемане на работни места в секторите с най-голям потенциал, например ИКТ секторът; секторите, създаващи „зелени работни“ места; секторите с т.нар. „бели“ места – социалните и здравните услуги, както и други услуги за домакинствата.

За преодоляване на регионалните диспропорции на пазара на труда, както и за повишаване мобилността на работната сила, дейностите, свързани с персонализирани посреднически услуги, обучения и достъп до заетост, ще бъдат съчетани със стимули за работодателите и самите търсещи работа лица за заемане на свободни работни места в населени места, различни от тези по местоживееене.

Едновременно с това, дейностите в рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат насочени и към предоставяне от обществените служби по заетостта на превантивни услуги за безработните (предотвратяване изпадането в продължителна безработица или състояние на обезкураженост), професионалното ориентиране и кариерното консултиране, мотивационните обучения и трудовата медиация, особено що се отнася до най-уязвимите групи на пазара на труда.

В същото време, дейностите ще допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенство между мъжете и жените.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Поставеният фокус върху конкретни групи в рамките на специфичните цели не изключва по-широк обхват на целевите групи в този инвестиционен приоритет, а именно: Икономически неактивни лица, извън образование и обучение, в т.ч.

обезкуражени лица; търсещи работа безработни лица и групи в неравностойно положение на пазара на труда<sup>20</sup>.

Лица с ниско образование ще получат целева подкрепа в рамките на специфична цел 2 по инвестиционния приоритет.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; Министерство на правосъдието; Държавно предприятие „Фонд затворно дело”; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни организации и институции; работодатели; социални партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентиране; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, активиране на неактивни лица, организиране и участие в трудови борси и др. подкрепящи услуги за заетост;
- Професионално информиране и консултиране, вкл. по въпроси относно упражняването на трудови и осигурителни права;
- Психологическо подпомагане;
- Предоставяне на мотивационно обучение;
- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация или придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Осигуряване на заетост след предоставяне на посреднически услуги и/или обучение;
- Осигуряване на обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на мобилността на търсещи работа лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда.
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни лица от групите в неравностойно положение на пазара на труда.

**2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013 :**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

---

<sup>20</sup> Съгласно Закона за насърчаване на заетостта

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар, а от друга, ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

### **Създаване на конкурентоспособност на уязвимите групи на пазара на труда**

Изпълнението на мерките ще даде възможност за създаване на подходящи умения в посочените целеви групи за успешна интеграция на пазара на труда. Приоритетно ще бъдат предоставяни инвестиции за повишаване на професионалната квалификация с оглед осигуряването на устойчива заетост.

### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013**

Не е приложимо.

### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013**

Не е приложимо.

### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО -ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ**



| ID   | Показател                                                                                                             | Мерна единица | Фонд | Категория региони (когато е уместно) | Целева стойност <sup>21</sup> (2023) |   |        | Източник на данните | Честота на отчитане |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------|--------------------------------------|--------------------------------------|---|--------|---------------------|---------------------|
|      |                                                                                                                       |               |      |                                      | М                                    | Ж | Общо   |                     |                     |
| СЦ 1 | Неактивни участници на възраст от 30 до 54 г. вкл., извън образование и обучение                                      | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 11 550 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1 | Безработни участници на възраст от 30 до 54 г. вкл.                                                                   | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 83 020 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1 | Участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 години вкл.                                                       | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 4 730  |                     | Годишно             |
| СЦ 2 | Неактивни участници на възраст от 30 до 54 г. вкл., с ниско образование (под средното - ISCED 3)                      | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 2 475  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Безработни участници на възраст от 30 до 54 г. вкл. с ниско образование (под средното - ISCED 3)                      | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 17 790 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Участници от ромски произход на възраст от 30 до 54 години вкл. с ниско образование (под средното - ISCED 3)          | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 2 030  |                     | Годишно             |
| СЦ 3 | Безработни участници, вкл. продължително безработни, или неактивни участници, извън образование и обучение, над 54 г. | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                                      |   | 12 370 | УО                  | Годишно             |

<sup>21</sup> За ЕСФ този списък включва онези общи индикатори за продукт, за които е заложена целева стойност. Целевата стойност може да бъде представена или общо (М+Ж) или в разбивка по пол

## **Инвестиционен приоритет № 2:**

***Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта***

### **2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване броя на икономически неактивните младежи извън образование и обучение на възраст до 29 г. вкл., които са получили предложение за обучение, работа, стаж или обучение по време на работа (чиракуване)<sup>22</sup> или са насочени към продължаване на образованието**

Тази специфична цел ще бъде насочена към групата на икономически неактивните младежи от 15 до 29 г., които са извън образование и обучение, които по данни на НСИ за 2013 г. наброяват около 200 000 души. В обхванатата в тази специфична цел група се включват тези младежи на възраст 15 – 29 г., които не учат, не се обучават и не работят (NEETs) и които нямат регистрация като безработни в службите на Агенция по заетостта. Те наброяват 261,3 хил. души.

По данни на Евростат за 2013 г., в България младежите NEETs са 26% от всички младежи (при 16 % за ЕС), като преобладаващата част (17%) са неактивни и техният дял през последните 5 години нараства при двойно по-ниско и стабилно ниво от 8 % за ЕС за периода.

Данните за 2013 г. за неактивните младежи в България на възраст между 15 и 29 г. вкл. са обезпокояващи. При възрастовата група 15-24 г., 70 % от младежите са неактивни, (при 58% на ниво ЕС). Тази ниска активност може до известна степен да се обясни с факта, че огромна част от тях все още учат. При младежите между 25 и 29 г. 26% са неактивните в България, при 18% за ЕС. Това обуславя и необходимостта от включване на неактивните младежи до 29 годишна възраст в този инвестиционен приоритет.

В допълнение, малко над 10 % от младежите на възраст 15-29 г. не търсят работа, защото считат, че няма подходяща за тях работа. Някои от младежите са се обезсърчили от срещани препятствия при търсене на работа в миналото. Причини за последното могат да бъдат липсата или ниската степен на образование, социалната среда, общностните нагласи и други. На младежите също им липсва информация за възможности, които се представят от системата по заетостта за работа и обучение. Поради липсата на житейски опит и досегашната им ангажираност с образование, младите хора също нямат и умения за търсене на работа.

В много от случаите има наличие на социални и общностни предпоставки за това, особено при ромската етническа общност. По данни от преброяването през 2011 г., при ромите икономически неактивни са три пети от лицата над 15 г.<sup>23</sup>

---

<sup>22</sup> Съгласно Кодекса на труда.

<sup>23</sup> Данните и анализът са от Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.

Една тревожна причина за липсата на активност при младежите е преждевременното напускане на училище. По данни на Евростат за 2013 г., 10 % от отпадналите на възраст 18-24 г. не работят (при 7% за ЕС 28), а 4,6 % не желаят да работят (при 2,1 % в ЕС 28). Немалка част от тези младежи са от ромски произход. Липсата на образование е причина за оставането им извън пазара на труда, като с времето пропадта между незавършилите училище и наемането на работа нараства. По данни от преброяването през 2011 г.<sup>24</sup>, при ромите учащите са изключително малко – 7.3% от икономически неактивните на възраст над 15 г. Този нисък дял ще предопределя по-ниския образователен и квалификационен статус на общността в дългосрочен план. При етническото самоопределяне на ромите като такива, немалка част се определят като хора с български или турски етнически произход, а не като роми, което също трябва да се вземе предвид.

Неактивните младежи, обхванати в тази специфична цел, ще бъдат мотивирани за регистрация в службите по заетостта и ще получат достъп до всички подходящи мерки за включване на пазара на труда.

**Специфична цел 2: Увеличаване броя на безработните младежи на възраст до 29 г. (вкл.) с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост**

Тази специфична цел ще бъде насочена към групата на безработните младежи от 15 до 29 г. с ниско образование, регистрирани в Агенция по заетостта, вкл. безработни младежи от групата NEETs. По данни на НСИ за 2013 г. лицата на възраст 15-29 години вкл., незаети и неучащи с регистрация в бюрата по труда са 63,5 хил.

През 2013 г. 28.4% от младите хора между 15 и 24-годишна възраст са били безработни, което е над два пъти по-високо от средната стойност за населението на възраст 15-74 г. Ситуацията на младежите от 25 до 29 г. на пазара на труда по някои показатели е по-тежка от тази на младите хора от 15 до 24 г. По данни на АЗ, броят на безработните младежи на възраст 25-29 г. традиционно надхвърлят този на 15 - 24 годишните. По данни на АЗ, NEETs с регистрация до 4 месеца са значителна част от регистрираните в бюрата по труда младежи до 29 г. - 38,9%, при 42,5% на младежите до 25 г.

Анализите на младежката безработица показват, че ниското или неподходящото образование и липсата на квалификация са сред основните причини за безработицата сред младежите в България. В образователната структура на регистрираните безработни младежи до 24 г. по данни на Евростат за 2013 г., с най-голям относителен дял е групата на младежите с основно и по-ниско образование – 51,6 % от младежите на тази възраст. При групата на 25 до 29-годишните, дялът на нискообразованите е също висок – 37,6%, което изисква включването и на тази група в мерки за преодоляването на проблемите, свързани с ниското образование. 10,2% в рамките на 27-те % NEETs имат образователна степен под средната. Освен образователната структура, сред причините за младежката безработица са и липсата на достатъчно добро образование, на професионален и/или трудов опит, липсата на ключови умения и трудови навици.

Данните показват, че голяма част от целевата група безработни младежи по тази специфична цел са продължително безработни младежи с регистрация в структурите на Агенция по заетостта повече от 12 месеца. По данни на Евростат за 2013 г., един от

---

<sup>24</sup> Пак там.

всеки двама безработни младежи от 15 до 29 години е продължително време без работа (10 % от младежите при общо равнище на безработица за тази възрастова група – 21,3%). Загубата на трудова мотивация поради продължителен престой без работа нанася трайно негативно отражение върху активността на безработния. Съчетанието на липсата на мотивация за търсене на работа с липсата на умения за това пречи на младия човек да бъде активна страна в намирането на заетост.

Ниското образование и липсата на образование и/или квалификация, както и липсата на професионален опит, препятстват работодателите да наемат млади хора, особено продължително безработни. Нискоквалифицираните младежи са неконкурентоспособни на пазара на труда и са сред първите освобождавани от работа в условията на несигурна икономическа среда.

Интервенциите по тази специфична цел ще бъдат насочени към решаването на проблемите на пазара на труда за тези младежи, за които ниското образование, а и свързаната с това липса на професионална квалификация и умения, са сред основните причини за невъзможността да намерят работа. Пречките, породени от нивото на образованието ще бъдат идентифицирани при съставяне на индивидуалния профил на всеки младеж с неговите силни и слаби страни, след което ще му бъде предоставена възможност за включване в подходящ вид обучение, включително и на работното място (чиракуване), както и подкрепящи услуги или интегриране в подходящ вид заетост.

**Специфична цел 3: Увеличаване броя на включените в заетост, в самостоятелна заетост или в обучение безработни младежи на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование**

Придобиването на начален професионален опит от младите хора, особено на тези с висше образование, е ключово за участието им на пазара на труда. Голяма част от младите хора в България, след тяхното дипломиране трудно намират работа поради липса на практическа професионална подготовка. Дори и да имат придобито средно или по-високо образование, те често не притежават практически знания, умения и трудови навици, търсени в съответните професионални сфери. Работодателите не предпочитат да назначават младежи, тъй като започването на първа работа (натрупването на първоначален професионален опит) от младежа е съпътствано с разходи на средства и време за сметка на работодателите, в т.ч. и за обучение. Това поставя младите хора в неблагоприятна ситуация и невъзможност да натрупат трудов стаж. Съвременният трудов пазар изисква кадри с високо образователно равнище, знания и умения.

По данни на Евростат, безработните младежи на възраст 25-29 г. със завършено средно образование в България са 16,9% при 13,1% средно за ЕС. При младежите с висше образование безработицата също е по-висока отколкото средните нива в ЕС – 12,4% за България при 10,7% средно за 28 членки на ЕС. Сравнително висок е дялът на лицата, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост със завършено средно и висше образование – 15,5% спрямо 9,4% за ЕС, което от своя страна може да се посочи като сигнал, че част от младежите предпочитат да се реализират в сферата на „сивата“ икономика.

Голямо е значението на образованието за добрата реализация на пазара на труда. Липсата на професионални умения и практика принуждава завършилите средни училища, особено тези от общообразователните училища, след завършване на

образованието си да приемат „първата възможна работа”, най-често в сферата на услугите и търговията, често без претенции към условията на труд. Голяма част от завършилите висшисти заемат позиции, за които не се изисква висше образование. В много случаи причината е, че придобитото висше образование не съответства на изискванията/търсенето на пазара. По този начин се задълбочава несъответствието между търсене и предлагане на пазара на труда и нараства равнището на безработица сред младежите с висше образование, които след завършване на обучението си не могат да си намерят работа по придобитата специалност.

При намирането на работа младите хора са в неблагоприятна ситуация и заради изискванията за трудов стаж. Преобладаваща част от безработните младежи изобщо не са работили, т.е. на тях им липсват трудови умения и опит, което ги прави неконкурентоспособни в търсенето на работа.

Младите хора са една от най-неравнопоставените групи, тъй като повечето работодатели в период на криза предпочитат да освободят първо работниците и служителите без опит и трудов стаж за съответната позиция.

В същото време младежите са потенциална група с положителни нагласи към предприемане на действия по самонаемане и развитие на самостоятелен бизнес, но нивото на предприемачество сред младежите в България е ниско. В резултат от подкрепата по тази специфична цел се очаква стимулиране на младежкото предприемачество и повишаване броя на младежите, започнали самостоятелна стопанска дейност. През 2013 г., самонаетите лица до 29 г. са едва малко над 24 хиляди души, което представлява под 2% от всички младежи в тази възрастова група<sup>25</sup>. Причините за това, от една страна, са в образователната система, която не дава достатъчна подготовка и обуславя ограничения в знанията и уменията на младежите относно бизнес процесите и управлението на дейността на предприятието. От друга страна, младите хора срещат затруднения по отношение на достъпа до финансиране.

За да бъдат преодолените предизвикателствата, пред които са изправени образованите млади хора, ще бъдат предприети мерки те да получат качествено предложение за заетост, стажуване или продължаващо обучение, както и насърчаване за предприемачество с оглед улесняването на преминаването им от образование към заетост.

---

<sup>25</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey)

**Таблица 4а: Показатели за резултат по ИМЗ и специфични за програмата показатели за резултати, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта” (по категория на района) (чл. 96 (3) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1304/2013)**

| Ид. №      | Показател                                                                                                                                                                          | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнение, използван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |      | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базовата година | Целева стойност (2023) <sup>26</sup> |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|------|-----------------------------------------------|-----------------|--------------------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|            |                                                                                                                                                                                    |                   |                            |                                                                                      | М               | Ж | О    |                                               |                 | М                                    | Ж | Общо  |                     |                     |
| СЦ 1, 2, 3 | Участници, които шест месеца след напускане на операцията участват в програми за продължаване на образованието, за обучение за придобиване на квалификация, за чиракуване или стаж | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 43   | Брой                                          | 2013            |                                      |   | 230   |                     |                     |
| СЦ 1, 2, 3 | Участници, които шест месеца след напускане на операцията имат работа                                                                                                              | По-слабо развити  | Дял                        |                                                                                      |                 |   | 58%  | Дял                                           | 2013            |                                      |   | 50%   |                     |                     |
| СЦ 1, 2, 3 | Участници, които шест месеца след напускане на операцията са самостоятелно заети                                                                                                   | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 210  | Брой                                          | 2013            |                                      |   | 200   |                     |                     |
| СЦ1        | Неактивни участници на възраст 15-24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                             | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 1992 | Брой                                          | 2013            |                                      |   | 9 630 |                     |                     |

<sup>26</sup> В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, както и всички специфични за програмата индикатори. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени. Всички индикатори за резултат в Анекс II на Регламент (ЕУ) No 1304/2013, използвани за мониторинг на изпълнението на ИМЗ, трябва да са свързани с количествено изразена целева стойност. Целевата стойност може да бъде представена или общо (М+Ж) или в разбивка по пол, базовите стойности могат да се коригират съответно “М” = мъже, “Ж”=жени, “О”= общо.

|     |                                                                                                                                                                                                                                                   |                  |      |  |  |  |      |      |      |  |  |        |  |  |
|-----|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|--|--|------|------|------|--|--|--------|--|--|
| СЦІ | Неактивни участници на възраст 25-29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                            | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 2751 | Брой | 2013 |  |  | 8 200  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                                     | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 4743 | Брой | 2013 |  |  | 17 830 |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници на възраст 15- 24 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж                                     | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 1465 | Брой | 2013 |  |  | 1 200  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници на възраст 25- 29 г.вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж                                      | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 2024 | Брой | 2013 |  |  | 1 030  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж.                                                              | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 3489 | Брой | 2013 |  |  | 2 230  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници на възраст 15- 24 г.вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица  | По-слабо развити | %    |  |  |  | 527  | %    | 2013 |  |  | 9 030  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници на възраст 25- 29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо развити | %    |  |  |  | 727  | %    | 2013 |  |  | 7 690  |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници, неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                           | По-слабо развити | %    |  |  |  | 1254 | %    | 2013 |  |  | 16 720 |  |  |
| СЦІ | Неактивни участници от ромски произход на възраст 15- 24 г.вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията                                                                                                       | По-слабо         | %    |  |  |  | 105  | %    | 2013 |  |  | 1 810  |  |  |

|                |                                                                                                                                                                                                                                                                      |                         |      |  |  |  |        |      |      |  |  |        |  |  |
|----------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|------|--|--|--|--------|------|------|--|--|--------|--|--|
|                | са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                                                                                                                                              | <i>развити</i>          |      |  |  |  |        |      |      |  |  |        |  |  |
| <i>СЦ 1</i>    | Неактивни участници от ромски произход на възраст 25- 29 г. вкл., неангажирани с образование или обучение, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица | <i>По-слабо развити</i> | %    |  |  |  | 145    | %    | 2013 |  |  | 1 540  |  |  |
| <i>СЦ 2,3</i>  | Безработни участници, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                                                                                                | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 16 255 | Брой | 2013 |  |  | 23 310 |  |  |
| <i>СЦ 2</i>    | Безработни участници, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж                                                                                                                          | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 2 588  | Брой | 2013 |  |  | 2 330  |  |  |
| <i>СЦ 2, 3</i> | Безработни участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                                                                           | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 7534   | Брой | 2013 |  |  | 19 920 |  |  |
| <i>СЦ 2</i>    | Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                        | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 486    | Брой | 2013 |  |  | 5 570  |  |  |
| <i>СЦ 2</i>    | Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                        | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 421    | Брой | 2013 |  |  | 4 740  |  |  |
| <i>СЦ 2</i>    | Безработни участници на възраст 15 - 24 г., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица        | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 142    | Брой | 2013 |  |  | 4 180  |  |  |
| <i>СЦ 2</i>    | Безработни участници на възраст 25 - 29 г., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица        | <i>По-слабо развити</i> | Брой |  |  |  | 125    | Брой | 2013 |  |  | 3 555  |  |  |



|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                       |                  |      |  |  |  |     |      |      |  |  |       |  |  |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|--|--|-----|------|------|--|--|-------|--|--|
| СЦ 2 | Безработни участници от ромски произход на възраст 15 - 24 г.вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица  | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 6   | Брой | 2013 |  |  | 1 110 |  |  |
| СЦ 2 | Безработни участници от ромски произход на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/ обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 6   | Брой | 2013 |  |  | 950   |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                                                                                                          | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 896 | Брой | 2013 |  |  | 6 500 |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                                  | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 55  | Брой | 2013 |  |  | 3 510 |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                                  | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 48  | Брой | 2013 |  |  | 2 990 |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници, които при напускане на операцията получават предложение за работа, продължаване на образованието, чиракуване или стаж                                                                                                                                    | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 306 | Брой | 2013 |  |  | 650   |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                                                                                      | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 290 | Брой | 2013 |  |  | 4 875 |  |  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 15 - 24 г., вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица              | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 17  | Брой | 2013 |  |  | 2 630 |  |  |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                         |                  |      |  |  |  |      |      |      |  |  |       |  |  |
|------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|--|--|------|------|------|--|--|-------|--|--|
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 14   | Брой | 2013 |  |  | 2 240 |  |  |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със завършено средно или висше образование, без професионален опит, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                    | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 7748 | Брой | 2013 |  |  | 6 370 |  |  |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които завършват интервенция, финансирана от ИМЗ                                                                                                                     | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 7570 | Брой | 2013 |  |  | 6 630 |  |  |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 3596 | Брой | 2013 |  |  | 5 970 |  |  |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит, които при напускане на операцията са ангажирани с образование/обучение, или които получават квалификация или имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 3670 | Брой | 2013 |  |  | 6 215 |  |  |

## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъдат подкрепяни дейности, за всички млади хора между 15 и 29-годишна възраст вкл., които не участват в заетост, образование или обучение (включително такива в рамките на 4 месеца след като са напуснали формалното образование или са останали без работа) в изпълнение на „Гаранция за младежите”. За всеки от включените в мерките младежи ще се приложи персонален подход, като на всеки младеж ще бъде разработен индивидуален профил, който да отчита неговите нужди, способности, образование, квалификация, способности за търсене на работа и други лични характеристики. В рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат подкрепени приоритетно следните целеви групи:

#### **Икономически неактивни младежи на възраст до 29 г. вкл.**

Основен акцент при работа с икономически неактивните младежи, които са извън образование и обучение и не са регистрирани като безработни в структурите на АЗ, ще бъдат дейностите по тяхното идентифициране и активиране, които ще се реализират от АЗ или местни организации или чрез партньорство с НПО, общините, частни трудови посредници и предприятия, които осигуряват временна работа и други. От една страна се предвижда АЗ, посредством предоставената информация от МОН относно младежите, преждевременно напуснали и рано отпадналите от образователната система, да идентифицира тези от младежите, които са регистрирани като безработни или са заети (в партньорство с НАП). За идентифициране и активиране на останалите младежи, АЗ ще си партнира с общинските администрации, ще организира трудови борси, ателиета за работа и други. Основна цел на междуинституционалното сътрудничество е активирането на младежите - регистрация в дирекция „Бюро по труда“, връщане в образователната система, включване в обучение, заетост, чиракуване, стажуване. Всички младежи, до които АЗ или партньорите достигнат, ще бъдат информирани за услугите, които могат да ползват след регистрацията си като безработни в бюрата по труда.

От друга страна, ще се разработват и прилагат нови методи за активиране чрез изграждането на партньорски мрежи за сътрудничество на местно ниво за работата с младежите. Дейности по активиране ще бъдат провеждани от младежки организации, общини, частни трудови посредници и др. местни партньори или техни обединения по време на културни, спортни и др. мероприятия, насочени към младежка аудитория, както и събития, организирани на места, където обичайно се събират млади хора. За запознаване на младите хора с техните трудови права и ползата от регистрацията при трудов посредник, ще бъдат проведени специфични информационни кампании. Ще се търси и осъществява и партньорство със структурите на АЗ.

За улесняване на комуникацията с младежите ще се използват специфични техники за задаване на въпроси, преодоляване на конфликтни ситуации, техники за преодоляване на възможни „бариери на изслушване” и др.

Трудовите посредници – ромски медиатори, работещи в бюрата по труда, ще продължат да изпълняват специфичните си функции по активиране на неактивни младежи от ромски произход. Ще се сътрудничи и с неправителствени организации,

работещи в сферата на интеграцията на ромите, които биха били полезни за контакт и посредничество с общността. В работата си ромските медиатори ще бъдат подпомогнати от психолози и мениджъри на случай. При необходимост, работата на трудовите посредници на АЗ, **подпомагащи неактивните и безработни младежи, вкл. ромските трудови медиатори,** ще бъде подпомогната в рамките на специфични мерки по ОП РЧР, насочени към повишаване капацитета на АЗ и ефикасността на публичните услуги по заетост, за подобряване на услугите за неактивни и безработни младежи.

На вече регистрираните като безработни неактивни младежи ще бъдат предоставяни посреднически услуги, мотивационно и психологическо подпомагане, както и включване в подходящи видове обучение, работа, в зависимост от конкретните им потребности. За целта на младежите ще бъде съставен индивидуален план за действие, съобразен с техните индивидуални характеристики и потребности (с техния профил). Подкрепа за реализацията на индивидуалния план ще бъде предоставяна от трудовите посредници и от мениджъри на случай. Те ще оказват подкрепа при прехода между различните състояния на пазара на труда - от безработица към заетост, от безработица към обучение. Мениджърите на случай ще изпълняват функцията на посредник между лицата и институциите, които предоставят социални, здравни, образователни и др. услуги и допълват по ефективен начин посредническите услуги, предоставяни от бюрата по труда. За целта те ще работят съвместно с професионалисти в различни области, за да предложат пакет от услуги, който в максимална степен удовлетворява потребностите на младите хора.

В зависимост от индивидуалните им потребности, дейностите за обучение и осигуряване на възможност за заетост могат да бъдат съчетани с услуги за професионално ориентиране и консултиране на младите хора, с оглед на това те да бъдат подкрепени при избора на професия и желания път за бъдещо професионално развитие. По този начин, наред с последващото предоставяне на обучение или възможност за наемане на работа, на младите хора ще бъде предоставен цялостен пакет от услуги на пазара на труда за подобряване техния достъп до заетост и за намаляване на нивото на младежката безработица в България.

Предоставянето на съобразено с нуждите на работодателите професионално обучение е друга важна група от дейностите, които ще се реализират в рамките на инвестиционния приоритет. Ще бъдат предоставяни и обучения за придобиване на ключови компетентности, с акцент върху развитието на чуждоезикови и дигитални компетентности. Тези два вида обучения ще дадат на безработните млади хора, които са извън образование и обучение, възможности за повишаване на знанията и уменията, с цел повишаване пригодността им за заетост и конкурентоспособността им за заемане на свободни работни места в реалния сектор.

На неактивни лица със завършено средно и висше образование, които имат идея за стартиране на собствен бизнес ще бъде предоставена информация относно възможностите за стартиране на собствен бизнес по линия на национални мерки и други операции, финансирани по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

### **Безработни младежи с основна или по-ниска образователна степен**

На безработните младежи с основно и по-ниско образование ще бъде съставен индивидуален план съобразен с техните характеристики. Предвижда се да бъдат проведени мотивационни обучения, както и да бъде оказана психологическа подкрепа с цел придобиване на по-висока самоувереност и мотивация за работа. Мотивационните

обучения за стимулиране на активното поведение на безработните младежи, ще спомогнат младите хора да придобият знания и умения за ориентиране и адаптиране към изискванията на пазара на труда, в търсене и избор на подходящо обучение или заетост. Предвижда се на лицата да бъде предоставено професионално ориентиране, така че младежите да бъдат подкрепени при избора на професия и желания път за бъдещо професионално развитие. Лицата без завършено средно образование и професионален опит ще бъдат също насочвани и включвани в обучения за придобиване на професионална квалификация, както и в обучение по време на работа (чиракуване), а успешно завършилите такова обучение остават на работа при обучилия ги работодател<sup>27</sup>. Младежите ще бъдат също информирани и насочвани директно към подходящи за тях свободни работни места, ако има налични, и ще бъдат подпомогнати да ги заемат.

Младежите без завършен начален етап на основно образование ще бъдат насочвани към възможности за ограмотяване, които ще се реализират съвместно с Министерството на образованието и науката и с подкрепата на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

В рамките на инвестиционния приоритет ще бъде предоставена подкрепа за създаване или предоставяне на работни места за наемане на безработни младежи, регистрирани в бюрата по труда. Подкрепата ще се изразява в предоставяне на работодателите на различни финансови субсидии. Насърчаването на работодателите да наемат безработни младежи е важен инструмент в усилията за осигуряване на заетост за младежите. Субсидираната заетост е ефективен инструмент за осигуряване на работа на младежи, които трудно биха се реализирали на първичния пазар на труда, поради липса на професионална квалификация, умения, продължително безработни са или са неактивни. Субсидиите ще бъдат за определен период и с ангажменти за работодателя (например допълнителен период на заетост след субсидираня) и за младия човек (например задължение за включване в обучение преди започване на работа) с оглед гарантиране на ефективност на изразходваните средства.

С цел повишаване ефективността на мерките за обучение и заетост, те ще бъдат съчетани с дейности за насърчаване географската мобилност на младежите, например покриване пътните разходи за безработните младежи да заемат работни места извън територията на населеното място по местоживееене.

### **Безработни младежи със завършено средно или висше образование**

През програмния период 2007-2013 г. усилията бяха насочени към стартиране на интервенции, допринасящи за предотвратяване изпадането в продължителна безработица на младежите след успешното приключване на средно и/или висше образование. Значителен обем от средствата бяха заделени само за подкрепа на мерки, насочени към интеграция на безработни младежи на пазара на труда. Те дадоха възможност в обучение да бъдат включени над 15 хиляди младежи, а над 13 хиляди – да започнат стаж или платена заетост. Оперативната програма осигури и възможности за стажуване при работодател без стаж по специалността на безработни до 29-годишна възраст след завършено средно или висше образование. Успешен пример е схема „Създаване на заетост за младежите чрез осигуряване на възможност за стаж“. В рамките на някои от реализираните интервенции работодателите бяха стимулирани да

---

<sup>27</sup> Съгласно разпоредбите на чл. 230-232 от Кодекса на труда.

наемат млади безработни като им се предоставят средства за покриване на разходите за обучение, за заплати и осигуровки.

И през програмния период 2014-2020 г. акцентът върху натрупване на пръв професионален опит и облекчаване на прехода от образование към заетост, ще обосновава най-важните дейности в рамките на инвестиционния приоритет. Данните показват, че през 2013 г. само 39% от безработните младежи между 15 и 24-годишна възраст са имали предишна работа, т.е. близо 6 от всеки 10 безработни младежи никога не са работили. Над 81% от безработните младежи, които никога не са работили, са търсещи работа лица, след завършване на училище или висше учебно заведение.

Осигуряването на възможност за заетост - чрез висококачествени стажове и обучение по време на работа (чиракуване) ще бъде сред първите планирани мерки още през 2014 г. и ще се прилага широко през целия програмен период. Съобразено с националното законодателство, стажуването ще бъде насочено към младежи със средно и висше образование с придобита професия или специалност, но без стаж, а обучението по време на работа (чиракуването) ще бъде предоставяно на младежи без квалификация, в т.ч. и от уязвими етнически общности като ромите. Всички младежи ще получат също информация и насочване директно към свободни работни места на първичния пазар на труда и заемането на такива, съобразно индивидуалния профил на всяко лице. Осигуряването на стимули за работодателите да наемат безработни младежи – например чрез субсидии за покриване на разходите за работна заплата и/или разходите за труд като цяло – също ще бъде съпътстваща мярка за осигуряване включването в заетост. По този начин, осигуряването на предпоставки за по-голяма активност от страна на работодателите за наемане на младите безработни младежи се очаква да повлияе върху нивото на младежката безработица, особено по отношение на тези, обхванати от инициативата „Гаранция за младежта”.

Младите хора с висока степен на образование и квалификация, които имат мотивация и бизнес идеи, ще бъдат насочвани към комплекс от услуги, подпомагащи стартирането на бизнес, предмет на финансиране в друг приоритет на ОП РЧР: предоставяне на достъпна и разбираема информация за конкретни схеми, които ще се прилагат за насърчаване предприемачеството; ориентиране и консултиране за изясняване на бизнес идеята; включване в подходящо обучение и др.

ОП РЧР ще оказва целенасочена подкрепа за създаване на работни места за безработни младежи. Насърчаването на работодателите да наемат безработни младежи е важен инструмент в усилията за осигуряване на (първа) заетост за младежите, придобиване на първи професионален опит, изграждане на трудови навици и трудова дисциплина.

С цел повишаване ефективността на мерките за заетост, ще бъде оказвана подкрепа за териториална мобилност в страната при търсене и започване на работа.

Реализираните под инвестиционния приоритет дейности следва да допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Икономически неактивни младежи, които не са в образование и обучение, на възраст от 15 до 29 г. вкл.; търсещи работа безработни младежи на възраст от 15 до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен; търсещи работа безработни младежи от 15 до 29 г. вкл. със завършено средно или висше образование.

За „младежи, които не са в образование” се считат тези младежи, които не са записани във формалната образователна система (в училище). За „младежи, които не са в обучение” се считат тези младежи, които към момента на включването им в операцията не се обучават с цел придобиване на професионална квалификация по Закона за професионалното образование и обучение.

- **Специфични целеви територии:**

Инвестициите по този инвестиционен приоритет ще бъдат използвани за допустимите пет от шестте района за планиране на страната, като до 10% от финансирането може да бъде използвано и за под-райони от по-ниско от NUTS 2 ниво в рамките на недопустимия Югозападен район, които отговарят на критериите за допустимост (съгл. чл. 19 от Регламент 1304/2013).

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъдат използвани средствата по Инициативата за младежка заетост. От общо шест района на ниво NUTS 2, т.нар. „допустими” райони са общо пет, като „недопустим” район е Югозападният. В него има пет района на ниво NUTS 3, съвпадащи с територията съответно на област Благоевград, област Кюстендил, област Перник, област София - град и Софийска област.

В тази връзка, при планирането на подкрепата, до 10% от общия размер на средствата по инициативата за младежка заетост ще бъдат насочени към младежите, населяващи четири от петте области на Югозападния район. Мотивите за това са свързани с обстоятелството, че в областите, част от този район, към 31.12.2013 г. живеят около 19% от регистрираните в бюрата по труда регистрираните безработни младежи между 15 и 24-годишна възраст и около 20% от тези до 29-годишна възраст. Освен това, в някои от тези области, съотношението между броя на регистрираните безработни младежи и броя на населението в съответната възрастова група е много по-високо от средното за страната – при средно 4.6% за групата между 15 и 24 г., в област Благоевград това съотношение е 5.4%, в област Кюстендил – 7.3%, в област Перник – 5.8%, а в Софийска област – 7.7%. Същите тенденции се наблюдават и за населението между 15 и 29-годишна възраст. Средно за страната към 31.12.2013 г. съотношението между броя на регистрираните безработни и населението е 5.9%, докато в област Благоевград то е 7.4%, в област Кюстендил – 9.4%, в област Перник – 7.3%, в Софийска област – 9.4%. Нещо повече, дялът на регистрираните безработни младежи до 29-годишна възраст от общия брой на населението в същия възрастов интервал в област Кюстендил и Софийска област е сред най-високите за страната<sup>28</sup>.

Поради това, в рамките на този инвестиционен приоритет се предвижда до 10% от средствата по Инициативата за младежка заетост да бъдат насочени към областите от Югозападния район, в които е налице най-голям дял регистрирани безработни младежи спрямо общия брой на населението на възраст между 15 и 29-годишна възраст. Това са областите Благоевград, Кюстендил, Перник и Софийска област.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални

---

<sup>28</sup> Собствени изчисления на база данните на Агенцията по заетостта за регистрираните безработни лица към 31.12.2013 г. и данните на НСИ за населението към 31.12.2013 г. по възраст и области;

инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни организации и институции; работодатели; социални партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентиране; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, организация на трудови борси и други подкрепящи услуги за заетост;
- Дейности за активиране на икономически неактивни младежи, които не са в образование или обучение, за включването им на пазара на труда, в т.ч. информационни кампании и събития, трудови борси, ателиета за търсене на работа и др.;
- Професионално информиране и консултиране; психологическо подпомагане;
- Предоставяне на обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, обучения по предприемачество;
- Осигуряване на възможност за заетост, в т.ч. обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване, след регистрация като безработно лице;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на географската мобилност с цел работа;
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни младежи;
- Популяризиране и насърчаване стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения;
- Подпомагане разработването на бизнес идеи и насочване към финансиращи програми за стартиращи предприемачи, в т.ч. по ОП РЧР.

България предвижда подкрепата за младежите чрез ОП РЧР да продължи и след 2015 г. Тази подкрепа ще бъде планирана и програмирана, вкл. финансово, след като бъде направена оценка на извършеното през периода 2014–2015 г. Финансирането ѝ ще бъде осигурено от средствата за ЕСФ за България и допълнителни ресурси за ИМЗ за страната, ако такива бъдат предоставени на България от ЕС. Резултатите от оценката на изпълнението на ИМЗ чрез ОП РЧР ще бъдат използвани за основа при препрограмирането на дейности и средства до края на програмата. За целта се предвижда да бъде предложена ревизия на ОП РЧР.

**2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**



Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

#### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар, ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

#### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

#### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

#### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

#### **Създаване на конкурентоспособност на младежите на пазара на труда**

Изпълнението на мерките ще даде възможност за създаване на подходящи умения в посочените целеви групи за успешна интеграция на пазара на труда. Инвестициите ще бъдат насочени към крайна цел – увеличаване на младежката заетост.

#### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 :**

Не е приложимо.

#### **2.A.2.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013:**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ)**

| Ид.<br>№. | Показател | Мерна<br>единица | Фон<br>д | Категори<br>я региони | Целева стойност<br>(2023) | Източник<br>на | Честота<br>на |
|-----------|-----------|------------------|----------|-----------------------|---------------------------|----------------|---------------|
|-----------|-----------|------------------|----------|-----------------------|---------------------------|----------------|---------------|

|      |                                                                                                               | ица  |     | (когато е уместно) | М | Ж | Общо   | данните | отчитане |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|--------------------|---|---|--------|---------|----------|
| СЦ 1 | Неактивни участници на възраст 15- 24 г. вкл., извън обучение или образование                                 | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 12 035 | УО      | Годишно  |
| СЦ 1 | Неактивни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., извън обучение или образование                                | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 10 250 | УО      | Годишно  |
| СЦ 1 | Неактивни участници от ромски произход на възраст 15- 24 г. вкл., извън обучение или образование              | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 2 410  | УО      | Годишно  |
| СЦ 1 | Неактивни участници от ромски произход на възраст 25 - 29 г. вкл., извън обучение или образование             | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 2 050  | УО      | Годишно  |
| СЦ 2 | Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен                  | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 6 960  | УО      | Годишно  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен           | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 4 385  | УО      | Годишно  |
| СЦ 2 | Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен                  | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 5 930  | УО      | Годишно  |
| СЦ 2 | Трайно безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен           | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 3 735  | УО      | Годишно  |
| СЦ 2 | Безработни участници от ромски произход на възраст 15-24 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен | Брой | ИМЗ | По-слабо развити   |   |   | 700    | УО      | Годишно  |
| СЦ   | Безработни участници от                                                                                       | Брой | ИМЗ | По-слабо           |   |   | 590    | УО      | Годишно  |

|      |                                                                                                                    |      |     |                  |  |  |       |    |         |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|------------------|--|--|-------|----|---------|
| 2    | ромски произход на възраст 25-29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен                              |      |     | развити          |  |  |       |    |         |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 15 - 24 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит | Брой | ИМЗ | По-слабо развити |  |  | 7 960 | УО | Годишно |
| СЦ 3 | Безработни участници на възраст 25 - 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование без професионален опит | Брой | ИМЗ | По-слабо развити |  |  | 8 290 | УО | Годишно |

### **Инвестиционен приоритет № 3 ( ЕСФ):**

***Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта***

#### **2.А.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване броя на икономически неактивните младежи извън образование и обучение на възраст до 29 г. вкл., които са получили предложение за обучение, работа, стаж или обучение по време на работа (чиракуване)<sup>29</sup> или са насочени към продължаване на образованието**

Тази специфична цел ще бъде насочена към групата на икономически неактивните младежи от 15 до 29 г., които са извън образование и обучение, които по данни на НСИ за 2013 г. наброяват около 200 000 души. В обхванатата в тази специфична цел група се включват тези младежи на възраст 15 – 29 г., които не учат, не се обучават и не работят (NEETs) и които нямат регистрация като безработни в службите на Агенция по заетостта. Те наброяват 261,3 хил. души.

По данни на Евростат за 2013 г., в България младежите NEETs са 26% от всички младежи (при 16 % за ЕС), като преобладаващата част (17%) са неактивни и техният дял през последните 5 години нараства при двойно по-ниско и стабилно ниво от 8 % за ЕС за периода.

<sup>29</sup> Съгласно Кодекса на труда.

Данните за 2013 г. за неактивните младежи в България на възраст между 15 и 29 г. вкл. са обезпокояващи. При възрастовата група 15-24 г., 70 % от младежите са неактивни, (при 58% на ниво ЕС). Тази ниска активност може до известна степен да се обясни с факта, че огромна част от тях все още учат. При младежите между 25 и 29 г. 26% са неактивните в България, при 18% за ЕС. Това обуславя и необходимостта от включване на неактивните младежи до 29 годишна възраст в този инвестиционен приоритет.

В допълнение, малко над 10 % от младежите на възраст 15-29 г. не търсят работа, защото считат, че няма подходяща за тях работа. Някои от младежите са се обезсърчили от срещани препятствия при търсене на работа в миналото. Причини за последното могат да бъдат липсата или ниската степен на образование, социалната среда, общностните нагласи и други. На младежите също им липсва информация за възможности, които се представят от системата по заетостта за работа и обучение. Поради липсата на житейски опит и досегашната им ангажираност с образование, младите хора също нямат и умения за търсене на работа.

В много от случаите има наличие на социални и общностни предпоставки за това, особено при ромската етническа общност. По данни от преброяването през 2011 г., при ромите икономически неактивни са три пети от лицата над 15 г.<sup>30</sup>

Една тревожна причина за липсата на активност при младежите е преждевременното напускане на училище. По данни на Евростат за 2013 г., 10 % от отпадналите на възраст 18-24 г. не работят (при 7% за ЕС 28), а 4,6 % не желаят да работят (при 2,1 % в ЕС 28). Немалка част от тези младежи са от ромски произход. Липсата на образование е причина за оставането им извън пазара на труда, като с времето пропастта между незавършилите училище и наемането на работа нараства. По данни от преброяването през 2011 г.<sup>31</sup>, при ромите учащите са изключително малко – 7.3% от икономически неактивните на възраст над 15 г. Този нисък дял ще предопределя по-ниския образователен и квалификационен статус на общността в дългосрочен план. При етническото самоопределяне на ромите като такива, немалка част се определят като хора с български или турски етнически произход, а не като роми, което също трябва да се вземе предвид.

Неактивните младежи, обхванати в тази специфична цел, ще бъдат мотивирани за регистрация в службите по заетостта и ще получат достъп до всички подходящи мерки за включване на пазара на труда.

**Специфична цел 2: Увеличаване броя на безработните младежи на възраст до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен, които са завършили обучение или са включени в заетост**

Тази специфична цел ще бъде насочена към групата на безработните младежи от 15 до 29 г. с ниско образование, регистрирани в Агенция по заетостта, вкл. безработни младежи от групата NEETs. По данни на НСИ за 2013 г. лицата на възраст 15-29 години вкл., незаети и неучащи с регистрация в бюрата по труда са 63,5 хил.

През 2013 г. 28.4% от младите хора между 15 и 24-годишна възраст са били безработни, което е над два пъти по-високо от средната стойност за населението на възраст 15-74 г.

---

<sup>30</sup> Данните и анализът са от Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г.

<sup>31</sup> Пак там.

Ситуацията на младежите от 25 до 29 г. на пазара на труда по някои показатели е по-тежка от тази на младите хора от 15 до 24 г. По данни на АЗ, броят на безработните младежи на възраст 25-29 г. традиционно надхвърлят този на 15 - 24 годишните. По данни на АЗ, NEETs с регистрация до 4 месеца са значителна част от регистрираните в бюрата по труда младежи до 29 г. - 38,9%, при 42,5% на младежите до 25 г.

Анализите на младежката безработица показват, че ниското или неподходящото образование и липсата на квалификация са сред основните причини за безработицата сред младежите в България. В образователната структура на регистрираните безработни младежи до 24 г. по данни на Евростат за 2013 г., с най-голям относителен дял е групата на младежите с основно и по-ниско образование – 51,6 % от младежите на тази възраст. При групата на 25 до 29-годишните, дялът на нискообразованите е също висок – 37,6%, което изисква включването и на тази група в мерки за преодоляването на проблемите, свързани с ниското образование. 10,2% в рамките на 27-те % NEETs имат образователна степен под средната. Освен образователната структура, сред причините за младежката безработица са и липсата на достатъчно добро образование, на професионален и/или трудов опит, липсата на ключови умения и трудови навици.

Данните показват, че голяма част от целевата група безработни младежи по тази специфична цел са продължително безработни младежи с регистрация в структурите на Агенция по заетостта повече от 12 месеца. По данни на Евростат за 2013 г., един от всеки двама безработни младежи от 15 до 29 години е продължително време без работа (10 % от младежите при общо равнище на безработица за тази възрастова група – 21,3%). Загубата на трудова мотивация поради продължителен престой без работа нанася трайно негативно отражение върху активността на безработния. Съчетанието на липсата на мотивация за търсене на работа с липсата на умения за това пречи на младия човек да бъде активна страна в намирането на заетост.

Ниското образование и липсата на образование и/или квалификация, както и липсата на професионален опит, препятстват работодателите да наемат млади хора, особено продължително безработни. Нискоквалифицираните младежи са неконкурентоспособни на пазара на труда и са сред първите освобождавани от работа в условията на несигурна икономическа среда.

Интервенциите по тази специфична цел ще бъдат насочени към решаването на проблемите на пазара на труда за тези младежи, за които ниското образование, а и свързаната с това липса на професионална квалификация и умения, са сред основните причини за невъзможността да намерят работа. Пречките, породени от нивото на образованието ще бъдат идентифицирани при съставяне на индивидуалния профил на всеки младеж с неговите силни и слаби страни, след което ще му бъде предоставена възможност за включване в подходящ вид обучение, включително и на работното място (чиракуване), както и подкрепящи услуги или интегриране в подходящ вид заетост.

**Специфична цел 3: Увеличаване броя на включените в заетост, в самостоятелна заетост или в обучение безработни младежи на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование**

Придобиването на начален професионален опит от младите хора, особено на тези с висше образование, е ключово за участието им на пазара на труда. Голяма част от младите хора в България, след тяхното дипломиране трудно намират работа поради липса на практическа професионална подготовка. Дори и да имат придобито средно или по-високо образование, те често не притежават практически знания, умения и

трудови навици, търсени в съответните професионални сфери. Работодателите не предпочитат да назначават младежи, тъй като започването на първа работа (натрупването на първоначален професионален опит) от младежа е съпътствано с разходи на средства и време за сметка на работодателите, в т.ч. и за обучение. Това поставя младите хора в неблагоприятна ситуация и невъзможност да натрупат трудов стаж. Съвременният трудов пазар изисква кадри с високо образователно равнище, знания и умения.

По данни на Евростат безработните младежи на възраст 25-29 г. със завършено средно образование в България са 16,9% при 13,1% средно за ЕС. При младежите с висше образование безработицата също е по-висока отколкото средните нива в ЕС – 12,4% за България при 10,7% средно за 28 членки на ЕС. Сравнително висок е дялът на лицата, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост със завършено средно и висше образование – 15,5% спрямо 9,4% за ЕС, което от своя страна може да се посочи като сигнал, че част от младежите предпочитат да се реализират в сферата на „сивата” икономика.

Голямо е значението на образованието за добрата реализация на пазара на труда. Липсата на професионални умения и практика принуждава завършилите средни училища, особено тези от общообразователните училища, след завършване на образованието си да приемат „първата възможна работа”, най-често в сферата на услугите и търговията, често без претенции към условията на труд. Голяма част от завършилите висшисти заемат позиции, за които не се изисква висше образование. В много случаи причината е, че придобитото висше образование не съответства на изискванията/търсенето на пазара. По този начин се задълбочава несъответствието между търсене и предлагане на пазара на труда и нараства равнището на безработица сред младежите с висше образование, които след завършване на обучението си не могат да си намерят работа по придобитата специалност.

При намирането на работа младите хора са в неблагоприятна ситуация и заради изискванията за трудов стаж. Преобладаваща част от безработните младежи изобщо не са работили, т.е. на тях им липсват трудови умения и опит, което ги прави неконкурентоспособни в търсенето на работа.

Младите хора са една от най-неравнопоставените групи, тъй като повечето работодатели в период на криза предпочитат да освободят първо работниците и служителите без опит и трудов стаж за съответната позиция.

В същото време младежите са потенциална група с положителни нагласи към предприемане на действия по самонаемане и развитие на самостоятелен бизнес, но нивото на предприемачество сред младежите в България е ниско. В резултат от подкрепата по тази специфична цел се очаква стимулиране на младежкото предприемачество и повишаване броя на младежите, започнали самостоятелна стопанска дейност. През 2013 г., самонаетите лица до 29 г. са едва малко над 24 хиляди души, което представлява под 2% от всички младежи в тази възрастова група<sup>32</sup>. Причините за това, от една страна, са в образователната система, която не дава достатъчна подготовка и обуславя ограничения в знанията и уменията на младежите

---

<sup>32</sup> НСИ, Наблюдение на работната сила (EU Labour Force Survey);

относно бизнес процесите и управлението на дейността на предприятието. От друга страна, младите хора срещат затруднения по отношение на достъпа до финансиране.

За да бъдат преодолените предизвикателствата, пред които са изправени образованите млади хора, ще бъдат предприети мерки те да получат качествено предложение за заетост, стажуване или продължаващо обучение, както и насърчаване за предприемачество с оглед улесняването на преминаването им от образование към заетост.

***Таблица 4 - Показатели за резултат и специфични за програмата показатели за резултати, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта” – с финансиране от ЕСФ***

| Ид. № | Показател                                                                                                                                                                            | Категория регион | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнение, използван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |      | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) <sup>33</sup> |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|------|-----------------------------------------------|---------------|--------------------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|       |                                                                                                                                                                                      |                  |                            |                                                                                      | М               | Ж | О    |                                               |               | М                                    | Ж | Общо  |                     |                     |
| СП1   | Неактивни участници на възраст до 29 г. вкл., които при напускане на операцията са започнали да търсят работа                                                                        | По-слабо развити | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 3490 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 2 800 | УО                  | Годишно             |
| СП1   | Неактивни участници на възраст до 29 г. вкл., които при напускане на операцията получават квалификация                                                                               | По-слабо развити | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 43   | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 3 730 | УО                  | Годишно             |
| СП1   | Неактивни участници на възраст до 29 г. вкл., които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица                                               | По-слабо развити | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 1253 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 1 400 | УО                  | Годишно             |
| СП2   | Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията получават квалификация                                 | По-слабо развити | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 49   | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 1 230 | УО                  | Годишно             |
| СП2   | Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо развити | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 218  | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 460   | УО                  | Годишно             |
| СП2   | Безработни участници от ромски                                                                                                                                                       | По-              | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 12   | Брой                                          | 2013          |                                      |   |       | УО                  | Годишно             |

<sup>33</sup> В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, както и всички специфични за програмата индикатори. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени. Всички индикатори за резултат в Анекс II на Регламент (ЕУ) No 1304/2013, използвани за мониторинг на изпълнението на ИМЗ, трябва да са свързани с количествено изразена целева стойност. Целевата стойност може да бъде представена или общо (М+Ж) или в разбивка по пол, базовите стойности могат да се коригират съответно “М” = мъже, “Ж”=жени, “О”= общо.



|     |                                                                                                                                                                                     |                   |      |  |  |  |      |      |      |  |  |       |    |         |
|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|------|--|--|--|------|------|------|--|--|-------|----|---------|
|     | произход на възраст до 29 г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица            | слабо разви ти    |      |  |  |  |      |      |      |  |  | 90    |    |         |
| СЦЗ | Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование, които при напускане на операцията получават квалификация                                 | По-слабо разви ти | Брой |  |  |  | 498  | Брой | 2013 |  |  | 1 960 | УО | Годишно |
| СЦЗ | Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование, които при напускане на операцията имат работа, включително като самостоятелно заети лица | По-слабо разви ти | Брой |  |  |  | 6769 | Брой | 2013 |  |  | 740   | УО | Годишно |

## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъдат подкрепяни дейности, за всички млади хора между 15 и 29-годишна възраст вкл., които не участват в заетост, образование или обучение (включително такива в рамките на 4 месеца след като са напуснали формалното образование или са останали без работа) в изпълнение на „Гаранция за младежите”. За всеки от включените в мерките младежи ще се приложи персонален подход, като на всеки младеж ще бъде разработен индивидуален профил, който да отчита неговите нужди, способности, образование, квалификация, способности за търсене на работа и други лични характеристики. В рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат подкрепени приоритетно следните целеви групи:

#### **Икономически неактивни младежи на възраст до 29 г. вкл.**

Основен акцент при работа с икономически неактивните младежи, които са извън образование и обучение и не са регистрирани като безработни в структурите на АЗ, ще бъдат дейностите по тяхното идентифициране и активиране, които ще се реализират от АЗ или местни организации или чрез партньорство с НПО, общините, частни трудови посредници и предприятия, които осигуряват временна работа и други. От една страна се предвижда АЗ, посредством предоставената информация от МОН относно младежите, преждевременно напуснали и рано отпадналите от образователната система, да идентифицира тези от младежите, които са регистрирани като безработни или са заети (в партньорство с НАП). За идентифициране и активиране на останалите младежи, АЗ ще си партнира с общинските администрации, ще организира трудови борси, ателиета за работа и други. Основна цел на междуинституционалното сътрудничество е активирането на младежите - регистрация в дирекция „Бюро по труда“, връщане в образователната система, включване в обучение, заетост, чиракуване, стажуване. Всички младежи, до които АЗ или партньорите достигнат, ще бъдат информирани за услугите, които могат да ползват след регистрацията си като безработни в бюрата по труда.

От друга страна, ще се разработват и прилагат нови методи за активиране чрез изграждането на партньорски мрежи за сътрудничество на местно ниво за работата с младежите. Дейности по активиране ще бъдат провеждани от младежки организации, общини, частни трудови посредници и др. местни партньори или техни обединения по време на културни, спортни и др. мероприятия, насочени към младежка аудитория, както и събития, организирани на места, където обичайно се събират млади хора. За запознаване на младите хора с техните трудови права и ползата от регистрацията при трудов посредник, ще бъдат проведени специфични информационни кампании. Ще се търси и осъществява и партньорство със структурите на АЗ.

За улесняване на комуникацията с младежите ще се използват специфични техники за задаване на въпроси, преодоляване на конфликтни ситуации, техники за преодоляване на възможни „бариери на изслушване” и др.

Трудовите посредници–ромски медиатори, работещи в бюрата по труда, ще продължат да изпълняват специфичните си функции по активиране на неактивни младежи от ромски произход. Ще се сътрудничи и с неправителствени организации, работещи в

сферата на интеграцията на ромите, които биха били полезни за контакт и посредничество с общността. В работата си ромските медиатори ще бъдат подпомогнати от психолози и мениджъри на случай. При необходимост, работата на трудовите посредници на АЗ, подпомагащи неактивните и безработни младежи, вкл. ромските медиатори, ще бъде подпомогната в рамките на специфични мерки по ОП РЧР, насочени към повишаване капацитета на АЗ и ефикасността на публичните услуги по заетост, за да се подобрят услугите за неактивни и безработни младежи.

На вече регистрираните като безработни неактивни младежи ще бъдат предоставяни посреднически услуги, мотивационно и психологическо подпомагане, както и включване в подходящи видове обучение или работа, в зависимост от конкретните им потребности. За целта на младежите ще бъде съставен индивидуален план за действие, съобразен с техните индивидуални характеристики и потребности (с техния профил). Подкрепа за реализацията на индивидуалния план ще бъде предоставяна от трудовите посредници и от мениджъри на случай. Те ще оказват подкрепа при прехода между различните състояния на пазара на труда - от безработица към заетост, от безработица към обучение. Мениджърите на случай ще изпълняват функцията на посредник между лицата и институциите, които предоставят социални, здравни, образователни и др. услуги и допълват по ефективен начин посредническите услуги, предоставяни от бюрата по труда. За целта те ще работят съвместно с професионалисти в различни области, за да предложат пакет от услуги, който в максимална степен удовлетворява потребностите на младите хора.

В зависимост от индивидуалните им потребности, дейностите за обучение и осигуряване на възможност за заетост могат да бъдат съчетани с услуги за професионално ориентиране и консултиране на младите хора, с оглед на това те да бъдат подкрепени при избора на професия и желания път за бъдещо професионално развитие. По този начин, наред с последващото предоставяне на обучение или възможност за наемане на работа, на младите хора ще бъде предоставен цялостен пакет от услуги на пазара на труда за подобряване техния достъп до заетост и за намаляване на нивото на младежката безработица в България.

Предоставянето на съобразено с нуждите на работодателите професионално обучение е друга важна група от дейностите, които ще се реализират в рамките на инвестиционния приоритет. Ще бъдат предоставяни и обучения за придобиване на ключови компетентности, с акцент върху развитието на чуждоезикови и дигитални компетентности. Тези два вида обучения ще дадат на безработните млади хора, които са извън образование и обучение, възможности за повишаване на знанията и уменията, с цел повишаване пригодността им за заетост и конкурентоспособността им за заемане на свободни работни места в реалния сектор.

На неактивни лица със завършено средно и висше образование, които имат идея за стартиране на собствен бизнес ще бъде предоставена информация относно възможностите за стартиране на собствен бизнес по линия на национални мерки и други операции, финансирани по линия на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“.

### **Безработни младежи с основна или по-ниска образователна степен**

На безработните младежи с основно и по-ниско образование ще бъде съставен индивидуален план съобразен с техните характеристики. Предвижда се да бъдат проведени мотивационни обучения, както и да бъде оказана психологическа подкрепа с цел придобиване на по-висока самоувереност и мотивация за работа. Мотивационните

обучения за стимулиране на активното поведение на безработните младежи, ще спомогнат младите хора да придобият знания и умения за ориентиране и адаптиране към изискванията на пазара на труда, в търсене и избор на подходящо обучение или заетост. Предвижда се на лицата да бъде предоставено професионално ориентиране, така че младежите да бъдат подкрепени при избора на професия и желания път за бъдещо професионално развитие. Лицата без завършено средно образование и професионален опит ще бъдат също насочвани и включвани в обучения за придобиване на професионална квалификация, както и в обучение по време на работа (чиракуване), а успешно завършилите такова обучение остават на работа при обучилия ги работодател<sup>34</sup>. Младежите ще бъдат също информирани и насочвани директно към подходящи за тях свободни работни места, ако има налични, и ще бъдат подпомогнати да ги заемат.

Младежите без завършен начален етап на основно образование ще бъдат насочвани към възможности за ограмотяване, които ще се реализират съвместно с Министерството на образованието и науката и с подкрепата на Оперативна програма „Наука и образование за интелигентен растеж“.

В рамките на инвестиционния приоритет ще бъде предоставена подкрепа за създаване или предоставяне на работни места за наемане на безработни младежи, регистрирани в бюрата по труда. Подкрепата ще се изразява в предоставяне на работодателите на различни финансови субсидии. Насърчаването на работодателите да наемат безработни младежи е важен инструмент в усилията за осигуряване на заетост за младежите. Субсидираната заетост е ефективен инструмент за осигуряване на работа на младежи, които трудно биха се реализирали на първичния пазар на труда, поради липса на професионална квалификация, умения, продължително безработни са или са неактивни. Субсидиите ще бъдат за определен период и с ангажменти за работодателя (например допълнителен период на заетост след субсидираня) и за младия човек (например задължение за включване в обучение преди започване на работа) с оглед гарантиране на ефективност на изразходваните средства.

С цел повишаване ефективността на мерките за обучение и заетост, те ще бъдат съчетани с дейности за насърчаване географската мобилност на младежите, например покриване на пътните разходи за безработните младежи да заемат работни места извън територията на населеното място по местоживееене.

### **Безработни младежи със завършено средно или висше образование**

През програмния период 2007-2013 г. усилията бяха насочени към стартиране на интервенции, допринасящи за предотвратяване изпадането в продължителна безработица на младежите след успешното приключване на средно и/или висше образование. Значителен обем от средствата бяха заделени само за подкрепа на мерки, насочени към интеграция на безработни младежи на пазара на труда. Те дадоха възможност в обучение да бъдат включени над 15 хиляди младежи, а над 13 хиляди – да започнат стаж или платена заетост. Оперативната програма осигури и възможности за стажуване при работодател без стаж по специалността на безработни до 29-годишна възраст след завършено средно или висше образование. Успешен пример е схема „Създаване на заетост за младежите чрез осигуряване на възможност за стаж“. В рамките на някои от реализираните интервенции работодателите бяха стимулирани да

---

<sup>34</sup> Съгласно разпоредбите на чл. 230-232 от Кодекса на труда.

наемат млади безработни като им се предоставят средства за покриване на разходите за обучение, за заплати и осигуровки.

И през програмния период 2014-2020 г. акцентът върху натрупване на пръв професионален опит и облекчаване на прехода от образование към заетост, ще обосновава най-важните дейности в рамките на инвестиционния приоритет. Данните показват, че през 2013 г. само 39% от безработните младежи между 15 и 24-годишна възраст са имали предишна работа, т.е. близо 6 от всеки 10 безработни младежи никога не са работили. Над 81% от безработните младежи, които никога не са работили, са търсещи работа лица, след завършване на училище или висше учебно заведение.

Осигуряването на възможност за заетост - чрез висококачествени стажове и обучение по време на работа (чиракуване) ще бъде сред първите планирани мерки още през 2014 г. и ще се прилага широко през целия програмен период. Съобразено с националното законодателство, стажуването ще бъде насочено към младежи със средно и висше образование с придобита професия или специалност, но без стаж, а обучението по време на работа (чиракуването) ще бъде предоставяно на младежи без квалификация, в т.ч. и от уязвими етнически общности като ромите. Всички младежи ще получат също информация и насочване директно към свободни работни места на първичния пазар на труда и заемането на такива, съобразно индивидуалния профил на всяко лице. Осигуряването на стимули за работодателите да наемат безработни младежи – например чрез субсидии за покриване на разходите за работна заплата и/или разходите за труд като цяло – също ще бъде съпътстваща мярка за осигуряване включването в заетост. По този начин, осигуряването на предпоставки за по-голяма активност от страна на работодателите за наемане на младите безработни младежи се очаква да повлияе върху нивото на младежката безработица, особено по отношение на тези, обхванати от инициативата „Гаранция за младежта”.

Младите хора с висока степен на образование и квалификация, които имат мотивация и бизнес идеи, ще бъдат насочвани към комплекс от услуги, подпомагащи стартирането на бизнес, предмет на финансиране в друг приоритет на ОП РЧР: предоставяне на достъпна и разбираема информация за конкретни схеми, които ще се прилагат за насърчаване предприемачеството; ориентиране и консултиране за изясняване на бизнес идеята; включване в подходящо обучение и др.

ОП РЧР ще оказва целенасочена подкрепа за създаване на работни места за безработни младежи. Насърчаването на работодателите да наемат безработни младежи е важен инструмент в усилията за осигуряване на (първа) заетост за младежите, придобиване на първи професионален опит, изграждане на трудови навици и трудова дисциплина.

С цел повишаване ефективността на мерките за заетост, ще бъде оказвана подкрепа за териториална мобилност в страната при търсене и започване на работа.

Реализираните под инвестиционния приоритет дейности следва да допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Икономически неактивни младежи, които не са в образование и обучение, на възраст от 15 до 29 г. вкл.; търсещи работа безработни младежи на възраст от 15 до 29 г. вкл. с основна или по-ниска образователна степен; търсещи работа безработни младежи от 15 до 29 г. вкл. със завършено средно или висше образование.

За „младежи, които не са в образование” се считат тези младежи, които не са записани във формалната образователна система (в училище). За „младежи, които не са в обучение” се считат тези младежи, които към момента на включването им в операцията не се обучават с цел придобиване на професионална квалификация по Закона за професионалното образование и обучение.

- **Специфични целеви територии:**

Инвестициите по този инвестиционен приоритет ще бъдат използвани за шестте района за планиране на страната.

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъдат използвани средствата по ЕСФ

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни организации и институции; работодатели; социални партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентиране; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на посреднически услуги на пазара на труда, организация на трудови борси и други подкрепящи услуги за заетост;
- Дейности за активиране на икономически неактивни младежи, които не са в образование или обучение, за включването им на пазара на труда, в т.ч. информационни кампании и събития, трудови борси, ателиета за търсене на работа и др.;
- Професионално информиране и консултиране; психологическо подпомагане;
- Предоставяне на обучение след регистрация като безработно лице - мотивационни обучения, обучение за придобиване на професионална квалификация, обучение за придобиване и усъвършенстване на ключови компетентности, обучения по предприемачество;
- Осигуряване на възможност за заетост, в т.ч. обучение по време на работа (чиракуване) и стажуване, след регистрация като безработно лице;
- Предоставяне на стимули за насърчаване на географската мобилност с цел работа;
- Предоставяне на стимули на работодатели за наемането на безработни младежи;
- Популяризиране и насърчаване стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения;
- Подпомагане разработването на бизнес идеи и насочване към финансиращи програми за стартиращи предприемачи, в т.ч. по ОП РЧР.

## **2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар и ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

### **Създаване на конкурентоспособност на младежите на пазара на труда**

Изпълнението на мерките ще даде възможност за създаване на подходящи умения в посочените целеви групи за успешна интеграция на пазара на труда. Инвестициите ще бъдат насочени към крайна цел – увеличаване на младежката заетост.

## **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

## **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 :**

Не е приложимо.

**2.A.2.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013:**



**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ )**

| Ид. №. | Показател                                                                                                    | Мерна единица | Фонд | Категория региони (когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------|--------------------------------------|------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                              |               |      |                                      | М                      | Ж | Общо  |                     |                     |
| СЦ 1   | Неактивни участници на възраст до 29 г. вкл., извън обучение или образование                                 | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                        |   | 4 660 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Безработни участници на възраст до 29г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен                    | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                        |   | 1 540 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Безработни участници от ромски произход на възраст до 29г. вкл., с основна или по-ниска образователна степен | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                        |   | 150   | УО                  | Годишно             |
| СЦ 3   | Безработни участници на възраст до 29 г. вкл., със завършено средно или висше образование                    | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                     |                        |   | 2 450 | УО                  | Годишно             |

***Инвестиционен приоритет № 4: „Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни”***

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване на броя на актуализираните и въведените нови процеси на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги в институциите в сферата на пазара на труда**

Формулираната специфична цел е в съответствие с целите, очертани в Актуализираната стратегия по заетостта на Република България 2013-2020 и е в отговор на Препоръка №3 Съвета на ЕС относно Националната програма за реформи от 2014 г. Тя е насочена както към оказването на подкрепа за МТСП при формулирането на политики и инструменти за тяхната практическа реализация, изграждането на съвременни адекватни модели за организация на работните процеси, така и към развитието и укрепването на капацитета на Агенцията по заетостта като публична институция, отговорна за изпълнението на политиките и предоставяне на услуги в сферата на заетостта.

Усилията са насочени към формулиране и прилагане на интервенциите на пазара на труда, които да ограничат нивата на безработица, да насърчат повишаването нивата на заетост и да повишат аналитичния капацитет за изготвяне на регулярни анализи и тематични изследвания за състоянието и развитието на пазара на труда в България. Ще се предостави подкрепа за изграждането и развитието на системи и инструменти за прогнозиране на тенденциите на пазара на труда, от една страна, и за анализ на факторите и движещите сили, стоящи зад тези тенденции, от друга. От съществено значение ще бъде и провеждането на предварителни оценки и оценки на въздействието на реално провежданите политики.

Тези усилия могат да се подпомогнат и от разработването на партньорства с други организации и посредници на пазара на труда и всички заинтересовани страни в сферата на услугите по заетостта.

От важно значение е необходимостта от предоставяне на по-ефикасни услуги за търсещите работа лица и работодателите. Инструментите за наблюдение на пазара на труда трябва да се доразвият така, че да отчитат коректно причините за незаемане на обявени свободни работни места, както и за предприемане на адекватни на това действия.

Изпълнението на нови, по-фокусирани и по-ефективни политики и услуги на пазара на труда не може да се реализира без усилия за подобряване на вътрешната организация и ефективността на работните процеси в институциите на пазара на труда. Необходимо е също да се подобри системата за мониторинг на изпълнението, въвеждането на по-добра координация и системност в работните процеси..

За формулирането и реализацията на нови и по-ефективни политики и инструменти за прилагането им е необходимо осигуряването на адекватна професионална компетентност на служителите. В тази насока ще се търси и тясното сътрудничеството

с Европейските публични служби по заетост и други организации, с цел въвеждане на добри практики и иновационни модели. ОП РЧР ще осигури финансиране за развитие на знанията и уменията на служителите, обучения, обмен на опит.

Необходимо е и осигуряването на материално техническо обезпечаване на работните процеси и съвременни средства за работа и комуникация на служителите, ангажирани с процесите по изпълнение, управление, мониторинг, контрол на дейностите. Целта е да се постигне бърза и ефективна обработка на документите и получаваната информация, по-качествено обслужване на гражданите и бизнеса.

Комплексът от предвидени инвестиции ще допринесе за разширяване обхвата и ефективността на активните политики по заетостта, както и за подобряване ефективността на Агенцията по заетостта чрез разработване на система за мониторинг на изпълнението, в отговор на препоръка 3 на Съвета на ЕС за България от 2014г.

**Специфична цел 2: Увеличаване броя и качеството на услугите, предоставяни от институциите и организациите на пазара на труда, за търсещи работа лица и работодатели**

Основен фокус на специфичната цел е предоставянето на услуги за трайното интегриране на пазара на труда на лицата в трудоспособна възраст чрез повишаване качеството и ефикасността на набора от услуги за активиране на икономически неактивните лица, реинтегриране в заетостта на безработните лица и за установяване и задоволяване на нуждите на работодателите от работна сила с определени опит, знания, умения и характеристики.

В отговор на нарастващите предизвикателства на пазара на труда, институциите и организациите на пазара на труда трябва да подобрят качеството на предоставяните услуги чрез провеждане на политика за постигане на устойчиви резултати. В същото време дейностите и предоставяните услуги трябва да се фокусират и върху все по-нарастващото разминаване между търсене и предлагане на пазара на труда, чрез осигуряване на индивидуализиран подход както към търсещите работа лица, така и към нуждите на работодателите. От важно значение е необходимостта от **разнообразяване и повишаване качеството на услугите за търсещите работа**, с конкретен акцент върху младежите, които не са в заетост, нито в обучение нито в образование, ромите, продължително безработните, хората с ниско образование или квалификация, несъответстваща на нуждите на работодателите, както и по-възрастните работници.

С оглед на факта, че все още е значителен броят на хората в трудоспособна възраст, които биха искали да работят, но не търсят активно работа, трябва да бъде развит капацитетът на институциите и организациите, работещи в сферата на пазара на труда, да разработват, прилагат и административат мерки и отделни услуги за активиране на икономически неактивни лица.

Чрез преглед на икономическите тенденции и развитието на пазара на труда, включително на местно и регионално ниво, ще се цели също и постигане на **по-голям брой и по-качествени услуги за работодателите** и повишаване на реализацията на търсещите работа с подходящ профил на свободните места. Това ще стане възможно и с въвеждането на по-голям брой електронни услуги, вкл. електронизиране на посредническите услуги и внедряване на нови модели за достъп до отдалечени работни места.

За въвеждането и качественото изпълнение на новите услуги ще се предприемат действия за повишаване на компетентностите, знанията и уменията на служителите в териториалните поделения на Агенция по заетостта. Подобряването на ефективността

на работата на служителите за извършване на услугите ще се осъществява чрез предоставянето на възможности за адекватно на обучение и комплекс от инструменти за кариерно развитие.

Комплексът от предвидени инвестиции по тази специфична цел ще допринесе за подобряване ефективността на Агенцията по заетостта чрез по-добро насочване на предоставяните услуги към най-уязвимите, в отговор на препоръка 3 на Съвета на ЕС за България от 2014 г.

### **Специфична цел 3: Увеличаване на броя на търсещите работа лица и работодатели, на които са предоставени посреднически услуги за насърчаване на транснационалната мобилност в рамките на мрежата EURES**

Транснационалната мобилност остава предизвикателство, въпреки очевидните социални и икономически ползи. Данните от административната статистика на Агенция по заетостта показват нарастване на броя на българските работници, които декларират „намерения” да работят в чужбина през периода 2010 -2013 г. EURES съветниците и асистентите на Агенция по заетостта са консултирали и информирали индивидуално 23 211 заинтересовани, търсещи работа лица през периода 06.2010-05.2011г.; 29 018 през 06.2011-05.2012г. и 37 475 през 06.2012-05.2013 г. Успоредно с това за периода 2010-2013 са проведени 386 информационни дни за търсещите работа лица, в които са обхванати 10692 търсещи работа лица, както и 35 трудови борси с участието на 12 500 кандидати за работа. При българските работодатели интересът от наемане на работници от другите страни остава ограничен, но EURES екипът е организирал 53 информационни събития от 2010 до 2013 г., с участие на 944 компании. EURES мрежата в България продължава да регистрира и висок посетителски онлайн интерес. Само през 2013 г. е имало 186 110 уникални посетители и 449 334 посещения на българския EURES сайт.

Налице са множество причини, поради които отделните граждани не осъществяват своите намерения да се превърнат в мобилни работници. Най-често срещани практически затруднения са липсата на информация за търсене на работа, липсата на езикови умения, професионални компетенции и умения различни от търсените и др. Актуализираната стратегия по заетостта 2013-2020 г. предвижда действия за мотивиране завръщането на висококвалифицираните български работници обратно в страната. В тази връзка ще продължи организирането на информационни кампании (трудови борси и дни) сред българските общности в чужбина с участието на компетентните институции и работодатели от България.

Модернизирането на EURES ще наложи създаване и повишаване на капацитета на предоставящите EURES услуги с фокус върху подобряване на професионалната компетентност. Партньорските организации са задължени да включват служители в организираните от ЕК обучения, семинари и конференции, да осъществяват на национално ниво обучения, семинари, конференции, да предоставят обучители – опитни EURES експерти и др.

В резултат на инвестициите на ОПРЧР във връзка с тази специфична цел ще се осигурят възможности за предоставяне на посреднически услуги на по-голям брой търсещи работа лица и работодатели от квалифицирани и мотивирани служители, използващи пълноценно съвременните информационни технологии. Ще се улесни търсенето на работа/наемането на работна ръка в/от други страни от ЕС чрез осигуряването и поддръжката на различни комуникационни и информационни канали, реализирането на проекти за директно срещане на търсещите работа и работодателите,

повишаване на пригодността за заетост с провеждане на езикови курсове, интеграционни обучения и др.

Трудовата мобилност в рамките на ЕС ще разшири възможностите за професионална реализация на работниците и ще помогне на работодателите по-добре и по-бързо да попълват свободните работни места. Натрупаният опит и умения на завръщащите се работници ще подпомогне допълнително развитие на българската икономика.

**Специфична цел 4: Реформиране на мрежата EURES на национално ниво с включването на нови партньори и създаването на нови системи за обмен на данни и механизми за координирано планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на дейностите**

В съответствие с Пакета за заетостта<sup>35</sup> през 2012 г. Европейската комисия прие Решение 2012/733/ЕС за модернизиране и укрепване на мрежата EURES. Решението цели да създаде стимули за укрепване на услугите за срещане на търсенето и предлагането на работа, устройването на работа и наемането на работна ръка в рамките на действащата рамка за EURES, *inter alia*, чрез обхващането на частните служби по заетостта.

До 2013 г., Агенцията по заетостта е единственият член на мрежата от страна на Р. България и си сътрудничи активно с публичните служби за заетост на другите страни от ЕС/ЕИП. През 2014 г. е осъществена и функционална връзка между Националната база данни на пазара на труда и европейския EURES портал по отношение обмена на работни места.

В изпълнение на Решение 2012/733/ЕС е необходимо да се създаде нова структура на националната EURES мрежа и ново координиращо звено в Агенция по заетостта, което ще гарантира, че са изпълнени всички задължения по Регламент (ЕС) 492/2011 (чл. 12, 13 и 14). Звеното ще отговаря за планиране, мониторинг и оценка на дейностите при предоставянето на EURES услугите на територията на България, както и за обмена на информация относно работни места, автобиографии, кандидатури за работа, статистика и анализи за пазара на труда, условията за живот и работа в България и др.

За да може мрежата EURES да разгърне пълния си потенциал, трябва да се създаде система за акредитиране на нови партньори, които да се ангажират да спазват изцяло приложимите трудови стандарти и правни изисквания, както и другите стандарти за качество на EURES. В допълнение ще е необходимо създаването и поддържането на технически и функционални инфраструктури и системи, вкл. за оперативна съвместимост, за да се позволи на партньорите на EURES да участват в обмена на работни места, автобиографии и кандидатури за работа на европейския EURES портал.

Същевременно провеждането на EURES реформата в изпълнение на Решение 2012/733/ЕС изисква тясно сътрудничество и взаимодействие с Националните координационни бюра на другите страни, участващи в мрежата и с Европейската комисия (Европейско бюро за координация), както чрез участие в Управителния борд

на EURES, Групата за координация на EURES, в постоянни и специализирани работни групи, така и чрез обмен на информация, опит и добри практики .

В резултат от инвестициите по тази специфична цел на ОП РЧР ще се изгради нова структура на националната EURES мрежа, ще се създаде система за акредитиране на партньори на национално ниво, което ще разшири партньорството в рамките на мрежата за предоставяне на услуги за транснационална мобилност; ще се разшири базата данни с работни места и кандидатури за работа чрез създаване на технически инфраструктури за обмен на данни между EURES партньорите и европейския портал; ще се създадат и поддържат системи на планиране, мониторинг и оценка на дейностите при предоставянето на EURES услугите; ще се дадат възможности за регулярен анализ на географската и професионална мобилност като се проучват нагласите на търсещите работа, работодателите, както и на тяхната удовлетвореност от предоставяните услуги; ще се насърчават иновативни проекти за разширяване на каналите за предоставяне на услуги и техния обхват.

Подобряването на работата на институциите на пазара на труда, публични и частни посредници, ще има за резултат увеличаване обхвата и подобряване достъпа и качеството на предоставяните услуги за транснационална мобилност.

***Таблица 4 - Показатели за резултат и специфични за програмата показатели за резултати, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни”***

| Ид. №. | Показател                                                                                                                     | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнение, използван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |      | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) <sup>36</sup> |   |      | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|------|-----------------------------------------------|---------------|--------------------------------------|---|------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                                               |                   |                            |                                                                                      | М               | Ж | О    |                                               |               | М                                    | Ж | Общо |                     |                     |
| СЦ 1   | Брой въведени нови или актуализирани процеси и модели на планиране и изпълнение на политики и услуги на пазара на труда       | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 2    | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 7    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1   | Брой въведени нови или актуализирани процеси и модели на мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги на пазара на труда | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 3    | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 3    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1   | Заети лица в институциите и организациите, работещи в сферата на пазара на труда, повишили своята квалификация                | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 1775 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 330  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Брой въведени нови услуги на пазара на труда                                                                                  | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 3    | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 10   | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Заети лица в институциите и организациите, работещи в сферата на пазара на                                                    | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                      |                 |   | 1775 | Брой                                          | 2013          |                                      |   | 1950 | УО                  | Годишно             |

<sup>36</sup> В този списък се включват онези общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, както и всички специфични за програмата индикатори. Целевите стойности за общите индикатори за резултат трябва да са количествени, а специфичните за програмата индикатори могат да бъдат количествени или качествени. Всички индикатори за резултат в Анекс II на Регламент (ЕУ) No 1304/2013, използвани за мониторинг на изпълнението на ИМЗ, трябва да са свързани с количествено изразена целева стойност. Целевата стойност може да бъде представена или общо (М+Ж) или в разбивка по пол, базовите стойности могат да се коригират съответно “М” = мъже, “Ж”=жени, “О”= общо.

|      |                                                                                                                                             |                         |             |  |  |  |      |             |             |  |  |        |           |                |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------|-------------|--|--|--|------|-------------|-------------|--|--|--------|-----------|----------------|
|      | труда, повишили своята квалификация                                                                                                         |                         |             |  |  |  |      |             |             |  |  |        |           |                |
| СЦ 3 | Търсещи работа лица, автобиографиите на които са предоставени чрез EURES на работодатели с цел устройване на работа                         | <i>По-слабо развити</i> | <i>Брой</i> |  |  |  | 3000 | <i>Брой</i> | <i>2013</i> |  |  | 25 000 | <i>УО</i> | <i>Годишно</i> |
| СЦ 4 | Брой EURES партньори въвели механизми за обмен на информация за възможностите за заетост                                                    | <i>По-слабо развити</i> | <i>Брой</i> |  |  |  | 1    | <i>Брой</i> | <i>2013</i> |  |  | 50     | <i>УО</i> | <i>Годишно</i> |
| СЦ 4 | Брой организации, част от мрежата EURES, въвели механизми за координирано планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на дейностите | <i>По-слабо развити</i> | <i>Брой</i> |  |  |  | 1    | <i>Брой</i> | <i>2013</i> |  |  | 50     | <i>УО</i> | <i>Годишно</i> |



## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ**

По този инвестиционен приоритет ще се подкрепят дейности, насочени към усъвършенстване на политиките на пазара на труда и тяхното прилагане. Ще се финансират дейности за анализ на действащите политики и откриване на дефицити и пречки пред постигането на по-голяма ефективност и ефикасност на прилаганите мерки, след което ще бъдат разработени нови или ще бъдат по-добре целенасочени съществуващи политики, с цел да обхванат в по-пълна степен уязвимите групи на пазара на труда и икономически неактивните лица.

Ще бъде предоставена подкрепа за дейности, водещи до по-доброто прогнозиране в сферата на пазара на труда, както и за осигуряване на мониторинг и оценка на политиките по заетостта и тяхното изпълнение. Реализирането на планираните дейности ще надгради постигнатото през програмния период 2007-2013 г. за повишаване ефективността на институциите на пазара на труда. През периода 2007-2013г. по ОП РЧР се изпълнява операция „Изграждане на система за прогнозиране на потребностите от работна сила с определени характеристики“ с цел изграждане на действаща система, позволяваща по-доброто срещане на търсенето и предлагането на умения на пазара на труда в България. Проектът цели премахване на неравенствата на пазара на труда и насърчаване на икономическия растеж, чрез преодоляване на недостига от квалифицирани кадри в определени икономически дейности и класове професии. Въз основа на провеждани ежегодни проучвания сред работодателите и изготвен макроиконометричен модел за прогнозиране развитието на пазара на труда са разработени краткосрочни, средносрочни и дългосрочни прогнози за развитието на пазара на труда в България. Разработени са и аналитични доклади, които съдържат обстоен анализ за развитието на пазара на труда в България и препоръки за усъвършенстване на политиките насочени към развитието на човешките ресурси от гледна точка на тяхното кариерно развитие и трудова реализация.

Продължаващото изграждане на Агенцията по заетостта като модерна обществена служба за заетост е свързано с постоянното усъвършенстване на посредническата дейност, разширяване обхвата и подобряване качеството на услугите, които предлагат бюрата по труда на търсещите работа лица и работодателите. Основните направления за модернизация на посредническите услуги са свързани със създаване на ефективна организация за улесняване на достъпа до услуги на клиентите на бюрата по труда, усъвършенстване на информационната среда и по-добра комуникация, с прилагане на индивидуалния подход в процеса на предоставяне на услуги.

Специален акцент при планиране на инвестициите ще бъде изграждането на подходящ капацитет в системата на Агенцията по заетостта за удовлетворяване нуждите на бизнеса от работна сила с определени умения и квалификация. Ще бъдат разработени услуги и подходи в работата на Агенцията по заетостта, които да гарантират по-доброто съотнасяне на уменията и квалификацията на безработните лица към изискваните за свободните работни места при работодателите. Друг важен акцент ще бъде подпомагането на най-уязвимите на пазара на труда, като нискоквалифицираните и възрастните работници, дългосрочно безработните, ромите и младите хора да повишат пригодността си за заетост. За целта се предвижда разработването на нови и

разширяване на обхвата на съществуващи услуги и мерки за профилиране, както и подобряване професионалните умения на трудовите посредници за работа с определени уязвими групи и с работодателите с цел по-голяма ефективност.

Като мярка за превенция срещу безработица, в т.ч. дълготрайна безработица, и икономическа неактивност ще бъдат въведени инструменти за повишаване атрактивността на услугите на Агенцията по заетостта, в т.ч. и за младежите. Ще бъде осигурено наличието на специализирани трудови посредници, като например ромски трудови медиатори, както и мениджъри на случай и психолози.

При работата с целевите групи на пазара на труда ще се търси подкрепа и партньорство в реализирането на съвместни действия с други партньори, включително работодатели. Партньорството с всички участници и посредници на пазара на труда (включително и други организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда) ще допринесе както за устройване в заетост на безработните лица, така и за преминаване от заетост в заетост на работещите. Специални усилия ще бъдат положени и конкретни партньорства ще бъдат разработнети с институции и организации по отношение на активирането и включването в заетост на младежите, които не са нито в заетост, нито в образование или обучение.

ОП РЧР ще подкрепи създаването на механизми за проследяване на предоставянето на услуги на лицата от уязвимите групи за трайното им включване в заетост и извършването на текущ контрол на дейността на служителите на Агенцията по заетостта. Агенцията ще разработва дейности в поне две отделни сфери:

- приемането на нови и подобрени методи за предоставяне на по-добре насочени услуги за търсещи работа лица;
- осигуряване на нови методи за покриване на нуждите на изолираните търсещи работа лица чрез изпълнението на нови дейности по идентифициране на слабите им страни и разработване на адекватни подходи за работа на служителите на Агенцията с тези групи с цел тяхното трайно устройване в заетост.

Поставените цели ще бъдат постигнати като се развият координирани услуги, по-прецизна сегментация на търсещите работа лица, подобряване на системите за профилиране и изготвяне на индивидуални планове за действие.

С цел по-добро предвиждане на икономическите промени и по-добро взаимодействие между Агенцията по заетостта и заинтересованите страни на местно ниво, усилия ще се насочат към укрепване капацитета на регионалните органи по заетостта чрез обучения, идентифициране на заинтересованите страни, изграждане и развитие на мрежи и партньорства, подкрепа за процеса на планиране и мониторинг на активните политики по заетостта на местно ниво. Ще се насърчават иновативни форми на сътрудничество, като се подкрепят дейности по разработване и въвеждане на регионални модели за работа с работодатели, местни власти и безработни за преодоляване на регионалните различия чрез насърчаване на географската и професионалната мобилност и предлагане на индивидуализирани гъвкави услуги, основани на нуждите и търсенето.

Въвеждането на онлайн предварителна регистрация ще позволи да се модернизират предоставяните услуги от страна на Агенцията по заетостта. Сливането и въвеждането на интегрирани онлайн системи и платформи за предварителна регистрация ще подобри комуникацията и координацията на търсещите работа лица с Агенцията. Ще бъде възможно самоинформирането, електронното подаване на заявления за участие от страна на търсещите работа лица, предоставянето на заявки за свободни работни места

от страна на работодателите, мениджмънта на историята на заетостта на отделните търсещи работа лица и списъци с работодатели и др.

Ще се финансират дейности по разработване, изграждане и въвеждане на нови модели за управление и мониторинг на изпълнението на извършваните от Агенцията по заетостта услуги, включително за аутсорсинг на някои работни процеси, отнасящи се до работата със специфични уязвими групи на пазара на труда, като неактивните лица и лица от уязвимите етнически общности (вкл. роми). Ще се подкрепи провеждането на специализирани изследвания, анализ и оценка на ефективността на предоставяните услуги и реализирането на политики, както и осигуряване на подкрепа от външни и вътрешни експерти за подпомагане реализацията на дейностите. Ще се предоставят възможности за получаване на адекватна и навременна информация относно тенденциите и нуждите, обуславящи състоянието на търсенето и предлагането на услуги и на работна сила на пазара на труда, с цел своевременната реакция от страна на Агенцията по заетостта.

Ще се реализират дейности за повишаване на обществения интерес за предоставените възможности и за привличане на интереса на търсещите работа и работодателите.

Чрез по-доброто материално и техническо обезпечаване на дейността на Агенцията по заетостта, осигуряването на съвременна техника и технологии, дълготрайни материални активи и дълготрайни нематериални активи (вкл. нов и надграждането на съществуващия софтуер), ще се повиши качеството на обслужване на заинтересованите страни и ще се подобрят дейностите по управление, изпълнение и мониторинг. Ще се предприемат действия за улесняване на потребителите на услуги чрез предоставяне на електронни услуги и контактни точки, което да повиши качеството на срещите лице-в-лице между регистрираните в дирекции „Бюра по труда” лица и съответните мениджъри на случай (case managers).

С цел постигане на синергичен ефект от усилията на Агенцията по заетостта и останалите заинтересовани страни, ОП РЧР ще окаже подкрепа за разширяване обхвата, ефективността, ефикасността и качеството в дейността и на други организации, предоставящи услуги на пазара на труда на икономически неактивни лица, безработни лица и работодатели.

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъде насърчавано развитието на **транснационалната мобилност на работната сила и изграждането на национална EURES мрежа** с партньорството между Агенцията по заетостта, частните посредници, социалните и други ключови партньори.

Ще се подпомагат дейности за осигуряване предоставянето на качествени и ефективни **посреднически услуги на пазара на труда, насочени към транснационална мобилност като се обхванат всички етапи на посредническия процес** от информиране/консултиране „лице в лице” и чрез канали за самоинформиране (национален EURES сайт), през етап на подбор на кандидати, до организиране на интервюта за работа и подготовка за заминаване. Ще бъде предоставено финансиране за организирането и провеждането на информационни събития за търсещи работа лица и работодатели, на общи и специализирани трудови борси, кариерни дни и др. Ще бъде подпомогнато и организирането и участието на EURES партньорите в трудови борси в чужбина, където EURES съветници да срещат и консултират чужденци или български мигранти и да осъществяват срещи с чуждестранни работодатели.

За преодоляване на бариерите пред мобилността, ще бъде подкрепяно организирането на **обучение за придобиване или доразвиване на чуждоезикови компетенции** за: безработни и работещи, за които съществува голяма вероятност за започване на работа в чужбина; за лицата, преминали успешно интервюта за работа и подготвящи се за заминаване. Ще се организират **обучения и за повишаване на пригодността на търсещите работа лица за заетост и по-бърза интеграция в чужда културна среда.**

Дейностите ще дадат също възможност на EURES партньорите да създадат нови или да разширят кръга от възможности чрез интернет платформи за информация, свързване на базите им данни в обща база данни на партньорите на EURES в страната и с EURES портала на Европейската комисия, както и разработване на други канали за разпространение на информация и предоставяне на услуги, в т.ч. дистанционни.

Ще се подкрепят дейности, свързани с **изграждането и повишаването на капацитета на партньорите на EURES в България** за предоставяне на услуги за транснационална мобилност, насочени към повишаване на качеството и/или разработването и прилагането на нови услуги - за обслужване на специфични целеви групи, за посреднически услуги в определени географски територии на ЕС, , в т.ч. особености на трудовото право, условията на труд и др., вкл. с цел подкрепа за задържането на работа, за реализацията на стажове и чиракуване и др.

Програмата ще финансира мерки за организирането на събития за обмен на практики, въвеждане на нови подходи и услуги за подпомагане на транснационалната мобилност, вкл. с участието на представители на партньорските мрежи на Европейската комисия от други страни от мрежата EURES.

Ще бъде подкрепяно Националното бюро за координация в България при осъществяването на специфични негови функции и дейности на Агенцията по заетостта, насочени към **подбор и акредитация на частни организации** доставчици на услуги, които да изградят/разширят мрежата от партньорите на EURES в страната.

За осъществяването на мониторинг и оценка на работата на мрежата на EURES в България ще се подкрепи **създаването и функционирането на система за планиране, управление, мониторинг и оценка вкл. разработване на методологии и индикатори**, за проследяване на ефективността от работата на българските партньори на мрежата EURES .

Ще се подпомага осигуряването на активен обмен на информация за свободни работни места и заявления за работа и на дейности, свързани с наемането на работна ръка и предоставянето на съпътстващи съвети за работници и работодатели и дейности за **създаването и развитието на системите за обмен на информация с EURES партньорите в България и с европейския портал.**

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Служители в институции и организации, работещи в сферата на пазара на труда; служители или представители на акредитирани партньори и асоциирани партньори на EURES в България (публични или частни доставчици на услуги, съгласно Решение на ЕК от 26.11.2012 г. за изпълнение на Регламент 492/2011 на Европейския парламент и Съвета по отношение на попълването на свободните работни места и повторното създаване на EURES), икономически неактивни лица, търсещи работа лица, работодатели.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; администрации и организации, работещи в сферата на модернизирането на институциите на пазара на труда; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; акредитирани и асоциирани партньори на EURES в България; социални партньори.

**Примерни допустими дейности:**

- Подкрепа за процесите на планиране, управление, мониторинг, оценка и адаптиране на политиките в сферата на пазара на труда и на тяхното прилагане – извършване на анализи, проучвания, изследвания, прогнози и др. за състоянието на пазара на труда;
- Разработване, внедряване и усъвършенстване на инструменти за наблюдение, анализ и оценка на състоянието и тенденциите на пазара на труда, предприятията и характеристиките на работната сила;
- Разработване на нови и подобряване на съществуващи посреднически услуги на пазара на труда;
- Провеждане на специализирани изследвания, проучвания и анализи, включително за транснационална географска и професионална мобилност, за ефективността и удовлетвореността на потребителите на услуги, предоставяни от Агенцията по заетостта и партньорите на EURES;
- Проектиране на иновационни работни процеси, изграждане на нови модели на мениджмънт, система за мониторинг и оценка на ефективността на изпълнението, вкл. на качеството на предоставяните услуги, както и промяна в нормативните актове относно дейността на Агенцията по заетостта;
- Разработване и внедряване на електронно предоставяне на услуги на пазара на труда, включително онлайн посреднически услуги;
- Осигуряване на възможности за аутсорсинг на определени работни процеси;
- Разработване на системи и платформи за осигуряване на адекватни взаимодействия между Агенцията по заетостта и работодатели;
- Укрепване на капацитета на публични и частни трудови посредници и медиатори, в т.ч. обучения за служителите, с цел улесняване на достъпа и повишаване на качеството на предоставяните услуги в полза на търсещите работа лица и работодателите;
- Повишаване на качеството на предоставяните от Агенцията по заетостта услуги посредством обучения за развитие на специфични умения, знания и компетентности на служителите в Агенцията по заетостта;
- Подпомагане обезпечаването на специализирани трудови посредници, трудови медиатори, мениджъри на случай и психолози за работа с уязвимите групи на пазара на труда;

- Организация на събития (конференции, кръгли маси, семинари, работни срещи, дискусии и др.) за обмен на опит, разпространение и въвеждане на добри практики, включително във връзка с услугите на мрежата EURES. Насърчаване на мрежи и партньорства за въвеждане на нови подходи за развитие на транснационалната мобилност на работната сила. Организиране и участие в инициативи съвместно с ключови партньори (като европейски мрежи, социални партньори);
- Изграждане на по-ефективни и синергични взаимодействия и обмен на добри практики и опит между Европейските публични служби по заетост и други институции и организации в областта на трудовия пазар за прилагане на иновационни подходи и интегрирани дейности;
- Надграждане на системи за контрол на изпълнението на дейността на служителите на Агенция по заетостта;
- Материално и техническо обезпечаване и подsigуряване на работните процеси на служителите в Агенцията по заетостта, включително осигуряване на необходимите дълготрайни материални и нематериални активи;
- Предоставяне на посреднически услуги за търсещи работа лица и работодатели за транснационална мобилност, включително за чиракуване и стажуване, организиране и участие в информационни събития, трудови борси и др. подкрепящи услуги за заетост в България и други страни от мрежата EURES;
- Предоставяне на EURES подкрепящи услуги, които ще улеснят наемането на работа на търсещите работа лица, желаещи да работят в чужбина като обучения за придобиване на езикови компетентности, межкултурни компетенции, професионални обучения за специфични умения и др. ;
- Повишаване качеството на услугите за търсещите работа и работодателите чрез организиране и участие в специализирани обучения на служителите предоставящи EURES услуги, чрез разработване на стандарти за услуги, изготвяне на наръчници и др.;
- Подпомагане осъществяването на дейностите по подбор и акредитация на партньорите на мрежата EURES в България;
- Създаване на система за планиране, управление, мониторинг и оценка за проследяване на ефективността от работата на българските партньори на мрежата EURES;
- Развитие на технически инфраструктури и оперативна съвместимост между базите данни на предоставящите посреднически услуги за мобилност и европейския портал EURES.

ОП РЧР няма да подкрепя дейности, финансирани в рамките на приоритетна ос EURES на Програма на ЕС за заетост и социални иновации (EaSI). Демаркацията между двете програми е посочена в Раздел 8.

#### **2.А.6.2.РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

##### **Партньорство с участието на всички заинтересовани страни**

Активното участие на всички заинтересовани страни, включително целевите групи е от особена важност за ефективното и качественото изпълнение на всеки проект.

#### **2.А.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

#### **2.А.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО)(ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013 :**

Не е приложимо.

#### **2.А.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013:**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ)**

| Ид. №. | Показател                                                                                                | Мерна единица | Фонд | Категория региони (когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |         | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------|--------------------------------------|------------------------|---|---------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                          |               |      |                                      | М                      | Ж | Общо    |                     |                     |
| СЦ 1   | Брой проекти, насочени към публични администрации и публични услуги в сферата на пазара на труда         | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 10      | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1   | Заети лица в институциите и организациите на пазара на труда                                             | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 352     | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Брой проекти, насочени към публични администрации и публични услуги в сферата на пазара на труда         | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 5       | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Заети лица в институциите и организациите на пазара на труда                                             | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 2048    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 3   | Търсещи работа лица, на които са предоставени подпомагачи услуги EURES, вкл. информирание и консултиране | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 300 000 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 3   | Работодатели, на които са предоставени подпомагачи услуги EURES, вкл. информирание и консултиране        | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 2000    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 4   | Брой проекти за реформиране на мрежата EURES                                                             | Брой          |      | По-слабо развити                     |                        |   | 50      | УО                  | Годишно             |

### **Инвестиционен приоритет № 5:**

**Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия**



## 2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96 (2) (в) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)

### **Специфична цел:** Увеличаване броя на включените в самостоятелна заетост безработни, неактивни и наети лица

Подкрепата за стартиране на самостоятелна стопанска дейност и предприемачеството като цяло е един от основните начини за разкриване на устойчиви и качествени работни места и повишаване на общото равнище на заетост в икономиката. В България, този потенциал все още не е напълно оползотворен. Ето защо с предоставянето на такава подкрепа за желаещите да стартират собствена стопанска дейност, в т.ч. безработни лица, ОП РЧР ще насърчи предприемачеството и като краен резултат ще осигури разкриването на нови работни места чрез самонаемане.

Според изследването Евробарометър от 2012 г., 49% от българите (срещу 37% средно за ЕС), ако можеха да избират какъв да бъде техният статус в заетостта, биха предпочели да бъдат самостоятелно заети – сред българите има положителни нагласи за стартиране на собствен бизнес. Въпреки това обаче, делът на предприемачите от общия брой на заетите лица в България остава по-нисък на фона на средните за ЕС-28 равнища. По статистически данни от Наблюдението на работната сила, през 2012 г. само 10% от заетите в България са самостоятелно заети (само 33.5% от тях – работодатели), срещу 14% средно за ЕС-28.

В България развитието на предприемачеството може да изиграе ролята на инструмент за създаване на нови работни места и за подобряване начина, по който функционира българският пазар на труда. Това изисква да бъдат предприети действия за преодоляване на бариерите, пред които са изправени онези, които биха искали да започнат собствен бизнес. Сред тях, отново според изследването Евробарометър от 2012 г., като първа по важност причина се нарежда липсата на стартов капитал (за 29% от хората), наред с недостатъчно добрия бизнес климат (за 15% от хората) и липсата на умения за развитие на собствен бизнес (за 9% от хората). Липсата на бизнес идея е проблем пред започване на самостоятелна заетост само за 4% от българите.

Ето защо, ОП РЧР ще инвестира целенасочено в осигуряване на стартов капитал за развитие на предприемаческите идеи сред безработни лица и желаещи да стартират собствен бизнес, наред с предоставяне на практически умения и съпътстващи услуги за подпомагане устойчивостта на начинанието.

**Таблица 4:** Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия ” (по категория региони )(чл.96(2)(б)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

| Ид .<br>№. | Показател | Категори<br>я региони | Мер<br>на<br>един<br>ица | Общ<br>индикат<br>ор за<br>изпълне<br>нието,<br>използва<br>н като<br>основа<br>за<br>определя<br>не на<br>целеви<br>стойнос | Базова<br>стойност |   |          | Мерн<br>а<br>едини<br>ца за<br>базова<br>та и<br>целев<br>ата<br>стойн<br>ост | Базов<br>а<br>годин<br>а | Целева<br>стойност<br>(2023) |   |          | Изт<br>очни<br>к на<br>данн<br>ите | Често<br>та на<br>отчит<br>ане |
|------------|-----------|-----------------------|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|---|----------|-------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|------------------------------|---|----------|------------------------------------|--------------------------------|
|            |           |                       |                          |                                                                                                                              | м                  | ж | Об<br>що |                                                                               |                          | М                            | Ж | Общ<br>о |                                    |                                |

|    |                                                               |                  |      |           |  |     |      |      |  |  |      |    |         |
|----|---------------------------------------------------------------|------------------|------|-----------|--|-----|------|------|--|--|------|----|---------|
|    |                                                               |                  |      | <i>ми</i> |  |     |      |      |  |  |      |    |         |
| СЦ | Участници в самостоятелна заетост при напускане на операцията | По-слабо развити | Брой |           |  | 600 | Брой | 2013 |  |  | 1150 | УО | Годишно |

## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

В рамките на този инвестиционен приоритет ще бъде оказана подкрепа за стартиране и развитие на самостоятелна дейност за лица, имащи ясна идея за започване на собствен бизнес. Подкрепата ще бъде предоставяна приоритетно на безработни лица и лица в неравностойно положение на пазара на труда, но и на вече наети лица. През програмния период 2007-2013 г. над 10 хиляди лица успешно завършиха обучение по предприемачество и до края на 2013 г. бяха създадени над 400 предприятия.

Подкрепата включва развитие на необходимите за стартиране и развитие на собствен бизнес умения, включително умения за работа с ИКТ, предприемачество и управление, консултации и напътствия, осигуряване на услуги за развитие на бизнеса и финансови услуги. Подкрепата ще бъде насочена към отстраняване на най-сериозните пречки пред стартиране на самостоятелна стопанска дейност, като например недостатъчен човешки капитал, изразяващ се в недостатъчни знания и умения; недостатъчен социален капитал, изразяващ се в ограничен или липсващ достъп до мрежи, насърчаващи бизнес развитието; недостатъчен капитал, изразяващ се в ограничен достъп до финансов ресурс за стартиране на собствен бизнес.

На следващо място, обученията за лицата, желаещи да стартират собствен бизнес ще бъдат насочени към придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения с чисто практическо приложение. Освен стандартните професионални обучения, осъществявани по нормативно дефинирани изисквания и стандарти, ще бъдат прилагани обучителни програми, които доказано водят до придобиване на практически приложими знания и умения. При наличие на подходяща възможност, обученията ще бъдат адаптирани спрямо нуждите на съответните браншове.

Създадените от подкрепените предприемачи предприятия ще осигурят както заетост за своите собственици, така и в много от случаите за допълнително наети лица, с което мерките по този инвестиционен приоритет ще допринесат за разширяване на кръга от възможности за повишаване на заетостта.

Реализираните дейности следва да допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Лица, желаещи да започнат самостоятелна стопанска дейност; самостоятелно заети лица; служители в микро-предприятия, получили подкрепа по програмата.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; Министерство на икономиката и енергетиката, самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; центрове за развитие на предприемачеството; общини и райони на общини; социални партньори; неправителствени организации; финансови институции.

**Примерни допустими дейности:**

- Популяризиране стартирането и развитието на самостоятелна стопанска дейност и предприемачество;
- Предоставяне на обучения за придобиване на предприемачески, управленски и бизнес умения;
- Предоставяне на финансова подкрепа за стартиране на самостоятелна заетост;
- Предоставяне на специализирани консултантски услуги на самостоятелно заети лица по въпроси, свързани с развитието на бизнеса – счетоводни услуги, услуги по управление на човешките ресурси и други подпомагащи развитието на начинаещия бизнес услуги, напр. достъп до мрежи, насърчаващи бизнес развитието, според конкретните нужди.

**2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013 ):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар, а от друга, ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

**Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

**Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

#### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

#### **2.А.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО)(ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

В рамките на този инвестиционен приоритет се предвижда използването на финансов механизъм.

Създаването на подобен финансов инструмент би улеснило достъпа до заемен финансов ресурс за лица, които имат желание да стартират самостоятелна стопанска дейност. Конкретни видове финансови инструменти ще бъдат разработени и приложени допълнително след приключване на оценката на финансовите инструменти, която има за цел да установи пазарни дефекти или неоптимални инвестиционни решения, съответно нужда от инвестиции, възможности за участие на частния сектор и вследствие на това създаване на добавена стойност чрез конкретен финансов инструмент. Потенциални възможности са напр. фонд за микрокредитиране или гаранционен фонд за гарантиране кредитите за микропредприятия, създадени от лица, получили подкрепа за стартиране и развитие на собствен бизнес по програмата. Фондът за микрофинансиране би могъл да предостави улеснен директен достъп до средства за инвестиции или оборотни средства за нуждите на новите предприятия, а гаранционния фонд - да понижи рисковата премия на финансовите посредници при определяне на цената на предоставяния от тях заемен ресурс.

Решението за създаване на финансов инструмент и неговия конкретен вид ще бъде взето след проучване на пазарните възможности и нуждите на предприемачите и ще бъде използван в случай, че се прецени, че предоставянето на безвъзмездна финансова помощ не е най-подходящ подход в рамките на този приоритет. Финансовите инструменти ще се реализират след преценка на тяхната приложимост към конкретната целева група на ОП РЧР.

Мониторингът при изпълнението на дейности чрез използване на финансовите инструменти ще се осъществи по общите правила на Европейската комисия за извършване на наблюдение. Устойчивостта на новосъздадените предприятия ще бъде докладвана от финансовата институция, която бъде определена като мениджър, като УО ще докладва за устойчивостта на новосъздадените предприятия в докладите за използването на финансовите инструменти съгласно чл. 46 от Регламент **1303/2013**, който е приложение към годишния доклад за изпълнението. В тази връзка УО на годишна база ще предоставя информация за финансовия инструмент и уредбата на неговото изпълнение, ще посочва структурите, изпълняващи финансови инструменти, както и финансовите посредници.

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96(2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ И КОГАТО Е УМЕСТНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР )**

| ID | Показател                                             | Мерна единица | Фонд | Категория региони(когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данните | Честота на отчитане |
|----|-------------------------------------------------------|---------------|------|-------------------------------------|------------------------|---|------|---------------------|---------------------|
|    |                                                       |               |      |                                     | М                      | Ж | Общо |                     |                     |
| СЦ | Безработни участници над 29 г. вкл. трайно безработни | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 1100 | УО                  | Годишно             |
| СЦ | Заети участници                                       | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 125  | УО                  | Годишно             |

**Инвестиционен приоритет № 6: Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване броя на заетите лица над 54 г. с придобита и/или с подобрена професионална квалификация и/или ключови компетентности**

Икономическите последици от застаряването на населението върху пазара на труда и неговото функциониране са многопосочни: очаква се да намалее количеството и качеството на труда; неблагоприятно ще бъде отражението и върху неговата цена, а оттам и върху конкурентоспособността на бизнеса и икономиката, качеството и производителността на труда; очакват се промени в образователното равнище на работната сила, професионалните компетенции и адаптивност към промените и др. В резултат от предоставянето на подкрепа по тази специфична цел се очаква да се повиши пригодността за заетост на по-възрастните работещи, както и да се създадат възможности за кариерно развитие на хората над 54 г.

В условия на икономическа криза и процес на оптимизация на разходите на предприятията, заетите над 54 г. са сред лицата в най-голям риск от загуба на своето работно място. Това до голяма степен е породено от неадекватността на техните знания и умения спрямо потребностите на бизнеса от умения за работа с новите производствени, информационни и комуникационни технологии, както и владееенето на чужди езици. Съгласно данни на Националния статистически институт едва 15,1% от лицата от работната сила над 55 г. са участвали във формално образование и обучение или неформално обучение през 2011 г. при средно 26% за страната. Същата е картината

при участието в някакъв вид самостоятелно обучение, където за възрастовата група над 55 г. делът на участващите е 7,9% при средно 12% за България. Едва 26,4% от лицата над 55 г. ползват поне един чужд език при средно 38,9% за страната. В тази връзка включването на лица над 54 г. в различни форми на обучения ще допринесе за придобиването на актуални знания, умения и квалификация, които съответстват на изискванията на работодателите и с това ще се повиши тяхната конкурентоспособност на пазара на труда.

**Специфична цел 2: Увеличаване броя на заетите лица със средно и по-ниско образование, придобили нови знания и умения**

В рамките на тази специфична цел ОП РЧР ще инвестира в придобиването на знания и умения чрез придобиване на квалификация и ключови компетенции за заетите лица със средна или по-ниска степен на образование. В резултат от предоставената помощ и включването в дейности по тази специфична цел се очаква те да повишат адекватността на своите умения спрямо актуалните нужди от страна на бизнеса, в следствие на което да си осигурят продължителна заетост или да заемат по-качествени работни места.

През последните години неформалното обучение и самостоятелното учене придобиват все по-голяма тежест и значение за заетите в предприятия, които нямат висше образование, като начин за придобиване на специфични компетенции и умения в полза на тяхното личностно и професионално развитие и повишаване на мотивацията за успешна социална реализация.

Съгласно данни на Националния статистически институт за 2011 г. 21,4% от лицата със средно и по-ниско образование са участвали във формално образование и обучение или неформално обучение. За сравнение средните стойности за страната са 26%, а при лицата с висше образование – 40,1%. Подобни са тенденциите и при участието в някакъв вид самообучение, където 7,9% от лицата със средно и по-ниско образование са взели участие в подобни дейности. За сравнение при лицата с висше образование делът е 24,7% при средно 12% за страната. 26,1% от лицата със средно и по-ниско образование използват поне един чужд език, докато при лицата с висше делът е 78,2%.

В отговор на тези предизвикателства, инвестициите от ОП РЧР ще осигурят възможности за постигане на по-високо ниво на включване на целевите групи в дейности за учене през целия живот, а от там и възможности за по-качествена заетост.

**Специфична цел 3: Увеличаване броя на заетите лица, работещи в сектори, основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори, подобрили своите знания и умения с подкрепата на ОП РЧР**

Основавайки се на препоръките от Становището на службите на Комисията относно разработването на споразумението за партньорство и програмите в България за периода 2014-2020 г., което представя виждането на Комисията за ключовите предизвикателства пред страната и основните приоритети за финансиране от ЕСИФ за България, ОП РЧР ще подкрепи сектори, основаващи се на знания, високите технологии и ИКТ сектора, зелената икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда.

При определянето на приоритетните за подкрепа сектори, ОП РЧР ще се съобразява и с определените като приоритетни такива в национални стратегически документи и Регламент (ЕС) № 1304/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември

2013 г. относно Европейския социален фонд и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1081/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20/12/2013). Иновативната стратегия за интелигентна специализация, разработена за програмния период 2014 – 2020 г., е един от тях, в който се определят високо- и средно- интензивните на знания сектори с необходимост от подкрепа. Определените сектори за подкрепа по тази специфична цел ще вземат предвид и Актуализираната стратегия по заетостта 2013 – 2020 г., в която са посочени като приоритетни сектори, в които се произвежда крайна продукция с по-висока добавена стойност, а именно: ИКТ, еко-технологии и здравните иновации. В тези сектори стратегията определя необходимостта от осигуряването на по-качествени работни места за подкрепа на конкурентоспособността на икономиката.

В идентифицираните приоритетни сектори ОП РЧР ще инвестира в развитието на предприятията чрез предоставяне на възможности за обучения за придобиване на необходими квалификации и ключови компетентности, както и други нужни обучения на заетите. В резултат на мерките, насочени към подобряване и актуализиране на уменията на заетите в предприятията в тях, ОП РЧР ще подпомогне адаптирането им към нови работни места или към повишените изисквания на заеманите от тях позиции, породени от динамичното развитие в тези икономически области, изискващи непрекъснато развитие на знанията, уменията и компетенциите.

ОП РЧР ще предостави инвестиции за човешките ресурси на предприятия, които допринасят за устойчиво екологично развитие и намаляване на негативното въздействие върху околната среда. Бързото навлизане на новите технологии, в т.ч. „зелени“, поставят въпроса за способността на фирмите и заетите в тях лица да посрещат настъпващите промени. За да отговори на бързо променящите се изисквания към работната сила в такива предприятия, ОП РЧР ще финансира придобиването на адекватни знания и умения с цел запазване на работните места и заемането на нови, както и за осигуряване на квалифицирани човешки ресурси за „зелени“ работни места, както и такива свързани с новите производствени технологии.

За постигането на по-добра целенасоченост на дейностите и фокусираност на резултатите по тази специфична цел, както и в целия инвестиционен приоритет, се очаква и активното участие на социалните партньори и клъстерните организации на работодателите като бенефициенти по програмата. Изследването и прилагането на добри практики от реалния бизнес, насочени към подобряване на качеството на работната сила, особено във важни за икономиката сектори, ще бъде от особено значение за постигането на категорични резултати в тази посока.

***Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции” (по категория региони)(чл. 96.(2)(б)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)***

| И<br>д.<br>№. | Показател | Категория<br>региони | Мерна<br>единица | Общ<br>показател<br>за<br>изпълнен | Базова стойност | Мерна<br>единица<br>за<br>базова | Базова<br>годишна | Целева<br>стойност<br>(2023) | Из<br>то<br>чн<br>ик | Честота<br>на<br>отчитане |
|---------------|-----------|----------------------|------------------|------------------------------------|-----------------|----------------------------------|-------------------|------------------------------|----------------------|---------------------------|
|---------------|-----------|----------------------|------------------|------------------------------------|-----------------|----------------------------------|-------------------|------------------------------|----------------------|---------------------------|

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                           |                  | за показател | ието, използван като основа за определяне на целеви стойности | М | Ж | О      | та и целевата стойност |      | М | Ж | О       | на данните |         |
|------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|--------------|---------------------------------------------------------------|---|---|--------|------------------------|------|---|---|---------|------------|---------|
| СЦ 1 | Участници над 54 г., придобили квалификация при напускане на операцията                                                                                                                                                                                                                                                   | По-слабо развити | Брой         |                                                               |   |   | 13 399 | Брой                   | 2013 |   |   | 26 990  | УО         | Годишно |
| СЦ 2 | Участници със средно и по-ниско образование (под ISCED 4), придобили квалификация при напускане на операцията                                                                                                                                                                                                             | По-слабо развити | Брой         |                                                               |   |   | 80 821 | Брой                   | 2013 |   |   | 108 850 | УО         | Годишно |
| СЦ 3 | Участници, заети в сектори основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия“ сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори, придобили квалификация при напускане на операцията | По-слабо развити | Брой         |                                                               |   |   | 17 210 | Брой                   | 2013 |   |   | 24 140  | УО         | Годишно |

## 2.A.6. Действия, които ще получат подкрепа в рамките на инвестиционния приоритет

### 2.A.6.1 Описание на видовете и примерите за действия, които ще получат подкрепа, и на очаквания им принос за постигането на специфичните цели,



## **ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

Интервенциите по ОП РЧР 2007-2013 г., насочени към повишаване на квалификацията на работната сила, имаха принос за стимулиране участието на заетите в различни форми на учене през целия живот, като по този начин стимулираха тяхната адаптивност. Благодарение на интервенциите по програмата по-голяма част от обучените запазиха работните си места въпреки общата тенденция към повишаване на безработицата в периода от появяването на икономическата криза от края на 2008 г.

По отношение на мерките, насочени към заетите лица за насърчаване на професионалното и кариерно им развитие, повишаване производителността на труда и доходите, в рамките на ОП РЧР 2007-2013 г. беше предоставена възможност за повишаване/ придобиване на професионална квалификация и обучение по ключови компетентности чрез предоставяне на ваучери. Благодарение на т.нар. „ваучерен механизъм”, иновативен по своята същност за България, нарасна интересът за участие в обучение от страна на заетите лица. Общият брой на включените в обучение заети лица към края на месец септември 2013 г. е над 273 хиляди лица.

Във връзка с постигнатите положителни резултати добрият опит за използване на ваучерен механизъм за предоставяне на обучения от предишния програмен период ще бъде прилаган като заетите лица ще получат възможност за индивидуален избор съобразен с конкретните им нужди.

Удовлетворяването на конкретните нужди на заетите лица над 54 г., както и на тези със средно или по-ниско образование от обучения, съобразени с изискванията на икономиката и търсенето на пазара на труда ще е от определящо значение за дейностите, които ще бъдат осъществявани в рамките на този инвестиционен приоритет.

Представителите на тези неравнопоставени целеви групи ще получат приоритетна подкрепа чрез дейностите по този инвестиционен приоритет, във връзка с постигането на специфични цели 1 и 2.

Предвиждат се дейности, свързани преди всичко с предоставяне на обучения, в т.ч. професионални обучения, обучения за придобиване на ключови компетентности, обучения за придобиване на специфични за конкретни сектори и/или работни места умения. Част от мерките ще бъдат насочени към приоритетни за развитието на българската икономика сектори като високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия” сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния и други приоритетни за страната отрасли. Обученията на работната сила в тези сектори се очаква да допринесе за задоволяване на нарастващите потребности от добре подготвени, богати на знания и компетенции работници и служители, с което да се повиши задоволеността на тези сектори от висококачествена работна сила, разполагаща с високи общи и специфични умения.

Мерките по ОП РЧР в сферата на ученето през целия живот ще се възползват и от разработването и прилагането на националната система за проучване и прогнозиране на потребностите на работната сила, както и на националната информационна система за оценка на компетенциите. Прилагането на резултатите от тези две системи в системата на професионалното обучение и образование ще гарантира адекватност на обученията за възрастни спрямо нуждите и перспективите за развитието на бизнеса. По ОП РЧР ще се подкрепят съвместните действия и инициативи на социалните партньори, в т.ч. на

секторно ниво, чрез които да се подобри съответствието между знанията, уменията и компетенциите на работната сила и нуждите на бизнеса, от една страна, и да се постигне по-добро насочване на инвестициите в обучения на възрастни, от друга.

Прилагането на посочените по-горе подходи ще осигури разнообразни форми за включване на трудоспособното население в учене през целия живот, ще допринесе за разширяването на възможностите за модернизиране на знанията и уменията на заетите и ще удовлетвори изискванията на бизнеса за адекватно квалифицирана работна сила.

В допълнение, ОП РЧР ще осигури финансиране на дейности, насочени към намаляване на проблемите с работната сила в сектора на здравеопазването, свързани основно с липсата на достатъчно кадри и влошените демографски показатели на лекарите. Особено остро стои въпроса с намаляването на броя на здравните специалисти в България и предпочитанията към работа в чужбина. По данни на Българския лекарски съюз, средно по 500 лекари напускат страната годишно, а 80% от младите лекари в България изявяват готовност да работят в чужбина. Половината от работещите специалисти са на възраст между 45 години и 60 години.

Намалява и броят на заетите места за специализация на младите лекари. За 2011 г. незаетите места за специализация са били 656, през 2012 г. - 1 164, а през 2013 г. нарастват до 1 857. Специалности, в които не е възможно да се сключи договор с НЗОК, т.е. няма финансови стимули за работа, каквито например са спешната и съдебната медицина, са с остър недостиг на специалисти.

Сред основните причини за тежкото състояние на работната сила в този сектор са ниското заплащане, в сравнение със същите позиции в други страни от ЕС, както и липсата на достатъчно подкрепа за специализация, за продължаваща квалификация и обучение по време на трудовата кариера, липсата на допълнителни стимули за преквалификация и работа по направления, които биха дали отражение върху здравните индикатори на страната и неясни перспективи за кариерно израстване.

ОП РЧР ще фокусира мерки и дейности за увеличаване на възможностите за придобиване на специалност и осигуряване на продължаващо обучение в сферата на здравеопазването, както и за повишаване професионалните умения и квалификацията на заетите специалисти. Специализантите ще имат възможност да получат достъп до финансиране за обезпечаване на дългосрочните си обучения като ще бъде осигурено финансиране под формата на субсидии за таксите за практическото и теоретичното обучение на специализанти в действащи акредитирани медицински заведения след завършено висше образование в здравен университет. ОП РЧР ще предостави също възможност за включване на медицинските и немедицинските специалисти и здравните мениджъри в продължаващо обучение, за да повишат своите знания и умения, което от своя страна ще осигури по-добри шансове за професионалното им развитие, по-висококачествени здравни услуги на населението и управление в сектора.

Реализираните дейности в този инвестиционен приоритет ще допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Поставеният фокус върху конкретни групи в рамките на специфичните цели не изключва по-широк обхват на целевите групи в този инвестиционен приоритет, а

именно: заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, специализанти и специалисти от сферата на здравеопазването.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“; Национална агенция за професионално образование и обучение; Министерство на здравеопазването; работодатели; сдружения от работодатели (кълъстери); самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; социални партньори; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на обучение за повишаване на професионалната квалификация и/или за придобиване на нова;
- Предоставяне на обучение за придобиване на ключови компетентности;
- Осигуряване на достъп до продължаващо обучение с цел по-добра професионална реализация и повишена професионална подготовка на кадрите;
- Осигуряване на достъп до иновативни форми за учене през целия живот;
- Разработването и внедряване на системи за съобразено с нуждите на работодателите обучение на заети лица, отговарящи на високи стандарти за качество;
- Подкрепа за практики, насочени към адаптиране на знанията и уменията на заетите към реалните нужди на пазара на труда и на ниво предприятие, в т.ч. при въвеждане на нови, „зелени“ и по-ресурсно ефективни технологии;
- Въвеждане на обучителни методи и програми, основани на практиката, за повишаване знанията, уменията и компетенциите на заетите съобразно нуждите на пазара на труда;
- Подкрепа за реализация на стратегии за учене през целия живот за работната сила, в сътрудничество със социалните партньори, включително обучения и развиване на умения, надграждане на преносими компетенции, като чужди езици, дигитални компетенции, предприемачество и др.

**2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ИПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар, а от друга, ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати; връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не приложимо

### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

Не приложимо

### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР )**

| ID   | Показател                                            | Мерна единица | Фонд | Категория региони (когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |         | Източник на данните | Честота на отчитане |
|------|------------------------------------------------------|---------------|------|--------------------------------------|------------------------|---|---------|---------------------|---------------------|
|      |                                                      |               |      |                                      | М                      | Ж | Общо    |                     |                     |
| СЦ 1 | Заети участници, вкл. самостоятелно заети, над 54 г. | Брой          | ЕСФ  | По-слаборазвити                      |                        |   | 29 985  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Заети участници, вкл. самостоятелно                  | Брой          | ЕСФ  | По-слаборазвити                      |                        |   | 120 940 | УО                  | Годишно             |

|      |                                                                                                                                                                                                                                                                                                  |      |     |                 |  |  |        |    |         |
|------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|-----------------|--|--|--------|----|---------|
|      | заети, със средно и по-ниско образование (под ISCED 4)                                                                                                                                                                                                                                           |      |     |                 |  |  |        |    |         |
| СЦ 3 | Заети участници, вкл. самостоятелно заети в сектори основаващи се на знанията, високите технологии и ИКТ, екологосъобразната икономика, „белия“ сектор и сектора на персоналните услуги, преработвателната и промишленост с по-висока добавена стойност на труда, творческия и културния сектори | Брой | ЕСФ | По-слаборазвити |  |  | 26 820 | УО | Годишно |

**Инвестиционен приоритет № 7: Приспособяване на работниците, предприятия и предприемачите към промените**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96 (2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд**

В България, качеството на работните места, измерено през призмата на производителността на труда, е все още ниско. Данните на Евростат за 2012 г. показват, че производителността на труда в България е 44,4 % от средната за ЕС и е най-ниска сред държавите членки.

Въвеждането на нови организационни модели и системи за управление на човешките ресурси и инвестициите в по-безопасни и здравословни условия на труд са сред начините за постигане на напредък в тази посока. Според Изследването на условията на труд на Европейската фондация за подобряване качеството на живот и труд, през 2010 г. по-малко от 9% от наетите (34% средно за ЕС) посочват, че в последните 12 месеца са преминавали обучение, осигурено от техния работодател. Само за около 21% от работните места са били направени нововъведения в процесите и технологиите в последните три години (40% средно за ЕС). Близко 39% от заетите (24% средно за ЕС) смятат, че тяхното здраве е изложено на риск поради работата им.

Въвеждането на гъвкави форми на заетост е начин повече хора да работят, а България значително изостава в прилагането им. По данни на Евростат, през 2012 г. само 2.4% от заетите (19.9% средно за ЕС) са работили на непълно работно време, а само 4.5% от наетите – на срочен трудов договор (13.7% средно за ЕС). Постигането на по-голяма гъвкавост в заетостта може да направи по-лесно за повече младежи да съвместяват работа и учене - близо 79% от икономически неактивните младежи не търсят работа, защото са в образование или обучение. То би улеснило също съвместяване на професионалния и семейния живот, особено на жените с малки деца (през 2012 г. само

54% от жените с дете под 6-годишна възраст са заети, при 63% средно за ЕС). Гъвкавите форми на заетост могат да допринесат за по-дългото оставане в заетостта на по-възрастните хора, от което, има голяма необходимост.

Други подходящи подходи са преодоляването на сивата икономика и насърчаването на професионалната и географската мобилност. Нелоялната конкуренция, като резултат от неформалната икономика, влошава адаптивността на предприятията към промените. Работата в сивия сектор ощетява и работещите като ограничава техните трудови и осигурителни права и възможностите им да намерят по-качествена работа. По някои оценки, между 20 и 32% от брутния вътрешен продукт се произвежда в сенчестата икономика, а над 13% от работната сила упражнява недекларирана заетост под една или друга форма<sup>37</sup>.

През 2012 г., т.нар. „разсейване на коефициента на безработица“ е силно изразено - 38.4% на ниво NUTS 3 и 27.0% на ниво NUTS 2<sup>38</sup>. От друга страна, според над 28% от наетите, техните умения биха им позволили да се справят с по-сложни задачи на работното място<sup>39</sup>. Все още един от всеки трима наети не може да оползотвори напълно притежавания от него опит. В тази връзка, насърчаването на трудовата мобилност (географска и професионална) е начин за постигане на по-добро съответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда.

**Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Приспособяване на работниците, предприятия и предприемачите към промените“ (по категория региони) (чл. 96.(2)(б)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

| И<br>д.<br>№ | Показател                                                         | Категория<br>региони | Мер<br>на<br>единица<br>за<br>показател | Общ<br>показател<br>за изпълнението<br>, използван<br>като основа<br>за определяне на<br>целеви стойности | Базова стойност |   |       | Мер<br>на<br>единица<br>за базовата и<br>целевата стойност | Базова<br>годишна | Целева стойност<br>(2023) |   |      | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------------|-------------------------------------------------------------------|----------------------|-----------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|-------|------------------------------------------------------------|-------------------|---------------------------|---|------|---------------------|---------------------|
|              |                                                                   |                      |                                         |                                                                                                           | М               | Ж | О     |                                                            |                   | М                         | Ж | Общо |                     |                     |
| СЦ           | Брой предприятия, въвели нови процеси за безопасни и здравословни | По-слабо развити     | Брой                                    |                                                                                                           |                 |   | 1 302 | брой                                                       | 2013              |                           |   | 1030 | УО                  | Годишно             |

<sup>37</sup> European Commission (2014) “Draft Proposal for a Decision of the European Parliament and of the Council on establishing a European Platform to enhance cooperation in the prevention and deterrence of undeclared work”, SWD(2014) 137 final;

<sup>38</sup> National Statistical Institute, Labour Force Survey, 2012

<sup>39</sup> COM(2012) 173 окончателен

|     |                                                                                                                                         |                  |      |  |  |  |      |      |      |  |  |       |                           |                                  |
|-----|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|--|--|------|------|------|--|--|-------|---------------------------|----------------------------------|
|     | условия на труд                                                                                                                         |                  |      |  |  |  |      |      |      |  |  |       |                           |                                  |
| С Ц | Брой предприятия въвели нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и организация на труда                    | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 31   | брой | 2013 |  |  | 570   | УО                        | Годишно                          |
| С Ц | Участници от подкрепените предприятия в заетост 6 месеца след приключване на операцията                                                 | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 1158 | брой | 2013 |  |  | 4 300 | Специализирано изследване | Двукратно през програмния период |
| С Ц | Участници от подкрепените предприятия, чието положение на пазара на труда в рамките на 6 месеца след напускане на операцията е по-добро | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 246  | брой | 2013 |  |  | 2150  | Специализирано изследване | Двукратно през програмния период |

## 2.A.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ

### 2.A6.1 ОПИСАНИЕ НА НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ

В условията на икономическа криза възможностите, предоставени по ОП РЧР 2007-2013 г. за инвестиции за развитие на работната сила стимулираха работодателите да инвестират в развитие на персонала с помощта на средства от ЕСФ и да подготвят и адаптират своите предприятия и работници към промените. В тази връзка в рамките на този инвестиционен приоритет се предвижда надграждане на дейностите, реализирани през предишния програмен период. Ще бъдат предоставяни специфични услуги, свързани с проектиране и осъществяване на иновативни, по-продуктивни и по-екологосъобразни начини за организация на труда, включително здравословни и безопасни условия на работа.

Ще бъдат подкрепяни бизнес инициативи на ниво предприятие, насочени към по-лесно съвместяване на професионалния живот, семейния и личния живот. Ще бъдат подкрепяни и инициативи на работодателите, насочени към адаптиране на работната среда, организацията на работния процес и условията на труда спрямо нуждите на по-възрастните работници и служители, за да се осигури по-дългото им оставане в заетостта.

С приоритет ще бъдат подкрепяни и инициативи за насърчаване въвеждането на гъвкави форми на заетост, както на ниво предприятие, така и на пазара на труда като

цяло. Това ще помогне на младите и по-възрастните работници да се включат или да не отпаднат от заетост.

Непрекъснатото обучение на управленския персонал е един от факторите, допринасящ за увеличаване на конкурентоспособността на предприятията на фона на необходимото адаптиране към промените. Поради увеличаващата се нужда от непрекъснато осъвременяване на управленските и предприемачески умения на ръководния екип, оперативната програма ще финансира обучения за мениджъри на МСП и предприемачи с оглед подобряване на техните управленски и предприемачески умения.

Ще бъде предоставяна и целева подкрепа за заети лица и работодатели, за да се насърчи географската и секторната мобилност на работната сила, което ще допринесе за повишаване нивата на устойчива заетост и за по-равномерно и балансирано разпределение на специалистите по региони и сектори.

Като мярка, насочена към повишаване производителността на труда, работодателите ще могат да се възползват от подкрепа за разработване на цялостни стратегии за управление на човешките ресурси в предприятията. Свързаните с прилагането на стратегиите форми за мотивиране, оценка на резултатите от работа, насърчаването на работата в екип и др. дейности ще доведат до устойчиви нива на заетостта и подобряване на качеството на работната сила.

ОП РЧР ще подкрепи дейности, чрез които ще бъдат създадени условия за преодоляване на трудностите и намиране на конкретни решения за проблеми, свързани със стратегическото управление на човешките ресурси в предприятия от различни икономически сектори. Пример за това са дейности по разработване и внедряване на инструменти за планиране и оценка на инвестициите в човешките ресурси, управление на талантите, създаване на т.нар. „бизнес социален капитал” – партньорства на регионално и местно ниво между всички заинтересовани страни, насърчаващи приспособяването на предприятията и предприемачите към променящите се условия.

В рамките на инвестиционния приоритет са предвидени групи дейности, насочени към предоставяне на превантивни посреднически услуги за предприятия в процес на реструктуриране и за запазване на заетостта на работещите в тях лица.

Всички посочени по-горе подходи ще допринесат за подобряване на работната среда, организацията и на труд и управлението на човешките ресурси, което от своя страна се очаква да подобри качеството на работните места и да рефлектира положително върху производителността на труда в предприятията. Условията за труд в предприятията ще бъдат по-адекватни на нуждите на външната икономическа среда и на вътрешните нужди на работниците и служителите в тях.

Работодателите могат да имат съществен принос за разработването и въвеждането на модели и практики, извлечени или тествани от реалния бизнес и за преодоляване на различни предизвикателства пред заетостта и съвременния пазар на труда в България, в т.ч. в национален, но и в регионален план, както и в отделни сектори. Ще се насърчава тестването, оценката и въвеждането на социални иновации (иновативни решения), включително на местно и регионално ниво, които подпомагат преодоляването несъответствие между търсенето и предлагането на пазара на труда и адаптирането на работната сила към променящите се изисквания за умения и компетенции.

Очаква се тяхната съществена роля в сфери като: постигане на по-висока гъвкавост и сигурност на пазара на труда, в т.ч. на самото работно място, преодоляване



сегментирането на пазара на труда, по-високо качество на работните места и условията на труда в предприятията, борба със сивата икономика и недекларираната заетост, по-лесно съчетаване на професионалния и семейния живот, мобилна работна сила за по-доброто ѝ адаптиране към пазара на труда, защита на трудовите, осигурителните и социалните права на работещите и др.

Подкрепата за намаляване на сивата икономика чрез въвеждане на нови практики в предприятията на базата на изследване, разработване и помощ за прилагане на добри практики и иновативни системи от и за реалния бизнес ще гарантира по-добра адаптация на предприятията и работещите в тях към променящите се условия и ще отговори на нуждите от подобряване състоянието на работещите и на средата в предприятията.

Участието на социалните партньори като бенефициенти ще фокусира дейностите и ще подчертае ясно нуждите на реалния сектор и добрите практики за развитие на организационните процеси и подобряване качеството на човешките ресурси в бизнеса, което като краен резултат ще доведе до постигане на по-добра адаптация на заетите и предприятията към промените и по-високо качество на работната сила като цяло.

Реализираните дейности ще допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

Подкрепата по този инвестиционен приоритет ще бъде със специален акцент на върху микро-, малките и средните предприятия.

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица; работодатели.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда“; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение“; институции и организации, осъществяващи контрол върху условията на труд в предприятията; служби в подкрепа на работодателите; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; работодатели; сдружения от работодатели (клъстери); самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; социални партньори; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на посреднически услуги;
- Предоставяне на обучения на работното място;
- Подкрепа за практики и предоставяне на услуги за заети и работодатели, с цел превенция или смекчаване последствията от икономическо реструктуриране;
- Подкрепа за практики за насърчаване професионалната и географската мобилност на заети лица;
- Подкрепа за практики за въвеждане на гъвкави форми на заетост;

- Подкрепа за практики за усъвършенстване на системите за управление на човешките ресурси в предприятията, с акцент върху практиките за трайно интегриране на младите хора на работното място, по-лесното съвместяване на професионалния, семейния и личния живот, както и удължаване трудовия живот на по-възрастните работници и служители;
- Подкрепа за практики за въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени“ модели за организация на труда в предприятията; в т.ч. за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труда, подобряване професионалния и здравния статус на работниците и служителите, както и за подобряване на социалния климат;
- Подкрепа за практики, насочени към стимулиране на защитата на трудовите, осигурителните и социалните права на работниците и служителите, равнопоставеността и равното третиране на работното място;
- Подкрепа за практики, насочени към развитие на корпоративната социална отговорност;
- Подкрепа на практики, насочени към борба със сивата икономика и недекларираната заетост;
- Предоставяне на обучения за мениджъри на МСП и предприемачи с оглед подобряване на техните управленски и предприемачески умения .

#### **2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните нужди и индивидуални потребности на целевите групи. Те ще са насочени към осигуряването на достъпност и пригодност на целевите групи към специфичните особености на трудовия пазар, а от друга, ще са ориентирани към потребностите и нуждите на работодателите.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати; връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани със средства от ЕС,

държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

#### Устойчивост на инвестициите

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

#### 2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не приложимо

#### 2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не приложимо

#### 2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категории за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР )**

| ID | Показател                                   | Мерна единица | Фонд | Категория региони(когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|----|---------------------------------------------|---------------|------|-------------------------------------|------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|    |                                             |               |      |                                     | М                      | Ж | Общо  |                     |                     |
| СЦ | Брой предприятия, получили подкрепа         | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 1150  | УО                  | Годишно             |
| СЦ | Заети лица, включително самостоятелно заети | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 8 625 | УО                  | Годишно             |

#### 2.A.7. СПЕЦИФИЧНИ РАЗПОРЕДБИ ЗА ЕСФ, КОГАТО Е ПРИЛОЖИМО (ПО ПРИОРИТЕТНА ОС, РАЗПРЕДЕЛЕНИ ПО КАТЕГОРИИ РЕГИОН): СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПРИНОС ПО ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7

Приоритетната ос ще подпомага внедряването на социални иновации в предприятията, насочени към подобряване на организацията на работа и условията на труд, както и усъвършенстване на системите и практиките в сферата на управление на човешките ресурси. Ще бъдат финансирани и дейности на работодателите за постигане на по-добър баланс между личния, семейния и професионалния живот, както и иновативни подходи в създаването на условия и насърчаване оставането на възрастните работници и служители в заетост по-дълго време.

Чрез планираните инвестиции в човешките ресурси и условията на труд, настоящата приоритетна ос ще подпомогне интервенции в предприятията, които ще подобрят общото състояние на производствените процеси. Това ще се отрази благоприятно върху цялостната производителност на труда и ще допринесе за постигането на по-голяма конкурентоспособност, особено в сектора на малките и средните предприятия, и ще има пряко отношение към постигането на тематична цел 3 „Повишаване на

конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)” от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета (ОВ L 347, 20/12/2013). Целенасоченото подпомагане на „зелени предприятия”, предприятия от приоритетни за икономиката сектори и клъстери ще засили ефекта във важни за страната икономически отрасли. Подкрепата за създаване на нови предприятия и развитието на самостоятелна стопанска дейност от предприемачите ще засили допълнително ефекта от интервенциите, подкрепени по приоритетна ос 1, върху сектора на малките и средни предприятия.

В подкрепа на тематична цел 4, 5 и 6 от Общата стратегическа рамка и в унисон с приноса на СКФ за постигане на стратегията на ЕС за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж, планираните в рамките на приоритетната ос мерки косвено ще допринесат също и за прехода към нисковъглеродна икономика, климатично-адаптивна, ресурсно ефективна и екологично устойчива икономика чрез адаптиране на уменията, квалификацията и преквалификацията на работната сила в съответствие с новите изисквания и възможности на политиките за околната среда, както и чрез въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени” модели за организация на труда в предприятията.

Подкрепата за работодателите по тази приоритетна ос ще допринесе за запазване и защита на зоните от мрежата НАТУРА 2000, в случай че предприятията попадат в такива зони.

Ще се насърчава осигуряването на стажове и чиракуване в „зелени” предприятия за безработните младежи. Ще бъде оказвана подкрепа и за стартиране на бизнес в сферата на опазване на околната среда („зелено предприемачество”).

Обученията на работната сила и на безработните лица по приоритетна ос 1 се предвижда да включват и определена насоченост към придобиване на ключови компетенции, в т.ч. особено такива за по-добра компютърна грамотност и дигитални умения за използване на информационните и комуникационните технологии. Като цяло това ще подпомогне изпълнението и на тематична цел 2 „Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество”.

## **2.A.8. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (V) И АНЕКС II ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетна ос (по Фонд и категория регион)**

| Вид показател<br>(Основна стъпка за изпълнение то, | I D | Показател или основна стъпка за изпълнение то | Мерна единица, кога то е | Фонд | Категория регион | Етапна цел за 2018 | Крайна цел (2023) | Източник на данни | Обяснение за значението на показателя, по целесъобразно |
|----------------------------------------------------|-----|-----------------------------------------------|--------------------------|------|------------------|--------------------|-------------------|-------------------|---------------------------------------------------------|
|----------------------------------------------------|-----|-----------------------------------------------|--------------------------|------|------------------|--------------------|-------------------|-------------------|---------------------------------------------------------|

| финансов<br>показател,<br>показател<br>за<br>изпълнение<br>то или,<br>когато е<br>целесъобраз<br>но -<br>показател<br>за<br>результатите<br>) |   |                                                                                                                                                 | целес<br>ъобра<br>зно      |     |                            | М | Ж | О           | М | Ж | Общо           | ни<br>ит<br>е | ост                                                              |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------|-----|----------------------------|---|---|-------------|---|---|----------------|---------------|------------------------------------------------------------------|
| Финансов<br>показател                                                                                                                         | 1 | Сертифици<br>рани<br>средства от<br>ЕСФ                                                                                                         | Евро<br>/ЕС<br>прино<br>с/ | ЕСФ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 114 650 398 |   |   | 448 329<br>484 | У<br>О        | Задължителен<br>показател                                        |
| Финансов<br>показател                                                                                                                         | 2 | Сертифици<br>рани<br>средства от<br>ИМЗ                                                                                                         | Евро<br>/ЕС<br>прино<br>с/ | ИМЗ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 110 377 490 |   |   | 110 377<br>490 | У<br>О        | Задължителен<br>показател                                        |
| Показател<br>за<br>изпълнение                                                                                                                 | 3 | Безработни<br>участници<br>на възраст<br>от 30 до 54<br>г. вкл.                                                                                 | Брой                       | ЕСФ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 19 925      |   |   | 83 020         | У<br>О        | Избраните<br>показатели<br>покриват 70%<br>от бюджета на<br>оста |
| Показател<br>за<br>изпълнение                                                                                                                 | 4 | Безработни<br>участници,<br>вкл. трайно<br>безработни,<br>или<br>неактивни<br>участници<br>извън<br>образовани<br>е и<br>обучение,<br>над 54 г. | Брой                       | ЕСФ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 3 730       |   |   | 15 550         | У<br>О        | Избраните<br>показатели<br>покриват 70%<br>от бюджета на<br>оста |
| Показател<br>за<br>изпълнение                                                                                                                 | 5 | Неактивни<br>участници<br>на възраст<br>15-24 г.<br>вкл. извън<br>обучение и<br>образовани<br>е                                                 | Брой                       | ИМЗ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 12 035      |   |   | НП             | У<br>О        | Избраните<br>показатели<br>покриват 70%<br>от бюджета на<br>оста |
| Показател<br>за<br>изпълнение                                                                                                                 | 6 | Безработни<br>участници<br>на възраст<br>15-24 г. вкл.<br>с основна<br>или по-<br>ниска<br>образовател<br>на степен                             | Брой                       | ИМЗ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 6 960       |   |   | НП             | У<br>О        | Избраните<br>показатели<br>покриват 70%<br>от бюджета на<br>оста |
| Показател<br>за<br>изпълнение                                                                                                                 | 7 | Безработни<br>участници<br>на възраст<br>15-24 г. вкл.<br>със<br>завършено<br>средно или<br>висше<br>образовани                                 | Брой                       | ИМЗ | По-<br>слабо<br>разви<br>т |   |   | 7 960       |   |   | НП             | У<br>О        | Избраните<br>показатели<br>покриват 70%<br>от бюджета на<br>оста |

|                         |   |                                                                                                               |      |     |                 |  |        |  |  |         |    |                                                      |
|-------------------------|---|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|-----|-----------------|--|--------|--|--|---------|----|------------------------------------------------------|
|                         |   | е без професионален опит                                                                                      |      |     |                 |  |        |  |  |         |    |                                                      |
| Показател за резултат   | 8 | Участници със средно и по-ниско образование (под ISCED 4), придобили квалификация при напускане на операцията | Брой | ЕСФ | По-слабо развит |  | 16 330 |  |  | 108 850 | УО | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста |
| Показател за изпълнение | 9 | Брой предприятия, получили подкрепа                                                                           | Брой | ЕСФ | По-слабо развит |  | 280    |  |  | 1150    | УО | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста |

## 2.A.9. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (VI))

Таблица 7-11: Категории интервенции (отделни таблици по фонд и по категория регион, ако приоритетна ос обхваща повече от една категория или фонд)

| Таблица 7: Измерение 1 Област на интервенция                                        |                          |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                                | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                    | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                      | Код                      | Сума (в евро)  |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 102                      | 244 075 076,10 |
|                                                                                     | 103                      | 21 363 318,90  |
|                                                                                     | 104                      | 26 386 494,71  |
|                                                                                     | 106                      | 59 369 613,11  |
|                                                                                     | 108                      | 23 975 663,88  |
|                                                                                     | 117                      | 73 159 317,70  |
| Фонд                                                                                | ИМЗ                      |                |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 103                      | 110 377 490,00 |

Таблица 8: Измерение 2 Форма на финансиране

| Фонд                                                                                | ЕСФ                      |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Категория регион                                                                    | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                      | Код                      | Сума (в евро)  |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 01                       | 433 329 484,40 |
|                                                                                     | 05                       | 15 000 000,00  |
| Фонд                                                                                | ИМЗ                      |                |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 01                       | 110 377 490,00 |

**Таблица 9: Измерение 3 – Вид територия**

| Фонд                                                                                | ЕСФ                      |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Категория регион                                                                    | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                      | Код                      | Сума в евро)   |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 07                       | 448 329 484,40 |
| Фонд                                                                                | ИМЗ                      |                |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 07                       | 110 377 490,00 |

**Таблица 10: Измерение 4 – Териториални механизми за изпълнение**

| Фонд                                    | ЕСФ                      |                |
|-----------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Категория регион                        | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                          | Код                      | Сума в евро)   |
|                                         | 06                       | 22 086 914,25  |
|                                         | 07                       | 426 242 570,15 |
| Фонд                                    | ИМЗ                      |                |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа | 07                       | 110 377 490,00 |

|                                             |  |  |
|---------------------------------------------|--|--|
| до заетост и качеството на работните места” |  |  |
|---------------------------------------------|--|--|

| Таблица 11: Измерение 6 - Допълнителна тема за ЕСФ (само за ЕСФ)                    |                          |                |
|-------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                                | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                    | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                      | Код                      | Сума в евро)   |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 01                       | 16 120 310,00  |
|                                                                                     | 02                       | 12 966 275,23  |
|                                                                                     | 03                       | 142 629 027,55 |
|                                                                                     | 05                       | 103 730 201,86 |
|                                                                                     | 06                       | 12 966 275,23  |
|                                                                                     | 07                       | 12 966 275,23  |
|                                                                                     | 08                       | 146 951 119,30 |
| Фонд                                                                                | ИМЗ                      |                |
| Приоритетна ос № 1 „Подобряване достъпа до заетост и качеството на работните места” | 03                       | 19 536 816,00  |
|                                                                                     | 05                       | 13 024 544,00  |
|                                                                                     | 08                       | 77 816 130,00  |

**2.A.10.РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, ВКЛЮЧВАЩО ПРИ НЕОБХОДИМОСТ ДЕЙСТВИЯТА ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ, И НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛЕН 96 (2) (Б), (VII) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

**ПРИОРИТЕТНА ОС № 2 „НАМАЛЯВАНЕ НА БЕДНОСТТА И НАСЪРЧАВАНЕ НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ”**

**2.A.2 ОБОСНОВКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ДАДЕНА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ, ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ ИЛИ ФОНД (КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО) (ЧЛЕН 96 (1) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Не е приложимо. Приоритетната ос обхваща единствено тематична цел № 9 „Насърчаване на социалното приобщаване, борба с бедността и всяка форма на дискриминация” и ще бъде изпълнявана само в рамките на една категория региони (по-слабо развити региони).



**Инвестиционен приоритет № 1: „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите”**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (в) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

**Специфична цел:** Увеличаване на броя на лицата от уязвими етнически общности, включени в заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги с фокус върху ромите, мигранти, участници с произход от други държави

ОП РЧР 2014-2020 г. ще насочи значителна част от ресурса, заделен за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване, за да бъде постигнато пълноценно участие на най-маргинализираните групи и общности в икономиката, пазара на труда, обществените и културния живот.

Това се налага, доколкото независимо от факта, че близо 49.3%<sup>40</sup> от българското население живее в риск от бедност или социално изключване, има някои групи и общности, за които рискът от маргинализация е непропорционално висок и без публична подкрепа тяхното положение трудно би се подобрило.

По същия начин стои въпросът с гражданите на държави извън Европейския съюз, близо 63% от които са в риск от бедност или социално изключване.

Особено неблагоприятна е ситуацията за някои етнически общности и най-вече за ромската етническа общност. При тях икономически активни са по-малко от 40% от населението, а заети – под 20% от всички роми над 15-годишна възраст. Над половината от ромите са с основно (28%) или по-ниско образование (22%), учащите са едва около 7% от икономически неактивните лица.

Отделно към това, Националната стратегия за интегриране на ромите в Република България идентифицира сериозните предизвикателства, които трябва да бъдат решавани от гледна точка на подобряване здравния статус на населението от ромския етнос, което е изложено на множество рискови фактори, създаващи условия за възникване на заболявания. С особен интензитет са първичните фактори – обедняване, ниски доходи, висока безработица, влошена структура на доходите и потреблението, неблагоприятна околна и жилищна среда, начин на живот и др.

Други проблеми на маргинализираните общности, които произтичат от фактори, свързани с бедността и риска от социално изключване са ранното детско отпадане от училище, затруднения достъп до здравеопазване, както и недобрата грижа за децата. Мерките, които ще се финансират в рамките на този инвестиционен приоритет ще улеснят достъпа до образование и здравеопазване на представителите на маргинализирани общности, вкл. ромите и ще спомогнат за преодоляване на риска от социално изключване и дискриминация.

***Таблица 4 Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите” (по категория региони) (чл. 96.(2)(б)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(Е) № 1303/2013)***

---

<sup>40</sup> EU-SILC 2012

| Ид. №. | Показател                                                                                                                                                                                                                                  | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнен итно., изпозван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |        | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |        | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|--------|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|--------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                                                                                                                                                            |                   |                            |                                                                                         | М               | Ж | Общо   |                                               |               | М                      | Ж | Общо   |                     |                     |
| СЦ     | Участници в неравностойно положение, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, или имат работа, или са ангажирани с образование/о обучение или са получили квалификация или са включени в социални и здравни услуги | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                         |                 |   | 13 860 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 1 430  | УО                  | годишно             |
| СЦ     | Роми, които при напускане на операцията са започнали да търсят работа, или имат работа, или са ангажирани с образование/о обучение или са получили квалификация или са включени в социални и здравни услуги                                | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                         |                 |   | 11 132 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 17 440 | УО                  | годишно             |

## **2.A.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

Социално-икономическата интеграция на най-маргинализираните групи от населението, с фокус върху ромите и гражданите с произход от друга държава, ще бъде насочена към подобряване достъпа до заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги. Освен това, ще бъдат реализирани мерки от хоризонтален характер, благодарение на които ще се създадат условия за преодоляване на негативни стереотипи, недопускане на неравно третиране и подкрепа за реализацията на основните икономически, социални и културни права.

Сред етническите общности, вкл. ромските са налице различни фактори, които увеличават бедността и риска от социално изключване: ранно отпадане от училище, ниско образование и квалификация, трайна безработица и липса на трудови навици и здравна култура, ограничени възможности за заетост, лоши битови условия, нежелание за пълноценно ползване на здравни, социални, образователни услуги. Децата са сериозно изложени на риска да продължат модела на социална изолация на своите родители. В тази връзка са необходими комплексни интервенции, насочени към: преодоляване липсата на квалификация и образование чрез включване в програми за обучение и заетост; изграждане на родителски капацитет; мотивация на детето и семейството за включване и задържане в образователната система; директна работа в общността за подкрепа на семействата в неравностойно положение.

С оглед борбата срещу дискриминацията на маргинализираните общности е необходимо също така да се повиши осведомеността за правата, задълженията и възможностите сред самите роми с цел постигане на равнопоставеност. Голяма част от представителите на етническите общности, вкл. ромите, не знаят обществените си права и задължения. Изпълнението на мерките под този инвестиционен приоритет следва да доведат също до информираност за възможностите за обучение и заетост, повишаване на здравните знания и осигуряване на достъп до здравна информация и разширяване обхвата на здравноосигурените лица в неравностойно положение.

От друга страна, работодателите и обществото не са информирани в достатъчна степен за възможностите на ромската общност. Субективността на общественото мнение следва да бъде преодоляна посредством информационни мерки с цел разчупване на стереотипите.

Доколкото маргинализираните групи и общности не са хомогенна съвкупност, дейностите ще се осъществяват чрез прилагане на индивидуален подход, отчитайки потребностите на отделните хора, от една страна, и съобразяване със спецификите на територията и населените места, в които ще се извършват дейностите, от друга.

В рамките на настоящия инвестиционен приоритет, осигуряването и създаването на възможности за по-добър достъп до заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги за най-маргинализираните групи ще заложи на таргетирани (целеви) мерки. Представителите на маргинализираните общности ще могат да получават подкрепа и в рамките на операции по другите приоритетни оси и инвестиционни приоритети на ОП РЧР (mainstreaming approach).

На следващо място, доколкото проблемите пред социално-икономическата интеграция на маргинализираните групи и общности имат комплексен характер, задължително ще се прилага интегриран подход, съчетаващ интервенции в следните направления: 1) подобряване достъпа до заетост; 2) подобряване достъпа до образование; 3) подобряване достъпа до социални и здравни услуги; 4) развитие на местните общности и преодоляване на негативните стереотипи. Задължителен характер ще имат мерките от третото направление.

С цел прилагане на иновативни подходи, в рамките на настоящия инвестиционен приоритет ще е възможно предоставянето на интегрирани мерки и междусекторни услуги, особено за активизиране на местните общности и за насърчаване на ранното детско развитие, имащи образователен, социален и здравен компонент. Мерките ще бъдат съобразени с общинските планове за интеграция на ромите с оглед на факта, че те са основния инструмент за прилагане на Националната стратегия за интеграция на ромите чрез интегрирани действия на местно ниво, както и общинските стратегии за социални услуги.

Като отправна точка за планирането на интервенциите ще бъдат взети резултатите от изпълнението на операция BG051PO001-1/4/5/6.0.01 „ИНТЕГРА”, която се реализира с подкрепата на ЕСФ през периода 2007-2013 г. на територията на общините Видин, Девня и Дупница. Операцията се изпълнява координирано с процедура BG161PO001/1.2-02/2011 „Подкрепа за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение”, финансирана по Европейския фонд за регионално развитие. Общата цел на двете операции е повишаване качеството на живот и трайната интеграция на най-маргинализираните общности. Интегрираният подход се изразява в съчетаване на мерки за подобряване жилищните условия (ЕФРР) с такива за заетост, образование, социални и здравни услуги (ЕСФ). Операциите допринасят и за изграждане на капацитет на местните общности, бенефициенти по проектите, да планират и изпълняват инициативи за преодоляване предизвикателствата пред интеграцията на маргинализирани групи и общности от сегрегирани квартали и градски територии.

Мерките по този инвестиционен приоритет трябва да водят пряко или косвено до подобряване на детското благосъстояние, защита правата на детето и равенството на половете.

Основните примерни дейности по отделните направления ще са както следва:

**Направление „Подобряване достъпа до заетост”** – активиране на икономически неактивни лица; посредничество за намиране на работа; професионално информиране и консултиране; психологическо подпомагане; мотивационно обучение; предоставяне на обучение; включване в стажуване, чиракуване, заетост в т.ч. в сферата на социалната икономика; насърчаване на самостоятелната заетост и др.;

**Направление „Подобряване достъпа до образование”** – превенция на ранното отпадане от училище; интеграция в образователната система на деца и младежи; подобряване достъпа до образователни услуги за ранно детско развитие; ограмотяване на възрастни;

**Направление „Подобряване достъпа до социални и здравни услуги”** – подобряване достъпа до и предоставяне на качествени социални и здравни услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги, съгласно специфичните потребности на целевата група; предоставяне на индивидуални консултации и социално-здравна медиация на

представителите на целевите групи; повишаване информираността относно социалните и здравните им права; насърчаване семейното планиране и отговорното родителство; повишаване здравната култура и др.;

**Направление „Развитие на местните общности и преодоляване на негативните стереотипи”** – планиране, управление, наблюдение и оценка на инициативи за социално-икономическа интеграция на социално изключени хора, групи и маргинализирани общности и за общностно развитие; общностни дейности за промяна на практики, имащи негативно влияние върху социалното включване; подкрепа за включване на целевите групи в процесите на формиране и изпълнение на национални и местни политики; инициативи за преодоляване на стереотипи; инициативи за популяризиране на културната идентичност на етнически общности, вкл. в сферата на традиционните дейности и талантите (занаяти и изкуства).

- **Идентифициране на основните целеви групи:**

Основните целеви групи са представителите на ромската общност; хора с произход от други държави; хора в риск и/или жертва на дискриминация; хора, населяващи територии, в т.ч. с ниска гъстота на населението, селски и изолирани райони, части от населени места, в които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация (висока безработица, ниски доходи, ограничен достъп до публични услуги, териториална сегрегация, пространствена изолация и др.).

Въпреки, че дейностите са насочени приоритетно към представителите на ромската общност и гражданите с произход от други държави, те няма да изключат подкрепата на други маргинализирани групи със сходни характеристики и нужди.

С оглед на спецификата на дейностите в рамките на инвестиционния приоритет, сред допустимите целеви групи са и служители на организации и институции, имащи отношение към социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности.

- **Специфични целеви територии:**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти:**

Министерство на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика; Министерство на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; доставчици на социални и здравни услуги; социални партньори; работодатели; общини и райони на общини; организации, предоставящи посреднически услуги; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; читалища; неправителствени организации, социални предприятия и кооперации за хора с увреждания, регистрирани поделения на вероизповеданията.

#### **2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво. Изпълнението на инвестиционния приоритет ще води до осъществяване на целите на основните стратегически документи: Национална стратегия на Република България за интегриране на ромите 2012-2020 г., областните стратегии и общински планове за интегриране на ромите, Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г. и общинските стратегии за развитие на социалните услуги. Ще бъдат подкрепени мерки за преодоляване на териториалните предизвикателства.

### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ и другите стратегически документи нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни географски територии. Нуждите на „отделния човек“ ще бъдат в „центъра“ при програмирането и изпълнението на мерките, като те не следва да водят до социално изключване и сегрегация. Участието на целевите групи или техни представители в процесите по планиране, разработване, изпълнение, мониторинг и оценка ще бъде от съществено значение за успешното и качествено изпълнение на всеки отделен проект.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация и синергия с други програми, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. Ще бъде осигурена допълняемост към интегрираната подкрепа за устойчиво градско развитие.

Координирани действия и допълняемост ще бъдат прилагани по отношение на изграждането на социална инфраструктура, и подкрепата за осигуряване на съвременни социални жилища за настаняване на уязвими, малцинствени и социално слаби групи от населението и други групи в неравностойно положение, финансирани по линия на ОПРР г.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и дългосрочни ефекти след приключване изпълнението на проекта.

### **Партньорство с участието на всички заинтересовани страни**

Тъй като проектите ще се реализират чрез използването на интегриран подход, с реализацията на комплекс от мерки в сферите подобряване достъпа до заетост, образование, социални и здравни услуги, от особена важност за ефективното и качествено изпълнение на всеки проект ще бъде активното участие на всички

заинтересовани страни, включително целевите групи, във всички фази на проектния цикъл.

### Интегриран подход

В рамките на инвестиционен приоритет „Социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности като ромите”, се предвижда да бъдат подкрепяни интегрирани проекти, съчетаващи дейности за осигуряване достъп до заетост, образование, социални и здравни услуги.

#### 2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо.

#### 2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо.

#### 2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТЕ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категории за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР )

| ID | Показател                                       | Мерна единица | Фонд | Категория регион и (когато е уместно) | Целева стойност(2023) |   |        | Източници на данните | Честота на отчитане |
|----|-------------------------------------------------|---------------|------|---------------------------------------|-----------------------|---|--------|----------------------|---------------------|
|    |                                                 |               |      |                                       | М                     | Ж | Общо   |                      |                     |
| СЦ | Мигранти, участници с произход от други държави | Брой лица     | ЕСФ  | По-слабо развити                      |                       |   | 490    | УО                   | Годишно             |
| СЦ | Други хора в неравностойно положение            | Брой лица     | ЕСФ  | По-слабо развити                      |                       |   | 1 100  | УО                   | Годишно             |
| СЦ | Роми                                            | Брой лица     | ЕСФ  | По-слабо развити                      |                       |   | 19 380 | УО                   | Годишно             |

### **Инвестиционен приоритет № 2: „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и подобряване пригодност за заетост”**

#### 2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

**Специфична цел 1:** Увеличаване на броя на членове на семейства с деца /включително с увреждания/, които са започнали да търсят работа или са в заетост, след предоставени интегрирани мерки за социално включване

За самотните родители и многодетните семейства и семействата с деца като цяло,

рискът от изпадане в бедност е изключително голям. Причините за това могат да бъдат търсени, както в липсата на трудови доходи, така и в продължителното време, прекарано в отглеждане на децата, особено такива с увреждания, което от своя страна обуславя затруднения при съвместяването на семейния и професионалния живот на родителите, особено за жените и ги води до социално изключване и икономическа изолация. За преодоляване на такива ситуации за редица семейства в България, ОП РЧР ще инвестира в мерки, чрез които ще се предоставя социална услуга и качествена грижа за деца, включително за такива с увреждания, в общността или в домашна среда. Успоредно с това, лицата, ангажирани с постоянното отглеждане на деца въщи ще получат подкрепа чрез мерки, свързани с участието им на реалния пазар на труда. По този начин чрез интегрираността на мерките ще се преодолее социалното изключване, ще се възстанови трудовата активност, особено на жените, и ще се повиши като цяло качеството на живот на лицата, отглеждащи деца въщи, ще се подобри достъпа им до услуги за кариерно развитие и те ще могат да се включат на пазара на труда, използвайки пълния си потенциал.

Тази необходимост се подкрепя и от данни на НСИ относно незааетите лица на възраст между 15-64 навършени години през 2010 г., според които над 102 хиляди лица (от които 71 000 жени) биха работили при наличие на подходящи услуги за гледане на деца.

При реализирането на интервенциите ще бъде взет предвид и фактът, че предимно жените в семействата са ангажирани с грижите за децата въщи. Това е една от причините и за по-ниската им степен на заетост и обуславящ фактор за увеличаване риска от бедност. В тази връзка, мерките ще допринесат за насърчаване на успешното включване и участие на жените на пазара на труда и продължаване на професионалното им развитие. Тези мерки могат да бъдат допълвани и от съответните действия в рамките на приоритетна ос 1 във връзка с улесняване достъпа на жените до пазара на труда.

ОП РЧР ще допринесе за изпълнение на една от целите, които си поставя Стратегията за насърчаване на равнопоставеността между половете 2009-2015 г., а именно насърчаване на съвместяването на професионалните и семейните задължения чрез подобряване и разширяване на обхвата на социалните услуги за деца, вкл. с увреждания, и техните семейства.

**Специфична цел 2: Увеличаване на броя на хората с увреждания, които са започнали да търсят работа или са заети, чрез предоставяне на социални и здравни услуги, вкл. чрез интегрирани мерки за хора с увреждания и техните семейства**

Специфичната цел е в синхрон с основните стратегически документи, целящи създаването на условия за пълноценна интеграция на хората с увреждания – Дългосрочната стратегия за заетост на хората с увреждания 2011-2020 г., Актуализираната стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008-2015г., Националната стратегия за дългосрочна грижа и Националната здравна стратегия 2014- 2020 г.

Чрез изпълнение на мерките по тази специфична цел, оперативната програма ще създаде условия и предпоставки за инвестиране в комплексни интегрирани мерки, насочени към подобряването на достъпа до социални и здравни услуги и повишаване равнището на заетост на хората с увреждания, както и до връщането на пазара на труда на членове на семействата, полагащи грижи за лицата с увреждания. Интегрираността



на мерките в рамките на този инвестиционен приоритет на програмата произтича както от едновременните интервенции, така и от различните индивидуални и променящи се потребности на всеки човек с увреждане. Интегрирани мерки са тези съчетаващи социални и здравни услуги в общността с цел пълноценното социално включване на хората с увреждания в обществото и улесняване достъпа им до заетост.

По данни на Европейската фондация за подобряване условията на труд<sup>41</sup> около 80 % от времето, което се отделя за полагане на грижи за хора с увреждания или за възрастни зависими лица, се осигуряват от членове на семейството, приятели или съседи. Също така по данни на НСИ за 2010 г. над 437 хил. лица полагат грижи за възрастни и болни, като 176 хил. от тях са безработни или извън пазара на труда.

По данни на НОИ и НСИ хората с увреждания в работоспособна възраст са около 200 000, като от тях около 10% са заети в различни сфери на обществения живот. По данни на НСИ през 2011 г. броят на лицата извън работната сила с поне един здравословен проблем или заболяване е 450 800, а безработните са 58 900.

Данните показват, че лицата от тази уязвима група все още се нуждаят от диференцирани и целенасочени действия за разширяване на възможностите им за независим и самостоятелен живот и повишаване на мотивацията и възможностите за участие в заетост.

Подкрепата ще бъде насочена и към улесняване достъпа до здравни услуги и към развитие на социални услуги в общността в подкрепа на социалното включване на хората с увреждания и с оглед улесняване достъпа до заетост. В резултат, интервенциите ще подобрят качеството им на живот чрез създаване на условия и подкрепа за ефективно упражняване правото им на независим живот, социално включване и правото на труд, при зачитане на правата им, съобразяване с техните възможности и специфични потребности.

Важна предпоставка за успешното социално включване на хората с увреждания е промяна на нагласата на обществото спрямо тях. Работодателите и обществото не са информирани в достатъчна степен за техните възможности и за позитивната им роля в обществото. Субективността на общественото мнение следва да бъде преодоляна посредством мерки, насочени към информиране и представяне на възможностите на хората с увреждания с цел разчупване на стереотипите.

Реализацията на различните интервенции ще предоставят интегрирани междусекторни услуги за хората с увреждания, като ще се съчетават комплексни действия в посока улесняване достъпа до заетост, включително и чрез предоставяне на иновативни социални и здравни услуги.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид . | Индикатор | Категория на | Мер на един | Общ индикатор | Базова стойност | Мерна единица | Базова годи | Целева стойност | Източник на | Честота на отчита |
|------|-----------|--------------|-------------|---------------|-----------------|---------------|-------------|-----------------|-------------|-------------------|
|------|-----------|--------------|-------------|---------------|-----------------|---------------|-------------|-----------------|-------------|-------------------|

<sup>41</sup> <http://www.eurofound.europa.eu/>

| Н.      |                                                                                                                                                                | района           | ица  | р за<br>изпълнен<br>ие<br>изпо<br>лзва<br>н за<br>база |   |   |       | ца за<br>базов<br>ата и<br>целев<br>ата<br>стой<br>ност | на   | (2023) |   |       | инфо<br>рмац<br>ия | не      |
|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--------------------------------------------------------|---|---|-------|---------------------------------------------------------|------|--------|---|-------|--------------------|---------|
|         |                                                                                                                                                                |                  |      |                                                        | М | Ж | О     |                                                         |      | М      | Ж | Общо  |                    |         |
| СЦ<br>1 | Неактивни и безработни участници, които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица, след осигурена грижа за дете | По-слабо развити | Брой |                                                        |   |   | 600   | Брой                                                    | 2013 |        |   | 2 670 | УО                 | Годишно |
| СЦ<br>1 | Деца, вкл. с увреждания, получаващи социални и здравни услуги                                                                                                  | По-слабо развити | Брой |                                                        |   |   | 4 175 | Брой                                                    | 2013 |        |   | 5 070 | УО                 | Годишно |
| СЦ<br>2 | Участници с увреждания над 18г., които са започнали да търсят работа или имат работа, включително като самостоятелно заети лица                                | По-слабо развити | Брой |                                                        |   |   | 545   | Брой                                                    | 2013 |        |   | 4 075 | УО                 | Годишно |
| СЦ<br>2 | Участници с увреждания над 18 г., получаващи услуги                                                                                                            | По-слабо развити | Брой |                                                        |   |   | 6 020 | Брой                                                    | 2013 |        |   | 7 335 | УО                 | Годишно |

## 2.A.2. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

### 2.A.2.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

В рамките на този инвестиционен приоритет мерките ще бъдат насочени към повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности, както и на други уязвими групи. Ще се подкрепят координирани мерки за превенция и предотвратяване на причините, които пораждат бедност и социално изключване.

Един от акцентите в рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат дейностите, насочени към ранното детско развитие, подпомагане на семействата с деца от уязвимите групи и предоставяне на качествена грижа за деца, включително за такива с увреждания чрез интегрирани комплексни услуги, услуги по превенция и целенасочени дейности във връзка с улесняване достъпа до заетост на родители, полагащи грижи за деца вкъщи. В резултат ще се преодолее социалното изключване, ще се възстанови трудовата активност и ще се повиши качеството на живот на лицата, ангажирани с

постоянното отглеждането на деца вкъщи и на други зависими членове на семейството и те ще могат да се включат на пазара на труда, използвайки пълния си потенциал.

ОП РЧР 2007-2013 г. допринесе за увеличаване на обема и териториалния обхват на социалните услуги. Броят на потребителите, обслужвани в семейна среда към края на месец май 2014 г., е над 77 хил. лица, вкл. и деца. Положителна тенденция, която следва да бъде продължена и през настоящия програмен период е, че лицата, започнали работа след осигуряване на грижа в семейна среда за техни деца и близки, е 1924.

Реализацията на различните интервенции по този инвестиционен приоритет ще предоставят и интегрирани комплексни услуги за хората с увреждания, като ще се съчетават действия в посока осигуряване на заетост и социални и здравни услуги.

В контекста на постигнатите положителни резултати, интервенциите по ОП РЧР 2014-2020 г. следва да допринесат за разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хората от уязвимите групи и техните семейства, предоставени през предишния програмен период, като се насърчават равните възможности на уязвимите групи за заетост.

Реализираните дейности следва да допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

В сферата на здравеопазването, в рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат подкрепяни съпътстващи дейности, насочени към осигуряване на информационно – образователни и здравно-консултативни услуги за превенция и здравословен живот. Където е необходимо ще бъде улесняван и достъпа до здравни услуги, като неразделна част от комплексните услуги за социално включване, осигуряване на по-високо качество на живот и пригодност за заетост, като например иновативни междусекторни услуги, включващи рехабилитация, трудотерапия, социална услуга в общността и други, според индивидуалните потребности на човека с увреждане.

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания и техните семейства; семейства с деца, вкл. с увреждания; деца и възрастни в риск; служители на доставчици на социални и здравни услуги.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; Държавна агенция за закрила на детето; Министерство на здравеопазването; работодатели; общини и райони на общини; неправителствени организации; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни институции и организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги, публични лечебни и здравни заведения; медицински университети, регистрирани поделения на вероизповеданията.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на услуги за семейства с деца (включително деца с увреждания), услуги по превенция (семейно консултиране, превенция на изоставянето и

други) и на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги в общността или в семейна среда;

- Реализация на интегрирани подходи за насърчаване участието на пазара на труда на лица, полагащи грижи за зависими членове на семейства,
- Подобряване достъпа до заетост на хората с увреждания и други уязвими групи чрез интегрирани комплексни мерки и предоставяне на подкрепящи услуги, вкл. в общността;
- Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, в т.ч. чрез целеви действия, насочени към уязвими групи;
- Местни социални дейности за социално включване.

#### **2.A.2.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (EU) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ и другите стратегически документи нужди на целевите групи. Нуждите на „отделния човек“ ще бъдат в „центъра“ при програмирането и изпълнението на мерките. Изпълнението на инвестиционния приоритет ще допринесе за постигане на целите на основните стратегически документи: Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г., както и Националната стратегия за дългосрочна грижа.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация и синергия с други програми, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите

ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

### **Изполването на национален и териториален подход при изпълнение на мерките**

Независимо от модела на предоставяне на социалните услуги, оперативната програма ще се стреми да осигури национален обхват, включително и в по-малките населени места.

### **Интегриран подход**

В рамките на инвестиционен приоритет „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост” ще се насърчава прилагането на интегриран подход за по-пълно отговаряне на нуждите на целевите групи.

### **2.A.2.3. Планирано използване на финансови инструменти (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

### **2.A.2.4. Планирано използване на големи проекти (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

### **2.A.2.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (чл. 96 (2) (б) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет)**

| ID   | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данни | Честота на отчитане |
|------|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|-------|-------------------|---------------------|
|      |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо  |                   |                     |
| СЦ 1 | Неактивни или безработни участници | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 5 340 | УО                | Годишно             |
| СЦ 1 | Деца, вкл. с увреждания            | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 5 340 | УО                | Годишно             |
| СЦ 2 | Хора с увреждания над 18 г.        | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 8 150 | УО                | Годишно             |

**Инвестиционен приоритет № 3: „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес”**

**Специфична цел 1: Подобряване на достъпа на хора с увреждания и хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване до услуги за социално включване и здравеопазване**

За възрастните, и особено за самотно живеещите възрастни над 65-годишна възраст, поради зависимостта от социалните плащания и липсата на подкрепа от страна на близки и роднини, рискът от изпадане в бедност или социално изключване е 79.3%<sup>42</sup>. Независимо от факта, че през последните години се наблюдава разширяване на социалните услуги в общността като видове и като обхват, потребностите от тях остават незадоволени. В резултат на удължаването на трудовия живот и високата мобилност, много от семействата имат ограничени възможности за грижа за възрастните си родители. Основните проблеми на хората над 65 г., които са в частична или пълна невъзможност да се самообслужват вкъщи, най-често поради здравословни проблеми и обикновено самотноживеещи, е невъзможността да организират самостоятелно бита си и ежедневните си дейности, както и липсата на социални контакти. Нараства необходимостта от развитието на социални и здравни услуги, предоставяни в домашна среда.

Демографската тенденция в България е свързана със застаряване на населението, което води до нарастващата потребност от грижа за възрастните. Мерките следва да допринесат за изграждането на адекватна мрежа от услуги в общността и в домашна среда, включително и предоставяне на почасови услуги в подкрепа на социалното включване на възрастните с цел превенция на институционализирането.

Подкрепата ще бъде насочена и към развитие на междусекторни услуги за хора с увреждания, включващи рехабилитация, трудотерапия, както и към социални и здравни услуги в общността, в подкрепа на социалното им включване.

Чрез изпълнението на интегрирани мерки за подобряване на достъпа до основни социални и здравни услуги се цели постигане на равни възможности, независимост и социална интеграция за тази специфична група и преодоляване на последиците от социалното изключване и бедността. От друга страна при изпълнението на интервенции по програмата ще бъде взет предвид фактът, че значителен дял от лицата, полагащи грижи за хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване, са изключени от възможността за заетост именно поради тези своите задължения.

Подкрепата за развитие на форми на дългосрочни грижи ще окажат превантивна роля и ще предотвратят настаняването в специализирани институции и излишното хоспитализиране и ще допринесат за промяна на досегашния институционален и все още медицински ориентиран модел на грижа за възрастните и хората с увреждания.

В резултат на изпълнението на мерките под тази специфична цел, ще се подобри качеството на живот на възрастните, нуждаещи се от постоянно обслужване в ежедневието си, и на хората с увреждания чрез осигуряване на дългосрочна грижа, вкл. подкрепящи и интегрирани социални и здравни услуги в общността и в домашна среда. Услугите следва да са ориентирани към самия потребител и към неговите променящи се социални и здравни потребности.

Специфичната цел ще се реализира в съответствие с изпълнението на Национална стратегия за дългосрочна грижа, Националната стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и с Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.).

---

<sup>42</sup> По данни от EU-SILC 2012

**Специфична цел 2: Намаляване броя на възрастните и хората с увреждания, настанени в институции чрез предоставяне на социални и здравни услуги в общността, включително услуги за дългосрочна грижа**

Институционалният модел на грижа в България се предоставя главно в домове за хора с увреждания и в домове за стари хора. Настанените в тези домове хора са изключени от ползването на социални услуги в общността.

Системата за дългосрочни грижи и социални услуги в България значително се разшири през последните години. Предприетите действия бяха в посока за постепенно премахване на институционалния модел на грижа и замяна с предоставяне на повече базирани в общността и близки до семейната среда социални услуги. Въпреки положените усилия, съществуват проблеми, от чието адресиране зависи по-нататъшното успешно развитие на политиката за деинституционализация на възрастните и на хората с увреждания в България. Според данни на Агенцията за социално подпомагане към януари 2014 г. броят на специализираните институции за възрастни и хора с увреждания е 160.

Изпълнението на мерките по тази специфична цел ще целят изграждането на адекватна мрежа от качествени и устойчиви социални услуги, предлагани в общността, които да отговарят на индивидуалните и специфични потребности на възрастните хора и хората с увреждания, настанени в специализирани институции, с цел осигуряване на предпоставки за независим и достоен живот. Чрез предоставянето на социални и здравни услуги в общността ще се осигурят условия за живот в среда близка до семейната ще се подкрепят потребителите и ще се насърчи социалното им включване. Извеждането им от специализираните институции ще подобри качеството на живот на възрастните и на хората с увреждания, както и ще допринесе за тяхното пълноценно включване в обществото.

Развитието на форми на дългосрочни грижи в общността ще окажат превантивна роля и ще предотвратят настаняването в специализирани институции и излишното хоспитализиране. Изпълнението на мерките ще допринесат за справяне с основните предизвикателства, които са идентифицирани в Националната стратегия за дългосрочна грижа, Националната здравна стратегия 2014 – 2020г., както и с Актуализираната национална стратегия за демографско развитие на населението в Република България (2012-2030 г.).

**Специфична цел 3: Намаляване броя на децата и младежите, настанени в институции чрез предоставяне на социални и здравни услуги в общността**

Институционалният модел на грижа не може да задоволи основните потребности на децата и младежите и оказва негативно влияние върху тяхното развитие и поведение. Това от своя страна води до допълнителна икономическа и социална цена за цялото общество. Изпълнението на дейностите по програмата имат за цел да допринесат от една страна за предотвратяване на настаняванията на деца и младежи в специализирани институции, а от друга, за извеждането на вече настанените, чрез предоставяне на алтернативни социални услуги в общността, близки до семейната грижа.

Въпреки политиката на деинституционализация, която се развива от 2000 г., в България все още остава висок броят на децата, които се отглеждат в специализирани институции. По данни на Агенцията за социално подпомагане, броят на децата в 77-те институции е 2963, като голяма част от тях са от ромски произход. 1816 са децата настанени в 53-те Дома за деца лишени от родителски грижи. В допълнение трябва да се има предвид, че цитираните данни не включват броя на децата в Домовете за

медико-социални грижи за деца (ДМСГД). Към 31.12.2013 г. във всички специализирани институции за деца (включително ДМСГД) са настанени общо 4 233 деца и младежи.

Специфичната цел е съобразена с основните стратегически документи - Национална стратегия „Визия за деинституционализацията на децата в Република България” и Планът за действие за нейното изпълнение, Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 и Национална стратегия за детето 2008-2018 г. и допринася за изпълнение на политиките на Националната здравна стратегия 2014 – 2020г. Изпълнението на мерките ще допринесе за постигане на основната цел на Национална стратегия за детето 2008-2018 г., а именно осигуряването на условия за ефективно упражняване на правата и подобряване качеството на живот на децата като условие за свободното и пълноценното им личностно развитие.

**Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес ” (по категория региони) (чл. 96(2)(б)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

| Ид. Н. | Показател                                                                                                  | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнение използван за определяне на целева стойност | Базова стойност |   |        | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |        | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|--------|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|--------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                            |                   |                            |                                                                        | М               | Ж | О      |                                               |               | М                      | Ж | Общо   |                     |                     |
| СЦ 1   | Участници с увреждания и участници над 65г., в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                        |                 |   | 53 535 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 27 280 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1   | Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си                         | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                        |                 |   | 299    | Брой                                          | 2013          |                        |   | 480    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Участници над 18г., получаващи социални и здравни услуги в общността, след                                 | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                        |                 |   | 200    | Брой                                          | 2013          |                        |   | 1 430  | УО                  | Годишно             |



|         |                                                                                                      |                  |      |  |  |  |       |      |      |  |  |       |    |         |
|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|--|--|--|-------|------|------|--|--|-------|----|---------|
|         | извежданет<br>о им от<br>институция                                                                  |                  |      |  |  |  |       |      |      |  |  |       |    |         |
| СЦ<br>2 | Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си                   | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 1     | Брой | 2013 |  |  | 130   | УО | Годишно |
| СЦ<br>3 | Деца и младежи, получаващи социални и здравни услуги в общността, след извежданет о им от институция | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 1 976 | Брой | 2013 |  |  | 1 595 | УО | Годишно |
| СЦ<br>3 | Брой доставчици на услуги за социално включване, разширили обхвата на дейността си                   | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 97    | Брой | 2013 |  |  | 240   | УО | Годишно |

## 2.A.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ

### 2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ

В рамките на този инвестиционен приоритет мерките ще бъдат насочени към повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности, както и на други уязвими групи. Ще се подкрепят съвместни и координирани мерки за превенция и предотвратяване на причините, които пораждат бедност и социално изключване.

ОП РЧР 2007-2013 г. допринесе за увеличаване на обема и териториалния обхват на социалните услуги. Мерките предоставиха възможност от услугите да се възползват хора с увреждания и в невъзможност за самообслужване от всички общини на територията на страната, включително и лица, живеещи в отдалечени и малки населени места, в които предлагането на социални услуги е изключително ограничено. Броят на потребителите, обслужвани в семейна среда към края на месец май 2014 г., е над 77 хил. лица, най-вече получаващи социалните услуги социален/ личен асистент /домашен помощник.

Чрез реализацията на различните интервенции по този инвестиционен приоритет ще се предоставят интегрирани услуги за хората с невъзможност за самообслужване и за хората с увреждане, като ще се съчетават комплексни действия в посока осигуряване на

дългосрочна грижа, вкл. и социални и здравни услуги в общността или в домашна среда.

В контекста на постигнатите положителни резултати, интервенциите по ОП РЧР 2014-2020 г. следва да допринесат за разширяване на възможностите за подобряване качеството на живот на хората от уязвимите групи и/или техните семейства, предоставени през предишния програмен период, като се насърчават равните възможности на уязвимите групи и се разширява обемът, многообразието и целенасочеността на социалните услуги, предоставяни в общността.

Друга основна група дейности ще бъдат насочени към замяна на институционалния модел на грижа за възрастните и хората с увреждания със социални услуги в общността с оглед подобряване качеството на живот на уязвимите групи. ОП РЧР 2014-2020 г. ще продължи да подкрепя процеса на деинституционализация, както и продължаване на изпълнение на мерките, реализирани в предишния програмен период.

В периода 2007-2013 г., следвайки насоките на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в РБ” с помощта на Европейския социален фонд бяха подкрепени проекти, свързани с деинституционализация на деца, настанени в домове за деца с увреждания, в домове за медико-социални грижи, както и развитие на приемната грижа и укрепване капацитета на отделите за закрила на детето и на дирекциите „Социално подпомагане”. Процесът на деинституционализация и реализираните мерки по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. в тази насока, ще бъдат продължени и изпълнявани и през новия програмен период 2014-2020 г.

Ще се оказва подкрепа за провеждане на инициативи, насочени към превенция на изоставянето на деца в специализирани институции. Мерките, които ще бъдат реализирани ще спомогнат за осигуряването на необходимите ресурси за премахване на институционалния модел на грижа за деца и младежи, хора с увреждания и възрастни, настанени в специализирани институции чрез създаване на мрежа от социални услуги в семейна среда или в среда, близка до семейната. Ще се подкрепя реализацията на програми за обществена подкрепа и социално включване за лица, напускащи специализираните институции.

Реализираните дейности следва да допринесат за успешното прилагане на хоризонталните принципи за равни възможности по отношение на включване на пазара на труда на групите в неравностойно положение и равенството между мъжете и жените.

В сферата на здравеопазването, в рамките на инвестиционния приоритет ще бъдат подкрепяни съпътстващи дейности, насочени към осигуряване на информационно – образователни и здравно-консултативни услуги за превенция и здравословен живот. Те целят подобряването на знанията и формирането на правилни нагласи у населението (особено подрастващите) за отговорно поведение по отношение на здравето. Където е необходимо ще бъде улесняван и достъпа до здравни услуги, като неразделна част от интегрираните услуги за социално включване и осигуряване на по-високо качество на живот.

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания; хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване; семейства с деца, вкл. с увреждания; деца и възрастни в риск; деца, младежи и възрастни, включително с увреждания, настанени в специализирани институции и техните семейства; лица, заети в специализираните институции; служители в организации и

институции, ангажирани с процесите на деинституционализация; служители на доставчици на социални и здравни услуги; служители ангажирани с реформата в областта на младежкото правосъдие.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; Държавна агенция за закрила на детето; Министерство на здравеопазването; Министерство на младежта и спорта; Министерство на правосъдието; работодатели; общини и райони на общини; неправителствени организации; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни институции и организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги, публични лечебни и здравни заведения; медицински университети, регистрирани поделения на вероизповеданията.

**Примерни допустими дейности:**

- Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги в общността или в домашна среда; услуги за ранно детско развитие; услуги за превенция и ранна интервенция за деца, услуги за възрастни хора (включително самотноживеещи хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване), за хора с увреждания и други уязвими групи от населението;
- Осигуряване на необходимите ресурси и услуги, включително услуги по превенция за премахване на институционалния модел на грижа за децата и младежите чрез създаване на мрежи от социални услуги и междусекторни услуги в общността, в семейна или близка до семейната среда;
- Осигуряване на необходимите ресурси и услуги за премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания чрез създаване на мрежа от социални и междусекторни услуги в общността;
- Развитие на приемна грижа и други превантивни и алтернативни форми на грижа и услуги;
- Подобряване достъпа до здравеопазване и промоция на здравето, в т.ч. чрез целеви действия, насочени към деца, младежи и уязвими групи;
- Местни социални дейности за социално включване.

**2.A.6.2. РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ и другите стратегически документи нужди на целевите групи. Нуждите на „отделния човек“ ще бъдат в „центъра“ при програмирането и изпълнението на мерките. Изпълнението на инвестиционния приоритет ще допринесе за постигане на целите на основните стратегически документи: Национална стратегия за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване 2020 г., Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата в България“, „Националната стратегия за дългосрочна грижа“ и общинските стратегии за социални услуги.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация и синергия с други програми, финансирани със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. Координирани действия ще бъдат прилагани по отношение на изграждането на социална инфраструктура, свързана с процесите на деинституционализация за деца, младежи, възрастни и хора с увреждания, финансирани по линия на ОПРР 2014-2020 г.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

### **Изполването на национален и териториален подход при изпълнение на мерките**

Независимо от модела на предоставяне на социалните услуги, оперативната програма ще се стреми да осигури национален обхват, включително и в по-малките населени места.

### **Интегриран подход**

В рамките на инвестиционен приоритет „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес“, ще се насърчава прилагането на интегриран подход за по-пълно отговаряне на нуждите на целевите групи.

**2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОННИ ПРИОРИТЕТИ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID   | Показател                                                           | Мер на единица | Фонд | Категория региони(когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |        | Източник на данните | Честота на отчитане |
|------|---------------------------------------------------------------------|----------------|------|-------------------------------------|------------------------|---|--------|---------------------|---------------------|
|      |                                                                     |                |      |                                     | М                      | Ж | Общо   |                     |                     |
| СЦ 1 | Лица с увреждания и лица над 65 г. в невъзможност за самообслужване | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 30 310 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 1 | Брой доставчици на услуги за социално включване                     | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 545    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Лица над 18 г.                                                      | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 1 590  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Брой доставчици на услуги за социално включване                     | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 264    | УО                  | Годишно             |
| СЦ 3 | Деца и младежи, настанени в институции                              | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 1 680  | УО                  | Годишно             |
| СЦ 3 | Брой доставчици на услуги за социално включване                     | Брой           | ЕСФ  | По-слабо развити                    |                        |   | 264    | УО                  | Годишно             |

**Инвестиционен приоритет № 4: „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ”**

**2.A.5. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Увеличаване броя на заетите в социалните предприятия, след получена подкрепа**

Липсата на заетост е една от основните причини за бедност и социално изключване. Целта на този инвестиционен приоритет е да улесни достъпа до заетост и да осигури подкрепа за социалното включване на уязвими групи чрез създаване на подходящи условия за тяхната професионална интеграция в сферата на социалната икономика. Като цяло социалната икономика изпълнява общественозначими специфични функции, които не могат да бъдат покрити или са недостатъчно развити от държавата и пазара.

Социални предприятия се тези, за които социалните цели или обществения интерес е причина за търговската им дейност и чиито печалби основно се реинвестират за осъществяването на тези социални цели. Различни изследвания показват, че на европейско ниво в социалната икономика функционират над 2 млн. предприятия, в които са ангажирани над 11 млн. души, а ролята на социалното предприемачество за борба с бедността и социалното изключване, както повишаване на заетостта и жизнения стандарт, продължава да се увеличава. Констатира се също, че социалните предприятия са много устойчиви в условията на кризата, а понякога са и по-ефективни в чисто икономически план.

В България функционират близо 2 хил. кооперации с над 500 хил. членове, като голяма част от заетите хора с увреждания работят в такива кооперации. Към 30.09.2013 г. по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2007-2013 г. са създадени 77 нови предприятия в сферата на социалната икономика, а са подкрепени 87 действащи такива. 3 681 души са започнали работа в сферата на социалната икономика.

Все още обаче съществуват редица трудности и препятствия пред субектите на социалната икономика за достъп до финансови средства. Предвид обществените цели на социалните предприятия и факта, че дейността им не е насочена изцяло и единствено към печалба, а към постигане на социални цели, те не са съпоставими и равнопоставени с останалите икономически субекти и не разполагат с необходимата финансова устойчивост и потенциал.

В резултат от изпълнението на дейностите, заложи под настоящия инвестиционен приоритет, се цели да се подобри и достъпа до финансиране на социалните предприемачи, както и засилване на управленските възможности и капацитет за създаване и развитие на социални предприятия.

Подкрепата ще бъде насочена основно към създаване на възможности за заетост и професионална интеграция в социалните предприятия на хората с увреждания и други представители на рискови групи, като важна предпоставка за намаляване на бедността и риска от социално изключване. Осигуряването на заетост на уязвими социални групи в обществото ще доведе и до устойчивост на мерките в сферата на социалната политика.

Придобиването на реални трудови и/или професионални умения на хората с увреждания и на представителите на уязвими социални групи на пазара на труда е важна предпоставка за преодоляване на социалната им изолация, повишаване на качеството на живот и стимулиране на конкурентоспособността им в работна среда. В тази връзка подкрепата ще бъде насочена и към обучителни мерки за придобиване на умения и знания в реална работна среда.

Развитието на социалната икономика ще допринесе за постигане на заложената от България национална цел по Стратегия „Европа 2020“ – намаляване на лицата, в риск от бедност с 260 хил. души. Дейностите също така ще допринесат за постигане на целите, заложи в Съобщение на комисията до Европейския парламент, Съвета, Икономическия и социален комитет и Комитета на регионите относно „Инициатива за социалното предприемачество“.

**Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната**

**интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ” (по категория региони) (чл. 96(2)(б)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

| Ид . Н. | Показател                                                                                                                                       | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнението, използван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |       | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация    | Честота на отчитане             |
|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|-------|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|---------------------------|---------------------------------|
|         |                                                                                                                                                 |                   |                            |                                                                                        | М               | Ж | Общо  |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                           |                                 |
| С Ц     | Брой подкрепени кооперативни предприятия и предприятия на социалната икономика, продължили дейността си 6 месеца след приключване на операцията | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                        |                 |   | 250   | Брой                                          | 2013          |                        |   | 130  | Специализирано изследване | Два пъти през програмния период |
| С Ц     | Неактивни и безработни участници в заетост след приключване на операцията                                                                       | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                        |                 |   | 5 455 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 930  | УО                        | Годишно                         |

**2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

**2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

Мерките в сферата на социалната икономика по ОП РЧР 2007-2013 г. допринесоха за осигуряване на подкрепа за утвърждаване на съвременен модел за развитие на социалното предприемачество не само чрез насърчаване на новите инициативи, но и чрез модернизиране на съществуващите специализирани предприятия и кооперации на хората с увреждания и социалните предприятия; генериране на заетост в рамките на социалната икономика; придобиване на реални трудови и/или професионални умения от хора с увреждания и стимулиране на конкурентоспособността им в работна среда; и създаване на защитена и специализирана работна среда. Реализираните интервенции оказваха положително въздействие както, от една страна, за подобряване на качество на живот на хората, които започват работа, така и от друга за намаляване на тежестта върху системата на социалното подпомагане.

В рамките на този инвестиционен приоритет, както и през програмния период 2007-2013 г. ще се оказва подкрепа както на съществуващите социални предприятия, така и за създаване на нови социални предприятия с цел осигуряване на заетост. Ще се подкрепят специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания, както и

ще се стимулира и откриването на нови такива. Ще се насърчават дейности, имащи за цел популяризиране потенциала на социалната икономика и социалното предприемачество и възможностите за трудова реализация.

Ще се подкрепят дейности, оказващи подкрепа за заетост и за социална и професионална интеграция на лицата от уязвимите групи в сектора на социалната икономика, вкл. и чрез обучителни мерки. Ще бъдат подкрепяни дейности, насочени към осигуряването на подходящи условия на труд, в т.ч. оборудване и адаптиране на работните места.

С оглед подобряване на капацитета на социалните предприятия, ще бъде инвестирано в човешките ресурси на предприятията с цел по-добро и ефективното им управление, както и ще се подобри достъпа до финансиране на социалните предприемачи.

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания; лица в неравностойно положение на пазара на труда и други социално изключени лица; представители на различни общности, заети в социалните предприятия, кооперации и специализирани предприятия за хора с увреждания; лица, заети в институции и организации, свързани със социалното предприемачество.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; социални предприятия; работодатели; специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания; образователни и обучителни организации и институции; неправителствени организации; общини и райони на общини; социални партньори; финансови институции, доставчици на социални услуги.

**Примерни допустими дейности:**

- Подкрепа за дейността на социални предприятия, специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания във връзка с осигуряване на заетост;
- Социален маркетинг и популяризиране на социалната икономика и социалното предприемачество;
- Социална и професионална интеграция на представители на уязвимите групи в сектора на социалната икономика;
- Обучение и квалификация за лицата, за които се осигурява заетост в социалните предприятия, специализираните предприятия и кооперациите на хора с увреждания;
- Оборудване и адаптиране на работни места;
- Подкрепа за дейности, свързани със създаване на партньорства и разпространение на добри практики в сферата на социалната икономика;
- Подобряване на капацитета и човешките ресурси за ефективно управление на социалните предприятия, специализираните предприятия и кооперациите на хора с увреждания;
- Предоставяне на „подкрепена заетост” на хората с увреждания;



- Обществени информационни кампании относно потенциала на социалната икономика.

#### **2.A.6.2.РЪКОВОДНИ ПРИНЦИПИ ЗА ПОДБОРА НА ОПЕРАЦИИТЕ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ и другите стратегически документи нужди на целевите групи. При финансиране на мерки за хора с увреждания ще бъде предоставян пълен пакет от услуги, които да спомагат за тяхната трудова интеграция.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация и синергия с други програми, финансирани със средства от ЕС и държавния бюджет.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта. Инвестициите ще целят постигане на дългосрочни ефекти върху пригодността на целевата група за участие и реално включване в заетост.

#### **2.A.6.3.ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Решението за създаване на финансов инструмент и неговия конкретен вид ще бъде взето след проучване на пазарните възможности и нуждите на предприемачите и ще бъде използван в случай, че се прецени, че предоставянето на безвъзмездна финансова помощ не е най-подходящ подход в рамките на този приоритет. Финансовите инструменти ще се реализират след преценка на тяхната приложимост към конкретната целева група на ОП РЧР.

Осигуряването на финансов механизъм би подпомогнало бенефициентите под този инвестиционен приоритет в осигуряването, например, на оборотни средства. Потенциално възможно е напр. създаването на кредитен фонд „Социални иновации”.

Социалните предприятия срещат преди всичко трудности с намирането на финансиране, нуждата от което зависи от степента им на развитие (създаване, пилотни проекти или прототипи, мащабно развитие). Повече от останалите, социалните предприятия се сблъскват с недостатъците на финансовите пазари (разпокъсаност, липса на общоевропейски платформи за заеми и др.). Финансовият инструмент ще бъде предназначен за предприятия от сектора на социалната икономика, които имат нужда от начален ресурс, за да реализират своите идеи.

Мониторингът при изпълнението на дейности чрез използване на финансовите инструменти ще се осъществи по общите правила на Европейската комисия за извършване на наблюдение. Устойчивостта на новосъздадените предприятия ще бъде докладвана от финансовата институция, която бъде определена като мениджър, като УО ще докладва за устойчивостта на новосъздадените предприятия в докладите за използването на финансовите инструменти съгласно чл. 46 от Регламент 1303/2013, който е приложение към годишния доклад за изпълнението. В тази връзка УО на годишна база ще предоставя информация за финансовия инструмент и уредбата на неговото изпълнение, ще посочва структурите, изпълняващи финансови инструменти, както и финансовите посредници.

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

#### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Показател                                                                                     | Мерна единица | Фонд | Категория региони | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данните | Честота на отчитане |
|----|-----------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------|-------------------|------------------------|---|------|---------------------|---------------------|
|    |                                                                                               |               |      |                   | М                      | Ж | Общо |                     |                     |
| СЦ | Брой на кооперативните предприятия и предприятията на социалната икономика, получили подкрепа | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити  |                        |   | 270  | УО                  | Годишно             |
| СЦ | Неактивни или безработни участници                                                            | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити  |                        |   | 1890 | УО                  | Годишно             |

#### **2.A.7. СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПРИНОС ПО ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7**

По приоритетната ос за намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване ще бъдат финансирани проекти, които са насочени към идентифициране и прилагане на социални иновации и тестване на нови модели за намиране на адекватни решения в социалната сфера. Ще се стимулира търсенето на иновативни подходи към

проблемите на групите в неравностойно положение и маргинализираните общности. В рамките на социалните предприятия ще се насърчават стопански дейности в социалната сфера, които прилагат нови подходи за адресиране на установените нужди на подкрепяните от тях уязвими групи от населението. Ще бъдат подпомогнати действия на бенефициентите в създаването и успешната реализация на мрежи и партньорства за проучване и внедряване на социални иновации, като например, доказали се в други страни добри практики за дейности и модели на социални предприятия, активиране на маргинализираните и социално изключени групи, модели за предоставяне на междусекторни и интегрирани услуги, за да могат те да бъдат заимствани и апробирани в България.

В периода 2007-2013 г., следвайки насоките на Националната стратегия „Визия за деинституционализация на децата в Република България” с помощта на Европейския социален фонд бяха подкрепени проекти, свързани с деинституционализация на деца, настанени в специализирани институции. Съгласно направените оценки на потребностите, изведените деца от институциите бяха настанявани в социални услуги в общността, което по своята същност е социална иновация. Започналият процес на деинституционализация и реализираните мерки по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси” 2007-2013 г. в тази насока ще бъдат продължени и изпълнявани и през новия програмен период 2014-2020 г.

Чрез реализацията на различните интервенции ще предоставят иновативни междусекторни услуги за възрастните хора и хората с увреждания, като ще се съчетават комплексни действия в посока осигуряване на социални и здравни услуги в общността или в домашна среда, както и в посока улесняване достъпа до заетост на хората с увреждания.

При дефинирането на услугите ще бъде взета под внимание и Препоръката на ЕС от 2008г.относно активното приобщаване, както и Доброволната рамка за качество на социалните услуги, приета от Комитета за социална закрила през 2010г.

Подкрепяните под този приоритет инвестиции ще допринесат към постигането на тематична цел 3 „Повишаване на конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР)” от Регламент 1303/2013 г. Инвестиционен приоритет „Насърчаване на социалното предприемачество и професионалната интеграция в социалните предприятия и социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост” ще подпомогне създаването на нови предприятия, както и ще подкрепи вече съществуващи такива, да развият своя капацитет и да усъвършенстват своето управление, в т.ч. управлението на човешките ресурси в предприятията. Така ще бъде подпомогнато стопанското развитие на дейности, допринасящи за подобряване на ситуацията в социалната сфера на страната, като в същото време се отчита и тази особеност, че реализираната печалба ще бъде реинвестирана в предприятията за тяхното по-устойчиво съществуване и развитие.

## **2.А.8. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (V) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетната ос (по Фонд и категория регион)**

| Вид показател<br>(основна стъпка на изпълнение то, финансов показател, показател за изпълнение то или, когато е целесъобразно – показател за резултатите) | ID | Показател или основна стъпка на изпълнението                                                      | Мерна единица, когато е целесъобразно | Фонд | Категория регион | Етапна цел за 2018 |   |            | Крайна цел (2023) <sup>43</sup> |   |             | Източник на данните | Обяснение на значението на показателя, по целесъобразност |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|---------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------|------|------------------|--------------------|---|------------|---------------------------------|---|-------------|---------------------|-----------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                                           |    |                                                                                                   |                                       |      |                  | М                  | Ж | О          | М                               | Ж | О           |                     |                                                           |
| Финансов показател                                                                                                                                        | 1  | Сертифицирани средства                                                                            | Евро /ЕС принос/                      | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 73 128 894 |                                 |   | 285 963 588 | УО                  | Задължителен показател                                    |
| Показател за изпълнение                                                                                                                                   | 2  | Роми                                                                                              | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 4 190      |                                 |   | 17 440      | УО                  | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста      |
| Показател за изпълнение                                                                                                                                   | 3  | Хора с увреждания над 18 г.                                                                       | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 2 280      |                                 |   | 9 490       | УО                  | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста      |
| Показател за резултат                                                                                                                                     | 4  | Лица с увреждания и лица над 65 г., в невъзможност за самообслужване, с подобрен достъп до услуги | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 5 460      |                                 |   | 27 280      | УО                  | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста      |
| Показател за изпълнение                                                                                                                                   | 5  | Деца и младежи, настанени в институции                                                            | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 235        |                                 |   | 1 680       | УО                  | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста      |
| Показател за изпълнение                                                                                                                                   | 6  | Брой на кооперативните предприятия и предпри                                                      | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 65         |                                 |   | 270         | УО                  | Избраните показатели покриват 70% от бюджета на оста      |

<sup>43</sup> Целевите стойности за индикатора, където е подходящо, могат да бъдат представени или като обща стойност (М+Ж) или в разбивка по пол.

|  |  |                                                                                   |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|
|  |  | ятоиата<br>на<br>социалн<br>ата<br>иконом<br>ика,<br>получил<br>и<br>подкреп<br>а |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |
|--|--|-----------------------------------------------------------------------------------|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|

## 2.А.9. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (VI) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

**Таблица 7-11: Категории интервенции** (отделни таблици по фонд и по категория регион, ако приоритетна ос обхваща повече от една категория или фонд)

| Таблица 7: Измерение 1 -Област на интервенция                                      |                          |                |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                               | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                   | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                     | Код                      | Сума(в евро)   |
| Приоритетна ос № 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” | 109                      | 57 920 054,10  |
|                                                                                    | 110                      | 57 920 054,10  |
|                                                                                    | 112                      | 143 663 453,15 |
|                                                                                    | 113                      | 26 460 027,05  |

| Таблица 8: Измерение 2 -Форма на финансиране                                       |                          |                |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                               | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                   | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                     | Код                      | Сума (в евро)  |
| Приоритетна ос № 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” | 01                       | 275 963 588,40 |
|                                                                                    | 05                       | 10 000 000,00  |

| Таблица 9: Измерение 3 – Вид територия |                          |               |
|----------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                   | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                       | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                         | Код                      | Сума (в евро) |

|                                                                                    |    |                |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|----------------|
| Приоритетна ос № 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” | 07 | 285 963 588,40 |
|------------------------------------------------------------------------------------|----|----------------|

| Таблица 10:<br>Измерение 4 – Териториални механизми за изпълнение                  |                          |                |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                               | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                   | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                     | Код                      | Сума(в евро)   |
| Приоритетна ос № 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” | 02                       | 22 086 914,25  |
|                                                                                    | 06                       | 24 433 129,00  |
|                                                                                    | 07                       | 239 443 545,15 |

| Таблица 11: Измерение 6 - Допълнителна тема за ЕСФ (Само за ЕСФ)                   |                          |                |
|------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|----------------|
| Фонд                                                                               | ЕСФ                      |                |
| Категория регион                                                                   | По-слабо развити региони |                |
| Приоритетна ос                                                                     | Код                      | Сума(в евро)   |
| Приоритетна ос № 2 „Намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване” | 02                       | 5 719 271,77   |
|                                                                                    | 03                       | 14 298 179,42  |
|                                                                                    | 06                       | 14 298 179,42  |
|                                                                                    | 07                       | 14 298 179,42  |
|                                                                                    | 08                       | 237 349 778,37 |

**2.A.10.РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, ВКЛЮЧВАЩО ПРИ НЕОБХОДИМОСТ ДЕЙСТВИЯ ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛЕН 96 (2) (Б), (VII) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

**ПРИОРИТЕТНА ОС № 3 „МОДЕРНИЗАЦИЯ НА ИНСТИТУЦИИТЕ В СФЕРАТА НА СОЦИАЛНОТО ВКЛЮЧВАНЕ, ЗДРАВЕОПАЗВАНЕТО, РАВНИТЕ ВЪЗМОЖНОСТИ И НЕДИСКРИМИНАЦИЯТА И УСЛОВИЯТА НА ТРУД”**

**2.A.2 ОБОСНОВКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ДАДЕНА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ, ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ ИЛИ ФОНД (КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО) (ЧЛЕН 96 (1) ОБЩ РЕГЛАМЕНТ)**

Не е приложимо. Приоритетната ос обхваща единствено тематична цел 11 „Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и допринасяне за ефективна публична администрация” и ще бъде изпълнявана само в рамките на една категория региони (по-слабо развити региони).

***Инвестиционен приоритет № 1: „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление”***

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел 1: Увеличаване на броя на служителите в администрацията в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд, повишили квалификацията си**

Основен фокус на заложените в рамките на специфичната цел мерки е повишаването на капацитета на институциите в сферата на социалните услуги, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд с цел постигане на високи нива на прозрачност и отговорност пред обществото с гъвкави и адаптивни структури, мотивирани и динамични служители, използващи пълноценно съвременните информационни технологии и предоставящи услуги с високо качество.

Необходими са целенасочени действия и мерки, насочени към подобряване на професионалната компетентност, знанията и уменията на служителите в администрацията за по-ефективно и ефикасно изпълнение на техните задължения. Тези нужди са очертани в секторните стратегически документи в горепосочените области, като за адресирането им ще бъде подкрепяно включване в различни форми на обучение за повишаване на знанията и уменията на служителите, заети в тези сфери, в т.ч. обучения, обмен на опит и добри практики, дискуссионни срещи и други. Продължаването на процеса на модернизиране на административната дейност предполага целенасочени усилия за създаване на условия за прилагане на предвиденото в законодателството професионално и кариерно развитие на служителите в администрацията и формиране на нова административна култура, ориентирана към нуждите на българското общество.

В областта на здравеопазването, фокус ще бъде поставен върху подпомагане политиката за ефективно управление в здравеопазването.

Ключов елемент за прилагането на ефективна и модерна политика за управление и развитие на човешките ресурси в администрацията е създаването на система за

постоянно развитие на професионалните умения и квалификацията на служителите в администрацията. Необходимо е да се извърши цялостен анализ на нуждите от обучение на служителите в структурите на държавната администрация в сферите на социалното включване, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Чрез правилното определяне на нуждите от обучение, съобразено със спецификата на осъществяваната дейност и предлаганите услуги и неговата реализация ще се подобри цялостно административната дейност.

Мерките в тази посока трябва да включват и развитие на капацитета на служителите за работа и подкрепа на хора с увреждания или със специални потребности, както и с представители на ромската общност.

Освен традиционните форми на обучение, могат да бъдат използвани нови методи, които да допринасят за по-ефективното изпълнение на задълженията на служителите в администрацията.

**Специфична цел 2: Увеличаване на броя на нововъведените и/или актуализираните процеси на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на политиките в институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд**

Със заложените под специфичната цел дейности се цели подобряване на капацитета за разработване, прилагане и мониторинг на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

Съгласно Стратегията за развитие на държавната администрация 2013-2020 г., едно от основните предизвикателства пред администрацията е свързано със сравнително слабата координация при реализиране на секторните политики и стратегиите за развитие. Институциите следва да изградят механизми за съвместно изпълнение на стратегически цели, тъй като често се разработват отделни документи, проекти и инициативи, които не винаги са синхронизирани помежду си. Мониторингът на изпълнението на стратегическите документи продължава да е слабо звено, тъй като са налични голям брой стратегически документи. Голямо предизвикателство пред администрацията е изграждането на ефективна система за мониторинг и оценка на политиките и прилагането на законодателството.

За преодоляване липсата на административен капацитет за адекватно планиране и изпълнение на поставени цели, както и липсата на ресурси и капацитет за адекватна оценка на нуждите на специфични целеви групи като уязвими групи, хора с увреждания, малцинства и др. са необходими усилия в посока подобряване капацитета за разработване на политики, включително за извършване на предварителна и последваща оценка на въздействието.

Необходими са мерки за изграждане на аналитичен капацитет - за изготвяне на регулярни анализи и оценки за условията на труд, укрепване на професионалния капацитет на служителите в звената, формиращи политиката по социално включване, здравеопазване, равни възможности и недискриминация, условия на труд.

В сферата на социалното включване ще се подпомага изграждането на капацитет за провеждане на ключовите реформи в социалния сектор, например деинституционализацията на децата и възрастните.



Ще се подкрепят мерки за подобряването/създаването на нови модели за по-високо качество и финансови стандарти за остойностяване на социалните услуги, съобразно нуждите на ползвателите и др. Ще бъдат финансирани мерки за допълнително подобряване на достъпността и ефективността на социалните услуги и трансфери за децата и възрастните хора, съгласно Специфичните препоръки на Съвета за България от 2014 г. Ще бъдат извършени проучвания и анализи, които да послужат за основа на адекватна оценка на нуждите на потребителите и за по-добро регионалното планиране на социалните услуги, като се отчетат най-добрите практики, както за самите услуги, така и за модели за взаимодействие на местно равнище.

Изброените по-горе мерки целят подобряване качеството на работа на институциите, както и провеждане на адекватна политика в сферите на социалните и здравните услуги. Мерките отразяват идентифицираните нужди за правилно планиране и прогнозиране, за подобряване на инструментариума за реализиране на съответните политики и стимулиране развитието на персонала, работещ в тези сфери.

**Таблица 4: Общи показатели за резултатите, за които е определена целева стойност, и специфични за програмата показатели за резултатите, съответстващи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление” (категория региони) (чл. 96.(2)(б)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

| Ид. Н. | Показател                                                                                                    | Категория региони | Мерна единица за показател | Общ показател за изпълнението, използван като основа за определяне на целеви стойности | Базова стойност |   |       | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|--------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------|----------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|-----------------|---|-------|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|        |                                                                                                              |                   |                            |                                                                                        | М               | Ж | О     |                                               |               | М                      | Ж | О     |                     |                     |
| СЦ 1   | Брой служители получили                                                                                      | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                        |                 |   | 5 734 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 1 820 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Брой въведени нови и/или актуализирани процеси и модели за планиране и изпълнение на политики и услуги       | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                        |                 |   | 3     | Брой                                          | 2013          |                        |   | 7     | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2   | Брой въведени нови и/или актуализирани процеси и модели за мониторинг, оценка и контрол на политики и услуги | По-слабо развити  | Брой                       |                                                                                        |                 |   | 1     | Брой                                          | 2013          |                        |   | 3     | УО                  | Годишно             |

## **2.А.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ВИДОВЕТЕ И ПРИМЕРИТЕ ЗА ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И НА ОЧАКВАНИЯ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕТО НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО, ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ОСНОВНИТЕ ЦЕЛЕВИ ГРУПИ, КОНКРЕТНИ ЦЕЛЕВИ ТЕРИТОРИИ И КАТЕГОРИИ БЕНЕФИЦИЕНТИ**

Този инвестиционен приоритет ще оказва подкрепа за предоставяне на специализирани обучения на служителите в институциите, работещи в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. Ще се подкрепят дейности, свързани с процесите на планиране и управление на политиките в тези области, както и адаптирането им към изискванията на прилаганата политика по опазване на околната среда.

Ще бъдат подкрепяни разработването и внедряването на системи за мониторинг и оценка на ефективността и ефикасността на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, , равните възможности и недискриминацията и условията на труд. В резултат от изпълнението на предложените инициативи ще се повишени капацитета на институциите, отговорни за разработването и прилагането на политиките в горните области за планиране, мониторинг и анализ и развиване на умения за предприемане на адекватни на идентифицираните потребности дейности, решения, политики. Това, от своя страна, ще позволи да се утвърди като подход при разработването и планирането на стратегически документи и нормативна база извършването на оценки във всички секторни политики, като необходимо условие за вземане на обосновани решения, подбрани между различни възможности и предполагащи най-добри резултати.

Предвидените мерки ще надградят постигнатия резултат от операции, финансирани през програмния период 2007-2013 г. Така например, по операция “Разработване на комплексни мерки за интеграция на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства с фокус върху ромите“ е извършен анализ на ефективността, ефикасността, икономичността и устойчивостта на реализираните програми, мерки и инициативи за интеграция на етническите малцинствени групи, финансирани от публични източници. Проведено е изследване на формите и регионалното разпространение на специфичните проблеми пред интеграцията на етническите общности и изследване за идентифициране на добри и работещи практики на местно ниво за интеграция на маргинализирани общност от етническите малцинства. Изготвена е методика за идентифициране на най-маргинализираните общности сред етническите малцинства, която впоследствие би сподпомогнала процеса на интеграция на тези общности и в частност ромите.

Ще продължат да се извършват анализи и изследвания с цел да се планират по-добре процесите на деинституционализация на възрастни. Мерки ще надградят операция „Развитие на системата за планиране и предоставяне на социални услуги на регионално равнище“ по ОП РЧР 2007-2013г., в рамките на която се извършва анализ на състоянието на специализираните институции за възрастни хора, а именно за хора с психични разстройства, с физически и сетивни увреждания, с деменция, с умствена изостаналост и за стари хора. Във основа на получените резултати от анализа ще се определи кои специализирани институции незабавно трябва да бъдат закрити и кои могат поетапно да бъдат закривани в периода на действие на Стратегията за

дългосрочна грижа. Ще бъде проведено и изследване на прилаганите в страната стандарти за социални услуги, с цел изработване на измерители за качеството на услугите.

Ще продължи практиката да бъдат извършвани оценки на ефекта от реализираните политики в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд. В рамките на тези оценки ще бъде набрано, обобщено и анализирано критично по своя обем знание относно силните и слабите страни на изпълняваните политики в посочените сфери. Тази информация ще бъде база за извършване на управленски и оперативни решения. От друга страна извършването на тези оценки ще съдейства за повишаване на административния капацитет на служителите и заинтересованите страни, което само по себе си е гаранция за постигане на по-високо качество и ефективност на изпълняваните в момента и в бъдеще политики.

В сферата на социалното включване ще бъдат предприети насърчителни мерки за включване във всички сфери на живота на лица от уязвими групи, както и мерки за интеграция и включване в трудовата, културната, икономическата, социалната сфера на различни групи лица, като особено внимание следва да се обърне на лицата с увреждания (в различните подгрупи), лица от малцинствата, бежанци и мигранти, младежите и възрастните хора, лицата с нисък социален статус, други групи лица в неравностойно положение с оглед тяхното ефективно включване в живота на обществото и създаване на предпоставки за изравняване на възможностите.

ОП РЧР предвижда реализирането на редица мерки за недопускане на различни форми на дискриминация. Ще бъдат реализирани мерки с участието на всички заинтересовани страни (на национално и на местно ниво, представители на национално представените институции на работниците и служителите и на работодателите, органи на държавната и местна власт) с цел подобряване на социалния диалог през призмата на принципа на недопускане на форми на дискриминация при упражняване правото на труд.

Едни от най-тежките казуси възникнали в производството за защита от дискриминация са в сферата на здравеопазването. Мерките на неравно третиране са особено силно укорими заради повишената беззащитност и уязвимост на жертвите на дискриминация. Възможно е реализиране на мерки с цел преодоляване на дефицита в здравеопазването в светлината на ефективното приложение на равенството в третирането на всички нива в системата на здравеопазването.

Финансирането на сходни дейности и през програмния период 2014-2020 г. ще допринесе за правилното планиране и реализиране на политиките в сферите на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Служители в администрациите на Министерството на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика; служители в администрациите на Министерството на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; служители в Комисията за защита от дискриминация и служители в Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (НССЕИВ); експерти по етническите и интеграционните въпроси в областните и общинските администрации, служители в Секретарита на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания; служители в структури на

публичната администрация, предоставящи социални и здравни услуги; служители на доставчици на социални и здравни услуги; представители на социалните партньори; представители на организации и институции, имащи отношение към изпълнението на политиките в сферата условията на труд, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на цялата страна.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика /МТСП/, Агенция за социално подпомагане, Агенция за хората с увреждания, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”, Фонд „Условия на труд”, Фонд „Социална закрила”; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавната агенция за закрила на детето; Национална агенция за професионално образование и обучение; Министерство на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; Министерството на младежта и спорта; Комисия за защита от дискриминация; Секретариатът на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез Администрацията на Министерски съвет; Секретариатът на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания чрез МТСП; обучителни организации на държавната администрация, общини и райони на общини.

**Примерни допустими дейности:**

- Подкрепа за процесите на планиране, управление и адаптиране на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд;
- Подобряване координацията в и между институциите, работещи в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд;
- Изготвяне на анализи, проучвания, изследвания, прогнози в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд;
- Разработване/актуализиране на финансови модели за остойностяване предоставянето на услуги;
- Провеждане на мониторинг и оценка на ефективността, ефикасността на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд;
- Изграждане и развитие на информационни и комуникационни системи, платформи и мрежи и други;
- Предоставяне на специализирани обучения на служителите в институциите, работещи в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд;
- Организация на събития (конференции, кръгли маси, семинари, работни срещи, дискусии и др.) с участието на заинтересованите страни за обмен на опит, разпространение и въвеждане на добри практики.

#### **2.А.6.2.ръководни принципи за подбора на операциите (чл. 96 (2) (б) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

#### **2.А.6.3. Планирано използване на финансови инструменти(когато е целесъобразно) (чл. 96 (2) (б) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

Не е приложимо.

#### **2.А.6.4. Планирано използване на големи проекти(когато е целесъобразно) (чл. 96 (2) (б) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.А.6.5. показатели за изпълнението по инвестиционни приоритети и когато е целесъобразно –по категория региони (чл. 96 (2) (б) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категории за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР )**

| ID   | Показател                                                                                                            | Мерна единица | Фонд | Категория регион<br>(когато е уместно) | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данните | Честота на отчитане |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------|----------------------------------------|------------------------|---|-------|---------------------|---------------------|
|      |                                                                                                                      |               |      |                                        | М                      | Ж | Общо  |                     |                     |
| СЦ 1 | Заети лица                                                                                                           | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                       |                        |   | 1 910 | УО                  | Годишно             |
| СЦ 2 | Брой проекти, насочени към публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално или местно равнище | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити                       |                        |   | 10    | УО                  | Годишно             |

## 2.A.7. СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПРИНОС ПО ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7

В рамките на приоритетната ос ще се оказва подкрепа за адаптиране на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд към изискванията на прилаганата политика по опазване на околната среда, допринасяйки по този начин за изпълнението на тематични цели 4, 5 и 6 от Регламент 1303/2013 г. В допълнение, предвижданите инвестиции за изграждане и развитие на информационни и комуникационни системи, платформи и мрежи за подобряване координацията в и между институциите, работещи в сферите на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд ще допринесат за постигането на тематична цел 2 „Подобряване на достъпа до ИКТ и на тяхното използване и качество”.

## 2.A.8. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (V) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетната ос (по Фонд и категория регион)

| Вид показател (Основна стъпка за изпълнение, финансов показател за изпълнение то или, когато е целесъобразно - показател за резултатите) | ID | Показател или основна стъпка на изпълнението | Мерна единица, когато е целесъобразно | Фонд | Категория регион | Етапна цел за 2018 |   |           | Крайна цел (2023) |   |            | Източник на данните | Обяснение на значението на показателя, по целесъобразност |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----------------------------------------------|---------------------------------------|------|------------------|--------------------|---|-----------|-------------------|---|------------|---------------------|-----------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                          |    |                                              |                                       |      |                  | М                  | Ж | О         | М                 | Ж | О          |                     |                                                           |
| Финансов показател                                                                                                                       | 1  | Сертифицирани средства                       | Евро /ЕС принос/                      | ЕСФ  | По-слабо развити |                    |   | 9 584 962 |                   |   | 37 481 085 | УО                  | Задължителен показател                                    |
| Показател за изпълнение                                                                                                                  | 2  | Заети лица                                   | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развити |                    |   | 440       |                   |   | 1 820      | УО                  | Избраният показател покрива 70% от бюджета                |

|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |         |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|---------|
|  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  |  | на оста |
|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|--|---------|

## 2.A.9. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (VI))

**Таблица 7-11: Категории интервенции** (отделни таблици по фонд и по категория регион, ако приоритетна ос обхваща повече от една категория или фонд)

| Таблица 7: Измерение 1 - Област на интервенция                                                                                                                      |                          |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                                                                                                                                | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                                                                                                                                                    | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                                                                                                                      | Код                      | Сума(в евро)  |
| Приоритетна ос № 3 „Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд ” | 119                      | 37 481 085,00 |

| Таблица 8: Измерение 2 – Форма на финансиране                                                                                                                      |                          |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                                                                                                                               | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                                                                                                                                                   | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                                                                                                                     | Код                      | Сума(в евро)  |
| Приоритетна ос № 3 „Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд” | 01                       | 37 481 085,00 |

| Таблица 9: Измерение 3 –Вид територия                                                                                                                              |                          |               |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                                                                                                                               | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                                                                                                                                                   | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                                                                                                                     | Код                      | Сума(в евро)  |
| Приоритетна ос № 3 „Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд” | 07                       | 37 481 085,00 |

| Таблица 10: Измерение 4 –Териториални механизми за изпълнение                                                                                                       |                          |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                                                                                                                                | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                                                                                                                                                    | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                                                                                                                      | Код                      | Сума(в евро)  |
| Приоритетна ос № 3 „Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд ” | 01                       | 187 405,00    |
|                                                                                                                                                                     | 02                       | 374 811,00    |
|                                                                                                                                                                     | 03                       | 187 405,00    |
|                                                                                                                                                                     | 07                       | 36 731 464,00 |

| Таблица 11: Измерение 6 - Допълнителна тема за ЕСФ (само за ЕСФ)                                                                                                    |                          |               |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                                                                                                                                | ЕСФ                      |               |
| Категория регион                                                                                                                                                    | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                                                                                                                      | Код                      | Сума (в евро) |
| Приоритетна ос № 3 „Модернизация на институциите в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд ” | 06                       | 937 027,00    |
|                                                                                                                                                                     | 07                       | 937 027,00    |
|                                                                                                                                                                     | 08                       | 35 607 031,00 |

**2.А.10. РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, ВКЛЮЧВАЩО ПРИ НЕОБХОДИМОСТ ДЕЙСТВИЯ ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ (ЧЛЕН 96 (2) (Б), (VII) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) №1303/2013)**

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ.

#### **ПРИОРИТЕТНА ОС № 4 „ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО”**

**2.А.2 ОБОСНОВКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕТО НА ДАДЕНА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ, ТЕМАТИЧНА ЦЕЛ ИЛИ ФОНД (КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО) (ЧЛЕН 96 (1) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Европейският социален фонд е единственият фонд, от който се финансира оперативната програма. ЕСФ може да финансира мерки съгласно своя обхват на подкрепа по всички тематични цели, включени в Регламент №1304/2013, а именно: тематична цел 8 „Насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила”, тематична цел 9 „Насърчаване на социалното



приобщаване, борбата с бедността и всяка форма на дискриминация”, тематична цел 10 „Инвестиции в образованието, обучението, включително професионално обучение за придобиване на умения и ученето през целия живот” и тематична цел 11 „Повишаване на институционалния капацитет на публичните органи и заинтересованите страни и допринасяне за ефективна публична администрация”.

Приоритетна ос 4 на ОП РЧР 2014–2020 г. ще бъде финансирана със средства от всички тематични цели, за постигането на които ОП РЧР 2014 – 2020 г. допринася. Изборът на този подход се обуславя от тематичния обхват на тази приоритетна ос.

Подкрепата за развитието на транснационалното сътрудничество в ОП РЧР 2014 – 2020 г. обхваща всички сфери, подпомогнати от оперативната програма. Инвестициите по тази ос ще допринесат за трансфера и въвеждането на социални иновации, добри практики, партньорски подходи към намиране на решения за общи проблеми, изграждане на специфични умения за партньорство и др., в сферите на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията, условията на труд и изграждането на административния капацитет в тях. Това налага финансирането на приоритетната ос да бъде осигурено от четирите тематични цели, респективно ТЦ 8 и 10 (за сферата на пазара на труда, в т.ч. и ученето през целия живот), ТЦ 9 (за сферата на социалното включване), ТЦ 11 (за сферата на административния капацитет).

Инициативите по приоритетната ос ще бъдат изпълнявани само в рамките на една категория региони (по-слабо развити региони).

### **Тематична цел 8:**

***Инвестиционен приоритет 1: Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила***

### **2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за насърчаване на заетостта за търсещите работа и неактивните лица над 29-годишна възраст**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на политиките на пазара на труда като цяло и с фокус към осигуряването на трудова заетост на икономически неактивни лица, в т.ч. обезкуражени лица, търсещи работа безработни лица и групи в неравностойно положение на пазара на труда и др. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква

добавена стойност. Придобиване на нови знания и умения ще допринесе да се адресират последиците от актуални проблеми със сериозно отражение върху отделни групи на пазара на труда, като например демографските тенденции в страната и продължителната безработица, ясно очертаната негативна тенденция за застаряване, както и трудностите за намиране на възможности за заетост, които изпитват безработните в предпензионна възраст.

В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит, идеи, знания, ноу-хау и съвместно изпълнение на проекти с други държави, при които може да се очаква добавена стойност, което от своя страна ще допринесе за усъвършенстване на практиките в България. Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. Изследването и проучването на успешните политики на пазара на труда в останалите държави членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие върху неактивни и трайно безработни ще допринесе за успешното им включване и трайно реализиране на пазара на труда.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат адресирани причините, довели до трудностите, пред които е изправено населението, живеещо в дунавския регион. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от Европейската стратегия за развитие на Дунавския регион, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Достъп до заетост за търсещите работа и неактивните лица, включително трайно безработни и лица, отдалечени от пазара на труда, а също и чрез местните инициативи за заетост, и подкрепа за мобилността на работната сила” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |   | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова годишна | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|---|-----------------------------------------------|----------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |           |                     |                |                                               | М               | Ж | О |                                               |                | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
|        |           |                     |                |                                               |                 |   |   |                                               |                |                        |   |      |                        |                     |

|    |                                   |                  |      |  |  |  |     |      |      |  |  |    |    |         |
|----|-----------------------------------|------------------|------|--|--|--|-----|------|------|--|--|----|----|---------|
| СЦ | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 101 | Брой | 2013 |  |  | 83 | УО | Годишно |
|----|-----------------------------------|------------------|------|--|--|--|-----|------|------|--|--|----|----|---------|

## **2.А.6. ДЕЙНОСТИ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОДПОМАГАТ В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, областите на сътрудничество трябва да бъдат съобразени с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчитат специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- Идентифициране на основните целеви групи**

Поставеният фокус върху конкретни групи в рамките на специфичните цели не изключва по-широк обхват на целевите групи в този инвестиционен приоритет, а именно: Икономически неактивни лица, извън образование и обучение, в т.ч. обезкуражени лица; търсещи работа безработни лица и групи в неравностойно положение на пазара на труда

- Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; Министерство на правосъдието; Държавно предприятие „Фонд затворно дело”; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни организации и институции; работодатели; социални

партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентиране; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

**2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (EU) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

**Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

**Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС,

държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще бъдат изпълнявани в партньорство с минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

#### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 125  | УО                | Годишно             |

### **Тематична цел 8:**

**Инвестиционен приоритет 2: Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора до 29 години вкл.**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на политиките на пазара на труда с фокус към осигуряването на трудова заетост на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност. Придобиване на нови знания и умения ще допринесе да се адресират последиците от актуални проблеми със сериозно отражение върху отделни групи на пазара на труда като младежите на възраст 15-29 г. извън обучение, образование и заетост (NEETs), вкл. тези, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности.

В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит, идеи, знания, ноу-хау и съвместно изпълнение на проекти с други държави, при които може да се очаква добавена стойност, което от своя страна ще допринесе за усъвършенстване на практиките в България. Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. Изследването и проучването на успешните политики на пазара на труда в останалите държави членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие върху неактивни и трайно безработни младежи ще допринесе за успешното им включване и трайно реализиране на пазара на труда.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат адресирани причините, довели до трудностите, пред които е изправено населението, живеещо в

дунавския регион. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от Европейската стратегия за развитие на Дунавския регион, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Устойчиво интегриране на пазара на труда на младите хора, в частност тези, които не са ангажирани с трудова дейност, образование или обучение, включително младите хора, изложени на риск от социално изключване и младите хора от маргинализирани общности, включително чрез прилагане на гаранцията за младежта” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |   | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|---|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 9 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 8    | УО                     | Годишно             |

#### 2.A.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, областите на сътрудничество трябва да бъдат съобразени с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчитат специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

#### **2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Икономически неактивни младежи, които не са в образование и обучение, на възраст от 15 до 29 г. вкл.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни организации и институции; работодатели; социални партньори; общини и райони на общини; центрове за информация и професионално ориентиране; неправителствени организации.

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.



## **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще бъдат изпълнявани в партньорство с минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

**2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 11   | УО                | Годишно             |

**Тематична цел 8:**

**Инвестиционен приоритет 3: Модернизиране на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни**

**Специфична цел:** Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на подобряване на процесите по формулирането и изпълнението на политиките и активните мерки на пазара на труда

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на политиките на пазара на труда с цел оказването на подкрепа за МТСП за формулирането на политики и активни мерки на пазара на труда, адекватни на актуалните нужди на работодателите, от една страна, и развитието и укрепването на капацитета на Агенцията по заетостта като публична институция за предоставяне на тези услуги и повишаване ефективността на нейната работа, от друга.

В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност. Придобиването на нови знания и умения ще допринесе да се адресира необходимостта от предоставяне на по-ефикасни услуги за търсещите работа, с конкретен акцент върху някои от уязвими групи на пазара на труда като например младежите NEETs (особено неактивните), ромите, продължително безработните, нискоквалифицираните и възрастните работници. Ще се подобри работата на обществените услуги по заетост и ще се подобри на вътрешната организация и ефективността на работните процеси.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Модернизирание на институциите на пазара на труда, като публични и частни служби по заетостта и повишаване на адекватността спрямо потребностите на пазара на труда, включително чрез действия за повишаване на транснационалната мобилност на работната сила, както и чрез схеми за мобилност и по-добро сътрудничество между институциите и съответните заинтересовани страни” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О  |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 23 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 19   | УО                     | Годишно             |

#### **2.A.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди.

Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

#### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Служители на администрацията в сферата на пазара на труда, търсещи работа лица, работодатели.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; социални партньори

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

## **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще бъдат изпълнявани в партньорство с минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

**2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО - ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи индикатори за продукт (по инвестиционен приоритет)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 28   | УО                | Годишно             |

**Тематична цел 8:**

**Инвестиционен приоритет 4: „Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия“**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел:** Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за насърчаване на самостоятелната заетост, предприемачеството и създаването на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели за насърчаване на самостоятелната заетост, предприемачеството и създаването на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно

разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност.

Придобиването на нови знания и умения в сферата на стартирането на самостоятелната стопанска дейност и предприемачеството ще спомогне за разкриване на устойчиви и качествени работни места и повишаване на общото равнище на заетост в икономиката.

В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит, идеи, знания, ноу-хау, съвместно изпълнение на проекти с други държави, при които може да се очаква добавена стойност, което от своя страна ще допринесе за усъвършенстване на практиките в България. Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. Изследването и проучването на успешните политики за насърчаване на стартирането на самостоятелна стопанска дейност в останалите държави членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит ще допринесе за успешното им реализиране в България и оказване на подкрепа към желаещите да стартират собствен бизнес.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат адресирани причините, довели до трудностите, пред които е изправено населението, живеещо в дунавския регион. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от Европейската стратегия за развитие на Дунавския регион, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Самостоятелна заетост, предприемачество и създаване на предприятия, включително иновативни микро-, малки и средни предприятия“ (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О  |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ 1   | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 18 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 15   | УО                     | Годишно             |

## **2.A.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, областите на сътрудничество трябва да бъдат съобразени с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчитат специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### **2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Лица, желаещи да започнат самостоятелна стопанска дейност; самостоятелно заети лица; служители в микро-предприятия, получили подкрепа по програмата.

#### **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за хората с увреждания; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; Министерство на икономиката и енергетиката, самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; центрове за развитие на предприемачеството; общини и райони на общини; социални партньори; неправителствени организации.

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;



- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

#### **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

## Принцип на партньорство

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще бъдат изпълнявани в партньорство с минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

## Иновативност

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

### 2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо

### 2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо

### 2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID   | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|------|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|      |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ 1 | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 23   | УО                | Годишно             |

## Тематична цел 8:

### Инвестиционен приоритет 5: Приспособяване на работниците, предприятия и предприемачите към промените

#### 2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за увеличаване броя на обхванатите заети в предприятията с въведени нови системи, практики и инструменти за развитие на човешките ресурси и подобряване на организацията и условията на труд**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

В резултат на изпълняваните интервенции чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти с партньори от други държави-членки ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на действия за намиране на съвместни решения на общи проблеми, за обмяна на идеи, знания, ноу-хау, както и на персонал. Придобиването на нови знания и умения ще допринесе за усъвършенстване на вече съществуващите инструменти чрез въвеждане на нови иновативни елементи.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на подобряване на качеството на работните места в предприятията, насърчаването на професионалната и географската мобилност, усъвършенстване на съществуващите подходи за приспособяване на работната сила и предприятията към промените, както и за обмен на практики за превъзможване на негативните последици от сивата икономика.

Осъществяването на транснационален проект съвместно с държави-членки, които провежда успешни политики, насочени към преодоляване на трудностите, които настъпващите бързи икономически промени носят за работната сила ще подпомогне заетите лица в адаптирането им към нови работни места, ще допринесе за проучване на добрите модели и практики като на тяхна база ще бъде дадена възможност да се инициират промени за въвеждане на гъвкави форми на заетост, по-лесно съвместяване на професионалния живот, семейния и личния живот, организацията на работния процес и условията на труда спрямо нуждите на по-възрастните работници и служители, за да се осигури по-дългото им оставане в заетостта и др. Проектите ще стимулират разпространението и трансфера на иновативни резултати в прилаганите политики и практиката. Изследването и проучването на успешната политика на пазара на труда в останалите държави-членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие ще допринесе за подобряване на качеството на работните места в предприятията, което ще ги направи по-конкурентоспособни и адаптивни спрямо изменящите се условия.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Приспособяване на работниците, предприятията и предприемачите към промените” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мерна единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |     | Мерна единица за базовата и целевата стойност | База годишна | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|---------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|-----|-----------------------------------------------|--------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |               |                                               | М               | Ж | О   |                                               |              | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой          |                                               |                 |   | 115 | Брой                                          | 2013         |                        |   | 94   | УО                     | Годишно             |

## **2.А.6. ДЕЙНОСТИ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОДПОМАГАТ В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица; работодатели.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; институции и организации, осъществяващи контрол върху условията на труд в предприятията; службив подкрепа на работодателите; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; работодатели; сдружения от работодатели (клъстери); самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; социални партньори; неправителствени организации.

**Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

**2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

**2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 142  | УО                | Годишно             |

**Тематична цел 10:**

***Инвестиционен приоритет 6: Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции на работната сила***

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на равен достъп на заетите до възможностите за учене през целия живот**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

В резултат на изпълняваните интервенции чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти с партньори от други държави-членки ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на действия за намиране на съвместни решения на общи проблеми, за обмяна на идеи, знания, ноу-хау, както и на персонал. Придобиването на нови знания и умения ще допринесе за

усъвършенстване на вече съществуващите инструменти чрез въвеждане на нови иновативни елементи.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на ученето през целия живот.

Осъществяването на транснационален проект съвместно с държави-членки, които провежда политика, насочена към подобряване на знанията и уменията на работната сила спрямо потребностите на бизнеса от възможности за работа с новите производствени, информационни и комуникационни технологии, както и владенето на чужди езици ще стимулира разпространението и трансфера на иновативни резултати в прилаганите политики и практика в споменатата сфера. Изследването и проучването на успешната политика на пазара на труда в останалите държави-членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие ще допринесе за подобряване на качеството на работните места в предприятията, което ще ги направи по-конкурентоспособни и адаптивни спрямо изменящите се условия.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции на работната сила” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мерна единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | База годишна | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|---------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|--------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |               |                                               | М               | Ж | О  |                                               |              | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой          |                                               |                 |   | 37 | Брой                                          | 2013         |                        |   | 30   | УО                     | Годишно             |



## **2.А.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество. Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Поставеният фокус върху конкретни групи в рамките на специфичните цели не изключва по-широк обхват на целевите групи в този инвестиционен приоритет, а именно: заети лица, в т.ч. наети и самостоятелно заети лица, специалисти и специалисти от сферата на здравеопазването.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавно предприятие „Българо-германски център за професионално обучение”; Национална агенция за професионално образование и обучение; Министерство на здравеопазването; работодатели; сдружения от работодатели (кълстери); самостоятелно заети лица; образователни и обучителни организации и институции; социални партньори; неправителствени организации.

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

#### **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (EU) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заестост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

#### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 45   | УО                | Годишно             |

### **Тематична цел 9:**

**Инвестиционен приоритет 7: „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите”**

## **2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на социално-икономическа интеграция на маргинализираните общности**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази приоритетна ос ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на социалното подпомагане за подобряване социалната политика на България като цяло, с фокус към подобряване на достъпа до заетост, образование, обучение, социални и здравни услуги на маргинализираните общности, както и за изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС, за развитие на алтернативни перспективи за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи, знания, ноу-хау, персонал, чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност. Придобиването на нови знания и умения при прилагане на интегриран подход за предоставяне на социални и здравни услуги, подобряване на достъпа до заетост, образование и обучение ще допринесе за усъвършенстване на вече съществуващите инструменти чрез въвеждане на нови иновативни елементи.

Осъществяването на транснационален проект съвместно с държави-членки, които провеждат стабилна социална политика, насочена към социалното включване, осигуряването на трудова заетост и социалното подпомагане на маргинализирани общности ще допринесе за проучване на добрите модели и практики като на тяхна база ще бъде дадена възможност да се инициират законодателни промени за адаптирането им в България и провеждането на политика, водеща до по-ефективно и рационално разпределяне на средствата за социално подпомагане, въз основа на индивидуалните нужди на всяко лице. Проектите ще стимулират разпространението и трансфера на иновативни резултати в прилаганите политики и практиката.

Изследването и проучването на успешната социална политика в останалите държави членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие върху трайно безработни, социално слаби и маргинализирани групи от обществото, ще допринесе за успешното им социално включване и трайно реализиране на пазара на труда.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването

на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Социално-икономическа интеграция на маргинализирани общности като ромите ” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение изпозван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                              | М               | Ж | О  |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                              |                 |   | 28 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 23   | УО                     | Годишно             |

#### **2.А.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество. Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

## **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

### **• Идентифициране на основните целеви групи**

Основните целеви групи са представителите на ромската общност; хора с произход от други държави; хора в риск и/или жертва на дискриминация; хора, населяващи територии, в т.ч. с ниска гъстота на населението, селски и изолирани райони, части от населени места, в които е налице концентрация на проблеми, създаващи риск от бедност, социално изключване и маргинализация (висока безработица, ниски доходи, ограничен достъп до публични услуги, териториална сегрегация, пространствена изолация и др.).

Въпреки, че дейностите са насочени приоритетно към представителите на ромската общност и гражданите с произход от други държави, те няма да изключат подкрепата на други маргинализирани групи със сходни характеристики и нужди.

С оглед на спецификата на дейностите в рамките на инвестиционния приоритет, сред допустимите целеви групи са и служители на организации и институции, имащи отношение към социално-икономическата интеграция на маргинализираните общности.

### **• Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

### **• Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика; Министерство на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; доставчици на социални и здравни услуги; социални партньори; работодатели; общини и райони на общини; организации, предоставящи посреднически услуги; образователни и обучителни организации и институции; центрове за информация и професионално ориентиране; читалища; неправителствени организации, социални предприятия и кооперации за хора с увреждания, регистрирани поделения на вероизповеданията.

### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);

- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

#### **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати; връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

##### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда и в социалната сфера.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за

оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

#### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) No 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) No 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (Ш) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) No 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор ( <i>име на индикатора</i> ) | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|----------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                        |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики     | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 34   | УО                | Годишно             |

### **Тематична цел 9:**

**Инвестиционен приоритет 8: „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности и активното участие и по-добрата пригодност за заетост”**

#### **2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на активно социално включване и равни възможности за уязвимите групи**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности,



както и на други уязвими групи. Ще се подкрепят съвместни и координирани мерки за превенция и предотвратяване на причините, които пораждат бедност и социално изключване и др. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти.

Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит и съвместно изпълнение на проекти с други държави на идеи, знания, ноу-хау, при които може да се очаква добавена стойност. Изследването и проучването на успешната политика в областта на социалното включване в останалите държави-членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие върху уязвими групи ще допринесе за тяхното успешно социално включване. Придобиването на нови знания и умения в резултат на съвместни действия с партньори от други държави-членки на ЕС ще има принос за усъвършенстване на практики, които да адресират последиците от актуални проблеми със сериозно отражение върху ранното детско развитие, подпомагане на семействата с деца от уязвимите групи и предоставяне на качествена грижа за деца, включително за такива с увреждания, за увеличаване на обема и териториалния обхват на социалните услуги, интегрирани услуги за хората с увреждания, както и ще се съчетават комплексни действия в посока осигуряване на заетост и социални и здравни услуги.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Активно приобщаване, включително с оглед насърчаване на равните възможности, активното участие и по-добрата пригодност за заетост” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор | Категория на района | Мерна единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |   | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------|---------------------|---------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|---|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |           |                     |               |                                               | М               | Ж | О |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
|        |           |                     |               |                                               |                 |   |   |                                               |               |                        |   |      |                        |                     |

|    |                                   |                  |      |  |  |  |    |      |      |  |  |    |    |         |
|----|-----------------------------------|------------------|------|--|--|--|----|------|------|--|--|----|----|---------|
| СЦ | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити | Брой |  |  |  | 28 | Брой | 2013 |  |  | 23 | УО | Годишно |
|----|-----------------------------------|------------------|------|--|--|--|----|------|------|--|--|----|----|---------|

## **2.А.6. ДЕЙНОСТИ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОДПОМАГАТ В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество. Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания и техните семейства; семейства с деца, вкл. с увреждания; деца и възрастни в риск; служители на доставчици на социални и здравни услуги;

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; Държавна агенция за закрила на детето; Министерство на здравеопазването; работодатели; общини и райони на общини; неправителствени организации; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни институции и организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги, публични лечебни и

здравни заведения; медицински университети, регистрирани поделения на вероизповеданията.

**Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

**2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (EU) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

**Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

**Финансиране, основано на нуждите.**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

**Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

**Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС,

държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### Устойчивост на инвестициите

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### Принцип на партньорство

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда и в социалната сфера.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### Иновативност

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

#### 2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо

#### 2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):

Не е приложимо

#### 2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 34   | УО                | Годишно             |

### Тематична цел 9:

***Инвестиционен приоритет 9: „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес”***

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (Чл. 96(2) (б) (i)-(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел:** Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за осигуряване на дългосрочна грижа на хора в невъзможност за самообслужване и за хората с увреждане и за намаляване броя на децата, младежите и възрастните, настанени в институции

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности, както и на други уязвими групи. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти.

Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит и съвместно изпълнение на проекти с други държави на идеи, знания, ноу-хау, при които може да се очаква добавена стойност. Изследването и проучването на успешната политика в областта на социалното включване в останалите държави-членки и възможностите за трансфер и прилагане на чуждестранния опит, добри практики и иновативни модели на въздействие ще допринесат за повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности, както и на други уязвими групи. Придобиването на нови знания и умения в резултат на съвместни действия с партньори от други държави-членки на ЕС ще има принос за усъвършенстване на практики за провеждане на инициативи, насочени към превенция на изоставянето на деца в специализирани институции. Мерките, които ще бъдат реализирани, ще спомогнат за осигуряването на необходимите ресурси за премахване на институционалния модел на грижа за деца и младежи, хора с увреждания и възрастни, настанени в специализирани институции чрез създаване на мрежа от социални услуги в семейна среда или в среда, близка до семейната. Ще се подкрепя реализацията на програми за обществена подкрепа и социално включване за лица, напускащи специализираните институции.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани

социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Повишаване на достъпа до услуги, които са на достъпна цена, устойчиви и висококачествени, включително здравни и социални услуги от общ интерес” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О  |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 41 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 34   | УО                     | Годишно             |

## 2.A.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните

цели по стратегия „Европа 2020“ и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

#### **2.А.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания; хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване; семейства с деца, вкл. с увреждания; деца и възрастни в риск; деца, младежи и възрастни, включително с увреждания, настанени в специализирани институции и техните семейства; лица, заети в специализираните институции; служители в организации и институции, ангажирани с процесите на деинституционализация; служители на доставчици на социални и здравни услуги; служители ангажирани с реформата в областта на младежкото правосъдие.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция по заетостта; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; Държавна агенция за закрила на детето; Министерство на здравеопазването; Министерство на младежта и спорта; Министерство на правосъдието; работодатели; общини и райони на общини; неправителствени организации; организации, предоставящи посреднически услуги на пазара на труда; образователни и обучителни институции и организации; доставчици на социални услуги; доставчици на здравни услуги, публични лечебни и здравни заведения; медицински университети, регистрирани поделения на вероизповеданията.

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

## **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи в социалната сфера.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.



**2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

**2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 51   | УО                | Годишно             |

**Тематична цел 9:**

**Инвестиционен приоритет 10: „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ”**

**2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел: Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за увеличаване броя на заетите в социалните предприятия, след получена подкрепа**

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на социалната икономика. В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност.

Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. В резултат изпълнението на дейностите

в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит и съвместно изпълнение на проекти с други държави на идеи, знания, ноу-хау, при които може да се очаква добавена стойност. Изследването и проучването на успешни политики в областта на социалното включване в останалите държави-членки ще допринесе за по-добре използване на възможностите за подкрепа на специализираните предприятия и кооперации на хора с увреждания, както и за откриването на нови такива.

Придобиването на нови знания и умения в резултат на съвместни действия с партньори от други държави-членки на ЕС ще има принос за реализиране на дейности, оказващи подкрепа за заетост и за социална и професионална интеграция на лицата от уязвимите групи в сектора на социалната икономика, вкл. и чрез обучителни мерки, както и на такива насочени към осигуряването на подходящи условия на труд, в т.ч. оборудване и адаптиране на работните места.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. Ромските общности, 80 % от които живеят в региона, страдат особено много от социално и икономическо изключване, пространствена сегрегация и условия на живот под нормалните стандарти. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Насърчаване на социалното предприемачество и на професионалната интеграция в социалните предприятия и насърчаване на социалната и солидарна икономика с цел улесняване на достъпа до заетост ” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |    | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова годишна | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|----|-----------------------------------------------|----------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О  |                                               |                | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 41 | Брой                                          | 2013           |                        |   | 34   | УО                     | Годишно             |

#### **2.A.6. Дейности, които ще се подпомагат в рамките на инвестиционния приоритет**

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, списъкът с области на сътрудничество трябва да бъде съобразен с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчита специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

#### **2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ**

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Хора с увреждания; лица в неравностойно положение на пазара на труда и други социално изключени лица; представители на различни общности, заети в социалните предприятия, кооперации и специализирани предприятия за хора с увреждания; лица, заети в институции и организации, свързани със социалното предприемачество.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика; Агенция за социално подпомагане; Агенция за хората с увреждания; социални предприятия; работодатели; специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания; образователни и обучителни организации и институции; неправителствени организации; общини и райони на общини; социални партньори; доставчици на социални услуги.

#### **Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;

- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.

#### **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

##### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

##### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

##### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

##### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

##### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

##### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани

от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда и в социалната сфера.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

#### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

#### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор <i>(име на индикатора)</i> | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|--------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                      |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики   | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 51   | УО                | Годишно             |

### **Тематична цел 11:**

**Инвестиционен приоритет 11: „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление”**

#### **2.A.5 СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ, СЪОТВЕТСТВАЩИ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ (ЧЛ. 96(2) (Б) (I)-(II) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Специфична цел:** Насърчаване на транснационалното сътрудничество по отношение на обмяна на опит, добри практики и модели за повишаване на знанията, уменията и компетенциите на служителите в администрацията в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд

Съгласно чл. 10 на Регламент 1304/2013 г. и през програмния период 2014-2020 г. ЕСФ ще продължи да подкрепя мерки по транснационално сътрудничество, в областите попадащи в обхвата на оперативната програма.

Заложените мерки под тази специфична цел ще допринесат за насърчаване на международното сътрудничество, трансфера на добри практики и модели в областта на повишаване на знанията, уменията и компетенциите на служителите в администрацията в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

В резултат на изпълняваните интервенции ще се направи крачка към изграждане на формални и неформални мрежи в рамките на ЕС за развитие на алтернативни перспективи, за идентифициране и осъществяване на приоритети и действия, за намиране на общи решения на общи проблеми, за обмяна на идеи чрез съвместно разработване, изпълнение и финансиране на проекти, при които може да се очаква добавена стойност.

Сътрудничеството и споделяне на опит зад граница е ефективен начин за достъп до нови идеи, иновативни подходи и нови умения. В резултат изпълнението на дейностите в рамките на тази специфична цел ще се изгради платформа за обмен на опит и съвместно изпълнение на проекти с други държави на идеи, знания, ноу-хау, при които може да се очаква добавена стойност. Изследването и проучването на добри практики и модели от други страни-членки на ЕС в сферата на условията на труд, социалните услуги и здравната система, равните възможности и недискриминация ще допринесе, както за повишаване на капацитета на служителите, работещи в институции в тези области, а също така и за подобряване процесите на планиране и управление на политиките в тези области.

В региона на река Дунав съществува необходимост от установяване на връзка между хората и техните идеи и потребности. Постигането на по-високо равнище на заетост е от основно значение за региона. Също така там живее една трета от изправеното пред риск от бедност население на ЕС, голяма част от което принадлежи на изолирани социални групи. В целия ЕС се усеща въздействието от усилията да се преодолеят посочените проблеми, но на първо място трябва да бъдат решени причините. Заложените мерки по приоритетната ос ще допринесат за осъществяването на част от мерките от стратегията, отнасящи се към постигане на благосъстояние в региона на река Дунав в областта „Инвестиране в хора и умения”.

**Таблица 4: Общи индикатори за резултат, за които са определени целеви стойности, и специфични индикатори, отговарящи на специфичната цел по инвестиционен приоритет „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление” (по категория на района) (чл. 96(2)(b)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) No 1303/2013)**

| Ид. Н. | Индикатор                         | Категория на района | Мер на единица | Общ индикатор за изпълнение използван за база | Базова стойност |   |   | Мерна единица за базовата и целевата стойност | Базова година | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на информация | Честота на отчитане |
|--------|-----------------------------------|---------------------|----------------|-----------------------------------------------|-----------------|---|---|-----------------------------------------------|---------------|------------------------|---|------|------------------------|---------------------|
|        |                                   |                     |                |                                               | М               | Ж | О |                                               |               | М                      | Ж | Общо |                        |                     |
| СЦ     | Трансферирани иновативни практики | По-слабо развити    | Брой           |                                               |                 |   | 7 | Брой                                          | 2013          |                        |   | 15   | УО                     | Годишно             |

## 2.A.6. ДЕЙНОСТИ, КОИТО ЩЕ СЕ ПОДПОМАГАТ В РАМКИТЕ НА ИНВЕСТИЦИОННИЯ ПРИОРИТЕТ

С оглед повишаване добавената стойност на проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на настоящата приоритетна ос, те ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС.

Партньорите ще могат да избират между два подхода: (1) сътрудничество между проекти в различни държави-членки или (2) сътрудничество между мрежи и/или изграждане на партньорства за разрешаване на специфичен проблем.

Не на последно място, всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент. Това означава, че проектите задължително трябва да включват нови форми на организация и взаимодействие, които дават отговор на обществените очаквания за нови и по-добри начини за решаване на социалните проблеми и удовлетворяване на социалните нужди. Също така, всеки проект ще трябва да съдържа: (1) дейности за оценка на постигнатите резултати от гледна точка на приложимостта на неговите иновативни елементи; (2) дейности за разпространение на постигнатите резултати – както положителни, така и негативни.

При избора на областите за транснационално сътрудничество ще бъдат взети под внимание изготвените във връзка с чл. 10 на Регламент 1304/2013 насоки на Европейската комисия с общи теми за транснационално сътрудничество.

Независимо от всичко обаче, областите на сътрудничество трябва да бъдат съобразени с предизвикателствата пред България при изпълнението на националните цели по стратегия „Европа 2020” и да отчитат специфичните препоръки към страната по изпълнението на Националната програма за реформи по отношение на политиките по заетостта и социалното включване.

### 2.A.6.1 ОПИСАНИЕ НА ТИПОВЕТЕ И ПРИМЕРНИТЕ ДЕЙНОСТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ И ТЕХНИЯТ ОЧАКВАН ПРИНОС КЪМ СЪОТВЕТНИТЕ СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ

- **Идентифициране на основните целеви групи**

Служители в администрациите на Министерството на труда и социалната политика и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на труда и социалната политика; служители в администрациите на Министерството на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; служители в Комисията за защита от дискриминация и

служители в Секретариата на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси (НССЕИВ); експерти по етническите и интеграционните въпроси в областните и общинските администрации, служители в Секретариата на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания чрез МТСП; служители в структури на публичната администрация, предоставящи социални и здравни услуги; служители на доставчици на социални и здравни услуги; представители на социалните партньори; представители на организации и институции, имащи отношение към изпълнението на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

- **Специфични целеви територии**

Програмата ще се реализира на територията на държавите-членки на ЕС.

- **Типове бенефициенти**

Министерство на труда и социалната политика, Агенция за социално подпомагане, Агенция за хората с увреждания, Изпълнителна агенция „Главна инспекция по труда”, Фонд „Условия на труд”, Фонд „Социална закрила”; Център за развитие на човешките ресурси и регионални инициативи; Държавната агенция за закрила на детето; Национална агенция за професионално образование и обучение; Министерство на здравеопазването и второстепенните разпоредители с бюджетни кредити към министъра на здравеопазването; Министерството на младежта и спорта; Комисия за защита от дискриминация; Секретариатът на Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси чрез Администрацията на Министерски съвет; Секретариатът на Националния съвет за интеграция на хората с увреждания чрез МТСП; обучителни организации на държавната администрация, общини и райони на общини.

**Примерни допустими дейности:**

- Изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки;
- Обмен на персонал, ръководители на програми и проекти, обучаващи, представители на заинтересованите страни, както и на представители на целевите групи;
- Организация на публични събития, семинари, работни дискусии и обучения с цел насърчаване обмена на опит, информация, добри практики и иновативни подходи между партньорите и другите заинтересованите страни;
- Повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи;
- Изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг (побратимяване);
- Съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави.



## **2.A.6.2. Водещи принципи за избора на операции (чл. 96 (2) (в) (ш) от РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) No 1303/2013):**

При разработването и избора на операции ще бъдат следвани следните водещи принципи:

### **Съответствие със специфичните цели на програмата и релевантните национални и европейски стратегически документи**

Избраните операции ще са в съответствие както със специфичните цели на програмата, така и с идентифицираните приоритети в съответните стратегически документи на европейско и национално ниво.

### **Финансиране, основано на нуждите**

Избраните операции ще отговарят на идентифицираните в социално-икономическия анализ нужди на целевите групи, както и на нуждите на отделни територии.

### **Спазване на принципите за добро финансово управление**

При избора на операции трябва да се гарантира, че отпуснатите средства ще се разходват, спазвайки принципите за икономичност, ефективност и ефикасност. Инвестициите следва да допринасят за постигане на индикаторите на програмата. В същото време ще се търси връзка между заложените в проекта цели, планираните за изпълнение дейности и очаквани резултати, както и връзка между резултата и размера на разходите, необходими за постигането му.

### **Координация, допълняемост и синергия**

При избора на операции ще бъде търсена максимална координация, допълняемост и синергия с други програми и инструменти, финансирани както със средства от ЕС, държавния бюджет и други донорски програми. С цел постигане на устойчива заетост могат да бъдат подкрепени междусекторни и регионално насочени инициативи.

### **Устойчивост на инвестициите**

При избора на операции трябва да се гарантира осигуряване на устойчивост на постигнатите резултати и след приключване изпълнението на проекта.

### **Принцип на партньорство**

Принципът за партньорство е основополагащ за тази приоритетна ос. Проектите, които ще бъдат финансирани в рамките на приоритетна ос 4 ще трябва да бъдат изпълнявани от партньори от България и от минимум още една държава-членка на ЕС. Партньорството цели обмен и внедряване на иновативни подходи във всички сфери на оперативната програма в България. То ще допринесе, от една страна, за повишаване на капацитета на бенефициентите в разработването на политики и в работата им с целевите групи и, от друга, за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда и в социалната сфера.

Прозрачността ще бъде засилена от следните задължителни елементи в проектите, финансирани по приоритетна ос 4: всеки проект ще трябва да съдържа дейности за оценка на постигнатите резултати и дейности за разпространение на тези резултати – както положителни, така и негативни.

### **Иновативност**

В рамките на тази ос ще се подкрепят мерки, които задължително имат иновативен елемент. Всеки финансиран проект по настоящата приоритетна ос ще следва да допринася за социалните иновации, т.е. да съдържа иновативен елемент.

### **2.A.6.3. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ФИНАНСОВИ ИНСТРУМЕНТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

### **2.A.6.4. ПЛАНИРАНО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ГОЛЕМИ ПРОЕКТИ (ЧЛ. 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013):**

Не е приложимо

### **2.A.6.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ПО ИНВЕСТИЦИОНЕН ПРИОРИТЕТ И КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО ПО КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛ. 96 (2) (Б) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕУ) № 1303/2013):**

**Таблица 5: Общи и специфични за програмата показатели за изпълнението (по инвестиционни приоритети, разпределени по категория региони за ЕСФ и когато е уместно – за ЕФРР)**

| ID | Индикатор (име на индикатора)      | Мерна единица | Фонд | Категория регион | Целева стойност (2023) |   |      | Източник на данни | Честота на отчитане |
|----|------------------------------------|---------------|------|------------------|------------------------|---|------|-------------------|---------------------|
|    |                                    |               |      |                  | М                      | Ж | Общо |                   |                     |
| СЦ | Идентифицирани иновативни практики | Брой          | ЕСФ  | По-слабо развити |                        |   | 23   | УО                | Годишно             |

### **2.A.7 СОЦИАЛНИ ИНОВАЦИИ, ТРАНСНАЦИОНАЛНО СЪТРУДНИЧЕСТВО И ПРИНОС ПО ТЕМАТИЧНИ ЦЕЛИ 1-7**

Планираните в рамките на приоритетната ос мерки ще дадат възможност на бенефициентите за обмен и трансфер на иновативни практики с европейски партньори, което от своя страна ще допринесе за постигането на тематична цел 1 от чл. 9 от Регламент (ЕС) № 1303/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 17 декември 2013 година за определяне на общоприложими разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд, Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони и Европейския фонд за морско дело и рибарство и за определяне на общи разпоредби за Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд, Кохезионния фонд и Европейския фонд за морско дело и рибарство, и за отмяна на Регламент (ЕО) № 1083/2006 на Съвета „Засилване на научноизследователската дейност, технологичното развитие и иновациите”.

Малките и средните предприятия са потенциални бенефициенти по оста в качеството им на работодатели. Предвидените дейности по изграждане на партньорски мрежи, обмяна на опит, персонал и добри практики с партньори от други страни-членки на ЕС ще допринесат за изпълнението на тематична цел 3 „Повишаване на конкурентоспособността на МСП и на селскостопанския сектор (за ЕЗФРСР), и на сектора на рибарството и аквакултурите (за ЕФМДР).

В рамките на тази ос, както е упоменато, ще е налице изискването всички проекти да имат иновативен елемент.

### **2.A.8. РАМКА НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (V) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

**Таблица 6: Рамка за изпълнение на приоритетната ос (по Фонд и категория регион)<sup>44</sup>**

| Вид показател (Основна стъпка за изпълнение, финансов показател за изпълнение то или, когато е целесъобразно - показател за резултатите) | ID | Показател или основна стъпка на изпълнението | Мерна единица, когато е целесъобразно | Фонд | Категория регион | Етапна цел за 2018 |   |           | Крайна цел (2023) |   |            | Източник на данните | Обяснение на значението на показателя, по целесъобразност |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----------------------------------------------|---------------------------------------|------|------------------|--------------------|---|-----------|-------------------|---|------------|---------------------|-----------------------------------------------------------|
|                                                                                                                                          |    |                                              |                                       |      |                  | М                  | Ж | О         | М                 | Ж | О          |                     |                                                           |
| Финансов показател                                                                                                                       | 1  | Сертифицирани средства                       | Евро /ЕС принос/                      | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 4 800 860 |                   |   | 18 773 306 | УО                  | Задължителен показател                                    |
| Показател за изпълнение                                                                                                                  | 2  | Идентифицирани иновативни практики           | Брой                                  | ЕСФ  | По-слабо развит  |                    |   | 170       |                   |   | 566        | УО                  | Избраният показател покрива 70% от бюджета на оста        |

В допълнение може да се добави и качествена информация за дизайна на рамката за изпълнение./макс. 7000 знака = 2 стр./

## 2.A.9. КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛЕН 96 (2) (Б) (VI) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)

**Таблица 7-11: Категории интервенции** (отделни таблици по фонд и по категория регион, ако приоритетна ос обхваща повече от една категория или фонд)

| Таблица 7: Измерение 1 -Област на интервенция |  |                          |
|-----------------------------------------------|--|--------------------------|
| Фонд                                          |  | ЕСФ                      |
| Категория региони                             |  | По-слабо развити региони |
| Приоритетна ос                                |  | Код      Сума (в евро)   |

<sup>44</sup> Индикаторите трябва да представляват повечето от ресурсите по ПО, разбити по фонд и по категория регион, където е възможно.

|                                                             |            |                     |
|-------------------------------------------------------------|------------|---------------------|
| <b>Приоритетна ос № 4 „Транснационално сътрудничество ”</b> | <b>102</b> | <b>4 097 344,48</b> |
|                                                             | <b>103</b> | <b>435 986,10</b>   |
|                                                             | <b>104</b> | <b>512 168,06</b>   |
|                                                             | <b>106</b> | <b>4 609 512,54</b> |
|                                                             | <b>108</b> | <b>1 024 336,12</b> |
|                                                             | <b>109</b> | <b>1 167 198,32</b> |
|                                                             | <b>110</b> | <b>1 167 198,32</b> |
|                                                             | <b>112</b> | <b>1 750 797,48</b> |
|                                                             | <b>113</b> | <b>1 750 797,48</b> |
|                                                             | <b>117</b> | <b>1 493 047,30</b> |
|                                                             | <b>119</b> | <b>764 920,10</b>   |

**Таблица 8: Измерение 2 - Форма на финансиране**

|                                                             |                                 |                      |
|-------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------------------|
| <b>Фонд</b>                                                 | <b>ЕСФ</b>                      |                      |
| <b>Категория региони</b>                                    | <b>По-слабо развити региони</b> |                      |
| <b>Приоритетна ос</b>                                       | <b>Код</b>                      | <b>Сума (в евро)</b> |
| <b>Приоритетна ос № 4 „Транснационално сътрудничество ”</b> | <b>01</b>                       | <b>18 773 306,30</b> |

**Таблица 9: Измерение 3 –Вид територия**

|                                                             |                                 |                      |
|-------------------------------------------------------------|---------------------------------|----------------------|
| <b>Фонд</b>                                                 | <b>ЕСФ</b>                      |                      |
| <b>Категория региони</b>                                    | <b>По-слабо развити региони</b> |                      |
| <b>Приоритетна ос</b>                                       | <b>Код</b>                      | <b>Сума (в евро)</b> |
| <b>Приоритетна ос № 4 „Транснационално сътрудничество ”</b> | <b>04</b>                       | <b>3 754 661,26</b>  |
|                                                             | <b>06</b>                       | <b>15 018 645,04</b> |

**Таблица 10: Измерение 4 –Териториални механизми за изпълнение**

|                          |                                 |  |
|--------------------------|---------------------------------|--|
| <b>Фонд</b>              | <b>ЕСФ</b>                      |  |
| <b>Категория региони</b> | <b>По-слабо развити региони</b> |  |

| Приоритетна ос                                       | Код | Сума (в евро) |
|------------------------------------------------------|-----|---------------|
| Приоритетна ос № 4 „Транснационално сътрудничество ” | 07  | 18 773 306,30 |

| Таблица 11: Измерение 6 – Допълнителна тема за ЕСФ(само за ЕСФ) |                          |               |
|-----------------------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Фонд                                                            | ЕСФ                      |               |
| Категория региони                                               | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                                  | Код                      | Сума (в евро) |
| Приоритетна ос № 4 „Транснационално сътрудничество”             | 01                       | 179 013,00    |
|                                                                 | 02                       | 16 727 015,91 |
|                                                                 | 06                       | 929 278,66    |
|                                                                 | 07                       | 929 278,66    |

**2.А.10.РЕЗЮМЕ НА ПЛАНИРАНОТО ИЗПОЛЗВАНЕ НА ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ, ВКЛЮЧВАЩО ПРИ НЕОБХОДИМОСТ ДЕЙСТВИЯ ЗА УКРЕПВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНИЯ КАПАЦИТЕТ НА ОРГАНИТЕ, КОИТО УЧАСТВАТ В УПРАВЛЕНИЕТО И КОНТРОЛА НА ПРОГРАМИТЕ И НА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ(КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛЕН 96 (2) (Б), (VII) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013)**

Не се планират специфични мерки извън предвидените по приоритетна ос Техническа помощ

## **РАЗДЕЛ 2.Б. ОПИСАНИЕ НА ПРИОРИТЕТНИТЕ ОСИ, ЗАСЯГАЩИ ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ (ЧЛЕН 96 (2) (В) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

### **ПРИОРИТЕТНА ОС № 5 „ТЕХНИЧЕСКА ПОМОЩ”**

**2.Б.1 АКО Е ПРИЛОЖИМО, ОБОСНОВКА ЗА СЪЗДАВАНЕТО НА ПРИОРИТЕТНА ОС, КОЯТО ОБХВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ (ЧЛЕН 96 (1) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) No 1303/2013)**

Не е приложимо.

**2.Б.2.ОБОСНОВКА ЗА ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТНАТА ОС, ВКЛЮЧВАЩА ПОВЕЧЕ ОТ ЕДНА КАТЕГОРИЯ РЕГИОНИ(КЪДЕТО Е ПРИЛОЖИМО) ( ЧЛЕН 96 (1) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

Не е приложимо.

### **2.Б.4. СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И ОЧАКВАНИ РЕЗУЛТАТИ**

**Специфична цел 1: Подобряване на процесите на планиране, изпълнение, мониторинг, оценка и контрол на ОП РЧР**

Въпреки натрупаният вече опит през програмния период 2007 – 2013 г., настъпилите промени и спецификите на новия програмен период 2014–2020 г, в т. ч. специфичните правила на използване на средствата на Европейския социален фонд и Общата стратегическа рамка на Европейския съюз, поставят пред органите за управление на програмата редица предизвикателства.

Средствата, определени за техническа помощ по ОП РЧР 2014 – 2020 г. ще бъдат реално използвани за постигане на резултати в това направление. За Управляващия орган това ще бъде подкрепа за повишаване капацитета за управление на програмата чрез прилагането на принципите на добро управление в изпълнението на всички възложени на УО задачи и функции. Инвестициите ще осигурят адекватни системи, работна среда и експертен и мотивиран човешки ресурс и като крайна цел - постигане на по-голяма ефективност и ефикасност на управлението и качествено управление на средствата от ЕСФ. Въвеждането на добри практики и подходи в програмирането, изпълнението, мониторинга, контрола и оценката на оперативната програма ще допринесе за по-добро административно управление, а косвено ще въздейства положително върху развитието на включените в програмата политики.

## **Специфична цел 2: Повишаване на знанията на бенефициентите при разработването и управлението на проекти по ОП РЧР**

Необходимо е непрекъснато подобряване на капацитета на потенциалните бенефициенти. Бенефициентите следва да са добре информирани и запознати с особеностите на новия програмен период, така че да използват оптимално наличните възможности, средствата от ЕС да се инвестират за задоволяване нуждите на конкретни целеви групи.

За бенефициентите ще е от огромно значение да бъдат своевременно, адекватно и качествено информирани за възможностите, които оперативната програма предлага за финансиране на техните дейности в контекста на политиките, подкрепяни от програмата. От изключителна важност ще бъде използването на средствата от техническата помощ за подобряване на капацитета на бенефициентите за подготовка и изпълнение на проектни предложения, които да съответстват напълно на приоритетите, целите и изискванията на оперативната програма. В резултат на тази подкрепа, бенефициентите се очаква да разработят и представят за одобрение проекти, които да отговарят по-пълно на нуждите на целевите групи на програмата и на административните изисквания за разходване на средствата от Европейския социален фонд, както и да допринасят по-пълноценно за реализация на националните политики, които се подкрепят със средствата на ОП РЧР 2014 – 2020 г.

### **2.Б.5. ПОКАЗАТЕЛИ ЗА РЕЗУЛТАТИТЕ**

**Таблица 12: Специфични за програмата показатели за резултатите (по специфична цел) – чл. 96(2)(в)(ii) от РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013**

| <i>Иде<br/>нт<br/>иф</i> | <i>Показател</i> | <i>Мерна<br/>едини<br/>ца</i> | <i>Базова стойност</i> | <i>Базов<br/>а<br/>годин</i> | <i>Целева<br/>стойност<sup>45</sup><br/>(2023 г.)</i> | <i>Източ<br/>ник на<br/>даннит</i> | <i>Честота<br/>на<br/>отчитане</i> |
|--------------------------|------------------|-------------------------------|------------------------|------------------------------|-------------------------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|
|--------------------------|------------------|-------------------------------|------------------------|------------------------------|-------------------------------------------------------|------------------------------------|------------------------------------|

45

Целевите стойности могат да бъдат качествени или количествени. Целевите стойности могат да бъдат представени като общо количество (мъже + жени) или разпределени по пол, базовите стойности могат да бъдат съответно коригирани. „М“= мъже, „Ж“ = жени, „О“ = общо.

| ика<br>ция |                                                                    |      | М | Ж | О     | а    | М | Ж | О     | е  |         |
|------------|--------------------------------------------------------------------|------|---|---|-------|------|---|---|-------|----|---------|
| СЦ<br>1    | Брой служители, придобили квалификация при напускане на операцията | %    |   |   | 100 % | 2013 |   |   | 100 % | УО | Годишно |
| СЦ<br>1    | Брой операции с подобрен дизайн в следствие на извършена оценка    | Брой |   |   | 5     | 2013 |   |   | 10    | УО | Годишно |
| СЦ<br>2    | Брой бенефициенти, обучени в управлението на проекти               | Брой |   |   | 2 090 | 2013 |   |   | 3 135 | УО | Годишно |

## **2.Б.6. ДЕЙСТВИЯ, КОИТО ЩЕ ПОЛУЧАТ ПОДКРЕПА, И ОЧАКВАНИЯТ ИМ ПРИНОС ЗА ПОСТИГАНЕ НА СПЕЦИФИЧНИТЕ ЦЕЛИ - ЧЛЕН 96 (2) (В) (III) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

За постигане на целите и резултатите на приоритетната ос ще бъдат подкрепени дейности, които имат пряко отношение към повишаване на капацитета на Управляващия орган и на потенциалните бенефициенти на програмата.

Ще бъдат финансирани обучения на служителите, работещите в структурите с функции по управлението и контрола на ОП РЧР, които ще се допълват с получаване на нови знания и умения също от участия в работни посещения и стажове с цел обогатяване на опита и запознаване с добри практики. Повишаването на капацитета на служителите ще доведе до по-ефективна работа и постигане на по-качествени резултати при изпълнение на всички функции на УО. УО ще следва единния подход за възнаграждение на персонала основан на обективни критерии и изпълнение, съгласно посоченото в споразумението за партньорство. Ще бъдат подкрепяни анализи, проучвания и изследвания на възможността за прилагането на иновативни подходи в управлението и изпълнението на оперативната програма, в т.ч. и специализирани изследвания и оценки за ефективността и ефикасността на УО с цел последващо въвеждане на подобрени системи за работа и добри практики.

Ще бъдат направени инвестиции в дейности за повишаване информационната осведоменост на целевите групи и бенефициентите по отношение на ОП РЧР 2014 – 2020 г., както и за повишаване на възможностите за разпространение на резултатите и въздействието от програмата.

Със средства за техническата помощ ще бъдат финансирани дейности, които целят повишаване на капацитета на бенефициентите за участие в програмата, както чрез подготовката на качествени проектни предложения, така и чрез добро управление на изпълняваните от тях проекти.

Изпълнението на дейности за повишаване капацитета както на УО, така и на бенефициентите по програмата, ще осигури оптимална усвояемост на средствата по ОП РЧР чрез ефективно и ефикасно управление на средствата от ЕСФ при спазване на европейското и национално законодателство и вътрешните правила на УО.

### **Примерни допустими дейности:**

- Материално-техническо обезпечаване на дейността на структурите, изпълняващи функции по управлението на ОП РЧР, в т.ч. при прилагане на мерки, насочени към намаляване административната тежест за бенефициентите;
- Финансиране на разходите за възнаграждения за служители, работещи в структурите, изпълняващи функции по управлението и контрола на ОП РЧР, в т.ч. свързаните с тях осигурителни вноски и други дължими според действащото законодателство доплащания;
- Провеждане на обучения, работни посещения, стажове на лица, работещи в структурите, изпълняващи функции по управлението и контрола на ОП РЧР;
- Набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни, подготовка на становища, доклади и документи, провеждане на изследвания и осъществяване на други дейности, насочени към в подкрепа на изпълнението на функциите на Управляващия орган съгласно чл. 114 от Регламент № 1303/2013;
- Набиране, обобщаване и анализ на информация и статистически данни, подготовка на становища, доклади и документи, провеждане на изследвания и осъществяване на други дейности в подкрепа програмирането на средствата от ЕС през следващия програмен период (след 2020 г.);
- Извършване на текущи оценки и последваща оценка на ОП РЧР, съобразно плана за оценка на програмата;
- Обезпечаване дейността и провеждането на заседанията на Комитета за наблюдение на ОП РЧР;
- Обезпечаване участието на служители от структури, изпълняващи функции по управление и контрол на ОП РЧР в заседания/ сесии на комитети, работни групи, мрежи и др., които се отнасят до управлението и изпълнението на оперативната програма;
- Извършване на периодични прегледи, анализи и проучвания на капацитета и информираността на бенефициентите;
- Извършване на периодични прегледи, анализи и проучвания на осведомеността на широката общественост по отношение на ОП РЧР и постигнатите по нея резултати, в контекста на Европейския социален фонд и кохезионната политика на ЕС;
- Организация на обучения и събития (конференции, кръгли маси, информационни дни, семинари, работни срещи и др.) за повишаване информираността, знанията и уменията на бенефициентите (потенциални и реални) във връзка с участието им в програмирането, изпълнението, мониторинга и оценката на ОП РЧР;
- Организация на обучения и събития (конференции, кръгли маси, информационни дни, семинари, работни срещи и др.) за повишаване информираността, знанията и уменията на лица, ангажирани с управлението и изпълнението на ОП РЧР;
- Организация на публични информационни събития (конференции, кръгли маси, информационни дни, семинари, работни срещи и др.) за повишаване обществената осведоменост по отношение на ОП РЧР и постигнатите по нея



резултати, в контекста на Европейския социален фонд и кохезионната политика на ЕС;

- Материално-техническо обезпечаване на дейностите по информиране и публичност и осигуряване на прозрачност на интервенциите, залегнали в Комуникационния план по ОП РЧР, в т.ч. поддържането на информация онлайн, разработването и публикуването на информационни материали и др.;
- Разработване и въвеждане на система за мониторинг и отчитане на специфични за оперативната програма индикатори, включително за инициативата Гаранция за младежта.

## 2.Б.6.2 ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО, КОИТО СЕ ОЧАКВА ДА ДОПРИНЕСАТ ЗА ПОСТИГАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ (ПО ПРИОРИТЕТНИТЕ ОСИ) (ЧЛЕН 96 (2) (В) (IV) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)

**Таблица 13: Показатели за изпълнението (по приоритетна ос)**

| ID   | Показател                                                                              | Мерна единица | Целева стойност (2023) |   |       | Източник на данните |
|------|----------------------------------------------------------------------------------------|---------------|------------------------|---|-------|---------------------|
|      |                                                                                        |               | М                      | Ж | Общо  |                     |
| СЦ 1 | Брой участия на лица от УО в обучения, стажове или работни посещения                   | Брой          |                        |   | 1 505 | УО                  |
| СЦ 1 | Брой извършени оценки                                                                  | Брой          |                        |   | 7     | УО                  |
| СЦ 1 | Брой информационни събития за популяризиране на ОП РЧР и постигнатите по нея резултати | Брой          |                        |   | 7     | УО                  |
| СЦ 2 | Брой информационни кампании                                                            | Брой          |                        |   | 50    | УО                  |
| СЦ 2 | Брой участници в обучения за бенефициенти                                              | Брой          |                        |   | 3 135 | УО                  |

## 2.Б.7 КАТЕГОРИИ ИНТЕРВЕНЦИИ (ЧЛЕН 96 (2) (В) (V) ОТ РЕГЛАМЕНТ(ЕС) № 1303/2013) (ПО ПРИОРИТЕТНА ОС)

**Таблицы 14-16: Категории интервенции**

| Таблица 14: Измерение 1 – Област на интервенция |                          |               |
|-------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Категория региони                               | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                  | Код                      | Сума (в евро) |
| Приоритетна ос № 5 "Техническа помощ"           | 121                      | 26 418 253,00 |
|                                                 | 122                      | 1 887 018,00  |
|                                                 | 123                      | 9 435 090,00  |

| Таблица 15: Измерение 2 – Форма на финансиране |                          |               |
|------------------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Категория региони                              | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                                 | Код                      | Сума (в евро) |
|                                                | 01                       | 33 966 325,00 |
| Приоритетна ос № 5 "Техническа помощ"          | 07                       | 3 774 036,00  |

| Таблица 16: Измерение 3 – Вид територия |                          |               |
|-----------------------------------------|--------------------------|---------------|
| Категория региони                       | По-слабо развити региони |               |
| Приоритетна ос                          | Код                      | Сума (в евро) |
| Приоритетна ос № 5 "Техническа помощ"   | 07                       | 37 740 361,00 |

### **РАЗДЕЛ 3. ФИНАНСОВ ПЛАН НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА**

**3.1. ФИНАНСОВО БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ ОТ ВСЕКИ ФОНД И СУМИ ЗА РЕЗЕРВА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ (в EUR) (чл. 96 (г) (i) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

**Таблица 17**

| Фонд                                   | Категория региони                                                                                | 2014 г.                   |                      | 2015 г.               |                      | 2016 г.               |                      | 2017 г.               |                      | 2018 г.               |                      | 2019 г.               |                      | 2020 г.               |                      | Общо                  |                      |
|----------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|-----------------------|----------------------|
|                                        |                                                                                                  | Основно разпределение (1) | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение | Основно разпределение | Резерв за изпълнение |
| ЕСФ (2)                                | В по-слабо развитите региони                                                                     | 103 263 544,11            | 6 640 714,89         | 108 552 836,12        | 6 980 860,88         | 114 342 507,53        | 7 353 185,47         | 119 097 354,83        | 7 658 962,17         | 123 766 413,10        | 7 959 221,90         | 128 324 769,42        | 8 252 362,58         | 132 747 081,54        | 8 536 754,46         | 830 094 506,66        | 53 382 062,34        |
|                                        | В регионите в преход                                                                             | 0                         | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    |
|                                        | В по-силно развитите региони                                                                     | 0                         | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    |
|                                        | Общо                                                                                             | 103 263 544               | 6 640 715            | 108 552 836           | 6 980 861            | 114 342 508           | 7 353 185            | 119 097 355           | 7 658 962            | 123 766 413           | 7 959 222            | 128 324 769           | 8 252 363            | 132 747 082           | 8 536 754            | 830 094 507           | 53 382 062           |
| Специално разпределени средства за ИМЗ | Не се прилага                                                                                    | 31 004 913                | Не се прилага        | 24 183 832            | Не се прилага        | Не се прилага         | Не се прилага        | Не се прилага         | Не се прилага        | Не се прилага         | Не се прилага        | Не се прилага         | Не се прилага        | Не се прилага         | Не се прилага        | 55 188 745            | Не се прилага        |
| Кохезионен фонд                        | Не се прилага                                                                                    | 0                         | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    |
| ЕФРР                                   | Специално разпределени средства за най-отдалечените региони или северните слабо населени региони | 0                         | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    | 0                     | 0                    |
| Общо                                   |                                                                                                  | 134 268 457               | 6 640 715            | 132 736 668           | 6 980 861            | 114 342 508           | 7 353 185            | 119 097 355           | 7 658 962            | 123 766 413           | 7 959 222            | 128 324 769           | 8 252 363            | 132 747 082           | 8 536 754            | 885 283 252           | 53 382 062           |

**3.2. ОБЩИ ФИНАНСОВИ БЮДЖЕТНИ КРЕДИТИ ПО ФОНДОВЕ И НАЦИОНАЛНО СЪФИНАНСИРАНЕ (В ЕВРО) (ЧЛ. 96 (Г) (II) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

- 1. В таблицата се определя финансовия план по приоритетни оси.*
- 2. Когато дадена приоритетната ос обхваща повече от един фонд, подкрепата от Съюза и националното участие са разпределени по фондове с отделен процент на съфинансиране в рамките на приоритетната ос за всеки фонд.*
- 3. Когато приоритетната ос обхваща повече от една категория региони, подкрепата от Съюза и националното участие са разпределени по категории региони с отделен процент на съфинансиране в рамките на приоритетната ос за всяка категория региони.*
- 4. Приносът на ЕИБ следва да бъде представен на нивото на приоритетната ос.*

**Таблица 18а: Финансов план на оперативната програма**

|      | Фонд    | Категория регион                                                                                 | Основа за изчисление на подкрепата от ЕС | Подкрепа от Съюза | Национално участие | Ориентировъчно разпределение на националното участие |                                   | Обща стойност на финансирането | Процент на съфинансиране | За информация Участие на ЕИБ | Основно разпределение (общо финансиране минус резерв за изпълнение) |                    | Резерв за изпълнение |                        | Размер на резерва за изпълнение като процент от общата подкрепа от Съюза |
|------|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------|-------------------|--------------------|------------------------------------------------------|-----------------------------------|--------------------------------|--------------------------|------------------------------|---------------------------------------------------------------------|--------------------|----------------------|------------------------|--------------------------------------------------------------------------|
|      |         |                                                                                                  |                                          |                   |                    | Национално публично финансиране                      | Национално частно финансиране (*) |                                |                          |                              | Подкрепа от Съюза                                                   | Национално участие | Подкрепа от Съюза    | Национално участие (1) |                                                                          |
|      |         |                                                                                                  |                                          | (a)               | (b) = (c) + (d)    | (c)                                                  | (d)                               | (e) = (a) + (b)                | (f) = (a)/(e) (**)       | (g)                          | (h)=(a)-(j)                                                         | (i)=(b)-(k)        | (j)                  | (k) = (b)*((j)/(a))    | (l) = (j)/(a)*100                                                        |
| ПО 1 | ЕСФ     | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 448 329 484,40    | 79 116 968         | 79 116 968                                           | 0                                 | 527 446 452                    | 85,00%                   | 0                            | 418 902 681                                                         | 73 924 002         | 29 426 804           | 5 192 965              | 6,56%                                                                    |
| ПО 1 | ИМЗ (2) | Не се прилага                                                                                    |                                          | 110 377 490       | 9 739 190          | 9 739 190                                            | 0                                 | 120 116 680                    | 0,919                    | 0                            | 110 377 490                                                         | 9 739 190          | 0                    | 0                      | 0,00%                                                                    |
| ПО 2 | ЕСФ     | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 285 963 588,40    | 50 464 163         | 50 464 163                                           | 0                                 | 336 427 751                    | 85,00%                   | 0                            | 265 946 137                                                         | 46 931 671         | 20 017 451           | 3 532 491              | 7,00%                                                                    |
| ПО 3 | ЕСФ     | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 37 481 084,90     | 6 614 309          | 6 614 309                                            | 0                                 | 44 095 394                     | 85,00%                   | 0                            | 34 857 409                                                          | 6 151 307,36       | 2 623 676            | 463 001,64             | 7,00%                                                                    |
| ПО 4 | ЕСФ     | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 18 773 306,30     | 988 069            | 988 069                                              | 0                                 | 19 761 375                     | 95,00%                   | 0                            | 17 459 175                                                          | 918 904            | 1 314 131            | 69 165                 | 7,00%                                                                    |
| ПО 5 | ЕСФ     | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 37 740 361        | 6 660 064          | 6 660 064                                            | 0                                 | 44 400 425                     | 85,00%                   | 0                            | 37 740 361                                                          | 6 660 064          | 0                    | 0                      | 0,00%                                                                    |
| Общо | ЕФРР    | По-слабо развити региони                                                                         |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |
| Общо | ЕФРР    | Региони в преход                                                                                 |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |
| Общо | ЕФРР    | По-силно развити региони                                                                         |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |
| Общо | ЕФРР    | Специално разпределени средства за най-отдалечените региони или северните слабо населени региони |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |
| Общо | ЕСФ (3) | По-слабо развити региони                                                                         |                                          | 828 287 825       | 143 843 572        | 143 843 572                                          | 0                                 | 972 131 397                    | 85%                      | 0                            | 774 905 763                                                         | 134 585 949        | 53 382 062           | 9 257 623              | 6,44%                                                                    |
| Общо | ЕСФ     | Региони в преход                                                                                 |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |
| Общо | ЕСФ     | По-силно развити региони                                                                         |                                          |                   |                    |                                                      |                                   |                                |                          |                              |                                                                     |                    |                      |                        |                                                                          |

|            |                 |               |  |             |             |             |   |               |        |   |             |             |            |           |   |
|------------|-----------------|---------------|--|-------------|-------------|-------------|---|---------------|--------|---|-------------|-------------|------------|-----------|---|
| Общо       | ИМЗ (4)         | Не се прилага |  | 110 377 490 | 9 739 190   | 9 739 190   | 0 | 120 116 680   | 91,89% | 0 | 110 377 490 | 9 739 190   | 0          | 0         | 0 |
| Общо       | Кохезионен фонд | Не се прилага |  |             |             |             |   |               |        |   |             |             |            |           |   |
| Всичко (5) |                 |               |  | 938 665 315 | 153 582 762 | 153 582 762 | 0 | 1 092 248 077 | 85,94% | 0 | 885 283 253 | 144 325 139 | 53 382 062 | 9 257 623 | 0 |

**Таблица 18 б: Инициатива за младежка заетост Специално разпределени средства - ЕСФ и ИМЗ (когато е целесъобразно)**

|    | Фонд (1)                               | Категория региони        | Основа за изчисляване на подкрепата от Съюза (общо допустими разходи или публични допустими разходи) | Подкрепа от Съюза (а) | Национално участие (b) = (c) + (d) | Ориентировъчно разпределение на националното участие |                                       | Обща стойност на финансирането (e) = (a) + (b) | Процент на съфинансиране (f) = (a)/(e) (**) |
|----|----------------------------------------|--------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------|------------------------------------|------------------------------------------------------|---------------------------------------|------------------------------------------------|---------------------------------------------|
|    |                                        |                          |                                                                                                      |                       |                                    | Национално публично финансиране (c)                  | Национално частно финансиране (d) (*) |                                                |                                             |
| 1. | Специално разпределени средства за ИМЗ | Не се прилага            |                                                                                                      | 55 188 745            | 0                                  | 0                                                    | 0                                     | 55 188 745                                     | 100 %                                       |
| 2. | Съответна подкрепа от ЕСФ              | По-слабо развити региони |                                                                                                      | 55 188 745            | 9 739 190                          | 9 739 190                                            | 0                                     | 64 927 935                                     | 85 %                                        |
| 3. | Съответна подкрепа от ЕСФ              | Региони в преход         |                                                                                                      | 0                     | 0                                  | 0                                                    | 0                                     | 0                                              |                                             |
| 4. | Съответна подкрепа от ЕСФ              | По-силно развити региони |                                                                                                      | 0                     | 0                                  | 0                                                    | 0                                     | 0                                              |                                             |
| 5. | ОБЩО: [Част от] приоритетна ос ИМЗ     |                          |                                                                                                      | 110 377 490           | 9 739 190                          | 9 739 190                                            | 0                                     | 120 116 680                                    | 91,89 %                                     |
| 6. |                                        |                          | Дял от ЕСФ за по-слабо развити региони                                                               | 55 188 745            |                                    |                                                      | 0                                     |                                                |                                             |
| 7. |                                        |                          | Дял от ЕСФ за региони в преход                                                                       | 0                     |                                    |                                                      |                                       |                                                |                                             |
| 8. |                                        |                          | Дял от ЕСФ за по-силно развити региони                                                               | 0                     |                                    |                                                      |                                       |                                                |                                             |

**Таблица 18 в: Разпределение на финансовия план по приоритетните оси, фондове, категории региони и тематични цели**

| Приоритетна ос | Фонд (1) | Категория региони | Тематична цел    | Подкрепа от Съюза | Национално участие | Обща стойност на финансирането |
|----------------|----------|-------------------|------------------|-------------------|--------------------|--------------------------------|
| ПО 1           | ЕСФ      | По-слабо развити  | Тематична цел 8  | 375 170 166,70    | 66 206 500         | 441 376 667                    |
|                |          | По-слабо развити  | Тематична цел 10 | 73 159 317,70     | 12 910 468         | 86 069 786                     |
| ПО 1           | ИМЗ      | Не се прилага     | Тематична цел 8  | 110 377 490,00    | 9 739 190          | 120 116 680                    |
| ПО 2           | ЕСФ      | По-слабо развити  | Тематична цел 9  | 285 963 588,40    | 50 464 163         | 336 427 751                    |
| ПО 3           | ЕСФ      | По-слабо развити  | Тематична цел 11 | 37 481 084,90     | 6 614 309          | 44 095 394                     |
| ПО 4           | ЕСФ      | По-слабо развити  | Тематична цел 8  | 10 679 347,30     | 562 071            | 11 241 418                     |
|                |          |                   | Тематична цел 9  | 5 835 991,60      | 307 157            | 6 143 149                      |
|                |          |                   | Тематична цел 10 | 1 493 047,30      | 78 581             | 1 571 629                      |
|                |          |                   | Тематична цел 11 | 764 920,10        | 40 259             | 805 179                        |
| Общо           |          |                   |                  | 938 665 315,00    | 153 582 762        | 1 092 248 077                  |

**Таблица 19: Индикативна сума на подкрепата, която ще бъде използвана за цели във връзка с изменението на климата (чл. 27(6) от РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

| Приоритетна ос             | Индикативна сума на помощта, която ще се използва за целите, свързани с изменението на климата (в евро) | Дял от общия размер на средствата, разпределени за оперативната програма (%) |
|----------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------|
| <b>1. Приоритетна ос 1</b> | <b>16 120 310 евро</b>                                                                                  | <b>1,72%</b>                                                                 |
| <b>2. Приоритетна ос 4</b> | <b>179 013 евро</b>                                                                                     | <b>0.02 %</b>                                                                |
| <b>Общо</b>                | <b>16 299 323 евро</b>                                                                                  | <b>1,74%</b>                                                                 |

## **РАЗДЕЛ 4. ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА ТЕРИТОРИАЛНО РАЗВИТИЕ – ЧЛ. 96(3) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

Интегрираният подход за териториално развитие е нов и гъвкав механизъм за осъществяване на регионална политика в рамките на Европейския съюз, който ще се осъществява през програмния период 2014-2020 г. чрез интегрирани интервенции. По този начин се цели постигането на комплексен положителен ефект в развитието на съответната територия и по-ефективното усвояване на средствата от различните програми и инструменти за осъществяване на Европейската регионална политика. Прилагането на интегриран подход в планирането и управлението на територията следва да доведе до смекчаване на социалните, икономическите и териториални различия и ще бъде приложен чрез следните инструменти:

- прилагане на новия инструмент „Водено от общността местно развитие”, включително прилагане на ВОМР с многофондово финансиране, чрез програмиране и прилагане на иновативни интегрирани многосекторни стратегии за местно развитие;
- продължаващи инвестиции за стимулиране на устойчивото градско развитие въз основа на интегрирани планове за градско възстановяване и за развитие на дефинирани опорни центрове на растеж;
- продължаване прилагането на европейско териториално сътрудничество, в т.ч. по Дунавската стратегия на ЕС.

### **4.1.РЪКОВОДЕНО ОТ ОБЩНОСТИТЕ МЕСТНО РАЗВИТИЕ (ЧЛ. 96 (3 (А)) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

През програмния период 2014–2020 г. България ще приложи модел за реализиране на интегриран териториален подход чрез инструмента Водено от общността местно развитие (ВОМР) с използване на инвестиции от Европейския социален фонд. Този модел ще бъде приложен само за райони, отговарящи на спецификите и изискванията посочени в чл. 32 до 35 от Регламент 1303/2013 г., свързани с планирането и прилагането на ВОМР, като в България, Споразумението за партньорство предвижда ВОМР да се прилага на териториален принцип – на ниво община или група от съседни общини с предвиден обхват на населението между 10 000 и 150 000 жители. ВОМР ще се прилага в рамките на селските райони, рибарските райони и териториите със специфични характеристики, определени в Националната концепция за пространствено развитие. Ще бъде използван опита от прилагания през периода 2007 – 2013 г. в селските райони подход ЛИДЕР.

Инструментът ще се прилага чрез многофондово финансиране, като за него ще се използват средства от ЕЗФРСР, ЕФМДР, ЕСФ и ЕФРР, а тяхното взаимодействие ще се осъществява от нормативно регулиран механизъм за координация. В рамките на ОП РЧР 2014–2020 г., предвид хоризонталния характер на програмата, ще бъде дадена възможност прилагането на ВОМР да се подкрепя по приоритетни оси 1, 2 и 4.

Чрез прилагане на многофондово ВОМР ще се търсят подходи за определяне и водене на целенасочена и интегрирана политика за съхраняване на спецификата на териториите и преодоляване на наличните разнопосочни проблеми. Прилагането на принципа за ВОМР цели постигането на концентрация и целесъобразност на средствата, ефективност и ефикасност при управлението им, както и гарантиране на тяхната целенасоченост. Инвестициите в реализацията на местни стратегии за развитие, разработени и изпълнявани чрез подхода „отдолу-нагоре” ще гарантира хармонично и балансирано развитие и преодоляване на социалните, икономическите и териториалните различия на обхванатите територии спрямо останалата част на страната.



Финансирането чрез ОП РЧР 2014–2020 г. ще бъде насочено към подпомагане преодоляването на силно изразени негативни процеси в обхванатите територии, като например негативни демографски процеси, високи нива на бедност на населението, вкл. висок риск от социално изключване, нива на безработицата над средното за страната и ниски доходите на населението.

В сферата на пазара на труда, чрез ВОМР програмата ще цели насърчаване на устойчивата и качествена заетост и подкрепа за мобилността на работната сила, както и повишаване квалификацията на населението. ОП РЧР ще финансира дейности, насочени към включването на групи в неравностойно положение на пазара на труда (в т.ч. посреднически услуги, обучения за придобиване на професионална квалификация или ключови компетентности, стимули за работодателите за наемане на работа, финансиране на географска мобилност и др.). Ще бъдат предоставени инвестиции за предприятията, насочени към подобряване качеството на работните места и квалификацията и уменията на заетите и др. Ще се прилагат мерки за насърчаване на предприемачеството с цел повишаване на самонаемането. Подходът ВОМР ще подпомогне повишаването на заетостта и мобилизиране на наличния, но все още неразработен напълно местен потенциал за растеж, което да допринесе за подобряване качеството на живот на населението в обхванатите територии.

По отношение на намаляване на бедността и повишаване на социалното включване, ОП РЧР ще инвестира в мерки за подобряване достъпа до социални услуги на различни групи социално изключени или в риск от социално изключване лица, вкл. за осъществяване на процеса по деинституционализация на деца и възрастни. Ще бъдат подпомогнати най-уязвимите и маргинализираните групи като ромите, които ще получат достъп до интегрирани мерки и услуги, свързани с преодоляването на комплексните проблеми, породени от липсата на заетост, на достъп до социални и здравни услуги и др. Тази помощ ще подпомогне нуждаещите се от социална подкрепа и ще даде нови възможности за подобряване на доходите и стандарта на живот на местните общности.

#### **4.2.ИНТЕГРИРАНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА УСТОЙЧИВО ГРАДСКО РАЗВИТИЕ (Чл. 96 (З) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013 И ЧЛ. 7 (2) И (3) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1301/2013)**

Инвестициите за устойчиво градско развитие ще се прилагат основно чрез интегриран приоритет в ОПРР 2014-2020 г., като финансирането от ЕСФ ще има допълваща функция. В съответствие с Националната концепция за пространствено развитие 2013–2025, България предвижда значителна подкрепа от ЕСИФ за интегрирани действия за устойчиво градско развитие през периода 2014-2020 г. В тази връзка със средства от програмен период 2007 - 2013 г. се финансира разработването на Интегрирани планове за градско възстановяване и развитие за определени градове, идентифицирани в НКПР. Финансираните по ОПРР 2014 – 2020 инфраструктурни проекти ще бъдат подкрепени и от други оперативни програми чрез осигуряването на допълващи и съпътстващи дейности, насочени към по-пълноценно развитие на градовете и осигуряване на услуги в подобрената инфраструктура. Реализирането на интегрирани действия за устойчиво градско развитие ще бъде подкрепено от ЕСФ с финансиране на дейности за осигуряване на по-добър достъп до пазара на труда и качествени социални и здравни услуги.

Концентрация на подкрепата за устойчиво градско развитие, вкл. от различните ОП, ще се постигне чрез фокусирането върху предварително определени зони за въздействие в градовете: социални зони, зони с публични функции и зони с потенциал за икономическо развитие. Подкрепата от ОП РЧР ще се фокусира върху „зони с преобладаващ социален характер“, които се определят от високото ниво на бедност, безработица, незадоволителни демографски показатели, лошо състояние на техническа инфраструктура, лошо състояние

на сградния фонд и други. В някои от тези зони, според конкретната ситуация в града, са включени квартали с незадоволителни жилищни условия и концентрация на ромско население. Предвижда се специална концентрация на ресурси по отношение на социални услуги и социално включване, като поне 5 % от средствата за всеки град са насочени към социална инфраструктура, в това число и социални жилища за маргинализирани общности от население, включително и роми.

Според конкретната необходимост, инвестициите в социална инфраструктура в „зони с преобладаващ социален характер“ на определените за подпомагане градове ще бъдат допълнени от такива от ЕСФ по линия на ОП РЧР в дейности за предоставянето на социални и здравни услуги на населението и подобряване достъпа до пазара на труда.

**Таблица 20: Интегрирани действия за устойчиво градско развитие – ориентиловъчен размер на подкрепата от ЕФРР и ЕСФ**

| 1. Фонд         | 2. Подкрепа от ЕФРР и ЕСФ (ориентиловъчно в евро) | 3. Дял от общия размер на средствата, разпределени от фонда за оперативната програма |
|-----------------|---------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Общо ЕФРР       | -                                                 | -                                                                                    |
| Общо ЕСФ        | 24 433 129                                        | 1,61 %                                                                               |
| ОБЩО ЕФРР + ЕСФ | 24 433 129                                        | 1,61 %                                                                               |

#### **4.3. ИНТЕГРИРАНИ ТЕРИТОРИАЛНИ ИНВЕСТИЦИИ (ИТИ) (СЪГЛАСНО ЧЛ. 96 (3) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

Не е приложимо.

Споразумението за партньорство не предвижда използването на подхода за интегрирани териториални инвестиции през периода 2014 – 2020 г.

#### **4.4. Уредба за междурегионалните и транснационалните дейности в рамките на оперативната програма с бенефициенти, намиращи се в поне още една държава от съгл. Чл. 96 (3) от Регламент № 1303/2013**

ОП РЧР съдържа отделна приоритетна ос „Транснационално сътрудничество“, по която ще се подкрепят партньорски проекти в сферата на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недопускане на дискриминация и укрепването на институционалния капацитет с цел прилагане на подходящи иновативни практики и обмен на добър опит с други страни членки на ЕС в тези сфери. Ще се подкрепят дейности за изготвяне на специфични анализи и изследвания на опита на други държави-членки; обмяна на персонал, включително на заинтересованите страни и целевите групи; обмяна на опит, информация, добри практики и иновативни подходи; изграждане на и/или включване в партньорски мрежи, туининг; съвместно или координирано провеждане на социални експерименти чрез адаптиране и/или валидиране на иновативни модели, практики, услуги, продукти и помощни системи от други държави и др.

Програмирането и изпълнението на ОП РЧР 2014 – 2020 г. ще отчита необходимата демаркация и ще осигурява синергичен ефект и допълняемост на интервенциите по програмата с програмите, финансирани по цел „Европейско териториално сътрудничество“.

#### **4.5 Принос на планираните действия по програмата за осъществяване на макрорегионални стратегии и стратегии за морските басейни в зависимост от потребностите на програмния район, посочени от държавата-членка (съгл. Чл. 96 (3) от Регламент № 1303/2013)**

Съгласуваността на процеса на програмиране със стратегията на ЕС за развитието на Дунавския регион се осъществява посредством създадения с решение на МС от 2012 г. национален координационен механизъм за координация на дейностите по Дунавската стратегия. Този механизъм гарантира отразяването на приетите цели по Дунавската стратегия и дейностите за тяхното постигане в съответните програмни документи за периода 2014-2020 г.

ОП РЧР 2014-2020 ще подкрепи укрепването на сътрудничеството на заинтересованите страни в региона на река Дунав в област: „Инвестиране в хора и умения” на Стратегията на ЕС за Дунавския регион, като за целта в рамките на приоритетна ос 4 «Транснационално сътрудничество» ще бъдат подкрепени специфични дейности. Инвестициите по оперативната програма ще отчитат целите на Стратегията на ЕС за Дунавския регион и предвидената в нея подкрепа за дейности в сферата на обмен на опит за насърчаване на социалното включване и борба с бедността.

### **РАЗДЕЛ 5. СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, КОИТО СА НАЙ-ТЕЖКО ЗАСЕГНАТИ ОТ БЕДНОСТ, ИЛИ НА ЦЕЛЕВИ ГРУПИ С НАЙ-ВИСОК РИСК ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ИЛИ СОЦИАЛНО ИЗКЛЮЧВАНЕ (ЧЛЕН 96 (4) (А) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

#### **5.1. ГЕОГРАФСКИ РАЙОНИ, НАЙ-ТЕЖКО ЗАСЕГНАТИ ОТ БЕДНОСТ/ЦЕЛЕВИ ГРУПИ С НАЙ-ВИСОК РИСК ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ИЛИ СОЦИАЛНО ИЗКЛЮЧВАНЕ**

##### *Географски райони, най-силно засегнати от бедност*

По данни на EU-SILC и НСИ, България и Румъния са страните с най-висок риск от бедност в ЕС. По данни от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) за 2010 г. равнището на бедност в България е било 22.3% или бедни са около 1.673 млн. лица. Основният риск за изпадане в бедност на преобладаващата част от домакинствата в България се определя от тяхната икономическа активност и участието на пазара на труда. Икономическата криза и нейната продължителност се отрази негативно върху пазара на труда в страната. Негативните тенденции в развитието на пазара на труда от 2009 г. насам продължават да се задълбочават и през 2013 г., като коефициентът на безработица за деветмесечието достигна 11.3%.

Териториалните различия и социално-икономическите неравенства са причинно-следствен фактор, пораждащ бедност. Териториалните контрасти се задълбочават от общото неравномерно разпределение на инвестициите и като цяло те продължават да задържат общия икономически растеж на страната. Извършените разходи са най-високи в Югозападния регион (8.7 млрд. лв.), а най-ниски в Северния централен (903.3 млн. лв.).

Според разполагаемите данни, картографирането на бедността в страната очертава драстични различия в териториален план. През 2010 г. най-висок размер на линията на бедност има област София (столица) - 451 лв., с равнище на бедност 18.8%, а с най-нисък размер на линията на бедност е област Търговище - 183 лв., където равнището на бедност е 17.3%. Продължителното запазване на високото равнище на дълготрайна безработица в

Северозападния район се превръща в остър социален проблем. Проблемът, обаче, е широкомащабен и е ясно изразен почти в цялата страна. Спрямо линията на бедност за страната – 284 лв., само седем от 28-те области имат по-висок размер на линия на бедност – Стара Загора, Русе, Варна, Бургас, София област, Перник и София (столица). Съществува концентрация на социални проблеми и висок риск от социално изключване в градските центрове в страната, поради високата числена концентрация на населението. По експертни оценки, има съществени различията в профила на бедност в градовете и в селата. Градската бедност е парична, докато бедността в селата е очертана от липсата на работа, некачествени или недостъпни здравни, образователни и социални услуги.

На регионално ниво (статистически райони), пет от българските региони попадат в последната десетка с най-нисък БВП на човек от населението в ЕС: Северозападен район с 28% от средния за ЕС, Северен централен с 30% и Южен централен с 30% заемат последните три места в класацията, а Югоизточен и Североизточен район са съответно с 36% и 37%. От българските райони силно се откроява Югозападният район със 73%, тъй като в столицата са концентрирани значителна част от икономическите дейности и тя остава най-привлекателното място за бизнес и заетост в страната.

Поради всеобхватния характер на картината на бедността в страната и факта, че България е с най-висок риск от бедност в ЕС, ОП РЧР 2014 – 2020 предвижда инвестиции във всички географски райони.

*Целеви групи, изложени на най-голям риск от дискриминация или социалното изключване*

Равнището на бедност пряко зависи от наличието на социално-икономическите неравенства, които са и един от основните фактори, обуславящи задълбочаването на бедността. Високото ниво на бедност сред безработните и икономически неактивни лица ясно показва, че липсата на заетост е една от основните причини за бедност и социално изключване. Ето защо, основен приоритет на страната, включително и чрез инвестициите от ОП РЧР 2014–2020 г., е насърчаването на активното включване на отдалечените от пазара на труда – икономически неактивни, младежи, продължително безработни, лица на социално подпомагане, с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация или недостиг на ключови компетентности, хора с трайни увреждания, възрастни работници и други.

Прилагането на интегрирани стратегии за активно включване за тези рискови групи е ключов инструмент за намаляване на бедността и социалното изключване. Съчетаването на мерки за достъп до пазара на труда, предоставянето на качествени социални, здравни и образователни услуги и осигуряването на адекватни доходи е подход за социално включване, който допринася за превенция на предаването на бедността между поколенията. Необходимо е наред с тях да се развиват и икономически дейности с потенциал за разкриване на нови работни места и за устойчив икономически растеж.

Основни целеви групи на политиката в областта на намаляване на бедността и насърчаване на социалното включване са:

- Лица в нетрудоспособна възраст: деца, възрастни хора;
- Семейства с деца;
- Групи в неравностойно положение на пазара на труда или извън пазара на труда – безработни младежи, продължително безработни, безработни над 50-годишна възраст, безработни лица с основно или по-ниско образование и без професионална квалификация или недостиг на ключови компетентности, икономически неактивни лица, желаещи да работят;

- Уязвими представители на ромската общност;
- Хора с увреждания;
- Бездомни и лица, живеещи при лоши жилищни условия;
- Работещи бедни.

ОП РЧР 2014–2020 г. е ориентирана в преобладаващата си част към тези уязвими групи, както по отношение на положението им на пазара на труда, така и по отношение на риска от изпадане в социална изолация и бедност. Програмата предвижда целенасочени действия за превенция или преодоляване на тези състояния на неравностойно положение и ще се стреми да финансира дейности, които да повишат постигането на равни възможности за представителите на целеви групи, застрашени от или изпаднали вече в бедност.

## **5.2. СТРАТЕГИЯ ЗА РАБОТА ПО СПЕЦИАЛНИТЕ ПОТРЕБНОСТИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, КОИТО СА НАЙ-ТЕЖКО ЗАСЕГНАТИ ОТ БЕДНОСТ / НА ЦЕЛЕВИТЕ ГРУПИ С НАЙ-ВИСОК РИСК ОТ ДИСКРИМИНАЦИЯ ИЛИ СОЦИАЛНО ИЗКЛЮЧВАНЕ, И КОГАТО Е ПРИЛОЖИМО -ПРИНОС ЗА ПРИЛАГАНЕТО НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД, ОПРЕДЕЛЕН В СПОРАЗУМЕНИЕТО ЗА ПАРТНЬОРСТВО**

ОП РЧР 2014–2020 г. обхваща всички посочени в т. 5.1 целеви групи обхванати и от Споразумението за партньорство. За много от тях в програмата са предвидени отделни инвестиционни приоритети или специфични цели, което ще фокусира инвестициите и ще гарантира адекватен и целенасочен отговор на конкретните нужди на най-уязвимите. Както по отношение на пазара на труда, така и по отношение на социалното положение на целевите групи, програмата предвижда едновременно да се прилагат два подхода – такъв, насочен към превантивни действия с цел предотвратяване изпадането в бедност и такъв, целящ преодоляването на това състояние, за тези, които вече са попаднали в него. Първият подход се свързва с дейности, насочени към ранно интервениране, идентифициране на проблемите и предлагане на качествени услуги за превенция. Вторият подход е насочен към прилагането на механизми за директно и индиректно въздействие върху проблема чрез увеличаване на достъпа до набор от услуги както в сферата на заетостта, така и в социалната сфера и в здравеопазването.

В много от случаите подходът на ОП РЧР 2014 – 2020 г. е интегриране на услуги от двата сектора (пазар на труда и социално включване) за постигане на по-силен положителен ефект, както по отношение на превантивните интервенции, така и по отношение на последващата подкрепа за вече изпадналите в състояние на неравнопоставеност лица. Това важи особено за инвестиционни приоритети 1, 2 и 3 на приоритетна ос 2, насочени към представители на всички социално уязвими групи, в т.ч. маргинализираните общности като ромите, хората с увреждания, децата и възрастните в институции и други. Към представители на ромската общност се наблюдава особено силно изразено дискриминационно отношение. Работодателите и обществото не са информирани в достатъчна степен за възможностите на тази общност. Субективността на общественото мнение следва да бъде преодоляна посредством информационни мерки с цел разчупване на стереотипите.

Поставен е отделен акцент и е отделен специален инвестиционен приоритет в приоритетна ос 1 посветен на младите хора от 15 до 29 години, които не са нито в образование, нито в обучение, нито в заетост. Подкрепата за групите в неравностойно положение на пазара на труда или извън пазара на труда е целенасочено фокусирана в специфичните цели на инвестиционните приоритети в приоритетна ос 1.

С оглед на преодоляването на регионалните социално-икономически неравенства, ОП РЧР ще предостави подкрепа и за фокусирани интервенции в отделни райони чрез инструментите от интегрирания подход за териториално развитие. Чрез приноса си за изпълнението на интегрирани действия за устойчиво градско развитие и териториалния подход за целенасочена подкрепа за развитие на Северозападния район, както и при прилагането на подхода BOMP, ОП РЧР ще допринесе за подобряване благосъстоянието на целевите групи най-силно засегнати от бедността.

**Таблица 22 Действия за работа по специалните потребности на географските райони, които са най-тежко засегнати от бедност/целевите групи с най-висок риск от дискриминация или социално изключване**

| Целева група / географски район                                                                                 | Основни видове планирани дейности, като част от интегрирания подход                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | Приоритетна ос   | Фонд | Категория региони | Инвестиционен приоритет |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------|------|-------------------|-------------------------|
| Хора в риск от бедност и материални лишения, в т.ч.:<br>- икономически неактивни и дълготрайно безработни лица; | <ul style="list-style-type: none"> <li>Реализация на интегрирани подходи за насърчаване участието на пазара на труда на дълготрайно безработни и икономически неактивни лица в трудоспособна възраст, съчетаващи услуги за повишаване пригодността за заетост и индивидуализирани услуги за интеграция, реинтеграция или задържане в заетост;</li> </ul>                     | Приоритетна ос 1 | ЕСФ  | По-слабо развити  | ИП 1; ИП6;              |
| - деца, в т.ч. деца, настанени в институциите;                                                                  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Предоставяне на подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги, за деца (включително интегрирани услуги за ранно детско развитие), младежи, семейства с деца, възрастни хора, хора с увреждания и други и уязвими групи от населението (бездомни лица; лица, страдащи от различни форми на зависимости и др.);</li> </ul> | Приоритетна ос 2 | ЕСФ  | По-слабо развити  | ИП2 и 3                 |
| - възрастни хора, които не могат да разчитат на подкрепа от близки и роднини.                                   | <ul style="list-style-type: none"> <li>Замяна на институционалната грижа за децата с услуги в семейна среда или в общността;</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                      | Приоритетна ос 2 | ЕСФ  | По-слабо развити  | ИП3                     |
|                                                                                                                 | <ul style="list-style-type: none"> <li>Замяна на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с увреждания с услуги в семейна среда или в общността.</li> </ul>                                                                                                                                                                                              | Приоритетна ос 2 | ЕСФ  | По-слабо развити  | ИП3                     |

|                                                                                       |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                            |                                                                                                                                                             |          |                  |                                                                      |
|---------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----------|------------------|----------------------------------------------------------------------|
| Млади хора до 29-годишна възраст, които не са в заетост, в образование или в обучение | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Информирание, професионално ориентиране и консултиране на младежите за съществуващите възможности за реализация на пазара на труда;</li> <li>• Ранни интервенции, мотивиране и активиране, за да могат младежите да упражнят в пълнота своите права след регистрация като търсещи работа лица;</li> <li>• Предоставяне на обучение, съобразено с търсенето на пазара на труда;</li> <li>• Предоставяне на възможности за натрупване на професионален опит, в т.ч. чрез чиракуване и стажуване;</li> <li>• Предоставяне на стимули на работодателите да наемат млади хора, в т.ч. чрез намаляване на разходите за труд;</li> </ul> | Приоритетна ос 1                                                                                                                                            | ИМЗ; ЕСФ | По-слабо развити | ИП2 (ИМЗ);<br>ИП 3(ЕСФ)                                              |
| Представители на етнически общности в риск от социално изключване                     | <ul style="list-style-type: none"> <li>• Активиране на икономически неактивни лица, посредничество за намиране на работа, мотивиране, предоставяне на обучение, включване в стажуване, чиракуване, заетост;</li> <li>• Предоставяне на достъп до социални услуги, в т.ч. интегрирани и междусекторни услуги;</li> <li>• Подобряване достъпа до здравеопазване и повишаване на здравната култура на маргинализираните общности, вкл. чрез здравно-информационни кампании;</li> <li>• Дейности за развиване на родителски умения и насърчаване на добри практики за грижа</li> </ul>                                                                                         | <b>Приоритетна ос 1;</b><br><br><br><br><br><b>Приоритетна ос 2</b><br><br><b>Приоритетна ос 2</b><br><br><b>Приоритетна ос 2</b><br><br><b>Приоритетна</b> | ЕСФ      | По-слабо развити | ИП1, 2 и 3<br><br><br><br><br>ИП1 и 2<br><br><br>ИП1<br><br><br>ИП 1 |

|                   |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                               |                                                                                                                                                                         |     |                                                                                                                         |                                                                                                      |
|-------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|                   | <p>за децата;</p> <ul style="list-style-type: none"> <li>Подкрепа за инициативи за преодоляване на стереотипи, популяризиране на културната идентичност на етнически общности;</li> <li>Подкрепа за изграждане на капацитет на структурите, отговорни за формирането, изпълнението, координацията на изпълнението, мониторинга и оценката на стратегическите документи и политики в областта на интеграцията на етнически общности.</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <p>ос 2</p> <p>Приоритетна ос 3</p>                                                                                                                                     |     |                                                                                                                         | <p>ИП 1</p> <p>ИП 1</p>                                                                              |
| Хора с увреждания | <ul style="list-style-type: none"> <li>Информирание, професионално ориентиране и кариерно консултиране за хора с увреждания, регистрирани като търсещи работа лица;</li> <li>Активиране и мотивиране на икономически неактивни или дълготрайно безработни лица с увреждания;</li> <li>Подкрепа за наемането на хора с увреждания в специализираната работна среда – в специализирани предприятия и кооперации за хора с увреждания;</li> <li>Подкрепа за наемането на хора с увреждания в обичайна работна среда, в т.ч. чрез намаляване разходите за труд на работодателите, адаптиране на съществуващите работни места към нуждите на хората с увреждания, въвеждане на гъвкави форми на заетост (напр. дистанционна и надомна работа) и др.</li> <li>Осигуряване на адаптирано спрямо потребностите на лицата с</li> </ul> | <p>Приоритетна ос 1</p> <p>Приоритетна ос 1</p> <p>Приоритетна ос 2</p> <p>Приоритетна ос 2</p> <p>Приоритетна ос 1</p> <p>Приоритетна ос 2</p> <p>Приоритетна ос 1</p> | ЕСФ | <p>По-слабо развити</p> <p>По-слабо развити</p> <p>По-слабо развити</p> <p>По-слабо развити</p> <p>По-слабо развити</p> | <p>ИП1, 2 и 3</p> <p>ИП12 и 3</p> <p>ИП 2</p> <p>ИП4</p> <p>ИП6</p> <p>ИП2</p> <p>ИП5</p> <p>ИП4</p> |



|  |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                      |  |  |     |
|--|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------|--|--|-----|
|  | увреждания<br>професионално обучение и обучение по ключови компетентности;                                                                                                                                                                                                                                      |                                      |  |  | ИП4 |
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност за хора с увреждания;</li> </ul>                                                                                                                                                                               | Приоритетна ос 1<br>Приоритетна ос 2 |  |  | ИП2 |
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Предоставяне на подкрепящи услуги в общността или в домашна среда за независим живот и личностно развитие на хората с увреждания;</li> </ul>                                                                                                                             | Приоритетна ос 2                     |  |  | ИП3 |
|  | <ul style="list-style-type: none"> <li>Осигуряване на необходимите ресурси за премахване на институционалния модел на грижа за възрастните хора и хората с физически увреждания и умствена изостаналост чрез създаване на мрежа от социални услуги в семейна среда или в среда, близка до семейната.</li> </ul> | Приоритетна ос 2                     |  |  |     |

## **РАЗДЕЛ 6. СПЕЦИФИЧНИ ПОТРЕБНОСТИ НА ГЕОГРАФСКИТЕ РАЙОНИ, КОИТО СТРАДАТ ОТ ТЕЖКИ И ПОСТОЯННИ НЕБЛАГОПРИЯТНИ ПРИРОДНИ И ДЕМОГРАФСКИ УСЛОВИЯ (ЧЛЕН 96 (4) (Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

ОП РЧР 2014–2020 г. не предвижда фокус върху определени географски райони по отношение на засегнатост от неблагоприятни природни условия.

По отношение на демографското състояние се наблюдават негативни стойности и тенденции в почти цялата страна, но в някои райони ситуацията е изключително тревожна. Страната има най-неблагоприятни стойности на коефициента на естествен прираст за 2011 г. от -5,1%, с което се нарежда на последно място по този показател, при средно за ЕС 27 +0.8%. Налице са и регионални различия между отделните райони на планиране (ниво NUTS 2). Демографски спад има във всички райони за планиране, с изключение на Югозападен район (поради увеличено население на столичния град - с 15.8% между двете последни преброявания от 2001 и 2011 г.).

Изключително тревожна е тенденцията за намаляване на населението в Северозападния регион (с 18.8%). Освен силно влошени демографски показатели, района се отличава също с риск от бедност, високи равнища на миграция, задълбочаващи се проблеми със заетостта и достъпа до качествени социални услуги. Силно изразени са негативните тенденции в областите Видин, Враца и Монтана. Това неблагоприятно състояние на района обуславя и решението в Споразумението за партньорство за определяне на Северозападния регион като територия, която да получи целенасочена подкрепа за развитие.

Предвижда се подкрепата от ЕСИФ за Северозападен район да се базира на стратегия за целенасочена подкрепа за Северозападния район, с акцент върху използване на местния потенциал при отчитане на основните предизвикателства и проблеми в региона.

**РАЗДЕЛ 7. ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ, КОИТО ОТГОВАРЯТ ЗА УПРАВЛЕНИЕТО, КОНТРОЛА И ОДИТА И РОЛЯТА НА СЪОТВЕТНИТЕ ПАРТНЬОРИ (ЧЛЕН 96 (5) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013)**

**7.1. СЪОТВЕТНИ ОРГАНИ И ОРГАНИЗАЦИИ(ЧЛЕН 96 (5) (А) И (Б) РЕГЛАМЕНТ № 1303/2013 )**

**Таблица 23: Съответстващи органи**

| Орган/организация                               | Наименование на органа/ и отдел или звено                                               | Ръководител на органа/организацията (длъжност или пост) |
|-------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| Управляващ орган                                | Главна дирекция „Европейски фондове международни програми и проекти” (ГД „ЕФМПП”), МТСП | Главен директор на ГД „ЕФМПП”                           |
| Сертифициращ орган (когато е приложимо)         | Дирекция „Национален фонд”, Министерство на финансите                                   | Директор на дирекция „Национален фонд”, МФ              |
| Одитен орган                                    | Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС” (ИА „ОСЕС”)                             | Изпълнителен директор на ИА „ОСЕС”                      |
| Орган, към който ще се извършват плащания от ЕК | Дирекция „Национален фонд”, Министерство на финансите                                   | Директор на дирекция „Национален фонд”, МФ              |

В съответствие с принципа за споделено управление, България и Европейската комисия са отговорни за управлението и контрола на оперативните програми. Страната има водеща роля в този процес относно изпълнението и контрола на оперативните програми чрез системите за управление и контрол. За да се засили ефективността на контрола върху избора и изпълнението на операции и функционирането на системите за управление и контрол, функциите и процедурните правила за работа на Управляващия орган ще бъдат подробно разработени от УО на ОП в съответствие с изискванията на регламентите на ЕК за периода 2014-2020 и съответните национални документи.

**Управляващият орган** носи основната отговорност за ефективното и ефикасно изпълнение на ЕСИФ и по този начин изпълнява редица функции, свързани с подготовката, управлението и мониторинга на програмата, финансовото управление и контрол, избора на операции и изпълнението на мерки за информация и публичност на оперативната програма в съответствие с изискванията на регламентите на ЕК. Съгласно Решение на МС №792/17.12.2013 г. и Устройствения правилник на Министерството на труда и социалната политика (МТСП), функциите на Управляващ орган на Оперативна

програма „Развитие на човешките ресурси” за периода 2014-2020 г. ще бъдат изпълнявани от Главна дирекция „Европейски фондове, международни програми и проекти” (ГД ЕФМПП) към МТСП.

**Комитетът за наблюдение** осъществява мониторинг върху изпълнението на оперативната програма. Функциите и процедурните правила за работата и функциониране ще бъдат разработени от УО на ОП, съгласно изискванията на Регламент (ЕС) № 1303/2013 за фондовете към ОСР за периода 2014 – 2020 г. УО на програмата ще изпълнява ролята на негов секретариат.

**Сертифициращият орган** е отговорен за сертифициране на разходите по програмите и за изготвяне и представяне на ЕК на искания за плащане по програма. Дирекция „Национален фонд” към Министерство на финансите ще изпълнява функциите на Сертифициращ орган за ОПРЧР 2014-2020 г.

**Одитният орган** е отговорен за гарантиране провеждането на одитите за потвърждаване на ефективното функциониране на системата за управление и контрол на оперативната програма. Изпълнителна агенция „Одит на средствата от ЕС” ще изпълнява функциите на Одитен орган за ОПРЧР 2014-2020 г.

## **7.2. ПРИВЛИЧАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ПАРТНЬОРИ, СЪЛ. ЧЛ. 96 (5) (В) НА РЕГЛАМЕНТ № 1303/2013)**

### **7.2.1. ПРЕДПРИЕТИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ПРИВЛИЧАНЕ НА СЪОТВЕТНИТЕ ПАРТНЬОРИ В ПОДГОТОВКАТА НА ОПЕРАТИВНАТА ПРОГРАМА И РОЛЯТА НА ПАРТНЬОРИТЕ В ИЗПЪЛНЕНИЕТО, МОНИТОРИНГА И ОЦЕНКАТА НА ПРОГРАМАТА**

#### **Участие на партньорите и по-широки консултации**

Политиката на партньорство е един от основните принципи при изпълнението на Общата стратегическа рамка на Европейския съюз и ключов приоритет в стратегия „Европа 2020”. Прилагането му е основен елемент на всички интервенции по линия на Структурните фондове. Принципът на партньорство ще бъде насърчаван като ключов елемент на доброто управление. В съответствие с чл. 5 от Регламент (ЕС) №1303/2013 ще бъде гарантирано включването и достъпа на социално-икономическите партньори и други заинтересовани страни в подготовката, изпълнението, мониторинга и оценката на подкрепата по линия на ЕСФ. Съответствие е осигурено и с приетия на 7 януари 2014 г. от ЕК делегиращ Регламент относно европейския модел на прилагане на партньорството, който полага основите и определя принципите за участие на всички партньори в подготовката и изпълнението на оперативните програми през периода 2014-2020 г.

В ОП РЧР принципът на партньорство обхваща всички действия и се разпростира върху всеки един от етапите на проектния цикъл. Партньорството предполага тясно сътрудничество между всички партньори на национално, регионално и местно равнище, като публичните власти, социално-икономическите партньори, работодатели, неправителствени организации и други, представляващи гражданското общество и отговорни за насърчаване на социалното включване, равнопоставеността на половете и недопускане на дискриминация при подготовката, изпълнението, мониторинга и оценката на подкрепата по линия на ЕСФ. Прилагането на принципа води до подобряване на механизмите за обмяна на опит и знания между различни заинтересовани страни, укрепва възможностите за по-креативно решаване на проблемите, позволява ефективно управление на действията с много измерения (включващи широк набор от заинтересовани страни или перспективи) и много нива на интервенции (национални, регионални и

местни) и гарантира високата степен на съответствие на избраните действия към реалните нужди.

Изпълнението на принципа на партньорство на ниво програмиране е гарантирано от следните механизми:

- Активното участие на всички заинтересовани страни в процеса на програмиране, включително социалните партньори, представителите на академичните среди, на местните и регионалните власти, както и представители на НПО от различни сфери – чрез осигуряване на тяхното участие в тематичната работна група по разработване на оперативната програма;
- Провеждане на публични обсъждания на ОП РЧР 2014 – 2020 г. Следвайки принципа на широка представителност и партньорство, в тях се осигурява участието на представители на заинтересовани организации и институции от регионите;
- Провеждане на национални кампании.

Изпълнението на принципа на партньорство на ниво изпълнение на оперативната програма се гарантира от прилагането на следните механизми:

- При изпълнението на отделните действия ще бъдат разработени критерии за оценка на предложенията, които насърчават прилагането на принципа на партньорство;
- Социалните партньори и НПО се посочват като бенефициенти в редица инвестиционни приоритети, които се финансират в рамките на оперативната програма.

При изпълнението на оперативната програма ще бъде осигурено адекватно участие и достъп на социалните партньори и НПО до дейностите, финансирани по линия на ОП РЧР.

Изпълнението на принципа на партньорство при мониторинга и оценката на оперативната програма ще се осъществи като в Комитета за наблюдение на ОП РЧР 2014-2020 г. бъдат включени представители на социалните партньори и НПО, както и други заинтересовани страни.

Освен участието на партньорите в работната група за подготовка на програмата, прилагането на принципа на партньорство е осигурено и чрез проведени срещи и консултации със заинтересованите страни, както следва:

- Представители на местните и регионалните власти са консултирани в процеса на разработване на приоритетните оси на ОП РЧР. Те участват в дискусии при представяне на проекта на оперативната програмата в страната в нейната цялост или в отделни сфери на подкрепа.
- В периода 02-11 април 2013 г. се проведеха шест публични обсъждания на ОП РЧР 2014 – 2020 г. в плановите региони с центрове Монтана, Велико Търново, Варна, Бургас, Пазарджик и Благоевград. Следвайки принципа на широка представителност и партньорство, представители на заинтересовани организации и институции от регионите взеха участие в обсъжданията.
- Реализиране на национална кампания “Научени уроци” чрез мрежата от 28 информационни центъра за популяризиране на Кохезионната политика на Европейския съюз в България (27 Областни информационни центъра и Централен информационен и координационен офис). В мащабното проучване са анкетиран

представители на заинтересованите организации и институции, които реализират проекти по оперативните програми, с цел да се установи къде са критичните места при изпълнението на проекти, финансирани със средства от европейските фондове и да се предложат начини за тяхното преодоляване.

- През 2013 г. и началото на 2014 г. се осъществиха представяния на програмата, организирани в столицата и в страната от Областните информационни центрове за ЕСИФ, които осигуряват широка представителност на участващите в дискусиите заинтересовани страни.
- Проекти на оперативната програма от хода на нейната подготовка се предоставят за достъп на всички заинтересовани и всички граждани на Интернет страниците на Управляващия орган и на Единния информационен портал за структурните фондове на ЕС.
- Програмата бе предоставена за обществено обсъждане и коментари на портала за обществени консултации [www.strategy.bg](http://www.strategy.bg).

При определяне състава на Комитета за наблюдение на ОПРЧР ще бъде осигурена прозрачност при избора на партньорите, представляващи публични органи на национално или местно равнище, социалните партньори, както и неправителствения сектор. Ще бъде предоставена възможност партньорите да участват в целия процес на мониторинг и оценка на програмата.

#### **Основни етапи от процеса на подготовка на ОП РЧР 2014 – 2020 г.**

Процесът по изготвяне на Програмата е координиран с Централното координационно звено в Министерския съвет, което има компетенции по разработването на Споразумението за партньорство и което определя и финансовата рамка за изпълнение на политиката на сближаване в страната за следващия програмен период 2014-2020 г.

На политическо ниво координация в разработването на оперативната програма се осъществява в рамките на Съвета за координация и управление на средствата от ЕС (СКУСЕС). Сътрудничество с ЕК, Генерална дирекция „Заетост, равни възможности и приобщаване” се осъществява на оперативно ниво, като експертите на Министерството на труда и социалната политика информират редовно представителите на Комисията относно напредъка при подготовката на оперативната програма. Проведени са формални и неформални консултации със службите на ЕК в хода на подготовката на оперативната програма.

С решение № 328 от 25-ти април 2012г., Министерският съвет определи Министерството на труда и социалната политика за водещото ведомство за разработване на новата оперативна програма за развитие на човешките ресурси за следващия програмен период. В тази връзка, на основание чл. 5 от ПМС № 5 от 18 януари 2012 г, със Заповед № РД01-635 от 01 август 2012 г. на Министъра на труда и социалната политика, бе определен поименният състав на тематичната работна група за разработване на новата оперативна програма за развитие на човешките ресурси. В нея са включени общо 74 членове, представители на голям брой организации и институции, в т.ч. представители на НПО и на академичната общност.

Съставът на тематичната работна група за разработване на оперативна програма за развитие на човешките ресурси с участието на всички заинтересовани страни включва: *(списъкът ще бъде в анекс):*

1. Централното координационно звено, Сертифициращите органи по оперативните програми, Разплащателната агенция по Програмата за развитие на селските райони и Одитния орган по оперативните програми за програмния период 2007-2013 г.;

2. Ведомствата, отговорни за политиките, мерки по които ще се финансират от съответната програма;

3. Дирекция „Стратегическо развитие и координация” в администрацията на Министерския съвет;

4. Дирекция „Икономическа и финансова политика” на Министерството на финансите;

5. Националният статистически институт;

6. Комисията за защита от дискриминация;

7. Регионалните съвети за развитие в районите от ниво 2;

8. Национално представителните организации на работодателите, работниците и служителите, признати от Министерския съвет по реда на Кодекса на труда;

9. Национално представителните организации на и за хора с увреждания, признати от Министерския съвет по реда на Закона за интеграция на хората с увреждания;

10. Националното сдружение на общините в Република България;

11. Академичната общност;

12. Неправителствени организации.

Представителите на академичната общност са избрани съгласно механизъм, изготвен от Министерството на образованието и науката и съгласуван с министъра по управление на средствата от ЕС.

Съгласно механизма за избор на неправителствените организации, чиито представители да участват в състава на работните групи за разработването на Споразумението за партньорство и програмите на Република България за програмния период 2014 г. – 2020 г., одобрен от Министъра по управление на средствата от ЕС, в състава на тематичната работна група бяха включени представители на 9 организации имащи дейност в различни сфери, както следва:

1. Социални организации, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти;

2. Социални организации, работещи в сферата на човешките и гражданските права и свободи;

3. Социални организации, работещи в сферата на равенството на половете и недискриминацията;

4. Социални организации, работещи в сферата на социалното включване;

5. Социални организации, работещи в сферата на социалните грижи;

6. Социални организации, работещи в сферата на общественото здраве;

7. Социални организации, работещи в сферата на младежта;

8. Организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата;

9. Организации, работещи в сферата на политиките за развитие.

Тематичната работна група провежда регулярни заседания за обсъждане и приемане на работните варианти на текста на оперативната програма, разработвани в хода на нейната подготовка. Участниците на партньорите предоставят предложения за промени и подобрения в текстовете на програмата и в оперативен порядък между заседанията, които работната група разглежда на свое следващо заседание. Тези механизми осигуряват възможности за активно участие на всички партньорите в процеса по програмиране и дават възможност за принос на всеки в подготовката на отделните части на програмата и в нейната цялост.

Някои от приетите по-значими предложения на членове на тематичната работна група за изработване на новата ОП са:

- По предложение на Българска православна църква, регистрираните поделения на вероизповеданията бяха включени в ОП РЧР като бенефициенти по ПО 2, инвестиционен приоритет 1, 2 и 3.
- По предложение на Министерство на околната среда и водите, в раздел Хоризонтални принципи е добавен акцент върху подпомагането на зоните от НАТУРА 2000, чрез подкрепа на населението и работодателите, намиращи се на територията на зоните.
- По предложение на НПО от Група 8 - Организации, работещи в сферата на образованието, науката и културата, в ОП РЧР бе отчетена нуждата от подкрепа за приоритетите на Дунавската стратегия, в следствие на което бяха дефинирани специфични дейности в рамките на Приоритетна ос 4.
- По предложение на НПО от Група 1 - Социални организации, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти, гражданският сектор бе включен като партньор в изпълнение на държавните политики за социално включване. Предложенията на групата подпомогнаха също формулирането на целевите групи в рамките на ПО 2, ИП 1, както и включването на изпълнението на областните и общинските стратегии за интегриране на ромите във водещите принципи за избор на операции в същия инвестиционен приоритет.

По предложение на дирекция „Социално включване” на МТСП, сред бенефициентите на ПО 2, ИП 3 бе добавено и Министерство на правосъдието, което се очаква да има принос в осъществяване на мерките за социално включване на деца и възрастни.

В допълнение съгласно чл. 96, параграф 7 на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г. е посочено, че заедно с предложението за оперативна програма по цел „Инвестиции за растеж и работни места”, държавите-членки могат да представят становище от националните организации, работещи в сферата на равенството на половете, недискриминацията и равните възможности относно адекватността на мерките, заложи в проекта на ОП РЧР 2014-2020 г., с които да се гарантира правилното прилагане на посочените хоризонтални принципи. Имайки предвид целите и обхвата на ОП РЧР 2014-2020 г., са проведени консултации с Комисията за защита от дискриминация, Националния съвет за интеграция на хората с увреждания и Националния съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси.

### **7.2.2. ЗА ЕСФ: ГЛОБАЛНИ СУБСИДИИ (ЗАЕСФ, КОГАТО Е ЦЕЛЕСЪОБРАЗНО) (ЧЛ. 6 (1) ОТ РЕГЛАМЕНТ № 1304/2013)**

Не се предвижда използването на глобални грантове.

### **7.2.3. ОТПУСКАНЕ НА СРЕДСТВА ЗА ИЗГРАЖДАНЕ НА КАПАЦИТЕТ (ЗА ЕСФ, КОГАТО Е УМЕСТНО) (ЧЛ. 6 (2) И (3) ОТ РЕГЛАМЕНТ № 1304/2013)**

ОП РЧР ще насърчи съвместните действия на социалните партньори, вкл. в партньорство с публични институции и заинтересовани лица в сферата на пазара на труда, с цел балансиране търсенето и предлагането на работна сила на пазара на труда, и адекватната адаптация на предприятията и заетите в тях към икономическите промени.

ОП РЧР ще предостави възможност на организациите от неправителствения сектор да участват в реализацията на програмата като бенефициент или партньор в изпълнение на проекти, в качеството си на доставчици на услуги в сферата на пазара на труда и социалното включване. При реализирането на тези проекти ще бъде дадена възможност за включване на отделни дейности, осигуряващи подкрепа за подобряването на капацитета на неправителствените организации, с оглед по-доброто и качествено предоставяне на услугите в тези сфери.

В допълнение, в рамките на приоритетна ос 4 „Транснационално сътрудничество“ са предвидени мерки за повишаване на капацитета на партньорите и заинтересовани страни по отношение разработването, прилагането, мониторинга и оценката на добри практики и иновативни подходи. Сред бенефициентите на оста са и социалните партньори и неправителствените организации. Дейностите по оста ще имат също принос за повишаване на капацитета на бенефициентите, вкл. неправителствените организации, в работата им с целевите групи и за усъвършенстване и осъвременяване на подходите в работата с уязвимите групи на пазара на труда и в социалната сфера.

## **РАЗДЕЛ 8. КООРДИНАЦИЯ МЕЖДУ ФОНДОВЕТЕ, ЕЗФРСР, ЕФМДР И КООРДИНАЦИЯ С ДРУГИ ИНСТРУМЕНТИ ЗА ФИНАНСИРАНЕ, НАЦИОНАЛНИ И НА СЪЮЗА, КАКТО И С ЕИБ - ЧЛ. 96(6) (А) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

Европейският фонд за регионално развитие (ЕФРР), Европейският социален фонд (ЕСФ), Кохезионният фонд (КФ), Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и Европейският фонд за морско дело и рибарство (ЕФМДР) са насочени към допълващи се цели на различните политики. Координацията между тях е необходима, за да се избегне припокриване и максимално да се увеличат полезните взаимодействия между петте фонда, да се постигнат по-ефикасно заложените национални цели в съответствие с целите на стратегията „Европа 2020“.

### **1.1. Координация с програмите, съфинансирани от ЕСФ**

#### **1.1.1. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма за наука, образование и интелигентен растеж (ОП НОИР)**

С оглед на факта, че и ОП НОИР, и ОП РЧР ще бъдат съфинансирани със средства от ЕСФ, двете програми имат редица пресечни точки. По ОП РЧР ще бъдат подкрепяни само обучения за икономически неактивни, безработни и заети лица, осъществявани извън системата на формалното образование, докато по ОП НОИР - в рамките на формалното образование, т.е. такива, които водят или допринасят за издаването на документ, удостоверяващ завършването на етап или степен на образование (удостоверения,



свидетелства, дипломи). По ОП РЧР ще бъдат допустими дейности, свързани с издаването на документ, удостоверяващ успешно завършено обучение за възрастни. Дейностите, свързани с валидиране на знания и умения, придобити чрез неформално или самостоятелно учене, ще се финансират от ОП НОИР.

Ограмотяването на възрастни, като част от формалното образование, е в обхвата на ОП НОИР, но също така се предвижда да бъдат реализирани т.нар. „интегрирани операции” с ОП РЧР с оглед осигуряване участието и на службите по заетостта.

По ОП РЧР ще бъдат допустими обучения за педагогически и непедagogически специалисти (в качеството им на заети лица), но само в случай че обученията не са част от мерките за кариерното им развитие, не е свързано с изпълнение на административните им задължения, с конкретните им отговорности за длъжността, която заемат и не са за придобиване на допълнителни знания, умения и компетентности за изпълнение на възложени им дейности. Подкрепата за развитието на човешките ресурси в системата на висшето образование, както и всички останали инициативи за развитие на кадрите в системата на предучилищното и училищното образование, ще бъде осъществявана единствено по линия на ОП НОИР.

По ОП РЧР ще бъдат допустими инициативи, свързани с осигуряване на краткосрочна заетост, например на срочен трудов договор, за студенти, а по ОП НОИР - дейности, координирани и изпълнявани от училищата и висшите училища, насочени към осигуряване на практически умения за ученици и студенти (практики). ОП РЧР ще подкрепя дейността на службите по заетостта при предоставянето на услуги за професионално и кариерно ориентиране на ученици, студенти и младежи, докато по ОП НОИР е предвидена подкрепа за дейности за професионално и кариерно ориентиране на ученици, студенти и младежи, предоставяни от организациите от системата на средното и висшето образование. Предоставянето на услуги за по-лесен преход от образование към заетост, когато същите се предоставят от организации извън системата на средното и висшето образование, ще бъде подкрепяно от ОП РЧР. С цел постигане на синергичен ефект, между двете програми може да бъде предвидено изпълнението на т.нар. „интегрирани операции” между двете програми.

И по двете програми се предвижда да бъдат изпълнявани мерки, свързани с подобряване съответствието на политиките за учене през целия живот с нуждите на пазара на труда - ОП РЧР ще подкрепя инициативи за укрепване капацитета на институциите на пазара на труда по-добре да прогнозираят нуждите на бизнеса от работна сила с определени умения, както и развитието на пазара на труда като цяло, докато ОП НОИР ще подкрепя действия за адаптиране на учебното съдържание в системата на средното, в т.ч. на професионалното, и висшето образование съобразно нуждите на работодателите; ОП РЧР ще подкрепя инициативи за заздравяване на връзките между службите по заетостта и другите институции на пазара на труда с останалите заинтересовани страни, в т.ч. с ресорните министерства, социалните партньори, работодателите и образователната система, а по ОП НОИР ще подкрепя инициативи за подобряване на взаимодействието на образователната система с организациите и институциите, заинтересовани от постигане на по-добро съответствие между образователните резултати и потребностите на икономиката.

Посредством механизми за координирано изпълнение на операции, ОП РЧР и ОП НОИР ще подкрепят реформите за деинституционализация на децата в България. От страна на ОП РЧР ще бъде осигурена финансова подкрепа за функционирането на социалните услуги в общността, заместващи институционалната грижа, докато по ОП НОИР ще бъдат предвидени мерки децата, напускащи институциите да имат достъп до качествено

образование.

Като част от подкрепата за интеграцията на най-маргинализираните общности, по ОП РЧР се предвижда да бъдат изпълнявани операции, включващи подкрепа за подобряване достъпа до заетост, образование, социални и здравни услуги, както и за мерки за развитието на местните общности и преодоляването на негативни стереотипи. По ОП РЧР ще бъдат подкрепяни и инициативи за осигуряване на достъп до образование, до момента, в който децата и учениците се включат в образователния процес. С това трябва да се уточни, че по ОП РЧР няма да бъдат финансирани дейности, осъществяващи се на територията на детската градина или училището, които са част от същинския образователен процес. Услуги, част от образователния процес в детските градини и училищата, в т.ч. превенция на отпадането от училище и др., ще бъдат подкрепяни по линия на ОП НОИР. Друго важно обстоятелство е, че по този начин един и същ бенефициент (например община) и неговите партньори (например неправителствени организации), които имат идея за дейности в разнопосочни направления (пазар на труда, образование, социално включване и др.), за да осигурят устойчива интеграция на деца и семейства от маргинализирани общности на дадена територия, квартал или населено място, няма да е нужно да кандидатстват пред два договарящи органа с два отделни проекта. Посредством механизми за координирано изпълнение на операции и когато това е приложимо – чрез „интегрирани операции”, ОП НОИР ще допълни инициативите по ОП РЧР, предоставяйки подкрепа за подобряване достъпа до образование на целевите групи. По този начин подкрепата за най-маргинализираните групи от населението ще включва предоставянето на цялостен „социален пакет”, атакуващ едновременно всички проблеми, възпрепятстващи интеграцията на целевите групи в българското общество.

По ОП НОИР се предвиждат мерки, свързани с идентифициране на младежите, застрашени от преждевременно напускане на училище. Младежите без завършено средно образование ще бъдат насочвани към възможности за „втори шанс“ за образование, които ще се реализират от Министерството на образованието, Оперативна програма НОИР. Информация за резултатите от работата с младежите ще бъде предоставяна от УО на ОП НОИР на УО на ОП РЧР периодично.

От друга страна ОП РЧР ще подкрепя дейности, за всички млади хора между 15 и 29-годишна възраст, които не участват в заетост, образование или обучение, включително такива в рамките на 4 месеца след като са напуснали формалното образование или са останали без работа в изпълнение на „Гаранция за младежите”.

По ОП РЧР ще се подкрепят лицата без завършено средно образование и професионален опит, които не желаят да се завръщат в образователната система, като ще бъдат насочвани предимно към обучения за придобиване на професионална квалификация, както и към мерки, свързани с включването им в обучение по време на работа (чиракуване).

ОП РЧР подкрепя мерки за чиракуване и стажуване на младежи, които са извън формалното образование, докато по ОП НОИР ще се подкрепи дуалната форма на професионално обучение за придобиване на знания и умения, отговарящи на изискванията на работните места и свързани пряко с практиката и бизнеса въз основа на разработения индивидуален профил на младежа.

#### **1.1.2. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Добро управление”(ОП ДУ)**

По линия на ОП РЧР ще бъдат подкрепяни инициативи, фокусирани върху изграждането на капацитет на публичните институции на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията. Мерките за насърчаване на

транснационалното сътрудничество за тези администрации ще бъдат подкрепяни по ОП РЧР.

ОП РЧР ще даде възможност на общините, в качеството им на работодател, да наемат безработни лица, което включва и покриване на разходи за обучение и трудова мобилност. Тези възможности ще са достъпни само за администрацията на местната власт, но не и за структури, част от администрацията на държавната власт на централно ниво.

ОП ДУ ще финансира мерки за:

- въвеждане на интегрирани административни услуги и осигуряване на оперативна съвместимост между съществуващите системи в администрацията, включително институциите в сферата на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията;
- мерките за въвеждане на практики и стандарти за управление на качеството в администрацията, включително, включително за институциите в сферата на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията ще бъдат финансирани по ОП ДУ.

Комисията за защита от дискриминация /КЗД/ е допустим бенефициент по ОП ДУ като част от администрацията. ОПДУ ще подкрепя мерки, насочени към изграждане капацитета на КЗД в контекста на реформата на публичната администрация. По ОПРЧР подкрепата на КЗД ще бъде насочена към подобряване политиките за осигуряване на равни възможности и недопускане на дискриминация във всичките ѝ форми.

Всички мерки за подобряване на административното обслужване на гражданите и бизнеса чрез стандартизиране на услуги, въвеждане на комплексно административно обслужване, въвеждане на е-управление и управление на човешките ресурси и повишаването капацитета на служителите, ще са допустими за финансиране по ОП ДУ.

Мерките за провеждане на стажантски програми в администрацията след завършване на висше образование на студентите ще се финансират по ОП РЧР, когато същите са регистрирани като безработни лица или са търсещи работа лица, т.е. когато не са учащи.

Водещ принцип при планиране на инвестициите за развитие на човешките ресурси в администрацията на държавната власт, в т.ч. и мерките за повишаване ефективността на администрацията на съдебната власт е, че те ще бъдат подкрепяни единствено от ОП ДУ.

Извън служителите, работещи в публичните институции на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията, ОП РЧР няма да подкрепя инициативи, насочени към обучения на лица, наети в други структури на администрацията на държавната власт – както на местно, така и на централно ниво. Тези инициативи ще бъдат част от подкрепата по линия на ОП ДУ. Изключения ще се допускат за служители на администрацията на изпълнителната власт на централно ниво, когато те представляват публични институции, имащи пряко отношение към изпълнението на политиките на пазара на труда, социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията, и когато те са част от целевата група на проекти за транснационално сътрудничество по ОП РЧР.

Ще бъдат допуснати и изключения за служители от администрацията на местната власт, но само в случаите, когато същата има отговорност по предоставянето на социални или здравни услуги и обученията са насочени към подобряване капацитета за предоставяне на по-достъпни и качествени социални и здравни услуги; когато се изпълняват мерки за укрепване на капацитета на администрацията на местната власт да планира, изпълнява и

управлява политики на местно ниво, насочени към: (1) осъществяване на реформи в социалната сфера; (2) социално включване на уязвимите групи; (3) подобряване взаимодействието и координацията между заинтересованите страни по отношение на политиките за социално включване и намаляване на бедността; когато служителите от администрацията на местната власт са част от целевата група на проекти за транснационално сътрудничество по ОП РЧР.

И двете оперативни програми ще подкрепят инициативи, насочени към партньори – организации извън държавната власт. Във връзка с това, по ОП РЧР ще бъдат подкрепяни инициативите за изграждане на капацитет и осъществяването на съвместни дейности от страна на социалните партньори, докато по ОП ДУ са предвидени мерките за насърчаване участието на гражданското общество в управлението. ОП РЧР ще предостави възможност на организациите от неправителствения сектор да участват в реализацията на програмата като бенефициент или партньор в изпълнение на проекти насочени към:

- достъпа до заетост и подкрепа мобилността на работната сила, подкрепа за предприемачеството и самонаемането и създаването на предприятия, адаптация на работещите към промените;
- услуги и дейности в подкрепа на маргинализираните общности като ромите, улесняване достъпа до социални и здравни услуги и услуги в общността, стимулиране и подкрепа за социалната икономика.

Двете програми се допълват по отношение на изграждането на ефективен обмен на данни и комуникация между структурите на администрацията.

### **1.1.3 Демаркация и допълняемост с Фонда на ЕС за подкрепа на най-нуждаещите (ФЕПНН)**

По линия на ФЕПНН ще бъдат предоставяни хранителни продукти и/или стоки от първа необходимост на лица от целевата група (определена на базата на критериите, избрани на национално ниво), като сходни мерки не се предвижда да бъдат финансирани от ОП РЧР. В същото време по линия на ОП РЧР е възможно да бъдат предоставени съпътстващи мерки за социално включване и включване в заетост на представителите на целевата група на ФЕПНН.

## **1.2. Координация с програмите, съфинансирани от ЕФРР**

### **1.2.1. Демаркация и допълняемост с Оперативна програма за иновации и конкурентоспособност (ОПИК)**

По ОПИК ще бъдат подкрепени предприятия, чиито инвестиционни нужди са по-значителни, а по ОП РЧР - новосформирани предприятия, чиито инвестиционни нужди са по-малки (напр. не надхвърлят 50 хил. лв).

ОП РЧР ще финансира мерки за самостоятелна заетост за лица, желаещи да стартират собствен бизнес, които все още нямат регистрирано предприятие или за новорегистрирани от посочените лица предприятия. ОПИК ще подкрепи предприемачеството, като ще насърчава: създаването на нови предприятия във високо- и средно технологичните сектори и тези на интензивни на знанието услуги съгласно НСНМСП; развитието на нови идеи, нови продукти/услуги, както и предприемачеството в определени специфични области, напр. творчески и културни индустрии, предприятия разработващи нови продукти и услуги, свързани с активното застаряване на населението и социално-здравно предприемачество, социални предприемачи и кооперации на хора с увреждания, ИКТ приложения и приложения за електронна търговия и услуги в тези области.

Конкретно приложимите финансови инструменти за двете ОП ще бъдат посочени допълнително след приключване на оценката на финансовите инструменти, която има за цел да установи пазарни дефекти или неоптимални инвестиционни решения, съответно нужда от инвестиции, възможности за участие на частния сектор и вследствие на това създаване на добавена стойност чрез конкретен финансов инструмент.

В подкрепа на технологична модернизация в предприятия ще бъдат финансирани мерки единствено по линия на ОПИК, като също така ще се финансира производствено оборудване. По линия на ОП РЧР закупуването на оборудване ще бъде ограничено като размер и винаги ще се прилага като съпътстваща дейност при реализирането на активни политики на пазара на труда

За развитие на човешките ресурси в предприятия, включително високотехнологични предприятия, клъстери, предприятия от приоритетни отрасли се предвиждат обученията на заети лица, които ще се извършва по линия на ОП РЧР (без обучения, пряко свързани с експлоатацията на новозакупено оборудване, както и за въвеждането на зелени технологии).

Демаркацията с консултантските услуги за развитие на бизнеса ще става на ниво проект, като ще бъде съобразена с демаркацията за подкрепа стартирането на собствен бизнес.

Стандартите за безопасни условия на труд да бъдат финансирани по линия на ОП РЧР, а всички останали стандарти - по ОПИК.

Допълняемост между двете програми ще се търси посредством възможности за координираното изпълнение на схеми по отношение на подкрепата за стартиране на самостоятелна дейност от младежи и на стартирането на самостоятелна стопанска дейност, както и по отношение на социалното предприемачество. В тези случаи ще се цели подкрепените от ОП РЧР стартирали предприятия, вкл. и социални предприятия, да имат достъп до схеми за подпомагане на по-нататъшното им развитие, напр. чрез технологично обновление, финансови инструменти за развитие, консултантски услуги, въвеждане на стандарти и др. по линия на ОПИК.

### **1.2.2 Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Региони в растеж”**

Като част от подкрепата за развитието на социалната инфраструктура, ОП РР ще осигури финансиране за изграждане и реновиране на общински центрове за предоставяне на социални услуги (с изключение на услуги, свързани с деинституционализацията на децата и възрастните), в случай че подобна нужда бъде идентифицирана в Интегрираните планове за градско възстановяване и развитие (ИПГВР). В рамките на ИПГВР ще бъдат подкрепяни и общински инициативи за осигуряване на съвременни социални жилища за най-маргинализираните групи. В тези случаи, интервенциите по ИПГВР ще бъдат съчетани с интервенции по линия на ОП РЧР – в първия случай, за подкрепа на подкрепа за реалното предоставяне на социалните услуги, а във втория – за осигуряване на по-добър достъп до пазара на труда, социални и здравни услуги за маргинализираните групи.

ОП РР ще подкрепи реализацията на целите на ОП РЧР чрез изграждане на необходимата социална инфраструктура, имаща отношение към успешната реализация на реформите за деинституционализацията на грижите за деца, на възрастните хора и на хората с увреждания. В тези случаи, ресурсът ще бъде предоставян целево, като мерките по ОП РР ще бъдат съчетани и с мерки по ОП РЧР, за да бъде обезпечено функционирането на новосъздадените социални услуги в общността.

По линия на ОП РР, отново в случай че такава нужда бъде идентифицирана в общински ИПГВР, ще бъде осигурена финансова подкрепа за обновяване на административните

сгради на службите по заетостта и социалното подпомагане по места.

В случай на идентифицирана необходимост в общинските ИПГВР, и при спазване на критериите за допустимост по ОП РЧР, по ОП РЧР ще бъде осигурен финансов ресурс за изпълнение на мерки в съответствие с координационния механизъм от Споразумението за партньорство.

Инвестициите по ОП РЧР в развитие на човешките ресурси в индустриални зони и високотехнологични предприятия могат да допълнят инвестициите в бизнес инфраструктура по ОП РР.

Допълняемост ще се реализира и в здравната сфера, където ОП РР ще финансира здравна инфраструктура, докато ОП РЧР ще подкрепя развитието на кадрите и подобряването на институционалния капацитет за разработване и изпълнение на политики в здравеопазването.

### **1.2.3 Демаркация и допълняемост с Оперативна програма „Околна среда” (ОПОС)**

Допълняемост между ОП РЧР 2014-2020 и ОПОС 2014-2020 може да се търси в сферата на ученето през целия живот. ОП РЧР ще предостави възможност на заетите в сфери, свързани с опазването на околната среда, да участват в различни обучения за придобиване или повишаване на професионалната квалификация, а също така и на безработни, желаещи да придобият квалификация в тези направления.

По програмата ще се стимулира и създаването на нови работни места, в т.ч. и „зелени”<sup>46</sup>, а също така ще се оказва подкрепа за стартиране на собствен бизнес в сектори, свързани с опазването на околната среда.

ОП РЧР ще допринася за изпълнение на заложените в разработените от Министерство на околната среда и водите насоки за интегриране на политиката за околна среда и политиката за изменение на климата (ПОС и ПИК) във фондовете на ЕС мерки.

По отношение на дейностите, свързани с опазване и възстановяване на биологичното разнообразие, включително мрежата НАТУРА 2000 ОПРЧР 2014-2020 ще подкрепи мерки от Националната приоритетна рамка за действие по Натура 2000 (PAF), съгласно заложеното в нея разпределение.

### **1.3. Демаркация и допълняемост с Програмата за развитие на селските райони (ПРСР).**

Демаркационна линия и допълняемост може да стане по типове мерки, както следва:

- Трансфер на знания и действия за осведомяване (Мярка 1 по чл. 14 от Регламент 1305/2013) – подкрепата за обучение в областта на земеделието и горите за лица, ангажирани в сектора на селското стопанство и горското стопанство ще бъдат финансирани по новата ПРСР. По ОП РЧР могат да бъдат финансирани: (1) професионални обучения в тези области за безработни лица; (2) друг вид професионални обучения, както и обучения за придобиване на ключови компетентности на лица, заети в

<sup>46</sup> Определението за „зелени работни места” е дадено в §1, т.35 от Допълнителната разпоредба на ЗНЗ. „Зелени” са работните места, които са разкрити в конкретни икономически дейности за производството на стоки и предоставянето на услуги, които подпомагат опазването на околната среда. (например в сектора на преработващата промишленост, доставяне на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и др.)

посочените сектори. Обученията в областта на хранително-вкусовата промишленост ще бъдат подкрепени от ПРСР само за лица, ангажирани в сектора на селското стопанство и горското стопанство. Извън тези лица, обученията в областта на хранително-вкусовата промишленост попадат в обхвата на помощта на ОПРЧР.

- Консултантски услуги, услуги по управление и услуги по заместване в стопанства (Мярка 2 по чл. 15 от Регламент 1305/2013) – по ОП РЧР 2014-2020 г. няма да бъдат финансирани обучения на консултанти, които да предоставят услуги на селскостопанските и горските производители за подобряване на икономическите и екологичните показатели на техните стопанства. Такива обучения ще бъдат финансирани само по новата ПРСР.

- Развитие на стопанства и предприятия (мярка 6 по чл.19 от Регламент 1305/2013) – по ОП РЧР ще се подпомагат само физически лица, като няма да бъде предоставяна стартова помощ за селскостопански производители и микропредприятия, които попадат в обхвата на ПРСР. ПРСР няма да подпомага стартиращи предприятия на безработни лица за неземеделски дейности.

- Основни услуги и обновяване на селата в селските райони (чл. 20) – по новата ПРСР могат да бъдат осъществени инвестиции, с които да се подкрепи изпълнението на целите на новата ОП РЧР. По ПРСР могат да бъдат допустими инвестиции за изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална общинска инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни.. В тези случаи по ОП РЧР ще бъде финансирано предоставянето на услуги в обновената социална инфраструктура.

- Други мерки за развитие на селските райони (общ подход) – през новия програмен период по ОП РЧР ще бъдат допустими за финансиране подкрепящи мерки, в т.ч. субсидиране на работни заплати, свързани със стимулирането на работодатели да наемат хора в сектора на селското стопанство, хранително-вкусовата и горската промишленост. Подкрепата ще се осъществява като минимална помощ според Регламент (ЕО) № 1408/2013 от 18.12.2013 г., ОВ L 352 от 24.12.2013 г., като общият размер на помощта *de minimis*, предоставяна във всяка държава членка на едно и също предприятие, не следва да надхвърля 15 000 EUR за период от три бюджетни години.

По отношение на подкрепата за зоните от Натура 2000, ПРСР предвижда плащания за компенсиране на пропуснати доходи и на допълнителните разходи, свързани с режимите и забраните за земеделски дейности, разписани в заповедите за обявяване/планове за управление на защитените зони по Натура 2000. ОП РЧР от своя страна ще подкрепя работодателите и предприятията, попадащи в Натура 2000 зони, с всички допустими мерки по ПО 1 с цел повишаване на тяхната конкурентоспособност. В рамките на информационните кампании, популяризиращи ОП РЧР ще бъде предоставяна информация относно възможностите, от които биха могли да се възползват работодатели, заети и безработни на територията на Натура 2000 зоните. Възможно е и реализирането на мерки за обучение на млади предприемачи за планиране и развитие на екологосъобразен бизнес в територии, попадащи в НАТУРА 2000.

#### **1.4. Демаркация и допълняемост с Програмата за морско дело и рибарство (ПМДР).**

Обученията по ключови компетенции и професионални умения, включително на работното място за заети от сектори рибарство, аквакултура и свързаната обработка и преработка ще се осъществява от ОП РЧР.

Обученията за безработни – професионални и такива за ключови компетенции, включително в сектори рибарство, аквакултура и свързаната обработка и преработка, се осъществява от ОП РЧР.

ПМДР 2014-2020 г. не включва дейности по обучения, с изключение на обучения, като част от инвестиционен проект, за работа със специфично оборудване/технология.

Допустимите разходи за консултантски услуги за подпомагане на кандидатите за безвъзмездна помощ по ПМДР 2014-2020 г. ще се финансират от ПМДР 2014-2020 г. Същите дейности няма да се финансират от ОП РЧР.

Подкрепа за създаването на нови работни места чрез диверсификация извън риболова от заети лица в областта на рибарството и аквакултурите се осигурява от ПМДР.

Стартиране на самостоятелна стопанска дейност от заети лица във всички останали сектори се финансира от ОП РЧР.

Помощ за рибари или собственици на риболовни кораби за колективни и индивидуални предпазни средства с цел подобряване условията на труд на рибарите на борда, както и за подобряване на условията на труд и хигиената в предприятията за производство на аквакултури и преработка на риба ще се финансират по ПМДР 2014-2020 г.

ПМДР 2014-2020 г. предоставя подкрепа за стартиране на самостоятелна стопанска дейност в областта на аквакултурите от безработни и заети лица.

По ОП РЧР е допустимо да се финансират подкрепящи мерки, в т.ч., разходи за субсидирана заетост, свързани със стимулирането на работодатели да наемат хора в предприятия от сектора на рибарството и аквакултурите при условията на Регламент (ЕО) № 875/2007 от 24.07.2007 г., ОВ L 193/6 от 25.7.2007 г., както и при условие, че: (1) съответното предприятие не е получило помощ по ЕФМДР за същите дейности и разходи, и (2) интензитетът на помощта няма да бъде превишен.

Мерки за насърчаване на мобилността на работната сила, заета в сектор на рибарството и аквакултурите също могат да бъдат подкрепяни от ОП РЧР. ОП РЧР не предвижда подкрепа за местните инициативни рибарски групи.

## **1.5. Демаркация и допълняемост с инструментите с централизирано управление от Европейската комисия**

### **1.5.1 Европейски фонд за приспособяване към глобализацията (ЕФПГ).**

При изпълнение на критериите за активиране на ЕФПГ, България би могла да подаде заявление, като от гледна точка на демаркацията:

- за всяко заявление ще се следи дали не е по-подходящо да се използват други инструменти (ЕСФ, Национален план за действие по заетостта);
- за всяко заявление ще се следи за недопускане на двойно финансиране, като демаркационната линия ще бъде на ниво целева група и ниво дейност;
- при възможност, ще се търси допълняемост между програмите и мерките по Националния план за действие по заетостта, схемите по ЕСФ и мерките по ЕФПГ (по Националния план и по ЕСФ биха могли да бъдат финансирани дейности, които не са допустими за финансиране по ЕФПГ).

### **1.5.2. Програмата на ЕС за заетост и социални иновации (ПЗСИ)**

Имайки предвид структурата на ПЗСИ, както и обхвата на допустимите по нея дейности,



възможните демаркационни линии и области на допълняемост са следните:

- ос „Прогрес” – демаркацията ще е на ниво бенефициенти, дейности, резултати и целеви групи. Избягването на двойно финансиране ще се следи на ниво индивидуален проект, с особено внимание в областта на транснационалното сътрудничество и мерките за институционално изграждане. Целта ще бъде евентуални проекти по ос „Прогрес” да надграждат резултатите, постигнати по проекти по ОП РЧР (в случай, че има проектни идеи с едни и същи бенефициенти, дейности, резултати и целеви групи).

- ос „EURES” – демаркацията ще е основно на ниво дейности и резултати. ПЗСИ ще подкрепи само т.нар. „хоризонтални” мерки, т.е. такива, които са от значение за всички държави-членки и са инициирани от самата ЕК. Новата ОП РЧР, ще подкрепя т.нар. „национални” мерки, т.е. такива, които са от значение само за България. Освен подкрепа за национални мерки, проектите по новата ОП РЧР ще се стремят да допълнят и надградят резултатите от вече реализирани и/или изпълняващи се инициативи.

- ос „Микрофинансиране и социално предприемачество” – ще бъде поставена демаркационна линия по отношение подкрепата на заети и безработни лица, желаещи да стартират собствен бизнес, както и по отношение на изграждането на капацитет на доставчиците на финансови услуги (микрофинансиране). Подкрепените по тази ос стартиращи и социални предприятия могат в допълнение да бъдат подпомогнати от ОПРЧР за развитие на своите човешки ресурси и/или условия на труд и организация на работа в предприятието. Подкрепените по ОПРЧР стартиращи микропредприятия и социални предприятия, които отговарят на условията за подкрепа на този ос на програма ПЗСИ, ще могат да използват нейните възможности за допълнителен достъп до финансиране за развитието на предприятията. И в двата случая ще се осъществява демаркация на ниво проект, с цел избягване на двойно финансиране на дейности.

**1.5.3. Фонд „Убежище, миграция и интеграция”,** инструмента за финансово подпомагане за полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението на кризи.

Новата ОП РЧР няма допирни точки с инструмента за финансово подпомагане за полицейското сътрудничество, предотвратяването и борбата с престъпността и управлението при кризи. Допирни точки могат да бъдат открити с фонд „ Убежище, миграция и интеграция”.

С оглед гарантиране на демаркация, през новия програмен период ОП РЧР няма да финансира специални схеми, насочени към предоставяне на убежище и интеграция на граждани на трети държави. Такива мерки ще бъдат предвидени в Националната програма на Република България по фонда „ Убежище, миграция и интеграция”. Лицата, които са получили подкрепа по Националната програма, могат свободно да участват в мерките по ОП РЧР, като избягването на двойно финансиране (най-вече в сферата на обучението) ще бъде следена на индивидуално ниво. ОП РЧР няма да финансира мерки за институционално изграждане в сферите, попадащи в обхвата на подкрепа на Фонда.

## **РАЗДЕЛ 9. ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ – ЧЛЕН 96(6) (Б) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ 2014-2020 г. финансира инвестиционни приоритети в рамките на ТЦ 8, 9, 10 и 11. В този смисъл като приложими

към програмата са оценени всички тематични предварителни условия към тематични цели 8 и 9, тъй като всички те имат пряка връзка с формулираните специфични цели по всички приоритетни оси на програмата и ще окажат директно въздействие върху изпълнението им.

От тематичните предварителни условия в обхвата на ТЦ 10 като приложимо е определено тематично предварително условие 10.3. „Учене през целия живот“, с оглед инвестициите по програма в инвестиционен приоритет „Подобряване на равния достъп до възможностите за учене през целия живот за всички възрастови групи във формален, неформален и неофициален вид, осъвременяване на познанията, уменията и компетенциите на работната ръка, както и насърчаване на гъвкави процеси на учене, включително чрез професионална ориентация и валидиране на придобитите компетенции“ в рамките на приоритетна ос 1. Останалите предварителни условия от ТЦ 10 в сферата на преждевременното напускане от училище, висшето образование и професионалното образование и обучение (ТПУ 10.1, 10.3 и 10.4) нямат пряка връзка с мерките, които ще бъдат финансирани по програмата, за постигане на избраните специфични цели.

Като приложимо е оценено и тематично предварително условие 11 с оглед избория за финансиране инвестиционен приоритет от ТЦ 11 „Инвестиции в институционален капацитет и в ефикасността на публичните администрации и публичните услуги на национално, регионално и местно равнище с цел осъществяването на реформи и постигането на по-добро регулиране и добро управление“ в рамките на приоритетна ос 3 на програмата.

Към ОПРЧР 2014-2020 г. са приложими всички общи предварителни условия от Част II на приложение XI от Регламент 1303/2013 г. с изключение на условие 6 „Наличие на уредба за ефективното прилагане на законодателството на Съюза относно околната среда, свързано с ОВОС и СООС“, тъй като програмата не финансира инфраструктурни мерки и инвестициите от ЕСФ са насочени единствено към „меки“ мерки.

В таблица 24 е представена подробна информация относно изпълнението на всяко приложимо условие, съгласно изискванията на образца на оперативна програма.

В таблица 25 са описани всички общи предварителни условия, които към момента не са изпълнени, като за всеки критерий по всяко условие са описани действията, които предстои да се извършат, сроковете и отговорните институции.

В таблица 26 са описани всички приложими тематични предварителни условия, които към момента не са изпълнени, като за всеки критерий по всяко условие са описани действията, които предстои да се извършат, сроковете и отговорните институции.

По отношение на изпълнението, подробно представено в посочените приложения, може да се заключи, че към 31.12.2016 г. няма да има неизпълнено условие.

## **9.1. ПРЕДВАРИТЕЛНИ УСЛОВИЯ**

### **Таблица 24: Приложими предварителни условия и оценка на тяхното изпълнение**

Таблицата е представена като приложение, поради големия ѝ обем.

## **9.2. ОПИСАНИЕ НА ДЕЙСТВИЯТА ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПРЕДВАРИТЕЛНИТЕ УСЛОВИЯ, ОТГОВОРНИТЕ ОРГАНИ И ГРАФИКА**

### **Таблица 25: Действия, за изпълнение на приложимите общи предварителни условия**

Таблицата е представена като приложение, поради големия ѝ обем.

**Таблица 26: Действия за изпълнение на приложимите тематични предварителни условия**

Таблицата е представена като приложение, поради големия ѝ обем.

**РАЗДЕЛ 10. НАМАЛЯВАНЕ НА АДМИНИСТРАТИВНАТА ТЕЖЕСТ ЗА БЕНЕФИЦИЕНТИТЕ - ЧЛ. 96(6) (В) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

ОП РЧР 2014-2020 г. се съобразява изцяло с визията за намаляване на административната тежест, отразена в Споразумението за партньорство. Въз основа на опита от програмния период 2013-2013 г. са идентифицирани и анализирани трудностите, срещани от бенефициентите в процеса на изпълнение на различните административни процедури, свързани с подготовката на проектни предложения, изпълнението и отчитането на проекти. Същите са отчетени и от Управляващия орган на ОП РЧР 2007–2013 г. Установената административна тежест се изразява в наличието на разнородни изисквания в програми, съдържащи сходни по своя характер инвестиции/дейности, големият обем документи и затрудненият документооборот, които водят в следствие до трудности, както на етап оценка на проектните предложения, така и на етап верификация и възстановяване на извършени разходи. В допълнение, обусловените от нормативна база тежки административни режими и процедури, като такива свързани с лицензиране или регистрация на дейността и задължителните процедури по Закона за обществените поръчки и други, затрудняват силно бенефициентите и се отразяват върху мотивацията им за кандидатстване, както и върху изпълнението на договорите за безвъзмездна финансова помощ. Административната тежест се увеличава и от липсата на достъп до финансиране и до възможности за електронен документооборот в системата на финансирането със средства от ЕС.

Мерки по преодоляването на установените пречки и административната тежест бяха предприети още по време на програмен период 2007 – 2013г. Осъществени бяха стъпки, насочени към намаляване броя на документите и облекчаване на документооборота, започна поетапното въвеждане на електронното подаване на проектни предложения чрез централизираната информационна система за управление и наблюдение, въведени бяха и други промени.

За програмен период 2014–2020г. ОП РЧР ще приложи общата рамка за намаляване на административната тежест, отразена в Споразумението за партньорство, както и мерки в конкретните области за намаляване на административната тежест на бенефициентите в отделните етапи от проектния цикъл. Действия ще бъдат предприети по отношение на:

- документите и документооборота;
- подготовката на проектни предложения;
- оценката на проектните предложения, предоставянето на БФП и изпълнението на проекти;
- процедурите за избор на изпълнител;

- верификация и плащания;
- контрол;
- използване на финансови инструменти;
- използване на опростено отчитане на разходи.

Конкретните мерки по горепосочените направления ще бъдат приложени съгласно техния обхват, разработен в т. 2.6 от Споразумението за партньорство.

По-конкретно мерките за опростено отчитане на разходите ще включват разработването на техническо задание за избор на изпълнител за разработване на система и инструментариум за обследване на историческия опит, практика по досегашни програми и проекти, обичайни счетоводни практики и др., чрез които да се определят праговете на допустимост за всеки един от трите вида опростено отчитане. При прилагане на опростено отчитане ще се използват предварително дефинирани резултати, които при изпълнение са основание верифициране на съответните разходи. Поради естеството на дейностите, финансирани от ЕСФ по ОП РЧР (главно услуги) и профила на бенефициентите (предимно общини и НПО), отпадането на нуждата изпълнението на дадена услуга да се доказва чрез финансови и счетоводни документи, за сметка на постигането на предварително заложи индикатори за резултат, ще доведе до значително намаляване на административната тежест по отношение както на администрирането на проектите от страна на бенефициентите, така и по отношение на необходимото време и ресурс за верификация.

През периода 2014-2020 г. ще се предприемат допълнителни мерки за постигане на оптималния баланс между ефективния контрол и ограничаването на административната тежест. Предвиждат се следните конкретни мерки:

- Създаване на едно, общо за всички бенефициенти, ръководство за изпълнение на проекти, с цел да не се поставят различни изисквания към един и същ бенефициент, изпълняващ няколко проекти по различни приоритетни оси на ОП РЧР. Същото ще съдържа детайлно разписана инструкция за начина на използване на опростеното отчитане на разходи;
- Въвеждане на процедура за електронно кандидатстване с проектопредложения, както и процедура за електронна комуникация между бенефициент и управляващ орган, включително предварителен контрол на процедури за избор на изпълнител, искания за изменения на договора, както и изцяло електронно отчитане на изпълнение на дейностите по проекта;
- В рамките на процедурите по предоставяне и отчитане на финансовата помощ няма да се изискват документи, които вече са предоставени и са валидни.

Всички планирани дейности свързани с цялостното управление и изпълнението на ОП РЧР през периода 2014-2020, вкл. намаляване на административната тежест, ще бъдат включени в процедурния наръчник за управление и изпълнение на Програмата и системите за управление и контрол.

## **РАЗДЕЛ 11 ХОРИЗОНТАЛНИ ПРИНЦИПИ – ЧЛЕН 96(7) ОТ РЕГЛАМЕНТ (ЕС) № 1303/2013**

### 11.1. Устойчиво развитие

Ключов приоритет в Стратегията „Европа 2020“ е постигането на устойчив растеж, насочен към насърчаване на по-екологична и по-конкурентоспособна икономика, основана на ефективно използване на ресурсите.

България като страна-членка на ЕС следва да съблюдава приоритетите, заложи в стратегията „Европа 2020“. В тази връзка е необходимо адаптиране на познанията, уменията и квалификацията на работната сила към променените условия, както и придобиване на нови умения за заемане на т.нар. „зелени работни места“<sup>47</sup> и в съответствие с новите тенденции в областта на опазването на околната среда.

Посредством инвестиционните приоритети, към които е насочена подкрепата на ОП РЧР ще се предостави и подкрепа за прехода към икономика, която е нисковъглеродна, устойчива на изменението на климата, екологично устойчива и използваща ефективно ресурсите. ОП РЧР предвижда **специфични мерки, насочени към опазването на околната среда и подкрепа за зелен растеж в рамките на съответните приоритетни оси**, а също така и интегриране на изискванията за опазване на околната среда, ресурсната ефективност, смекчаването на изменението на климата и адаптацията към него, устойчивостта на природни бедствия, както и превенцията и управлението на риска на хоризонтално ниво **при подбора и изпълнението на проектите по програмата**. За целта ще бъдат предприети действията, описани в раздел 1.5. на Споразумението за партньорство „Хоризонтални принципи и цели на политиката за изпълнение на ЕСИФ“.

В рамките на **Приоритетна ос № 1** ще се изпълняват мерки, насочени към придобиване, подобряване и адаптиране на познанията и уменията на работната сила във връзка с свързани с новите изисквания и възможности на политиките по околната среда. В тази връзка е необходимо подобряване на съществуващите умения на заетите в предприятията в съответствие с новите тенденции в областта на опазване на околната среда. ОП РЧР ще окаже подкрепа за адаптирането към новите работни места с цел посрещане на настъпващите бързи промени и изисквания на пазара на труда. С оглед удовлетворяване новите потребности на бизнеса от квалифицирана работна сила, продиктувани от осъществяването на дейности в „зелени“ сектори като енергийна ефективност, производството на възобновяема енергия, управление на отпадъци, управление на водите и др. ОП РЧР ще финансира подходящи обучения, които да отговорят на тези нужди, като те следва да бъдат така адаптирани, така че да отговорят на потребностите от умения в контекста на прехода към нисковъглеродна икономика.

Ще се оказва подкрепа за разкриването на „зелени“ работни места и придобиване на нови умения за заемането им в съответствие с новите тенденции в областта на опазването на околната среда, ресурсната ефективност, смекчаването на изменението на климата и адаптацията към него, устойчивостта на природните бедствия, както и превенцията и управлението на риска. Ще се насърчава осигуряването на стажове и чиракуване в „зелени“ предприятия за безработните младежи. Подкрепа ще бъде предоставяна и чрез стимули за работодателите за въвеждане на иновативни, по-производителни и „по-зелени“ модели за организация на труда в предприятията, в т.ч. за осигуряване на безопасни и здравословни условия на труд и за подобряване на социалния климат в предприятията.

---

<sup>47</sup> Определението за „зелени работни места“ е дадено в §1, т.35 от Допълнителната разпоредба на ЗНЗ. „Зелени“ са работните места, които са разкрити в конкретни икономически дейности за производството на стоки и предоставянето на услуги, които подпомагат опазването на околната среда.

Предвидените в рамките на приоритетна ос 1 дейности ще окажат подкрепа на усилията за запазване и защита на зоните от мрежата НАТУРА 2000 чрез подкрепа на населението и работодателите, намиращи се на територията на зоните.

В рамките на **Приоритетна ос № 2** се предвижда създаването на възможности на хората с увреждания, маргинализирани групи, др. уязвими групи за пълноценен живот чрез здравно възпитание, здравословен начин на живот и екологично съзнание.

В рамките на **Приоритетна ос № 3** ще бъдат отчетени новите изисквания и възможности на политиките по околната среда, като ще се окаже подкрепа на процесите на планиране и адаптиране на политиките в сферата на социалното включване, здравеопазването, равните възможности и недискриминацията и условията на труд.

В рамките на **Приоритетна ос № 4** ще се насърчава за сътрудничество обмяна на информация и опит, взаимно обучение, изграждане на капацитет, осъществяване на координирани съвместни действия и разпространение на постигнатите резултати, включително в областта на развитието на човешките ресурси за по-лесен преход към „зелена” икономика и отчитайки изискванията, наложени от прехода към икономика, която е нисковъглеродна, устойчива на изменението на климата, екологично устойчива и използваща ефикасно ресурсите.

В изпълнение на новите изисквания за интеграция на политиката за околна среда и политиката за изменение на климата (ПОС и ПИК) във фондовете на ЕС за програмен период 2014–2020 г., разработени от Министерство на околната среда и водите и одобрени от Министерски съвет, ОП РЧР 2014–2020 г. прилага принципите и насоките на интегриране на ПОС и ПИК в процеса на програмиране и изпълнение на програмата.

По време на подготовката и изпълнението на програмата, Управляващият орган може да предвиди следните процедури:

- Финансиране на специални изследвания и оценки за ефективността, въздействието и възможностите за разпространение на действията, включени в принципа за устойчиво развитие;
- Насоки/указания към бенефициентите за формите и начините на инкорпориране на принципа за устойчиво развитие в техните проектни предложения;
- Инкорпориране на принципа в процеса на оценка и избор на проекти и дейности, които ще се финансират в рамките на ОП РЧР, вкл. включване на мерките за предотвратяване и ограничаване на въздействието върху околната среда и човешкото здраве в системата от критерии за избор на проекти по ОП;
- Разработване и разпространение на различни наръчници, указания, представящи добри практики;
- Кампании сред бенефициентите за повишаване на обществената осведоменост в сферата на интегриране на политиките за околна среда;
- Запознаване на заинтересованите страни с разпоредбите, свързани с устойчивото развитие в европейски мащаб.

## **11.2. Равни възможности и недопускане на дискриминация**

Преодоляването на дискриминацията и подкрепата за осигуряване на равни възможности и равенство между половете в ОПРЧР 2014–2020 г. са основни елементи за осъществяване на целите по постигане на пълна заетост, повишаване на икономическата активност, намаляване на безработицата и насърчаване на социалното включване.

Представители на КЗД, НССЕИВ, национално представителните организации на и за хора с увреждания, Агенция за хората с увреждания, отговорната дирекция в МТСП за политиките за хора и увреждания, равни възможности в МТСП, както и на социалните неправителствени организации, работещи в сферата на равенството на половете и недискриминацията, социалните организации, работещи за интеграция на малцинствени етнически групи и имигранти, социалните организации, работещи в сферата на човешките и гражданските права и свободи, както и социалните организации, работещи в сферата на социалното включване, участват в процеса на изготвяне на оперативната програма, а също така ще бъдат включени в състава на Комитета за наблюдение на програмата.

В изпълнение на чл. 96, ал. 7, т. б на Регламент (ЕС) № 1303/2013 г., по време на различните етапи на прилагането на ОП РЧР и особено по отношение на достъпа до финансиране ще бъдат предприети конкретни действия и мерки за насърчаване на равните възможности и предотвратяването на всякаква дискриминация, основана на пол, раса, цвят на кожата, етническа принадлежност или социален произход, генетични характеристики, език, религия или убеждения, политически или други мнения, имотно състояние, произход, увреждане, възраст или сексуална ориентация, като се имат предвид потребностите на различните целеви групи, изправени пред риск от подобна дискриминация.

В съответствие с чл. 8 на Регламент 1304/2013 г., достъпът на хора с увреждания и хората, изложени на риск от дискриминация ще бъде един от критериите, които ще се спазват при определяне на операциите, съфинансирани от ЕСФ и които следва да се вземат предвид по време на различните етапи на прилагането на оперативната програма.

Фокус в рамките на приоритетна ос 1 ще бъде поставен за активиране и интегриране в заетост на продължително безработни и неактивни лица, на лица с ниско образование от всички възрастови групи, както и на лица, които не са нито в образование, нито в заетост. Също така ще се работи за активиране и интеграция на пазара на труда на лицата до 29 г.

ОП РЧР ще инвестира в придобиването на знания и умения чрез придобиване на квалификация и ключови компетенции за заетите лица със средна или по-ниска степен на образование. Подкрепата ще се фокусира върху лица на възраст над 54 г. и на такива със средно или по-ниско образование .

Формулирана е и специфичната цел, насочена към интеграция на маргинализирани общности и хората с произход от други държави .

В рамките на ПО 2 ще се реализират дейности за повишаване качеството на живот, насърчаване на социалното включване и интегриране в обществото на групите в неравностойно положение и със специални потребности, както и на други уязвими групи. Според различните нужди на целевите групи и във връзка с изпълнение на горепосочения принцип се предвижда подкрепа за достъпа до заетост да бъде предоставяна на членове от семействата с деца, включително такива с увреждания чрез осигуряване на интегрирани мерки и услуги за тях. В резултат ще се преодолее социалното изключване, ще се възстанови трудовата активност на лицата, ангажирани с постоянното отглеждането на деца вкъщи. Ще се осигури предоставяне на услуги за социално включване и здравеопазване за хора с увреждания над 18 г., както и за лицата над 65 г., които са в невъзможност за самообслужване. Ще се предоставят подкрепящи услуги, в т.ч. интегрирани междусекторни услуги в общността или в домашна среда; услуги за ранно детско развитие; семейства с деца (включително деца с увреждания), възрастни хора (включително самотноживеещи хора над 65 г. в невъзможност за самообслужване), хора с увреждания и други уязвими групи от населението.

Ще се положат усилия по процеса за деинституционализация, като подкрепата за извеждане от институциите ще бъде насочена не само към деца, но и към възрастни.

В рамките на приоритетна ос 3 са формулирани дейности в подкрепа на политиките за равни възможности и недискриминация, като бенефициенти са идентифицирани Комисията за защита от дискриминация, Националният съвет за сътрудничество по етническите и интеграционните въпроси и Националният съвет за интеграция на хората с увреждания.

В рамките на отделните приоритетни оси на програмата са предвидени конкретни дейности, чрез които също ще се насърчават равните възможности и недискриминацията. Специално за интеграцията на маргинализираните общности като ромите са предвидени интегрирани дейности по няколко направления - достъп до заетост, образование, социални и здравни услуги, развитие на местните общности и преодоляване на негативните стереотипи.

Мерките за мониторинг и оценка на принципа, които ще бъдат предприети от УО са описани в Раздел 11.3.

### **11.3. Равенство между половете**

ОП РЧР 2014-2020 предвижда съвместното прилагане на двата подхода на интегриране на хоризонталния принцип за равенство между мъжете и жените, както и изпълнението на специфични мерки.

Равенството между мъжете и жените и **интегрирането на принципа за равенство на възможностите** ще се насърчава **по време на различните етапи на прилагането на оперативната програма** и особено по отношение на достъпа до финансиране.

Конкретно в рамките на програмата ще бъдат подкрепяни действия, насърчаващи съвместяването на професионалния с личния и семеен живот (ПО 1, ИП 6; ПО 2, ИП 2, СЦ 1), насърчаване гъвкави форми на заетост и гъвкаво работно време (ПО 1, ИП 6, дейност „Подкрепа за практики за въвеждане на гъвкави форми на заетост на ниво предприятие“), предоставяне на възможности за дистанционни и обучения и работа насърчаване на икономическата активност и независимост на жените (ПО 1), подкрепа за фирмени практики за насърчаване равенството между мъжете и жените на работното място и съчетаване на професионалния и личния живот (ПО 1, ИП 6) и др.

Чрез интегрирането на принципа за равенство между половете, усилията не се ограничават единствено до прилагането на определени действия насочени към жените, а се преследва постигането на равенство, отчитайки въздействието на дадена ситуация, както върху мъжете, така и върху жените.

На етап на изпълнение на програмата, прилагането на принципите на равенство между половете, равни възможности и недискриминация ще се гарантира чрез мерките заложи в СП в т. 1.5.2. „Насърчаване на равенството между мъжете и жените, недопускане на дискриминация и достъпност”.

В допълнение, за да се гарантира, че Управляващият орган е в състояние ефективно да реализира принципите за равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията, се предвижда изпълнението на следните процедури:

- Принципите за равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията е обект на мониторинг и оценка, както на ниво индивидуален проект, така и на ниво приоритетна ос. Отчитането ще се осъществява посредством



индикаторите за изпълнение, определени на съответното ниво от оперативната програма, за което се осъществява отчитането или оценката на въздействието;

- Данните от мониторинга ще се представят на всяко заседание на Комитета за наблюдение (КН), така че членовете на КН ще могат обсъдят проблемите, които биха могли да възпрепятстват доброто изпълнение на програмата и да вземат решение, което да доведе до по-доброто съблюдаване на принципите. Дейностите, осъществени във връзка с прилагането на хоризонталните принципи ще бъдат отчитани в годишните доклади за изпълнението, както и в докладите за напредъка, представяни пред КН;
- При изготвянето на настоящата програма, както и при последващите мониторинг, отчитане и оценка, ще се следи за спазване принципа на равенство между мъжете и жените. В случаите, в които се наблюдават значителни диспропорции в участието на двата пола, които нямат връзка с характера на конкретната операция, ще се полагат усилия за балансираното им включване. Събираните данни за лицата, участвали по програмата, ще бъдат обособявани по пол. Ще бъде проведена оценка и/или проучване с фокус върху прилагането на принципа за джендър мейнстрийминг;
- Финансиране на специални изследвания и оценки за ефективността и въздействието на хоризонталните принципи, вкл. равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията;
- Финансиране на обучения за ролята на принципа за равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията в контекста на ОП РЧР. Обученията ще са насочени към различните представители на различни нива – Управляващ орган, представители на Комитета за наблюдение, социално-икономически партньори, НПО и бенефициенти;
- Разработване и разпространение на различни наръчници, представящи добри практики и основни принципи на равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията;
- Консултиране на бенефициентите за формите и начините на инкорпориране на принципа за равните възможности, равенството между половете и превенцията на дискриминацията в техните предложения;
- Инкорпориране на принципите в процеса на оценка и избор на проекти и дейности, които ще се финансират в рамките на ОП РЧР;
- Планиране и подкрепа за изпълнението на конкретни допустими дейности за осигуряване на равни възможности, равенство между половете и недопускане на дискриминация въз основа на различни признаци;
- Интегриране на принципите за равни възможности, равенство между половете и превенция на дискриминацията във всяка от приоритетните оси чрез включването им в допустимите дейности, в целевите групи и индикаторите за изпълнение.

## **РАЗДЕЛ 12. ОТДЕЛНИ ЕЛЕМЕНТИ**

### **12.1 Големи проекти, които ще бъдат изпълнявани в рамките на програмния период (Член 96 (2)(д) от Регламент (ЕС) № 1303/2013 )**

Неприложимо

**Таблица 27: Списък с големи проекти**

| Наименование | Индикативна дата за нотификация/вносяне на апликационната форма (година, тримесечие) | Индикативна дата за стартиране на изпълнението (година, тримесечие) | Индикативна дата за приключване (година, тримесечие) | Приоритетна ос/Инвестиционен приоритет |
|--------------|--------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------|------------------------------------------------------|----------------------------------------|
|              |                                                                                      |                                                                     |                                                      |                                        |

## 12.2. Рамка за изпълнението на оперативната програма

**Таблица 28: Рамка за изпълнение на оперативната програма, разпределена по фонд и категория региони (обобщаваща таблица)**

| Приоритетна ос | Фонд | Показател или основна стъпка на изпълнението | Мерна единица, когато е целесъобразно | Етапна цел за 2018 | Крайна цел (2023) <sup>48</sup> |   |      |
|----------------|------|----------------------------------------------|---------------------------------------|--------------------|---------------------------------|---|------|
|                |      |                                              |                                       |                    | М                               | Ж | Общо |

Таблицата се генерира автоматично от системата SFC 2014.

## 12.3 Съответни партньори, участващи в подготовката на програмата

Списък на съответните партньори, участващи в подготовката на оперативната програмата (заповед за тематичната работна група), е в приложение.

**ПРИЛОЖЕНИЯ (качени в системата за електронен обмен на данни като отделни файлове):**

- Проект на доклада от предварителната оценка с резюме (Член 55 (2), Регламент (ЕС) № 1303/2013);
- Документация за оценка на приложимостта и изпълнението на предварителните условия – таблици 24, 25 и 26;
- Становище от националните организации по въпросите на равенството по точки 11.2 и 11.3 (член 96,(7) Регламент (ЕС) № 1303/2013);
- Заповед на Министъра на труда и социалната политика за състава на тематичната работна група за разработване на ОП РЧР 2014 – 2020;
- Подробно описание на демаркацията на ОП с други ОП и финансиращи инструменти (по Раздел 8 от ОП РЧР).

<sup>48</sup> Целевата стойност може да се представи общо (М+Ж) или в разбивка по пол.